

پښتو متلونه

چاپ اوډري ژباړه

د

عبدالرؤف بينوا

انگريزي ژباړه

د

عبدالمحمد شينواري

د لغمان د علوهو اکاډمي

د پښتو وختونو د بين المللي مرکز

خپرونه

کابل - ۱۳۵۸

د خپرونو پر لټه پسي کټه - ۸

د عبد الحسيب (حکيمی)

په زيار او اهتمام

متلونه

متلونه لنډې ، د جامع مفهوم لرونکې ، په کتلو ه
برابري وينا وي دي چې يې نسل په نسل داسه لال د تاويد
لپاره دخبرو اترو په ترڅ کې وهل جاري دي . د لفظ
اوسنی له معني يې اغېزې د زمانې د تجربو مخخه راوتلې
اومشېته بڼه يې غوره کړې ده .

متلونه دولسي ادب په بڼه کې يوه پېژړه پورې برخه
تشکيلوي چې د هغه نسل نه بل نسل ته د هغه ولس نه بل ولس ته
ورباندې افکار ، کلتور او دودونه د هماغه ولس د هماغه
ذهنيت په منلې شوي چوکاټ کې لېر دول کيږي .
متلونه چې په هر ژبه کې د فوکلور يوه غوره برخه
تشکيلوي ، زياتره په ولسي خبرو کې داسه لال د تاويد
اودخبرو دېکلا لپاره استعماليږي او هر متل چې د چاله خوا
استعمالېږي په مقابل اړخ باندې يې اغېزې دومره زياتې

(ب)

وي چې په ځينو مواردو کې داسې پرېښي لکه چې د مطلب د ثبوت لپاره هوازې د يوه پاڅه منلو نو وېل کفايت کوي .

پښتو ژبه په خپل شفا هی ادب کې د منلو نوله در که يوه شتمنه ژبه ده چې شمير يې زرا وومتلو نو ته ر سپري . پښتانه د منلو نو د استعمال سره پوره مينه لري او زه تره وختونه يې د اخلاقي توصيو ، توانيزو لارښوونو او نورو مرامونو د تر سره کولو لپاره استعمال لوي .

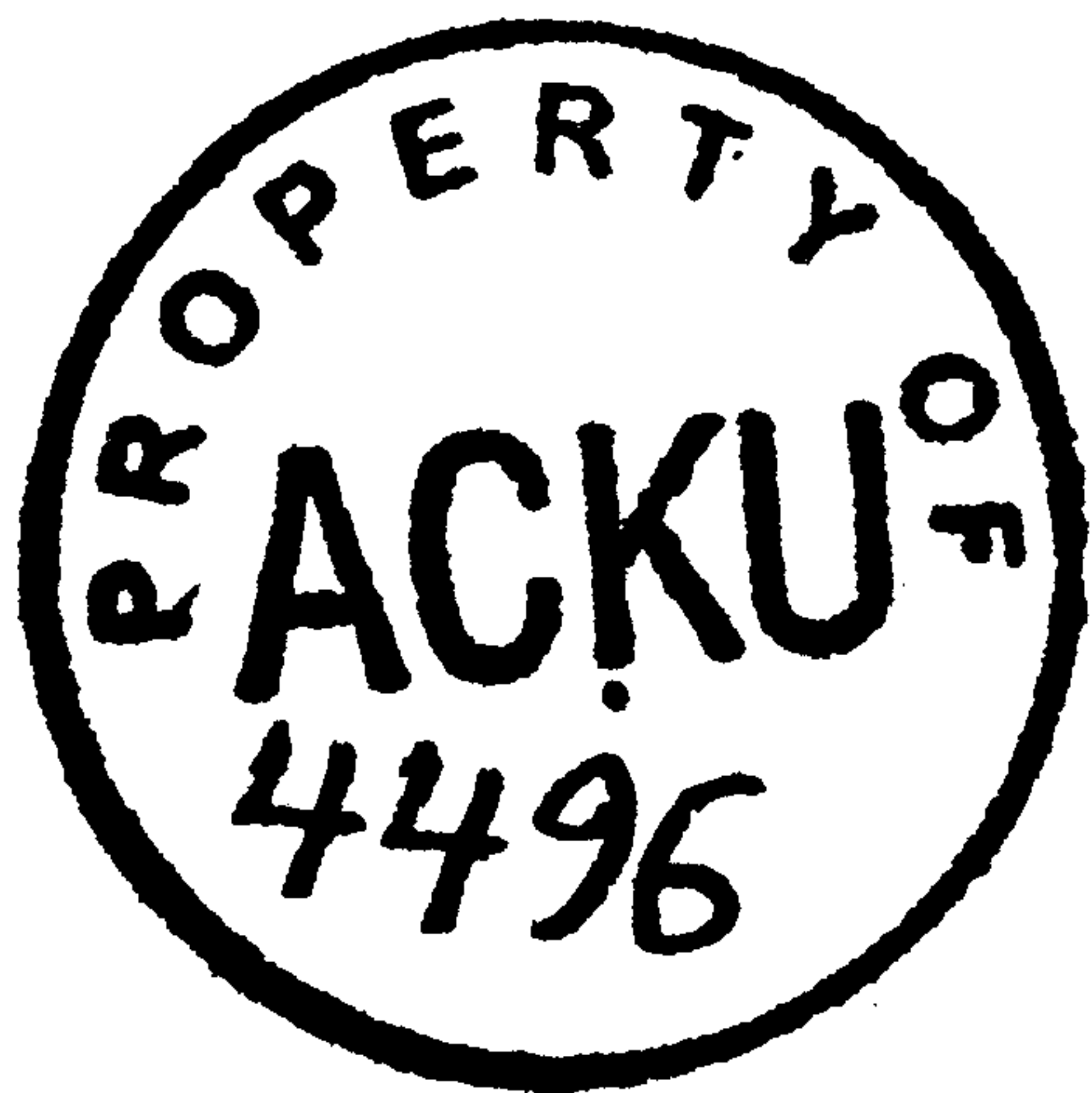
د پښتو منلو نو دغه وړه مجموعه چې د افغانستان د علومو اکاډمۍ د پښتو څيړنو نړۍ وال مرکز له خوا خپلو ټولو گرانو هيواد والو او دنړۍ ادب مينانو ته په دري او انگليسي ژبو ژباړله شوې او په دري ژبه يې د استعمال او پوهېدل شوي ، د پښتو منلو نو څخه جوړې شوې وړې تحفي په ډول وړاندې کيږي ، په پښتو ژبه کې د دېرو منلو نو څخه چا نې شوي منلو نه دي چې شمير يې (۳۵۰) دی .

د پښتو ژبه د پښتني فولکلور له مخې يوه بله اړه ژبه ده ، خو تراوسه پورې ورڅخه نړۍ وال ډير خبر نه دی

ښايي چې له دې وروسته د افغانستان د هـلومو اکاډمۍ
 د پښتو څپر نو نړۍ وال مرکز د خپلو هلوځلو او زيارا بستونو
 په سبب نړۍ والوته په دې او همدارنگه د پښتو ژبې په
 نورو برخو کې د هغو معلوما تو په وړاندې کولو کې ، چې
 نړۍ وال ورته په عمومي ډول زياته اړتيا حس کوي او
 ورسره مينه لري ، تر ورسه ورسه د منلو وړ خدمت وکړي .
 پښتانه چې د آمو سيند او ابا سن ترمنځه په خپل آبايي
 ټاټوبي کې خواږه واړه پراته دي ، د خپل ابرو مند
 ژوندانه تيرولو لپاره په اوبو او وړو وينا روڼو ، کليو او
 بانډو ، په دښتو او شنو درو ، سمو ، غرو -
 او راڅو کې په کروند کړي ، پوونده توب ، کار کړي
 او د بېلا بېلو کسبونو په ترسره کولو اخته دي . په
 هره برخه کې د موضوع سره سم بوي يا څومتلونه لري ، خو ټول
 متلونه نه وراتول شوي او نه په کې په کافي اندازو -
 علمي څپر نې شوي دي ، پوره باوردی چې له دې وروسته
 به ، بې راتولو او بې څپر لوبو يا تي نه شي ځکه

د ثور و ستر انقلاب چي د ۱۳۵۷ کال د ثور په اوومه
 (۷) نېټه د افغان نستان د خلکو د موکراتيک گوند
 د مرکزي کمیټې د عمومي منشي، د افغان نستان د موکراتيک
 جمهوریت د انقلابي شور او نيس او لومړي وزير ملاکري حفيظ الله
 امين په مستقیمه قوماندې او د وسله وال خلقي پوځ په سر بندي نو
 او ميرانو څرکندولو پرېا لې شو، افغان ولس ته یې
 دځانته سره په سياسي، اقتصادي او کلتوري برخو کې
 د دوه رو بنديگنه او نيکمر غېږود سر چټونو
 پرانستلو خواړه زهري راوري دي چې هم به افغان ولس
 د نيکمر غېږ و نه څښتن شي
 او هم به یې زړی والو سره هر اړخیزه پیژندل
 کلاوي او دوستانه اړیکې زیاتې شي .
 د گرانو اوستو نکو د زیاتو خوشالیو غوټونکی
 څیر ندوی د وکتور دولت محمد لو دین
 د افغان نستان د علومو اکاډمۍ د پښتو څیر نو
 زړی وال مرکز رئیس .

الف

۱- آره آره یوم پر غامه

ترجمه دری: آره آره بیل بر شا نه .

مورد استعمال: کلمه «آر» در ادب پهنه و معنی

اصل و بنیاد آمده مثلا ملا الف هو نک شاعر پهنه گوید:

دی له آره و، بنا غلی

خه که شو په غم نتمی

یعنی «اواز اصل آقا بود، چه می شود اگر اکنون

زبون گریه است» پس در ضرب المثل متذکره «آره» باید

معنی اصیل باشد - یعنی: ای اصیل! «ای اصیل! که بیل

بر شا نه داری» و چون این ضرب المثل در اطراف ولایت

کندها در موسم بهار و وقتیکه دهقانان بکنان و تصفیه جویها بصورت دسته جمعی بنام «اش» اقدام می کنند گفته می شود - بنا بران اصالت زراعت را نزد مردم انغان ثابت می سازد باین معنی که آنرا کار مردم اصیل می دانند و هم می توان گفت که این کلمه «آره» با کلمه «آرین» بمعنی اصیل و نجیب شاید بی ارتباط نباشد و چون زراعت نزد آریائیها یک پیشه شریف و اصیل پنداشته می شد لذا می باید این ضربالمثل از پندار آریائیها باستان سرچشمه گرفته باشد .

1— 'Ara, ara, spade on your shoulder'.

The word ARA is used in Pashto literature to mean 'noble, for example, in the words of Mullah Alif Hotak,

1— Mulla Alif Hotak, "In origin he was noble, what then if he is now miserable?". It is apparent from the above verse that the word ara means "origin", "essence", and nature". Then, the first part of the verse means, "He was a man of good origin" The proverb may, therefore be translated as "O men of noble origin, carry the spade on your shoulder",

---

In Kandahar this proverb is often recited while the peasants perform collective works such as the cleaning of canals, the building of diversion dams, etc.

Since agriculture was a praised and noble activity among the Aryans and it is still so among the Pashtuns where craftsmanship is recongized as an ignoble business. It is, therefore, inferable that the term ara may be originally related to the name Aryan. These people had also considered themselves to had been of a more noble origin than the peoples whom they encountered during their times of expansion. It seems possible that the value system of the Aryans, where agriculture was a praised occupation, is the source of origin for the concerned Pashtuns.

۴-۱ بامه گوره خورجین نه گوره

ترجمه دری: پارانبین خورجینش بپین

مورد استعمال: ظاهر آدر وقتی استعمال می شود

که یکی از بزرگان فامیل از سفر خانه می آید و چشمهای اعضای فامیل خصوصاً از اطفال بیشتر بسوی خورجین مسافر مترجمه بود، و منتظر ساعات باشند. ولی کنایه در باره کسی نیز گفته می شود که استفاده شخصی خود را از شخص دیگری نسبت شخصیت آن شخص بیشتر مورد نظر قرار دهد و یا اینکه در باره گفتار و کردار یک شخص کنایه ازین باشد که: «بگفتارش نبین بکردارش بپین»

2— Dont look at Father, look in his saddle—bags'.

When the father of a family returns from a journey, it is usual for children to rush to look in his saddle—bags to see what gifts he has brought for them, while being unmidfull of Father himself.

One is concerned only for one's own advantage.

۳- اختر پت میوه نهدی

ترجمه دری: اختر پت مرد پنهان نیست (۱)

مورد استعمال: وقتی که یک شخص در پنهان نمودن یک عمل یا یک موضوع و یا یک خبر واضح و آشکار سعی نماید باز گفته می شود که « اختر پت مروه نهدی » یعنی طوریکه « اختر » را هر کس می شناسد این عمل و یا موضوع و یا خبر را نیز نمی توان پنهان کرد.

(۱) اختر خان یکی از مجاهدین معروف زمیند اوری

بود که در کنار دریای هلمند با عسکر متجاوز انگلیس مبارزه کرده است و در آن مناطق شهرت بیشتر دارد. وهم

کلمه « اختر » را میتوان به « عید » ترجمه کرد و چنین تعبیر

نمود که این کار مانند روز عید آشکار و عیان است.

3— 'Akhtar (1) is not a personage (2) in secrecy'.

This proverb is often sarcastically recited. When **someone does things secretly and another becomes aware of it the latter will recite the above proverb** and may tell him, 'You are not a man of secrecy. Like Akhtar', you do things in the open'. That is, to betray him in a friendly way.

If the concealer finds out that he is being watched then he himself may recite the proverb either from anger or to pretend that he did not intend to hide his work from others.

1 AKHTAR is the name of the two main festivals that are called Eid in Arabic. A person born at the days of the two festivals may also receive the name AKHTAR. According to Professor Habibi, AKHTAR, **in the given context, refers to the name of a famous chief.**

2 The Pashto term 'MERD' has two meanings. In particular it means "husband", in relation to "wife", in general it means a "generous man", "brave man", or both of them.

۴ ادب له بی ادب به زده کیبری

ترجمه دری: ادب از بی ادب یاد گرفته می شود .

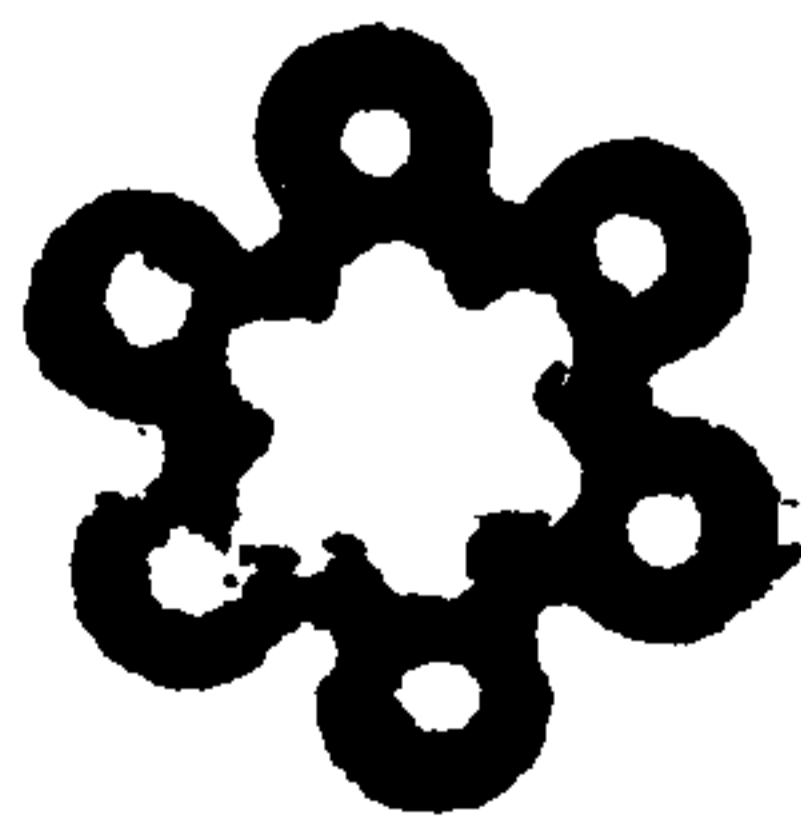
مورد استعمال: وجیزه نصیحت آمیز است که شکل

ضرب المثل را بخود گرفته - البته مطلب در آن این است

که کرده بی ادب را نکردن ادبست و اجتناب از کردار

بی ادب با انسان را با ادب می سازد .

4— 'Manners can be learned from an ill-mannered person. One has only to notice the conduct of such a one and do the opposite.

۵- آدم خان دی په خیال گوروان درغلی دی

ترجمه دری: آدم خان بنظر تو گاوچران آمده است

مورد استعمال: وقتی که يك شخص، شخص د یگری

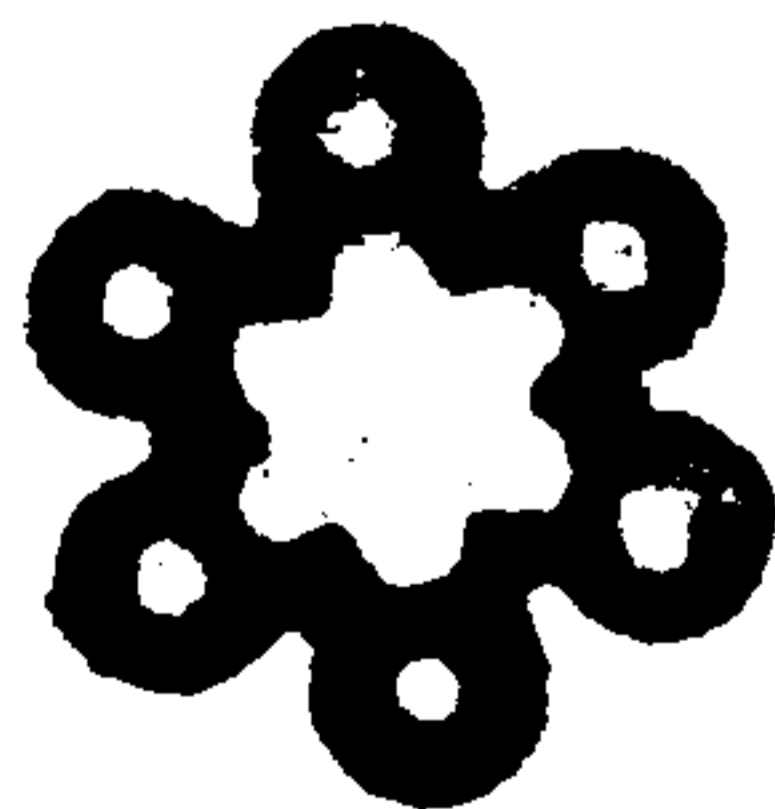
را نسبت بمقام وحیثیت و اهلیت و لیاقتش کمتر و پائین تر

جلوه دهد و یا خلاف واقعیت بنظر حقارت ببیند با و گفته

دی شود که: «آدم خان دی په خیال گوروان درغلی دی» .

5— Adam khan has come to be only a hard-
man in your openion’.

When someone seems to someone else to be assum-
ing a lyesser rank in society or is under—valuing him.

۶- ارزان به علت نه وی گران به حکمت

ترجمه دری: ارزان بی علت نیست و گران به بی حکمت.

مورد استعمال: وجیزه اقتصا دیست که فرق بین جنس گران به را توضیح می نماید. ارزانی جنس و بی علت نمی داند و گران بی حکمت. و ضمناً توصیه بد داشتن جنس گران به در آن مضمحل است.

6— 'Cheap things are not without a defect, and expensive things are not without a qualification.'

The proverb indicates that objects of higher value are of better quality in comparison to cheaper objects of the same kind. The proverb has commercial usage. It advises people to purchase expensive commodities.

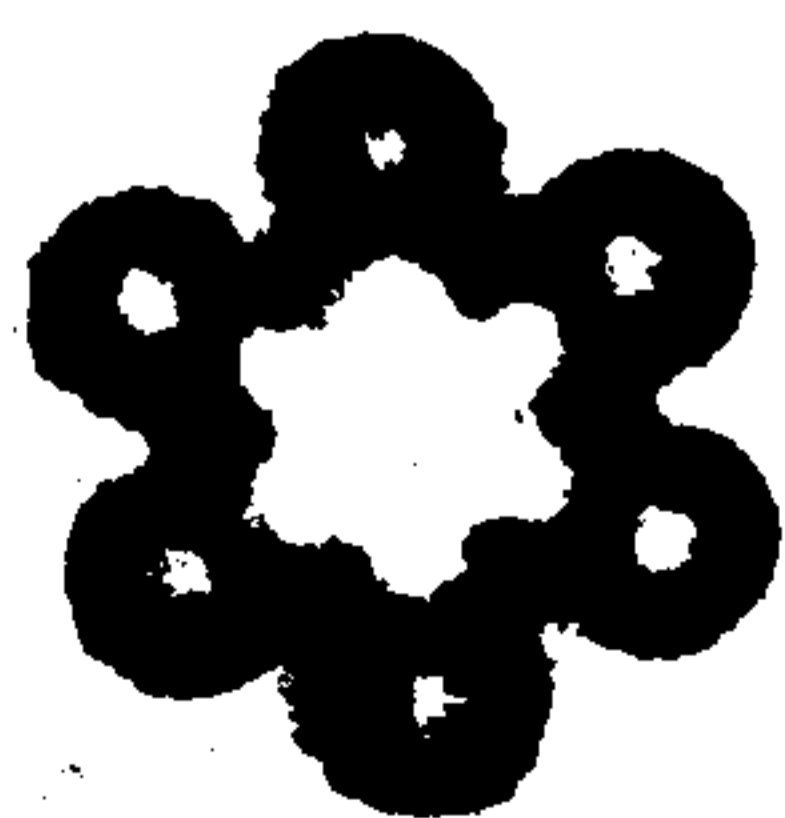

۷- ارمان چي وروستی عقل لومړی وای

ترجمه دري: کاش عقل وا پسین اولین می بود .
 مورد استعمال: و قتی گفته می شود که انسان از
 يك عملیکه نتیجه مطلوب بدست نمی آید پشیمان می گردد
 و به نتیجه غیر مطلوب آن عمل پی می برد- پس میگوید: کاش
 این عقل واپسین در اول می بود تا به آن عمل اقدام نمیگردد

7— 'It is regretful that the knowledge acquired afterwards is not available before the performance', This can also be expressed in other words.

'If only I had Known then what I know now Regret that subsequently acquired knowledge cannot be applied retrospectively.'

۸- آز مویلی شوک نه آزمویلی

ترجمه دری: آز موده را کس از ما نیش می کند - یا اینکه: آز موده را نباید آزمود.

مورد استعمال: این ضرب المثل در مورد کسانی گفته می شود که در کار دارو گفته را به جا نماند و یا بر فقای خود استعجاب داد، و از آزمایش می فغانه بر آمده باشند. یعنی این گونه اشخاص آز موده را نباید دوباره آزمود. در زبان دری میگویند: «آز مودن خطاست»

8—'Do not re-test some-one already tested.

Once you have made up your mind about some-one, it is unfair to test him again.

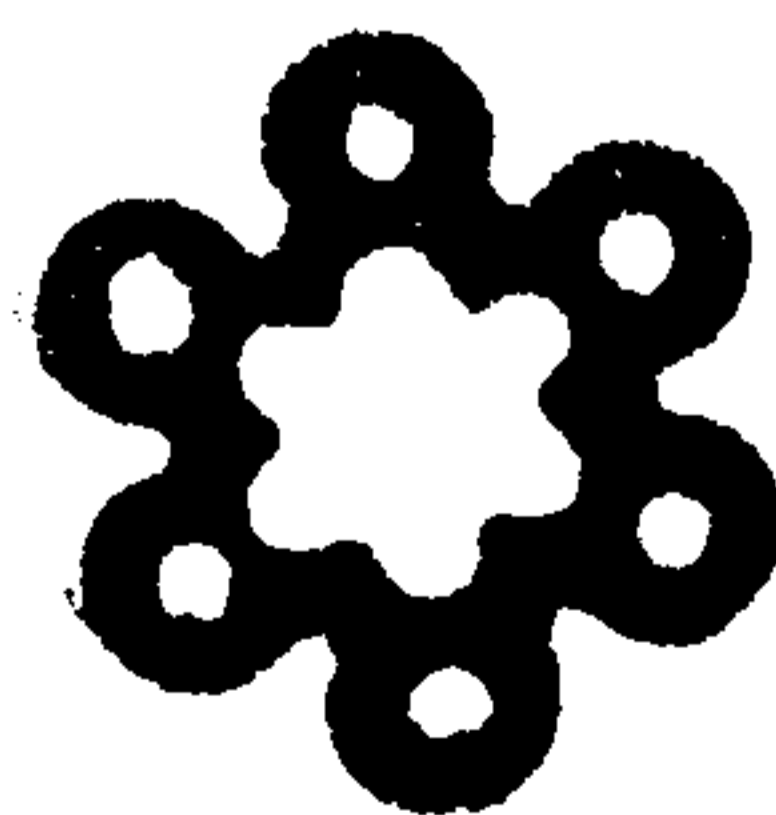
۹- آسان یسی په سوو گتی ، میرو نه یسی په خو لو گتی

ترجمه دری: اسپان از سمها فایده میگیرند و در دان از
دهنها .

مورد استعمال: این ضرب المثل در ستایش و

اهمیت سخن آنچه که اسپان بزور سمهای خود کمایی می
کند، انسانان می توانند آنرا بواسطه سخنان بدست بیاورند

9— Horses earn provisions with their hooves and
great men do with their tongues. To each his own
particular weapon.

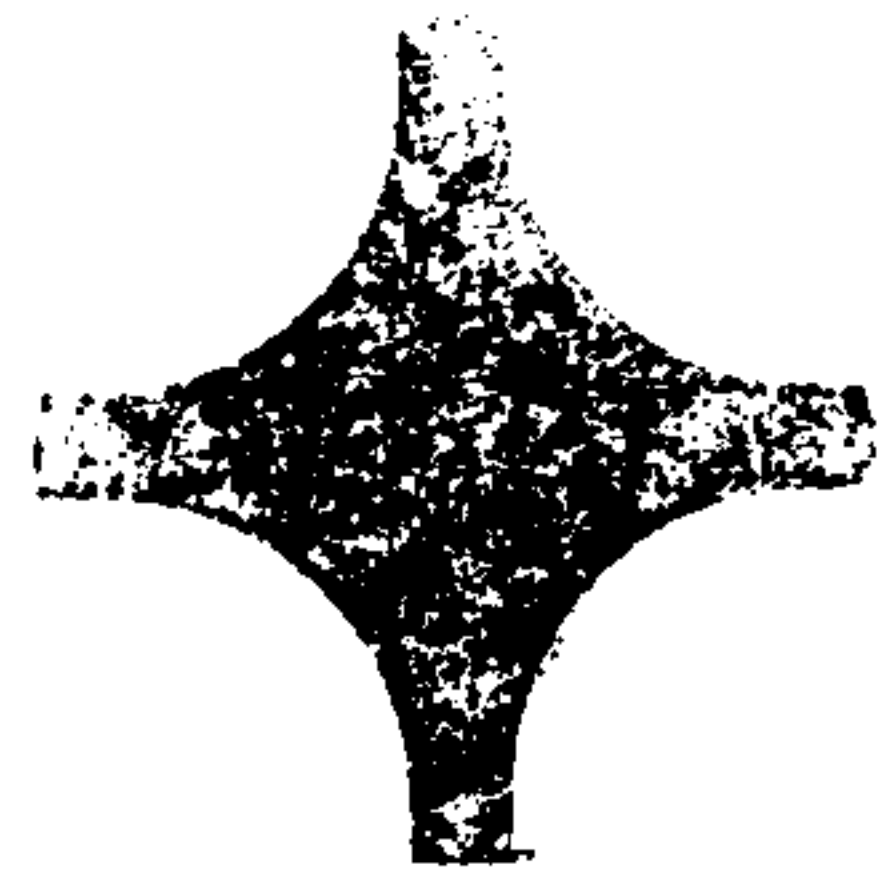
۱۰- آسان یی نا لول چو نگیبوهم پینی پورته کپری

ترجمه دری: اسبان را نعل سی زدند بقه ها هم پا های
خود را بلند کردند

مورد استعمال : : در مورد اشخاص غیر مستحق گفته

سی شود که بدون استحقاق با اشخاص مستحق اظهار همسری
و برابری سی کنند.

10— 'The horses were being shod, the frogs also lift their feet. It is said in the case of people who are compete with eligible people and thus demand equal unfit for an offer, position, or duty, but they try to compete with eligible people and thus demand equal privileges.

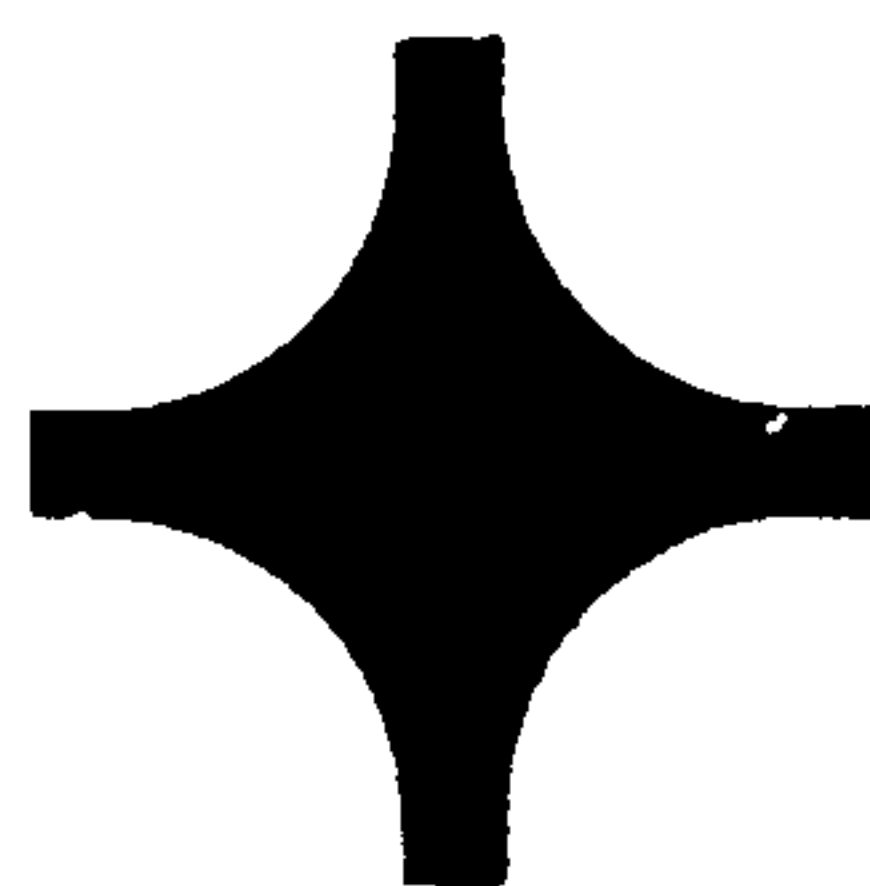
۱۱- آس ششمنی خراپی غا تری نوری بلاوی واپی

ترجمه دری : اسم شاهین می کند خراش و غر می کند قا طر
بلا های دیگر میگوید.

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که دو تن در یک
موضوع میان تهی و لایعنی با هم منا قشه و منا ظره داشته
باشند و شخص سوم در آن در اخله کرده و خارج موضوع
سخن گوید.

11— "The horse neighs, the ass brays, and the
mule says, "Oh". A calamity".

When two people quarrel about a triviality,
a third person has no business to meddle, or to
express any opinion at all.

۱۴- اسیل ته اشارت کم اصل ته کو تک

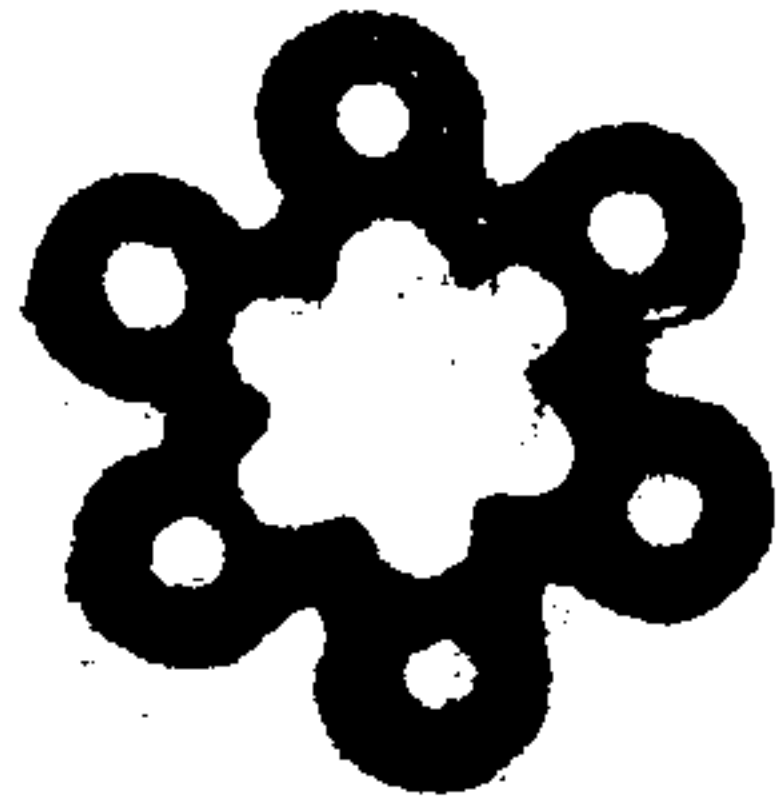
ترجمہ دری : : باصیل اشارت بہ کم اصل چوب دست .

مورد استعمال : یعنی شخص اصیل بہ یک اشارت

سی اہمہ و ولی شخص کم اصل بخوب چوب .

12— A word to the wise is sufficient

Literally: For the noble, or wise, it is enough
to explain and discuss but for fools or inferiors stick
is necessary.

۱۴- اصیل خیا نه لری کم اصل و فنا نه لری

ترجمه دری : اصیل خطا ندارد ، کم اصل و فنا ندارد .

مورد استعمال : یعنی شخص اصیل در گفتار و کرد

ارخطا نمی کند و ای شخص کم اصل در گفتار و کردار

و فنا ندارد .

13— 'A noble does not break his word, and an inferior does not keep his'.

Perhaps a definition ?

.....

۱۴- اصیل کو قوی ور ، کم اصل محپو و ر

ترجمہ دری : اصل کلان سر ، کم اصل کلان پای .

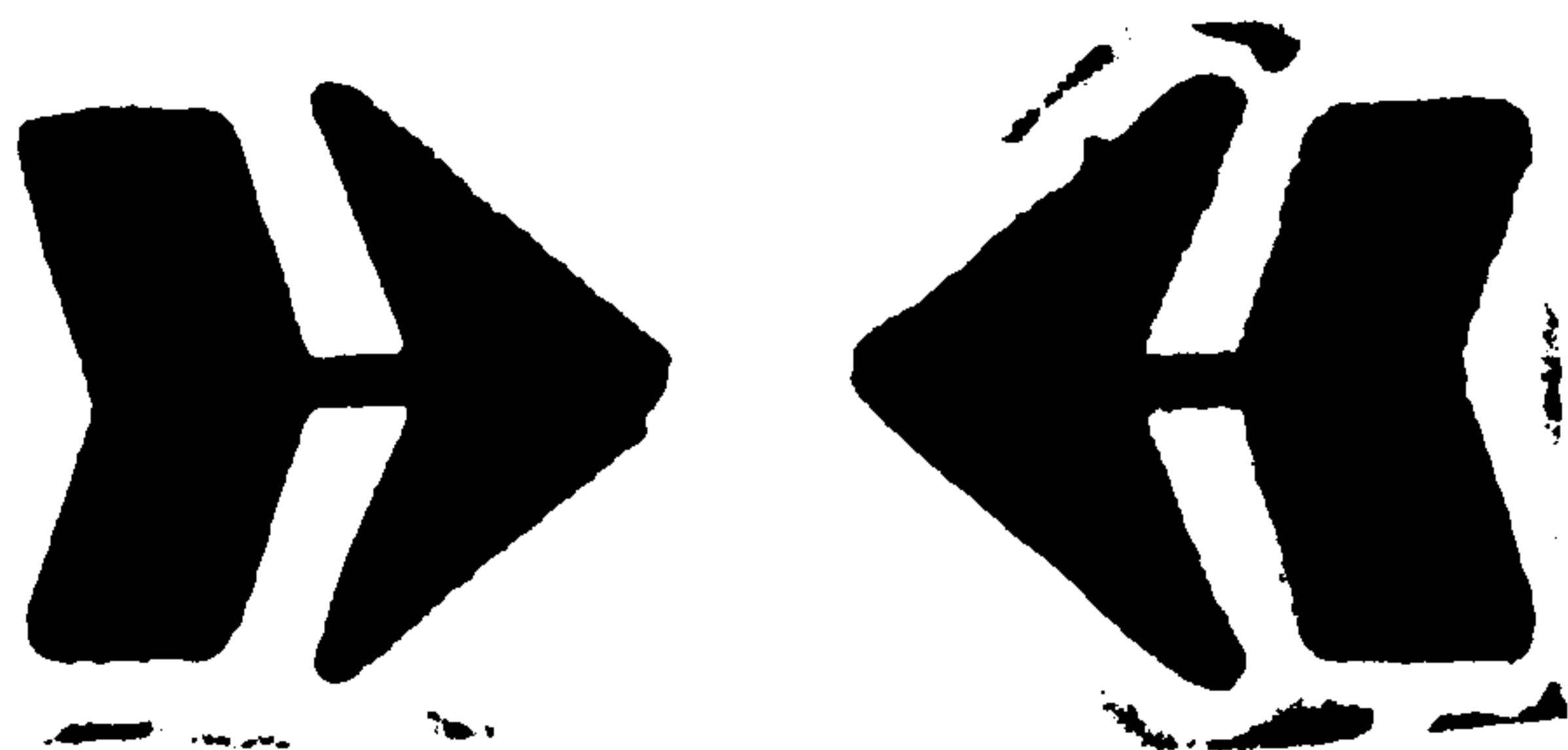
مورد استعمال : این ضرب الامثل می رساند که سر

بزرگ علامه اصیل بودن ، و پنجه کلان پای دلایل کم

ذاتی و کم اصلی است .

14— 'A noble has a large head, and an inferior a large foot'.

One way to recognise a superior man, it is believed, is from his large head, whilst an inferior has particularly large feet.

۱۵- اغو زنده کدله، له پوره خنجه خنجه

ترجمه دری : ژنده بهوش ازوام بگریز.

مورد استعمال: و چیزه پند و نصیحت است یعنی لباس

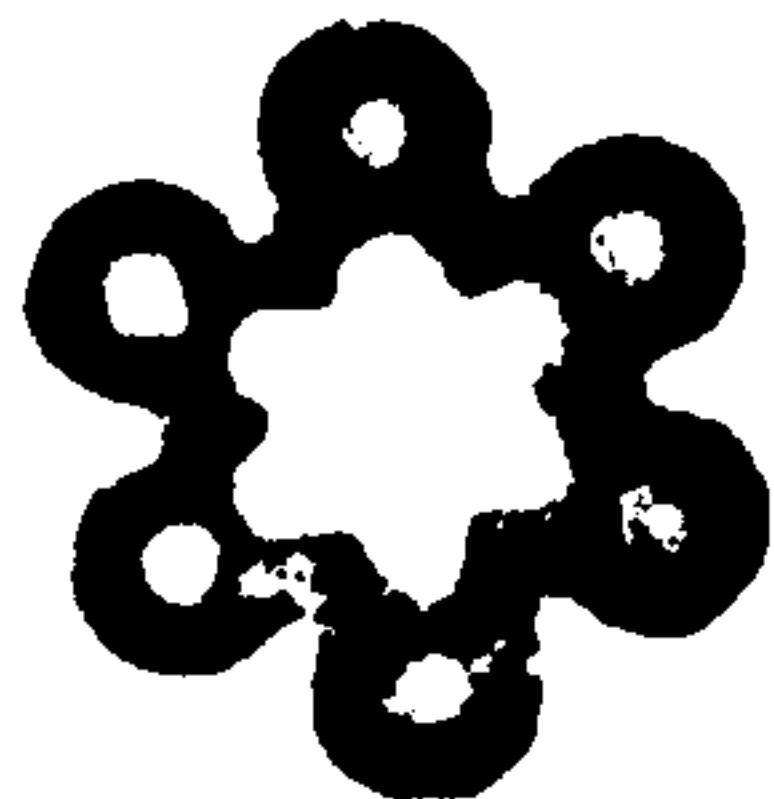
ژنده و کهنه بهتر است نه اینکه از راه قرض

جاسه نو در برداشته باشی .

15.— 'Put on old clothes, but be free from debt.'

It is better to wear old clothes than new ones

bought on credit.

۱۶-۱۱-۱۰۱۱-۱۰۱۱-۱۰۱۱
کچھ پے دمو لا جواب بہ خہ کچی؟

ترجمہ دری : الا بلا تو خواہی کرد، دختر و پسر را بان
سیر خواہی کرد - جواب خدا را چہ خواہی گفت؟

مورد استعمال: درین ضرب المثل اخطار یست بکسیکہ

از راهای ناجایز از قبیل دزدی، ظلم، رشوت وغیرہ برای سیر
ساختن اولاد خود تلاش سی نماید - و اورا از جواب دادن

بخدای ترسا زواجتناب از چنان اعمال زشت و ناجایز توصیه
سی نماید .

16— You have provided your sons and daughters
with good life with your tainted money,
what answer will you give to God?

It is no good excusing evil acts by pointing to
the good purpose they may serve; good ends
cannot justify evil means.

۱۷ = «الف» که خواه زه لری «بی» هم لشکر زه لری

ترجمه دری : الف (حرف اول الفبا) اگر چیزی ندارد

حرف ((ب)) هم لشکر ندارد

مورد استعمال: بشخصی، یا قومی و یا ملتی گفته می شود

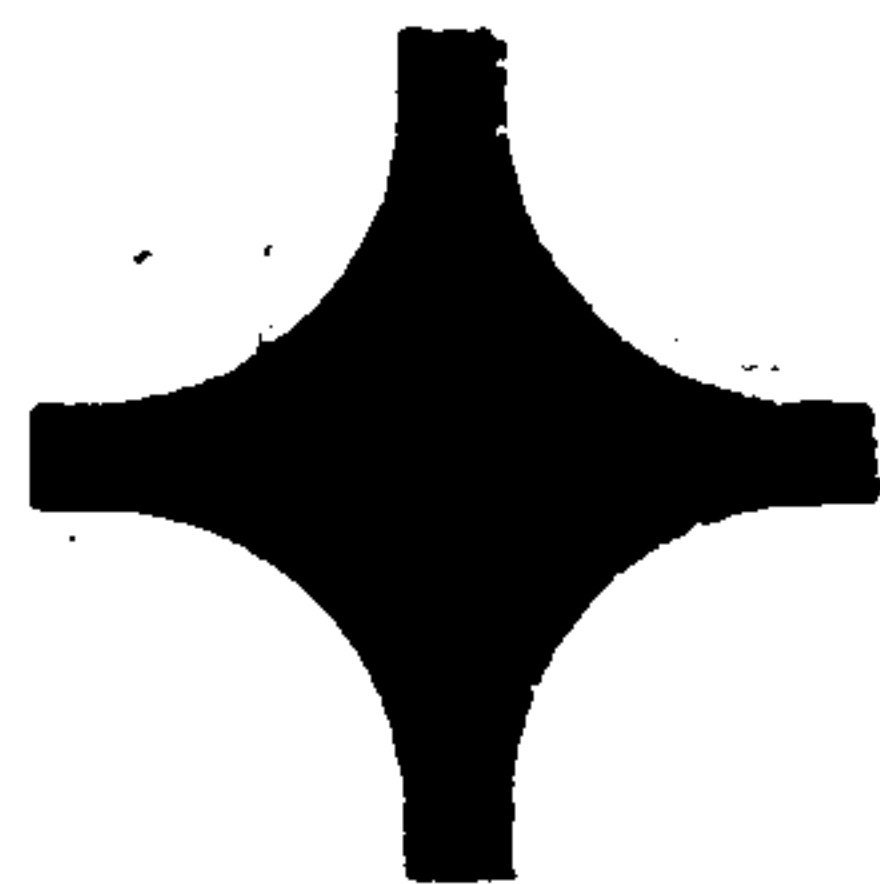
که طرف مقابل خود را برخلاف واقعیت نسبت بخود بسیار قوی

تصور نماید که: اگر حرف «ا» نقطه ندارد

«ب» هم لشکر ندارد یعنی تنها يك «نقطه» دارد.

17— If alif has no force, neither can “ba” have any

It is ridiculous to yourself as more
powerful than one who is powerless.

۱۸- اما نت معجکہ ہم نہ خیا نتوی

ترجمہ دري : اما نت راز مین ہم خیا نت نمی کند .

مورد استعمال : وجیزہ پند و نصیحت است کہ شتوندہ

را با اما نت اری توصیہ می نماید بعضی عوام با ین عقیدہ استند

کہ اگر مردہ در زمین بطور اما نت دفن گردد تا وقتیکہ مردہ

بحیث اما نت باشد زمین جسد او را ضایع نمی کند، و مردہ

را وقتی اما نت دفن می کنند کہ او بستگان مردہ : بفکر

انتقال جسد مردہ از یک جای بجای دیگر باشند۔ پس از وجیزہ

فوق چنین نتیجہ می گیرند : وقتی کہ زمین اما نت را ضایع

نمی سازد انسان باید بطریق اولی اما نت را ضایع نسازد .

18— 'The earth betrays no trust'.

For example, a body buried in the earth is not lost, but kept like a pledge for the Day of Judgement.

۱۹- امیر یی و رکوی ، شیخ میر یی نه ور کوی

ترجمه دری : امیر مید هد شیخ میر نمی دهد .

مورد استعمال : در وقتی استعمال میگردد که يك

شخص دارنده و مقتدر بخواند بشخص دیگری بخشش دهد

ولی شخص سوم که عامل اراده شخص اول می باشد اجرای آن

عمل را بتعویق بیندازد . و یا امیر را بمعنی حقیقی آن باید

((امیر)) و یا ((بادشاه)) دانست و شیخ میر را کنایه

از وزیر آنان .

19.— 'The Emir gives generously, but his Wazir does not'.

Royal largesse is not often a practice which extends to subordinates.

۲۰- انا مړه سو آبه یی وشاییده

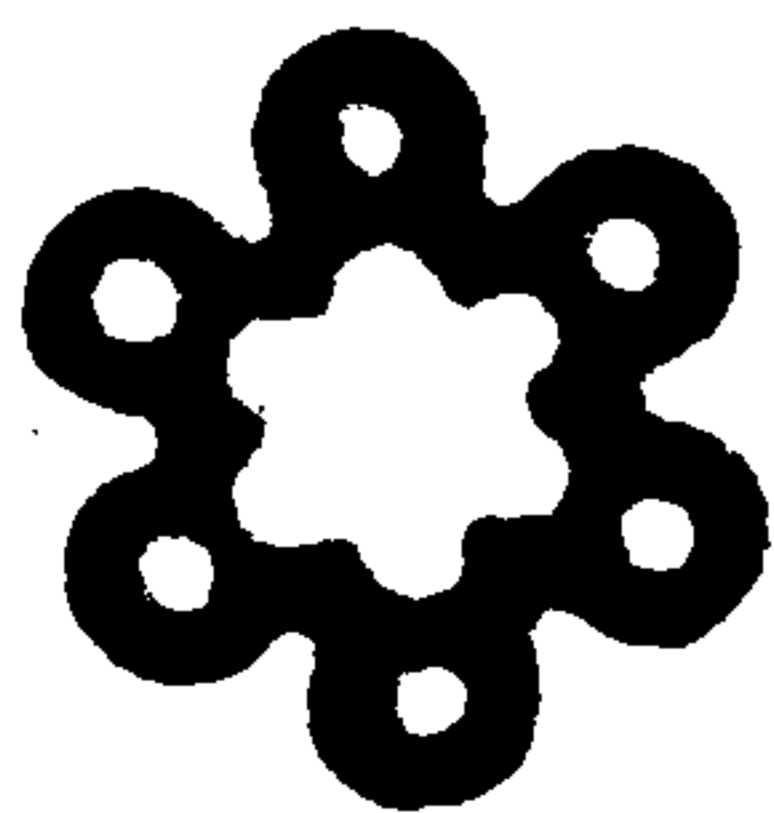
ترجمه دری : ما در کلان سرد، تبش قطع شد .

مورد استعمال: وقتیکه يك قضیه بکلی حل و فصل

میگردد این ضرب المثل را استعمال می کنند یعنی قضیه

کلا حل گردید پس در جزئیات آن زیاده پیچید .

20— 'Grandmother has, died, and her fever cured.'
Very cold confort indeed, but perhaps better than
none.

۲۱- انسان بی وزر و مرغی

ترجمه دوی: انسان مرغ بی بال است.

مورد استعمال: وقتی که انسان بجای دورتر سفر می کند

و یا از یک شهری به شهر دیگر و یا از یک کشور به کشور دیگر

می رود می گویند: ((انسان بی وزر و مرغی)) یعنی دیروز

در آنجا وارد روز در آنجا است. و هم گویند که: شخص تنبلی

بود در زمستان همیشه بیک سوی اجاغ آتش می نشست

و از آنجا هیچ حرکت نمی کرد، روزی

بر خلاف عادت بسوی دیگری اجاغ نشست و ماند

اینکه سفر دور و درازی کرده باشد آهی کشید و گفت

« راستی که انسان مرغ بی بال است: دیروز در آن سوی اجاغ

بودم و امروز درین سو »

2— Man is a flightless bird.

Man is a prodigious traveller like the birds, and there is no limit to his journey.

۲۲- انسان تا بع احسان

ترجمه دری: انسان تا بع احسان

مورد استعمال: وجیزه نهیجت آمیز و اند رزدهنده

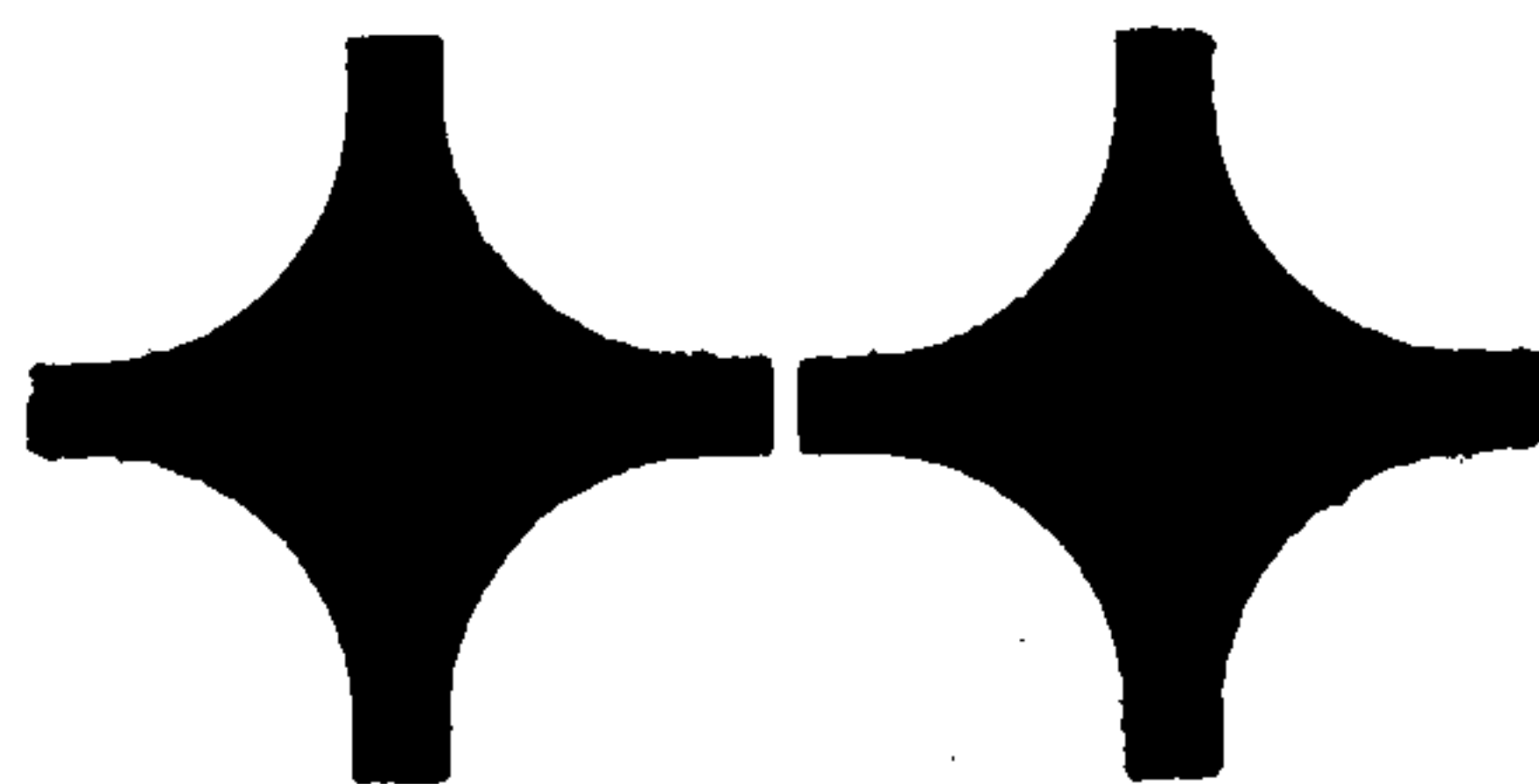
است یعنی انسان تا بع احسان انسان دیگر است و یا انسان

دا بد تا بع احسان انسان دیگر باشد و یا انسان باید احسان

فراموش نه باشد .

22— 'One should never forget a kindness'.

Gratitude is a quality of noble souls.

۲۴- انسان در کافی کلمه در گل ناز کدی

ترجمه دری : انسان از سنگ سختتر و از گل نازکتر است

مورد استعمال: درین ضرب المثل با استعداد

فطری انسان اشاره شده است یعنی اگر انسان از عزم و اراده خود کار بگیرد، کارهای را که از سنگ سختتر است انجام داد، می تواند و حتی سنگ را هم می شکند ولی اگر بیاشی و استراحت و تنبلی خود کند از گل نازکتر است که با اصطلاح اگر ماست را در خواب ببیند مبهتلا بز کام می شود

23— 'Man is harder than a stone, and softer than a rose'.

Man can tackle successfully the most difficult tasks, but is also prey to the greatest weaknesses the merest phantom of his imagination can incapacitate him.

۲۴- او به په واژگ نه بیل پیری

ترجمه دری : آب بضر بچوب از هم جدا نمی گردد .
 مورد استعمال : و وقتی گفته می شود که صحبت در
 مورد اتفاق بین اعضای یک خانواده، یا در مورد اتحاد
 بین افراد یک قوم و قبیله، و یا در مورد وحدت ملی یک
 ملت در میان باشد و بخواهند که اتفاق و اتحاد و وحدت
 را بین شان ناگسسته می نشان دهند پس می گویند که :
 ((آب بضر بچوب از هم جدا شده نمی تواند))
 و در زبان دری نیز گفته می شود : « آب اگر صد پاره گردد
 باز با هم آشنا است »

24— 'Water cannot be divided by striking it
 with a stick.

A real organic unity cannot be broken by
 violent means.

ن ۲۱-۱۰ به چی تر سر تیری سی خه یوه نپز • خه دوی نپز ی

ترجمه دری : آب که ز سر گذشت چه یک نیزه و چه دو نیز
مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که چاره
یک مشکل و علاج یک درد از دست رفته باشد پس در
مورد کمیت همان مشکل و یا اندازه همان درد این
ضرب المثل را استعمال می کند یعنی در صورتیکه چاره
مشکل و علاج درد از دست و اختیار بیرون شد پس سنجش
کمیت و اندازه آن اهمیت ندارد .

25— 'If the water rises up to the top of your head,
it does not matter then how much farther it rises'.

When it is impossible to deal with even a few diff-
iculties, it is also impossible to deal with many.

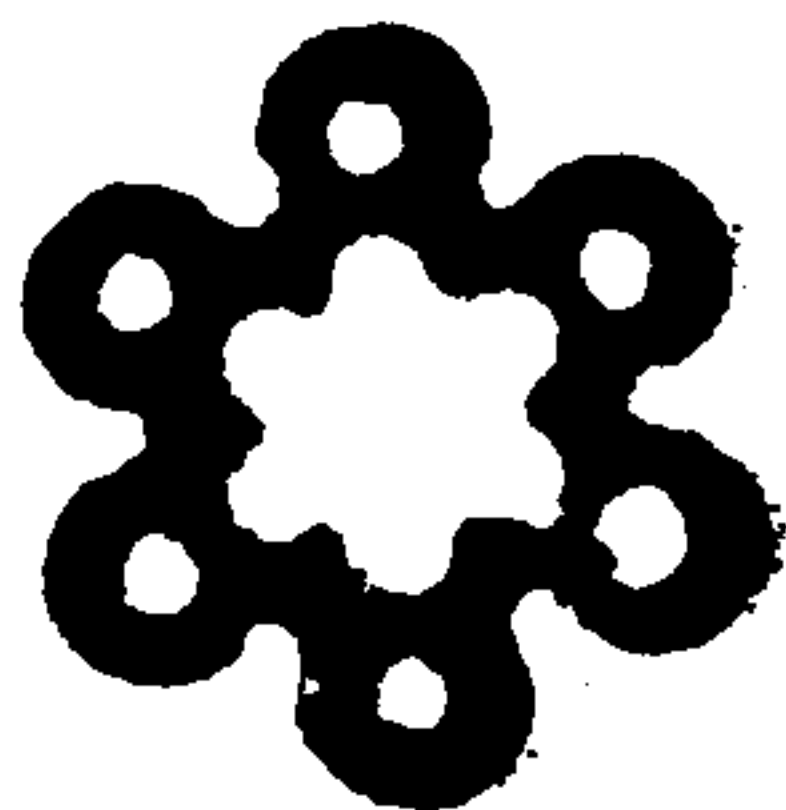
۴۶- او به دسر له خوا خړه لېرې

ترجمه دري : آب از سرخت می شود .

مورد استعمال: و قتيکه اداره امور چه در ساحه
 فاميلي و قبيلوي و چه در ساحه رسمي وغيره با موافق
 و رکود و فساد رو برو گردد، در نزد مردم مسئوليت آن
 بدوش روساء، بزرگان فاميل، قبيله و اداره هاي رسمي
 تکيه مي کند و ميگويند: «آب از سرچشمه خت است يعني»
 کار از بالا خراب است .

26— The water has been fouled at the source.

Look for the source of contamination not in the
 taps, but in the reservoirs.

۴۷- او به په کمزوری ورخ ما تیبری:

ترجمه دری: آب در بند کمزور رخنه می کند.

مورد استعمال: در ضرب المثل و ضعیف طبقه ضعیف

و نا توان جا سعه تمثیل گردیده و نشان میدهد که طبقات

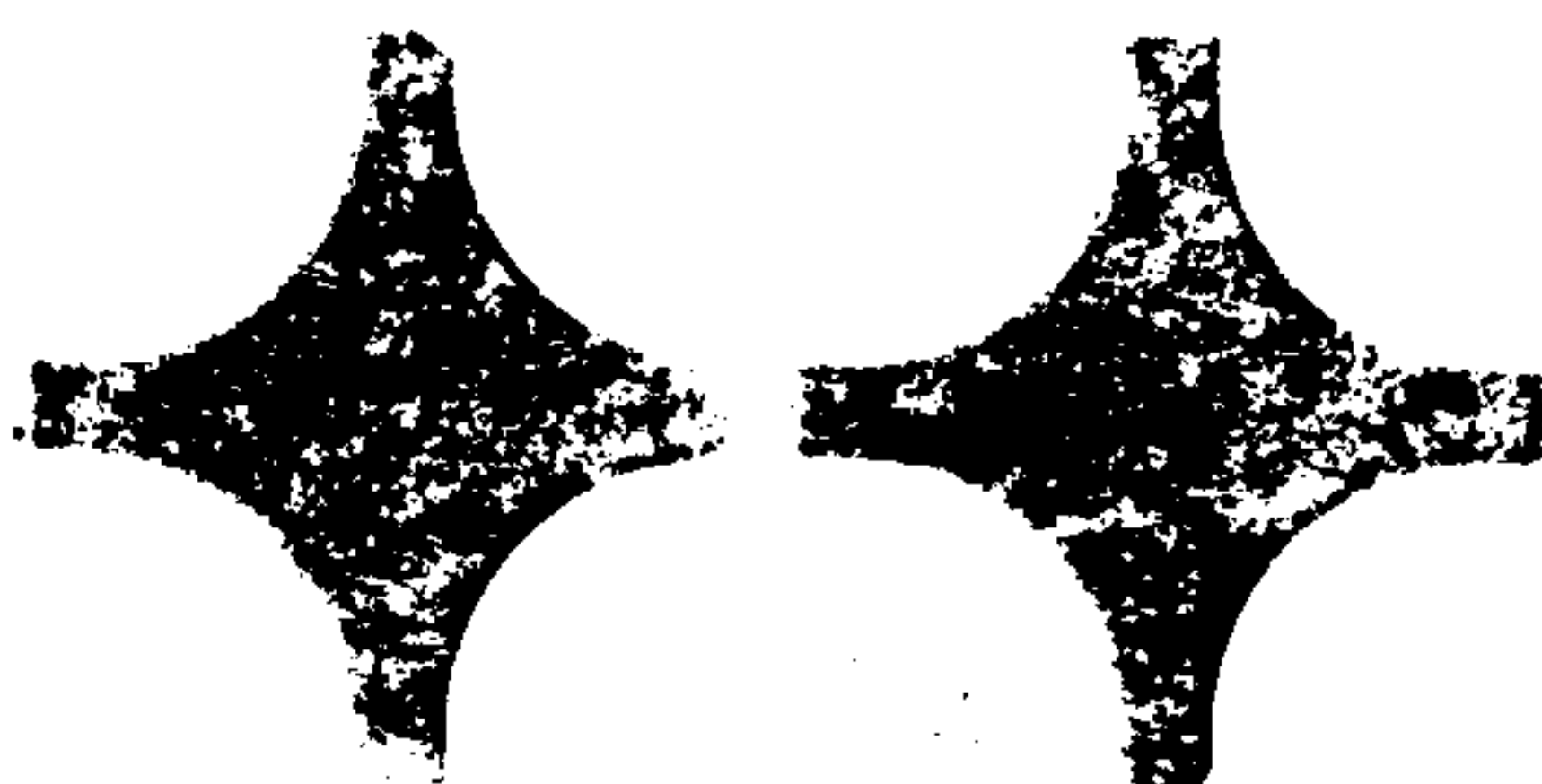
ضعیف و نا توان در او ضاع غیر عادلانه همیشه، مورد ملات

قرار میگیرند، و یا اینکه نقطه ضعیف مورد حمله

واقع می گردد.

27— 'Water will make its way through a weak dam'.

Strength is given to exploiting weakness.

۲۸- اور بشی کہ سل منہ پھر و پی سی د خرہ پھ
کبھی یوہ لپہ دہ

ترجمہ دری : جو اگر صد من ایک رو پیہ شود
نصیب خر یک لپہ است .

مورد استعمال : و قتیکہ یک شخص نا اہل بیش
از اہلیت و لیاقت و استحقاق خود ادعا سی نماید برای
اقتناع او ابن ضرب المثل گفته می شود یعنی نصیب هر
کس با ندازه اہلیت اوست .

28— 'When a hundred weight of barley goes for one rupee, the portion of the ass is still only a handful.'

A person of no account can never pretend to more than his merits deserve.

۴۹- اور آہ خپل اوپردی یودی

ترجمہ دری : نزد آتش خویش و بیگانہ یکہست ۔

چنانچہ درزبان دری گویند: (آتش دوست و دشمن
را نمی شناسد۔)

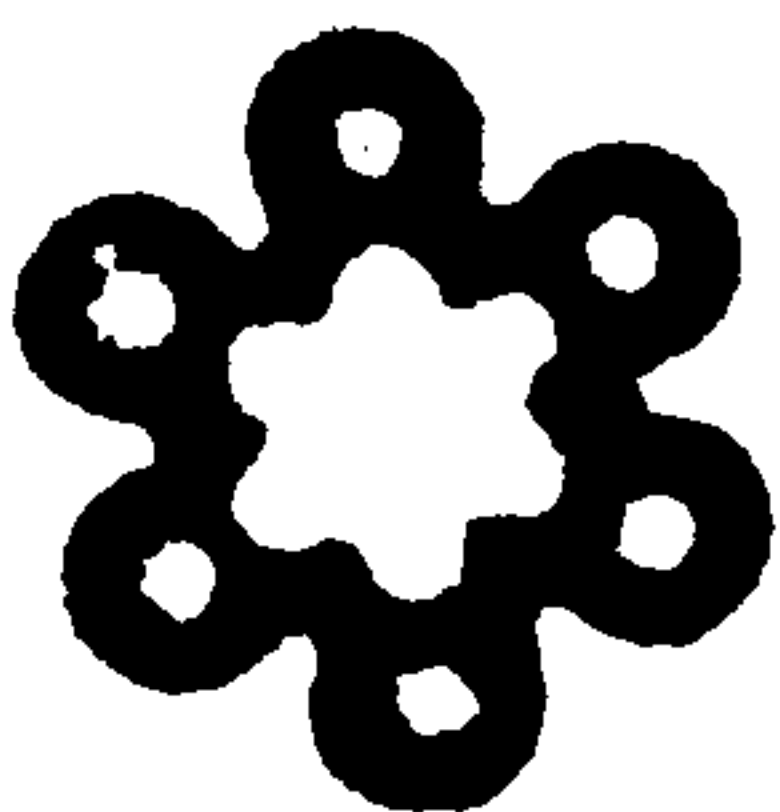
مورد استعمال: دروقتی می گویند کہ قوہ ناریہ

بفعلیت آغازمی کند و یا کنا یتاً وقتی گفته می شود کہ

یک قوت ظلم و استبداد بہ خراب دست بزند ۔

29— 'A fire burns friends and enemies alike'.

When a powerful person turns his hand to oppression and injustice, then all alike suffer.

۳۰- اوچه یوموتی نهاری، تنوری بی پر بام

جوچه کپری دی

ترجمه دری : یک هشت آرد ندارد، تندور پر ابر بام

ساخته است .

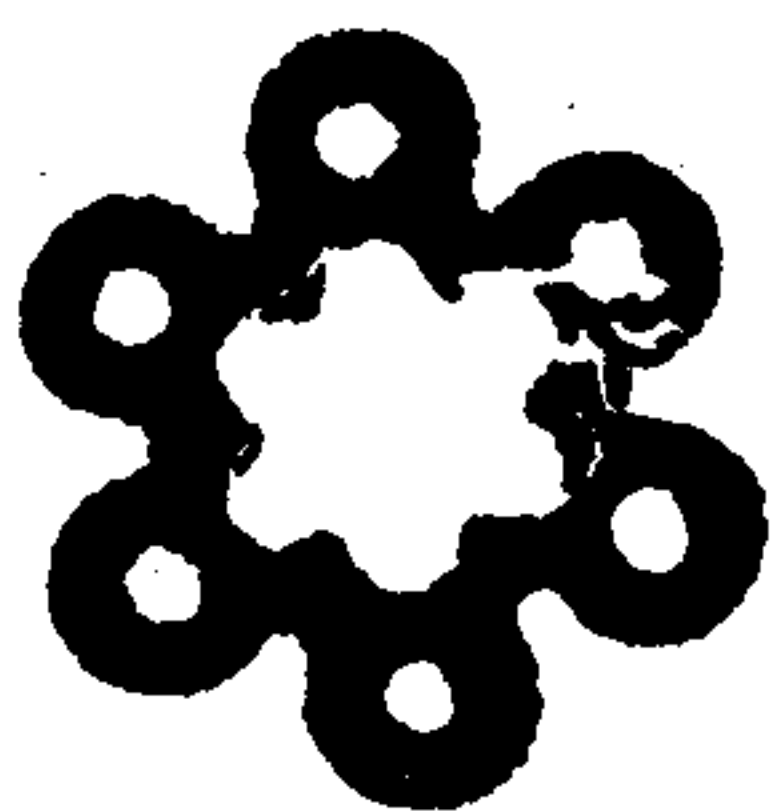
مورد استعمال: در مورد شخص گزاف گوی و لاف

زن گفتندی شود که تنها به لاف و گزاف میخواید خود را

پیش ببرد، ولی مردم بدانند که بجز لاف و گزاف چیزی

ندارد و آن لاف و گزاف هم تنها برای نمایش است .

30.— 'He does not have even a handful of flour, yet he builds his oven on the rooftop said of a braggart who sells smoke.'

۳۱- اوچه ئى يۈ موآى نسته شل ئى تنورونه

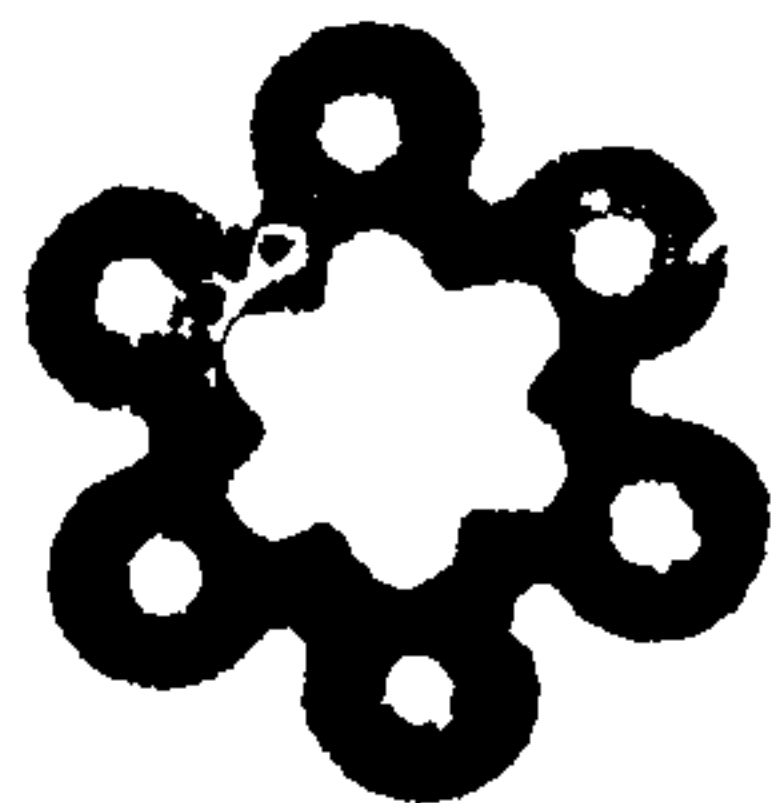
ترجمه درى : درشريك نشت نيست تندور هاش بست
است .

مورد استعمال: همان مورد استعمال ضرب اشمل گذشته

است كه يك شخص تنها به لاف و گزاف خود را آنطور يكه
نيست نمايش دهد.

3— 'He has not even a handful of flour, yet he has twenty ovens'.

Similar to no. 30.

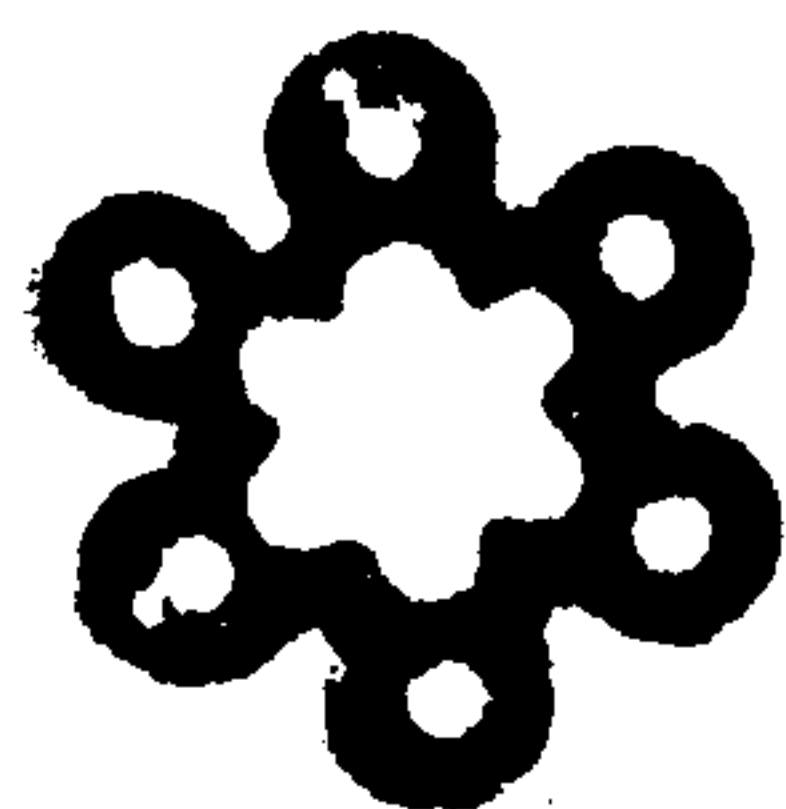

۴۴- اوسپنه په اوسپنه ما آي پوري

ترجمه دري : آدن ما آهن مي شکنند! چنانچه در زبان
دري مي گویند! « آهن با آهن بریاء مي شود »
مورد استعمال: مقصد اينکه براي مقايله با هر قوت - بايد
با اندازه همان قوت آمادگي و نهيده گرانته شود و يا اينکه
هر قوت بقوت مانندش مي شکنند .

32— 'Iron is only broken by iron'. ....

A power can only be overcome by an equal power.

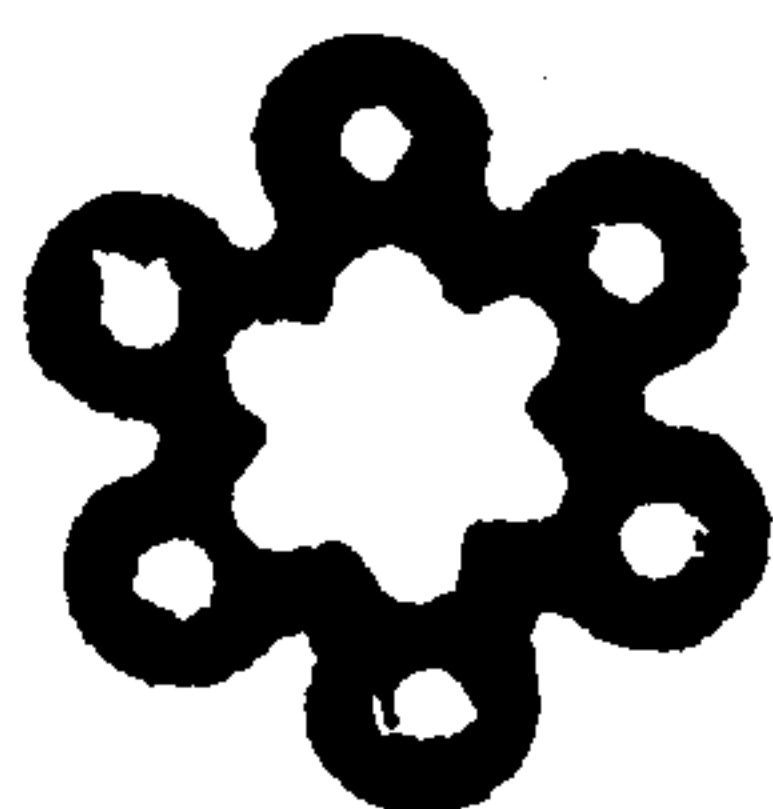
۴۳- او سپند چى خوهر ه تکيبرى، هغوهره پخپورى

ترجمه ددى: آهن هر آنقدر که ضرب مى خورد همان اندازه پخته تر مى گردد.

مورد استعمال: در مورد شخصى استعمال مى شود که در زندگى تکالیف زیاد دهد، باشد و برای تطمين واقناع او گفته مى شود که « آهن هر قدر ضرب مى خورد پخته تر مى گردد » يعنى انسان هر قدر تکالیف بپوشد همان اندازه در امور زندگى تجربه مى افزايد و پخته تر مى شود.

33— 'The more iron is beaten, the stronger it becomes'.

Overcoming difficulties makes one stronger, given initial strength.

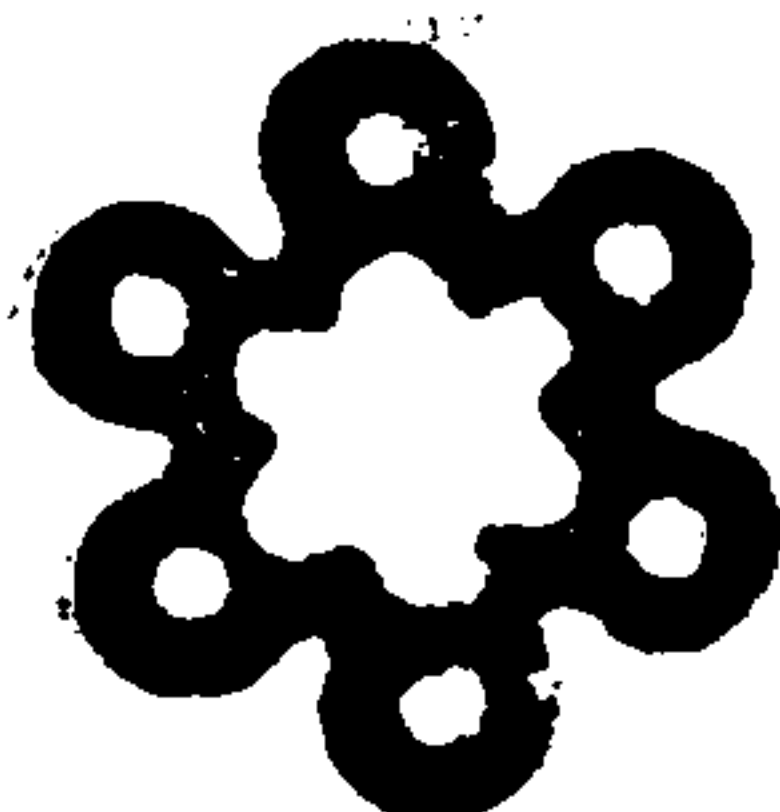

۳۴- اوبدان نه ژاپی بارو نه ژاپی

ترجمه دری : شتران گریه نمی کنند بارها گریه می کنند.
 مورد استعمال: یعنی بعضی اینکده شتران از گریه بارها
 شکوه کنند بارها از شتران گله دارند. و این ضرب المثل
 در وقتی استعمال میگردد که شخص ظالم از مظلوم شکوه
 ظلم و یا شخص جابر از مجبور شکوه جبر، و یا حاکم از
 محکوم شکوه نماید و گناه خود را بگردن طرف مقابل اندازند.

34— 'It is not the camel that complains, but his load'.

The oppressor is loud in his protestations, but the oppressed do not even murmur.

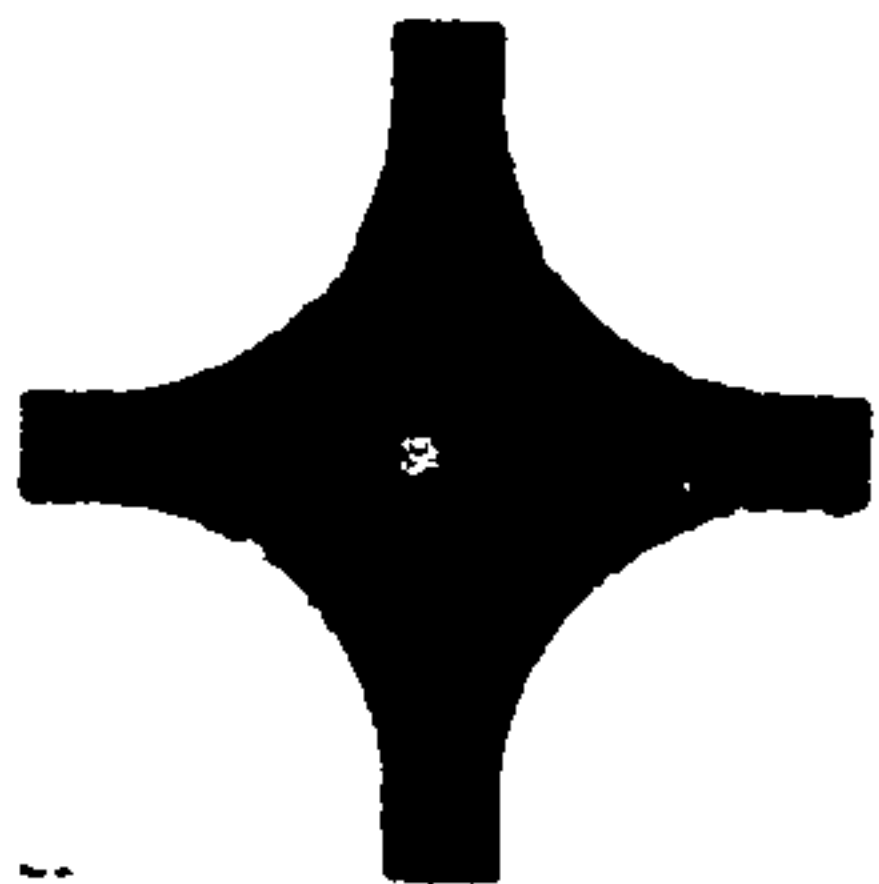

۳۵- او بنی په بله زه وهل کیږی

ترجمه دری : هتر وادر نیغه نمی توان پنهان کرد .
 مورد استعمال : وقتی گفته می شود که شخصی سعی نماید
 يك كار ، يا يك موضوع و مطلب بزرگ را با عیبك كوچك
 پنهان سازد .

35—'You cannot hide a camel by mere sleight-of-hand.'

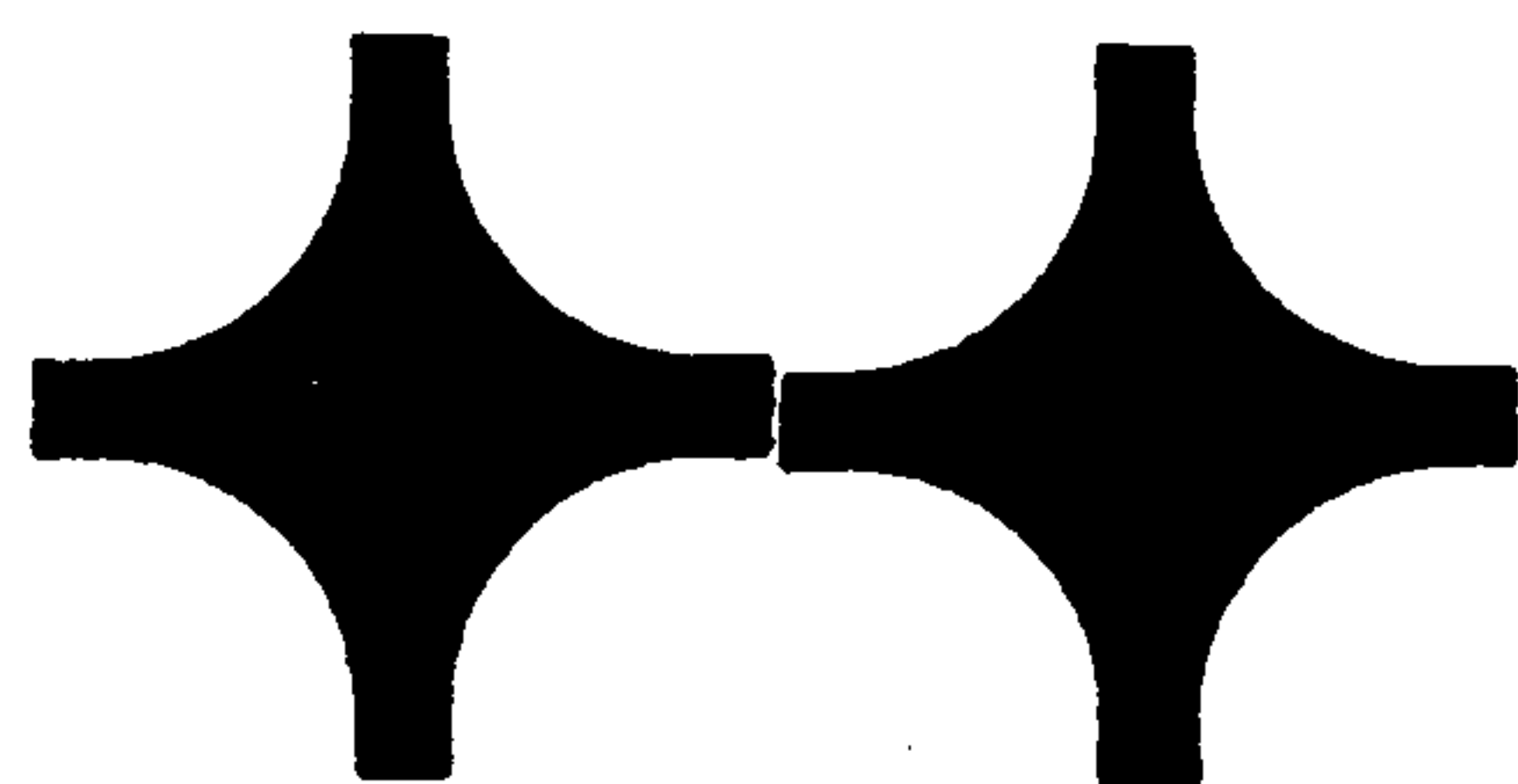
One cannot conceal an important matter by means
 of a small trick.

۳۶- او بن په غلجه پیل نه در نیوړی

ترجمه دری : بارشتر بغربال سنگین نمی شود .
 مورد استعمال : در وقت گفته می شود که در تعهیل
 اجرای امور کوچک توسط اشخاصیکه کارهای بزرگ را
 انجام داده می توانند نگرانی به میان آید و برای
 رفع چنین نگرانی گویند: « بارشتر بغربال سنگین نمی شود »
 یعنی تعهیل اجرای امور کوچک در جمله اجرای کارهای
 بزرگ سنگینی نمی کند .

36— 'A sieve is not burdensome for a camel'.

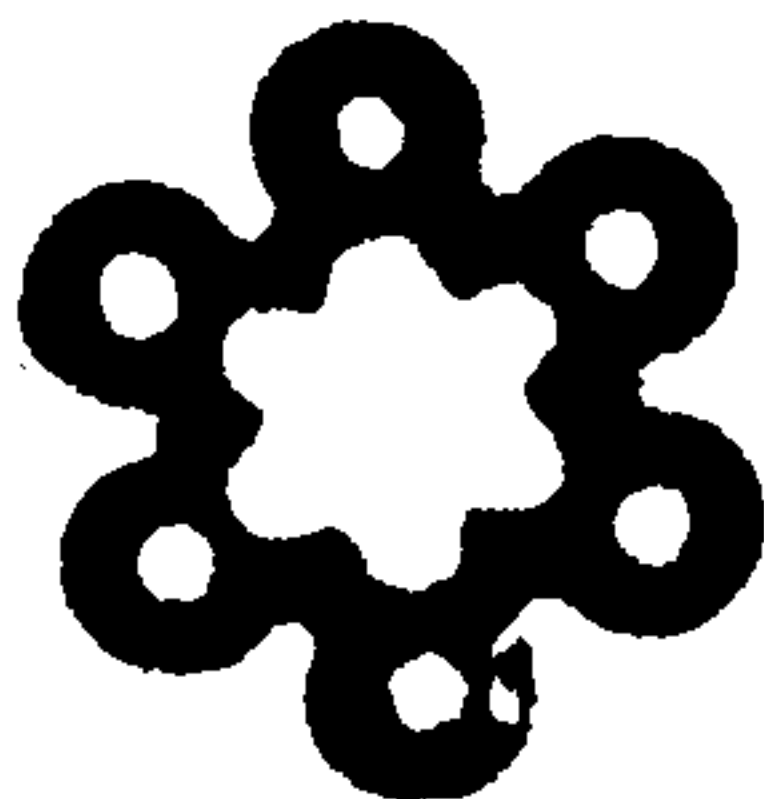

۳۷- او بنی تر پولی لاندی ناسی پتویدلای

ترجمه دری : شتر از زیر پلوان پنهان نشود احدی توانا .
 مورد استعمال : وقتی که يك كس كوشش كند تا با
 اعمال شایسته و یا ناشایسته خود را از نظر مردم درخفا
 نگاه دارد ، در حق وی این ضرب المثل را استعمال می کنند .

37— 'A camel cannot be hidden in a furrow'.

A large misdeed cannot be concealed by merely covering it with a handkerchief.

۴۸- اویش نه یی ویل اتن و کسه، ده جهر و نگان له
بپنجه و کنبل

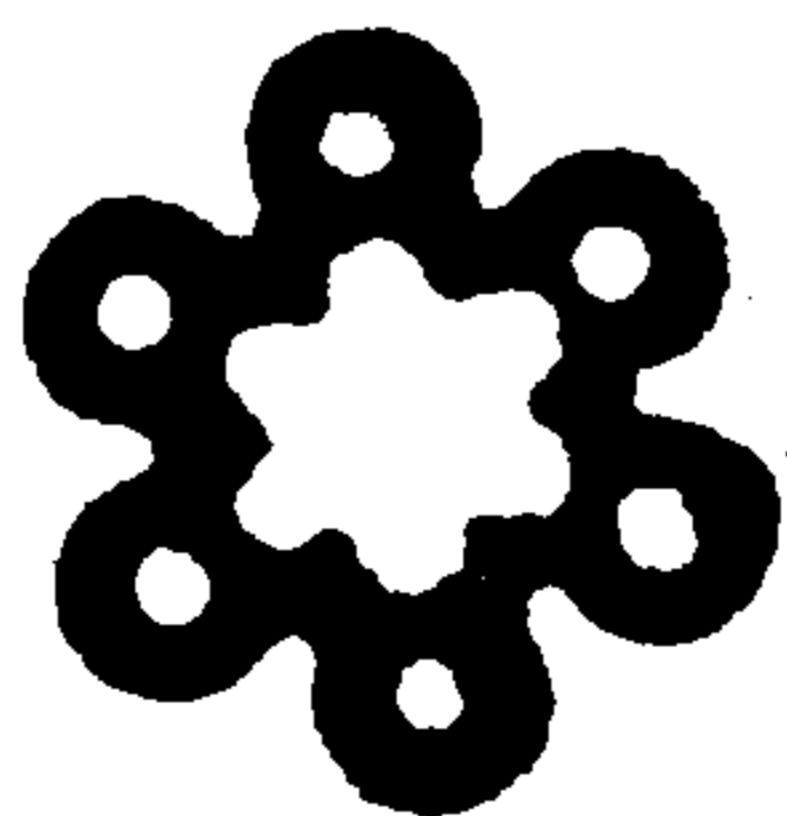
ترجمه دری : بشتر گفتمند رقص کن او بیاره ه های نا ایز
را از بیخ کند .

در زبان دری میگویند : شتر را گفت غمزه کن زد فالیزرا
وهران کرد .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که کار به نا اهل سوره
شود ، و او از آن کار برفع خود استفاده نموده نا جا بز کند .

38— 'A camel was asked to dance, it outrooted the
vines (i.e. trailings of melons and vegetables).

Avoid bringing a bull into a china—shop.

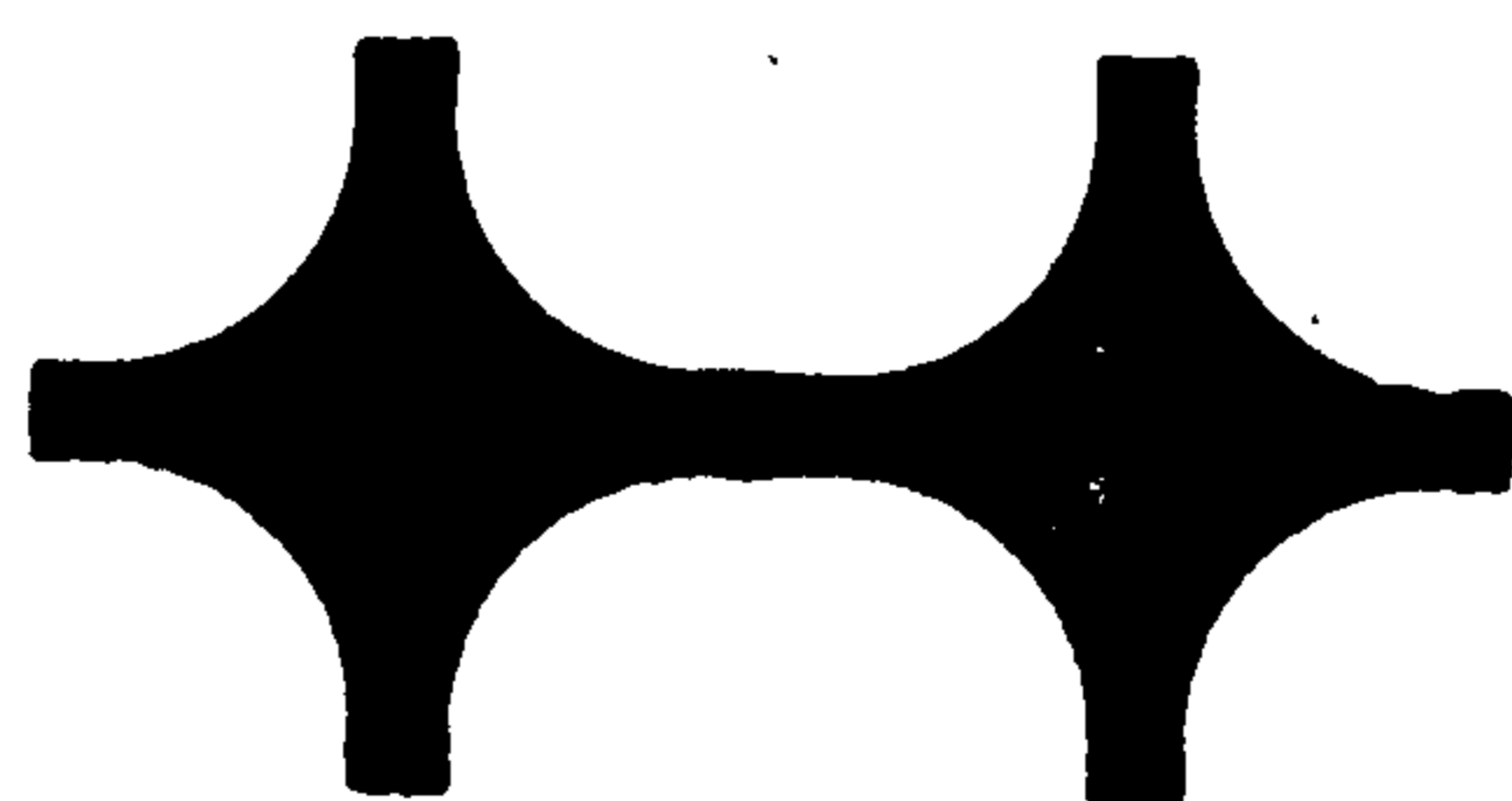
۳۹ - او بن ته یې ویل غاړه دی کپړه ده ده ویل
کوم غځای می سموی

ترجمه دری : شتر گفتند که گردنت کج است، گفت کدام
جای من راست است .

مورد استعمال : وقتیکه یک شخص و یا یک چیز و یا یک
کار عیوب و نواقص فراوان داشته باشد، ولی تنها از یک
عیب و یا از یک نقص آن صحبت بمیان آید این ضرب المثل
استعمال دیگرود .

39— 'When they said to the camel, "Your neck is crooked", it answered, "What part of me is straight?"

When a whole enterprise is going very wrong, it is silly to pick out one small point for criticism.

۴۰ - اوین که هر خونه لوی دی اوتی نسی

ترجمه دری : شتر هر قدر کلان است پریده نمی تواند
 در زبان دری میگویند: (هر کس را برای کاری آفرید،)
 مورد استعمال: در جواب کسانی گفته می شود که
 کیفیت ها و خاصیت های اشخاص و جانوران و یا اشیاء را
 نظر بکمیت ها و جسامت های سنجد و فکر می کنند که
 کمیت ها و جسامت های بزرگ از عهده هر کار برآمده می
 توانند بلکه تفوق کیفیت ها و خاصیت ها را نمی توان
 بمعیار کمیت ها و جسامت ها سنجید .

40. 'Even the largest camel cannot fly'.

Mere quantity of anything is not sufficient for a
 purpose for which it is by nature unsuited.

۴۱- اوگره په تلو او نه سپری

ترجمه دری : دلده بشتاب سرد نمی شود .

در زبان دری میگویند: عجله کار شیطانست .

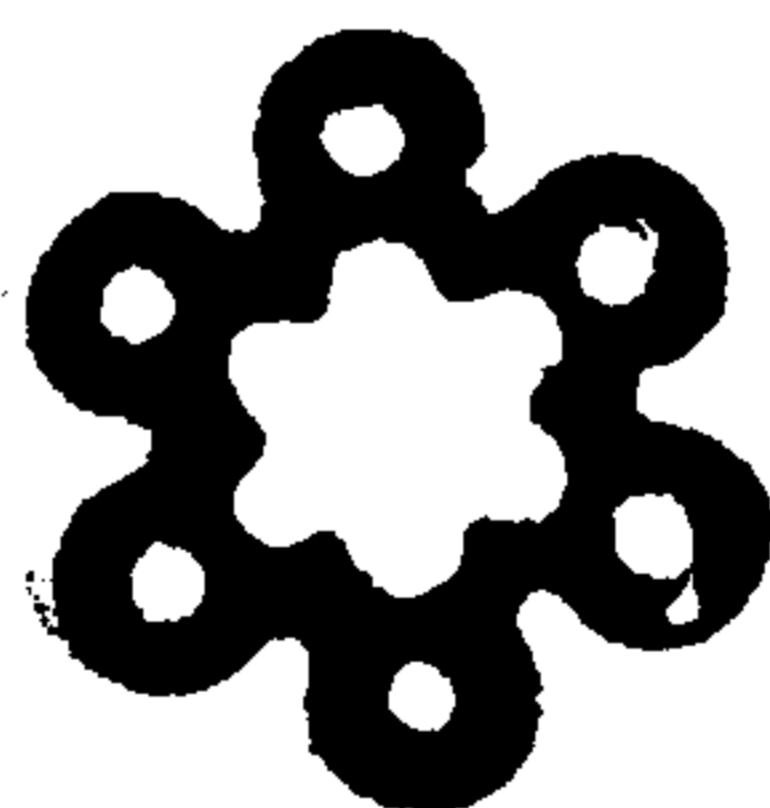
مورد استعمال: درین ضرب المثل شتاب و عجله در کار

نکوهیده شده است یعنی مانند دانه که بعد از پختن زودتر

سرد نمی گردد ، کارها نیز بعجله و شتاب بشمار نمی رسد و

و انسان باید در اجرای امور از عجله و شتاب کار نگیرد .

41— 'Hodgepodge cannot become coll by haste'.

۴۴- او گره خیزی توی سوه و یل یی په نصیب می نه وه

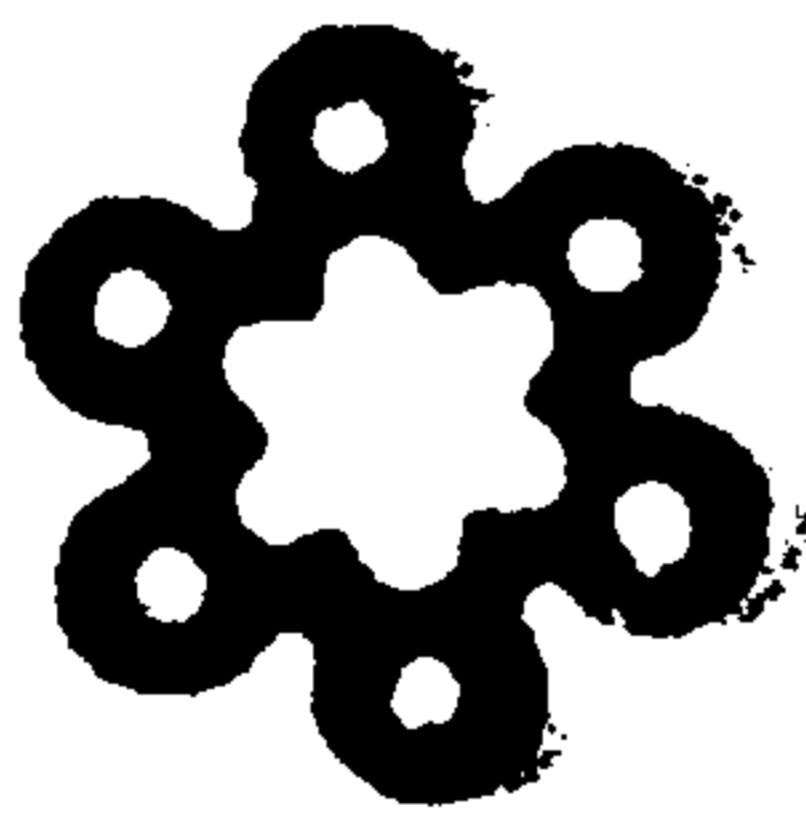
ترجمه دری : د لده از پیشش ر پخت گفت نصیبم نبود .

مورد استعمال : در سوید شخص خوش با ورو قانع و معتقد

به نصیب و قسمت استعمال میگردد که هر واقعه را بنصیب

حواله می دهد .

42— 'A man spilled hodgepodge and said that was not destined to be his portion.'

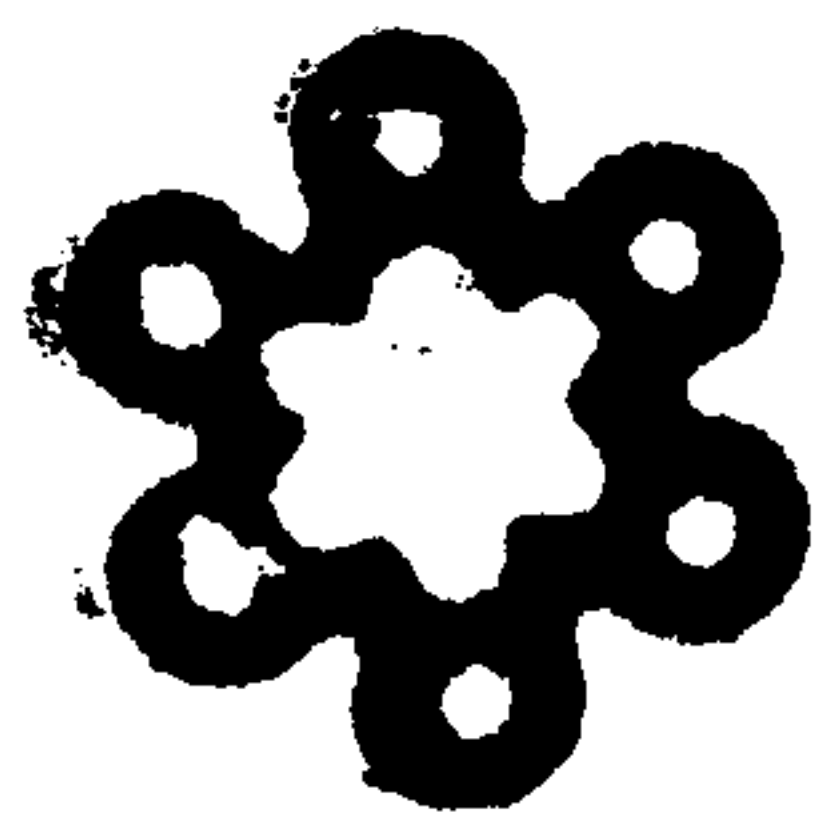

۴۳- اول اتمام پسې کلام

ترجمه دوی : اول طعام بعد کلام .
 مورد استعمال : در پښتون ها عهوه با عا بود که مهمان دت
 را پیش از نانا از مقصد سفرش نمی پرسید یعنی اول نانا را بیدادند
 پس از آن در باره مقصد سفر با مهمان صحبت میکردند تا
 اینکه این عادت ضرب المثل گوید .

43— 'Food first, questions afterwards.'

It used to be the custom amongst Pashtuns that a traveller was given refreshment before he was asked about his journey.

۴۴ - اول عجمان پسی جهان

ترجمه دری : اول خود بعد جهان .

مورد استعمال : در وقت گفتن همیشه که انسان زلف خود

را اولتر در نظر بگیرد ، و چون انسانان کثیرا سود خود

را برسد دیگران ترجیح دید دهند بنا بران میگویند : (اول

خود بعد جهان)

44— 'First self, then the world'.

Everyone thinks of himself first.

۴۵- اول حق دسا و زهی دی

ترجمه دری : حق اول از همسایه است .

مورد استعمال: پشتوونها بهمسایه احترام زیاده قایلند

بنا بران بطور ضرب المثل میگویند که: (حق اول از همسایه

است) یعنی در هر کار ذینفع حق اوایت همسایه دارد .

45— 'A neighbor's rights is prior to others'.

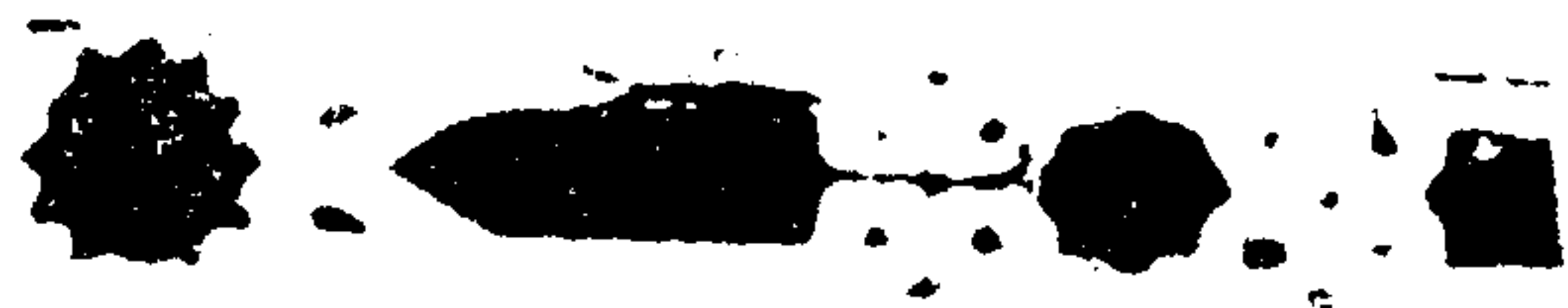

۴۶- اول زده کچه • بیا کوزده کچه •

ترجمه دری : اول یاد بگیر پس از آن هر وسی کن .
 مورد استعمال : بکسی نمی گفته می شود که پیش از آنکه
 مشکلات یک کار را در نظر بگیرد و در اطراف راج آن
 بر مشکلات فکر کند بکار بند کورا اقدام می نماید ، زیرا طلب
 این ضربها امثل آنست که پیش از اقدام بکار در اطراف
 کار و راه عملی آن باید دقت بعمل آید .

46— 'First learn the matrimonial relations, then get married'.

Look before you leap.

۴۷- اول سلام بیا کلام

ترجمه دری: اول سلام پس از آن کلام .

مورد استعمال: وجیزه اخلاق است که یک انسان در

وقت ملاقات باید اول سلام دهد بعد از آن سخن گوید.

47— 'First a greeting, then conversation'.

It is necessary to observe polite usage.

۴۸- اول مردان به سیاه‌لی و ۱۵۱ پس سپیدتا نه به سیاه‌ارده

ترجمه دری: اول مردان زنگی به سیاه‌لی بود، اکنون سگگری (پستی) به سیاه‌لی است .

مورد استعمال: در وقتی گفته می‌شود که در این اعضای يك خانواده، یا قبیله و یا يك جامعه چنان انحطاط اخلاقی و اجتماعی پیدا کند که اعضای خانواده و یا قبیله و یا جامعه در پستی با هم مساوی که کنند پس توسط این ضرب المثل تویخی به آنان داد و از اخلاق نیکوی گذشتگان یادآوری می‌شود .

48— 'Formely men vied to be heroic and generous, and now the vie to be coward and mean.

۴۹- ایلچی ته نه بند سته نه زندان

ترجمه دری: ایلچی را نه بند است نه زندان (۱)
 مورد استعمال: در حق کسی که بین دو طرف متخاصم
 برای اصلاح میا نجیگری نماید گفته می شود و در تعاریفات
 قبیلوی پستونها بطور قطع قبول گردیده که «ایلچی» یعنی
 شخصیکه بین دو طرف متخاصم بحیث سفیر فعیا لیت می کند
 از تعاری مصنون است. در زبان دری نیز گویند.
 «ایلچی را نه بند است و نه زندان»

49— 'There is neither restriction nor imperisonment for an ambassador'.

An ambassadore is a go—between who effects a settlement of a quarrel between two opponents, and custom protecs him from the violence of either.

(۱) ایلچی کسی را گویند که در زمان منازعه و حرب

بین دو طرف، متخاصم خبررسان می و سفارت و میا نجیگری نماید.

ب

۵۰- باذ چى پاسنى وى باران ئى هكړندى وى
ترجمه درى : باد يکه از جانب بالا مى وزد باران آن
تند وى باران

مورد استعمال: عوام خصوصاً دهقانان سمت شرق را جانب
بالا و سمت غرب را جانب پائين گویند و در اینجا مطلب
این است که اگر در موسم باران با د از جانب شرق وزد
عوام عقیده دارند که باران تند و تیز وى باران و این
ضرا المثل در موسم کشت و موسم بهار و در دهقانان گفته
مى شود .

50— 'An East wind brings torrential rains'.

A common folk belief amongst peasants all over
Afghanistan.

۵۱- باد چپی وی د پاسه باران تپ سمد لاسه باد چپی وی دکبسی اور یخی عخلمی لکه بزپ

ترجمه دری: بادیکه از جانب بالاسی وزد باران مسلسل
می بارد و بادیکه از جانب پائین (یعنی غرب) می وزد
ابرها مانند بزها می دوند.

مورد استعمال: مورد استعمال این ضرب المثل عیناً مورد
استعمال ضرب المثل گذشته است با این فرق که در ضرب المثل
گذشته تنها از باد سمت شرقی یاد گردیده ولی در
ضرب المثل تأثیر باد غرب نیز تذکر یافته که ابرها
را تپت و پراکنده می سازند.

51— 'An East wind brings continuous rain, but the
West wind brings clouds that scatter across the sky
like goats'.

۵۲- باران په تیر اوسو، خره یی دلره مووی یووړه

ترجمه دری : باران « بر تیرا » بارید خران را از

« لره موړه » سیلاب برد

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که يك واقعه با يك

کار و یا يك موضوع برخلاف انتظار بوجود آید و نتیجه غیر

مطلوب باشد .

و یا يك واقعه و کار و موضوع بواسطه يك شخص و یا يك

جمعیت معین صورت بگیرد ، ولی اثرات آن برخلاف واقع ،

شخص و یا جمعیت دیگری را متأثر سازد .

52— 'The rain comes down in Tera, and asses are drowned in Laramura.'

Tera and Laramura are two famous places, widely separated ; the downpour in one place has quite unforeseen calamitous effects in the other, very far away though it is.

۵۳ بار یی په شا نه سو وړای یو لرگی لمی
لا بل هم پر کښینود

ترجمه وری: بار را برشت برده ندی توانست يك
چوب د بگر را نیز بران افزود .

مورد استعمال: زسانی گفته می شود که شخصی
از توان و طاقت خود بیشتر کاری را بوجود تخمیل نماید .

53— 'He could not carry the load at all, and yet he adds another straw to it'.

Contrast no. 35, here, one is warned against overestimating one's capacity'.

۵۴- با زچی خپله مها له پر یو دی عحای دی دپا چا
منگول سی

ترجمه دری : از که آشیا نأ خود را ترك کند در پنجه
دست بادشاه می نشیند و با در پنجه بادشاه می افتد.
مورد استعمال : این ضرب المثل را می توان دو
تعبیر نمود : اول اینکه هر که از خانه خود دری کاری
حرکت کند مقامش مانند باز نا قرب بادشاه می رسد
یعنی پیش می رود و ترقی می کند .
دوم اینکه هر که خانه خود را ترك کند یعنی اعتماد
بر خود را از دست دهد مانند بازیه پنجه ا وقتدار دیگری
گراقتار می گردد .

54— 'A falcon which leaves its nest sits on the
king's wrist;

If an important person leaves familiar territory
and safety, he is bound to get involved with the power
of others elsewhere, either as master or servant.

۵۵ باز چی هر خو مره خوا رسی چو انگینی
نه خوری

ترجمه داری : باز در قدر حقیر شود بقه : ما را نمی خورد .
مورد استعمال : در مورد شخص بی بضاعت ولی نجیب
و عالی همت و با شخصه تیکه با عمال ناپسندود لیل متهم
گردد گفته می شود و عالی همتی از دلایل برائت او وانمود
میگردد .

55— 'A falcon even though weak does not hunt frogs'.

Noblesse oblige.

۵۶- باغ کاه با غوان لری چغال هم خدای لری

ترجمه دری: باغ اگر باغبان دارد شغال هم خدادارد.

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که اقویا در

مقابل ضعفا بقوت و قدرت خود، خود نمایی نمیند و بخوانند

واد معشیت و حیات را بر وی ضعفا ببندند.

56— If a garden has its gardener, a jackal has its God'.

For everyone there is a protector, even the weakest and least deserving'.

۵۷ بخت پاره آینه هدی، نه پاره مناره

ترجمه دری : بخت در پیشانی است نه در تیزدوانی
 مورد استعمال : وقتی که یک انسان زحمتکش از سعی
 و زحمت خود بکامیابی نمی رسد ناچار نا کامی خود را
 از بخت شوم خود می انگارد و بخت را هم می بوید به
 پیشانی و نظرت می داند نه بجهد و کوشش پس می گوید :
 « بخت در پیشانی است نه در تیزدوانی » و از اینجا
 اعتقاد مردم به « بخت » و « اقبال » آشکار می گردد .

57— 'Your fate is written on your forehead, and it cannot be changed by running fast'.

It is a common belief that one's fate is written on **one's forehead at birth**, and even the most strenuous efforts to change it are vain.

۵۸ بخشش به لک حساب به کک

ترجمه دوی: بخشش به لک (صد هزار) و حساب به کک

(خس - ذره)

مورد استعمال: يك ضرب المثل آموزنده اقتصاديست

که یک انسان مقتصد، اگر صد هزار هم می بخشد با زهم

حساب يك خس زهر، را با لک بگیرد - یعنی بر حساب خرج خود

حاکم باشد و نه باید بخشش پیش از حساب کم

عاقب سازد. چنانچه در زبان دوی می گویند: «حساب

بمثقال بخشش بخروار»

58— 'One lakh (100,000) can be presented as a gift, but the account of trifles ought to be kept'.

۵۹- بد با نجان پت نه و هی

تر جمہ دہری : باد نجان بد را آفت نرسد .
 در زبان دہری نیز گویند : باد نجان بد را ہلا نمی زند
 یا « باد نجان بد آفت نہ ارد » .

مورد استعمال : وقتی کہ از یک حادثہ ناگوار شخصی
 و یا متاع کم ارزش نجات می یابد بطور تمسخر گفته
 می شود کہ :

« باد نجان بد را آفت نرسد » یعنی خطرات زیاد تر
 متوجه اشخاص خوب و متاع ارزندہ می باشد .

59— 'No calamity befalls a bad eggplant'.

A bad person or any worthless object survives long,
 but a person of distinction dies untimely, and a valu-
 able object gets easily damaged.

۶۰ بد به دی په زړه لرم سلام به دی په خوله لرم
 ترجمه دوی: بد تو در دل خوا هم داشت سلام تو بر زبان.
 مورد استعمال: یعنی اگر چه شخصی در دل با شخصی
 دیگری بد باشد، باز هم بزبان با او سلام و مدارا
 نماید و شیوه انسانیت را از دست ندهد.

60— 'I keep your wickedness to myself, and greet you normally'.

Greetings—formulae and custom take precedence over any resentments.

۶۱- بد به ایم خوزه نه ووره سره

ترجمه دوی: بد خواهم بود و نی نه با برادر

مورد استعمال: و قتی گفته می شود که یک شخص

بد خو با برادر و خویشا وندانش بدی تحریک شود

61— 'If I do evil, it may not be to my brother'.

Blood is thicker than water.

۶۲ - بد تر بورپه بده ور غ په کار یوری

گرچه هوری: او در زاده بد پروز بد بکار می آید.

مورد استعمال: در حیات قبیلوی و چیزه نصیحت

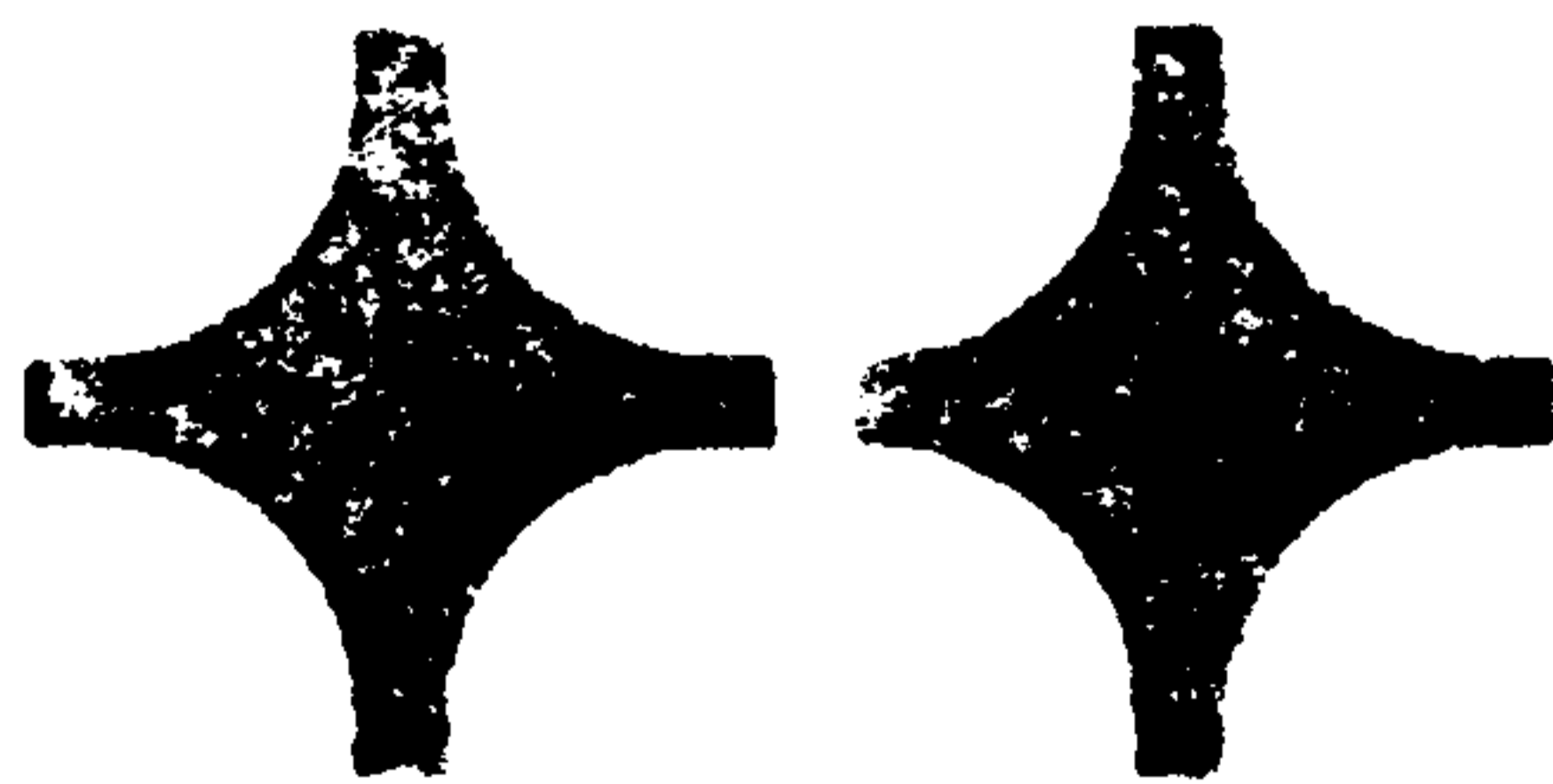
آمیز است یعنی از عم زاد کان و خویشاوندان زشتخو هم

نبا بد روا بطرا قطع نمود زیرا در روز بد همین

خویشاوندان گرچه زشتخو باشند بدرد می خورد.

62— 'Even a bad—tempered difficult cousin can be helpful.

Particularly in tribal life, family ties are very strong, and a blood —relation is always closer than others who are not, regardless of his character.

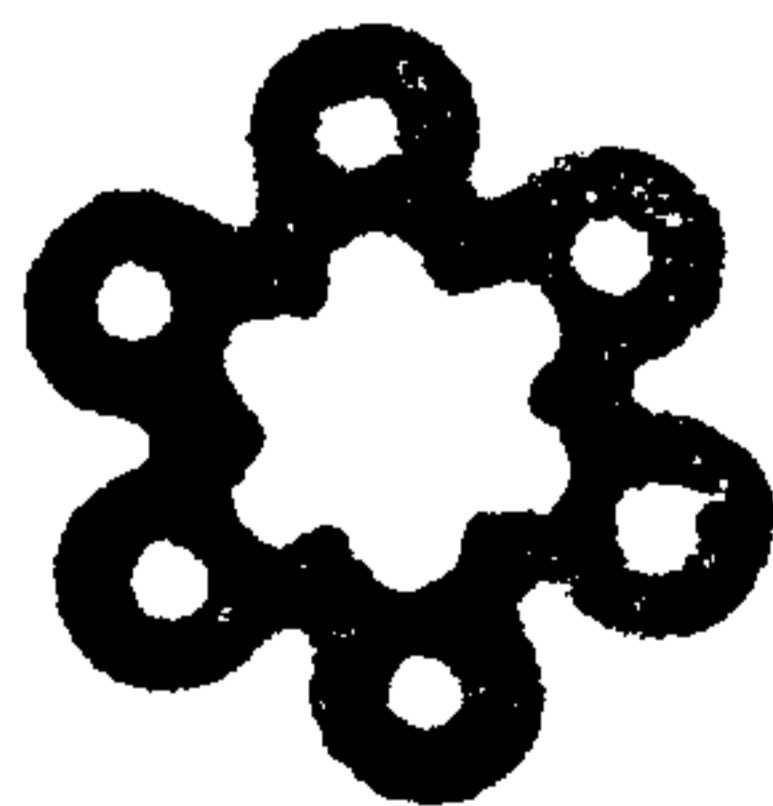

۶۳- بدخوی چنی زور ورسی عقل مرورسی

در جمه‌دوری: خوی بد که غالب گردد عقل از رده می‌گردد
 مورد استعمال: در مورد اشخاص بدخواه استعمال
 می‌شود یعنی عقل با خوی زشت تضاد دارد جائیکه عقل
 است خوی زشت راه ندارد و جائیکه خوی زشت باشد
 عقل از آنجا بیگانه و آزرده می‌گردد.

63— 'When evil character grows stronger, reason gives up'.

When a person is used to performing evil acts he is out of mind.

۶۴- بدزوی نه زوی

ترجمه دری: پسر بد پسر نیست.

مورد استعمال: در مورد پسر بد گفته می شود یعنی

پسری که صالح نباشد نباید او را پسر خواند و با همزاد پسر

صالح دانست.

64— 'An evil son is no son'.

Even in a society with very strong blood ties, a son of bad character cannot pretend to anything from his father.

۶۵- بدمه کوه بد به نه ویکی

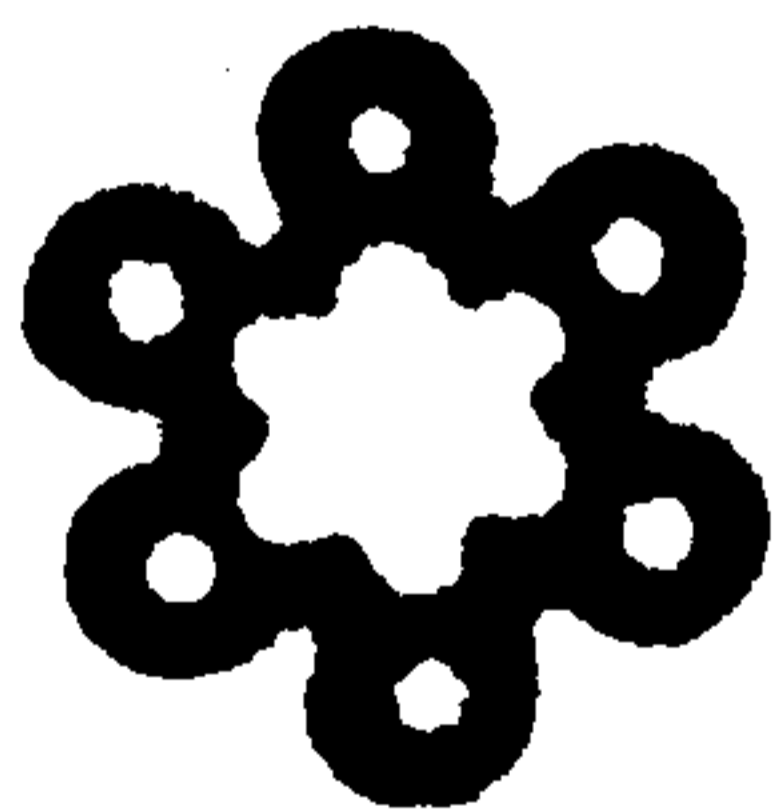
ترجمه دری: بد مکن بد نخواهی دید

مورد استعمال: وجیزه نصیحت آمیز است که انسان را

با جتناب از بدی توصیه می نماید .

65— 'Do no evil; see no evil.'

Avoid evil—doers.

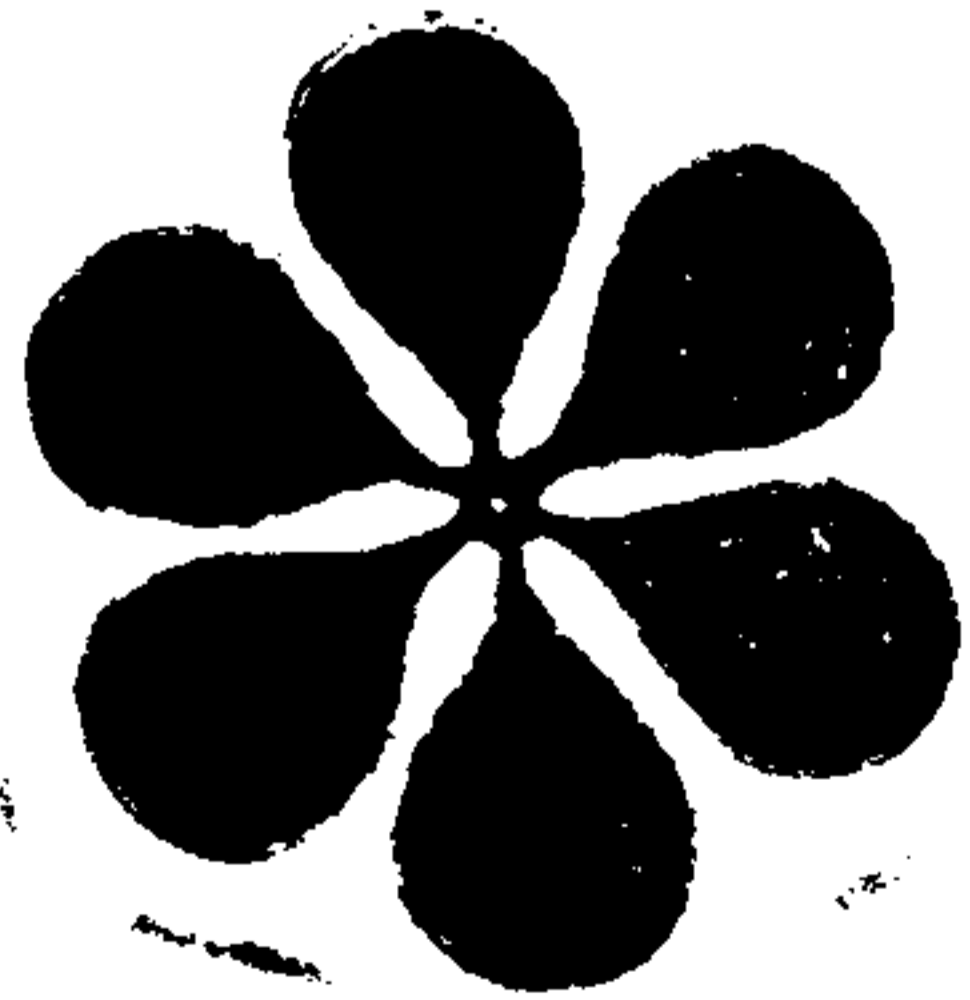
۶۶- بدنه بنجحه کبره پونبنتی ده ما آه به سی
خو صمه به نه سی

آرجمه دری: زن بد قبر غه کج است می شکند و لی
راست نخواهد شد.

مورد استعمال: در باره زن بد خو گفته می شود که
مانند قبر غه کج خود را از دست میدهد ولی از کجی
و بد خوئی خود دست بردار نیست.

66— 'A shrewish woman is like a crooked rib:
any attempt at straightening will cause it to break.

ILL— temper in a woman cannot be cured.

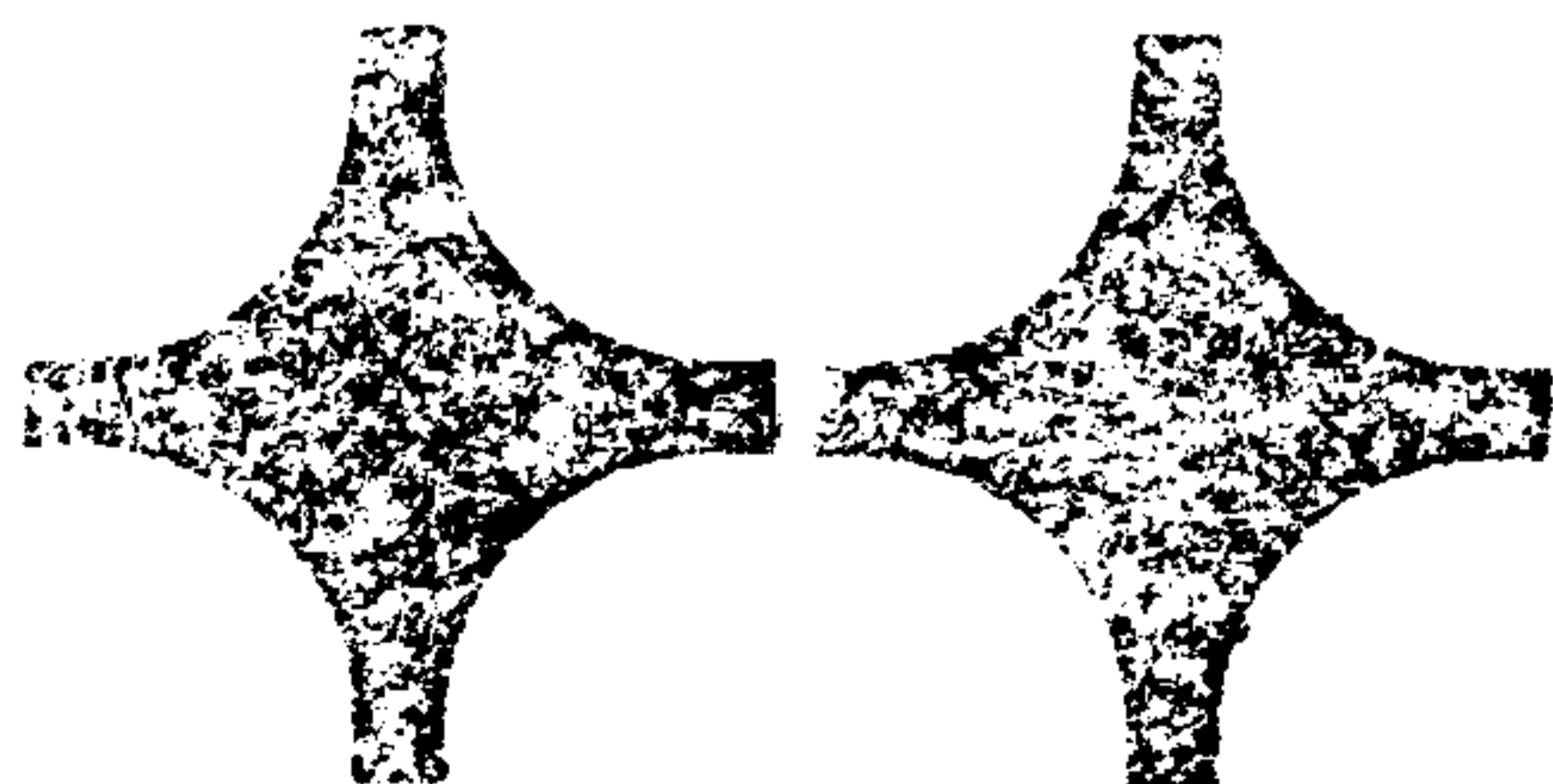
۶۷- بده مایینه پر بنو له کپړې بده کر هڼه
 نه پر یښووله کپړې

تر جمه وری: زوجه بدترک داده می شود ولی کشت بده
 گذاشته نمی شود .

مورد استعمال: ضرب المثل دهقانیه است که اهمیت
 کشت و زراعت را از نظر دهقان توضیح و بیان می نماید
 یعنی از زوجه بد می توان گذشت ولی از کشت و لو که
 بده باشد نمی توان صرف نظر نمود .

67— 'A shrevish wife can be divorced but cultivated
 field of any sort cannot be abandoned'.

You may have a bad harvest this year and perhaps
 next year too: but eventually it will come right;
 land must never be abandoned.

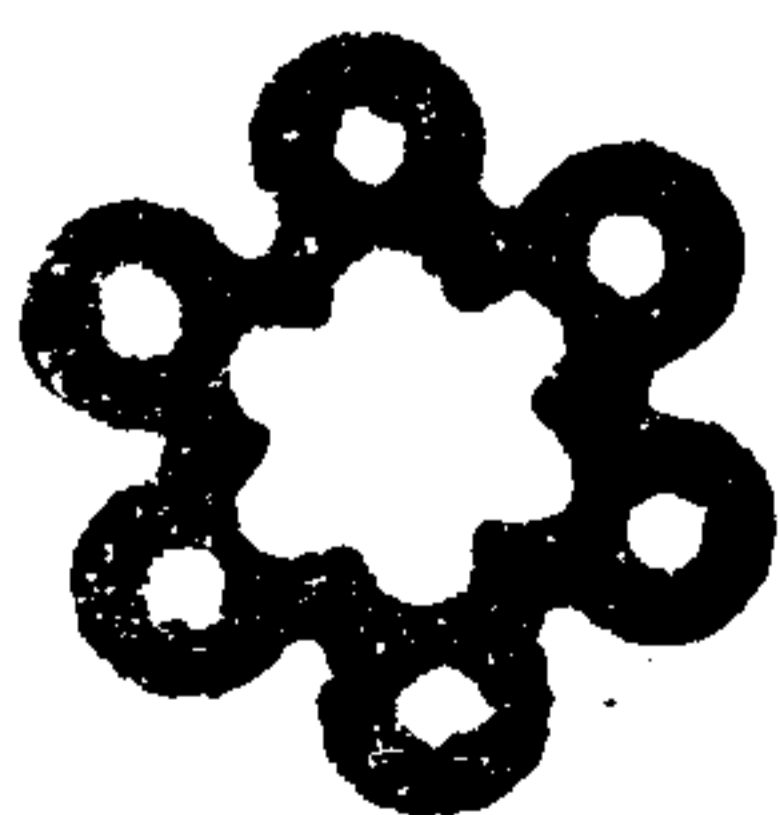

۶۸ = بد ماینه تنگه مو چینه ده

ریمه دری: زوجه بد پایزار تنگ است.

مورد استعمال: در این ضرب المثل زوجه بد وزشته خو
 بها یزار تنگ تشبیهه گردیده است که از یک طرف شوهر
 را تعذیب می کند و از جا نمیدهد بگر شوهر بنا بر احتیاج چیکه
 باو دارد او را از خود دور کرده نمی تواند با نند
 پایزار تنگ که اگر پوشیده شود پای را بدر می آورد
 و اگر دور انداخته شود پای برهنه می ماند.

68— "An ill-tempered wife is likened an ill-fitting shoe. It is very difficult to discard either; if the shoe, one goes barefooted, if the wife, one would remain single.

۶۹- بیا ای یه له خواره گهڼی خواری یی له بیا ای یه

ترجمه دوری: ثروت مند از غریب کمائی می کند و غریب از

ثروت مند

مورد استعمال: ضرب المثل اقتصاد بست که ارتباط

بین ثروت مند و غریب و با بین کار و بگر و کار فرما را

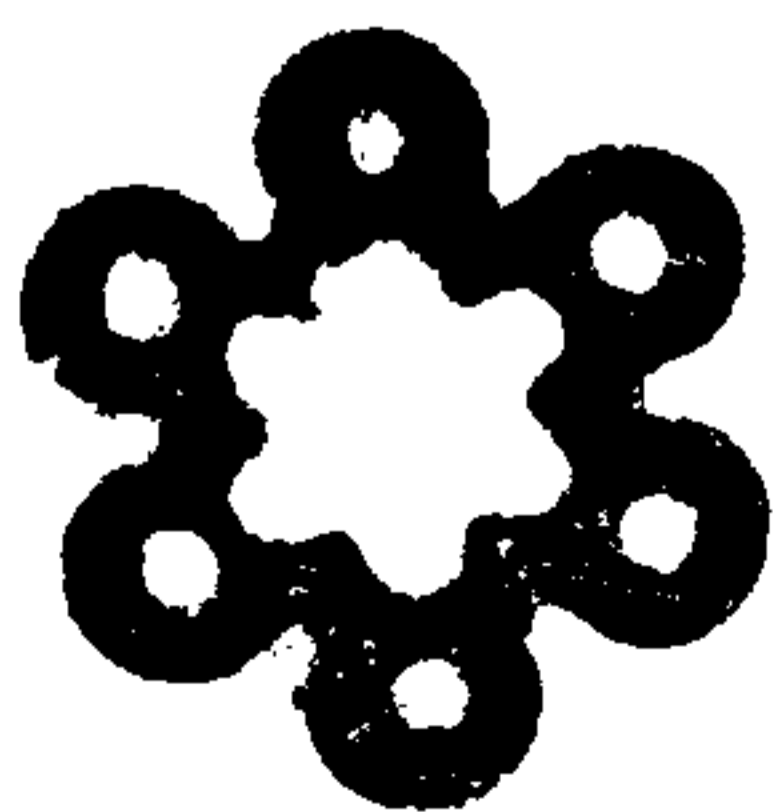
در باره استفادہ از بگر بیا ن میکنند یعنی همان

طور بکه کار فرما از زحمت کار بگر سود بگبرد کار بگر

نیز از ثروت کار فرما فایده بر میداد.

69— 'The rich make profit from the poor, and the poor from the rich'.

A rich man gives employment, and his employees work for him.

۷۰- بر بندپاله لاری اوپی خو و بی نه اوپی

ترجمه دری : برهنه از راه بر میگردد، و با راه را می گذارد - ولی گرسنه نمی گذارد .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که مقایسه بین برهنه و گرسنه در میان باشد و یا گوینده بخواند تأثیر گرسنگی را در حیات اجتماعی ثابت کند - و یا بعد از آن دیگر برهنه را می توان بقوت منطق قانع ساخت و او را از راهی که برای طلب پوشاک بنده انداخته دور کرد ولی گرسنه را نمی توان بسختمان خالی سیر ساخت و از راهی که برای جستجوی خوراک گرفته است دور کرد .

70— 'The roads of the ragged and needy can be many, but the road of the hungry man is one'.

A traveller bound for a destination has a choice of several roads, or he may even renounce his journey; but a hungry man has no choice whatever.

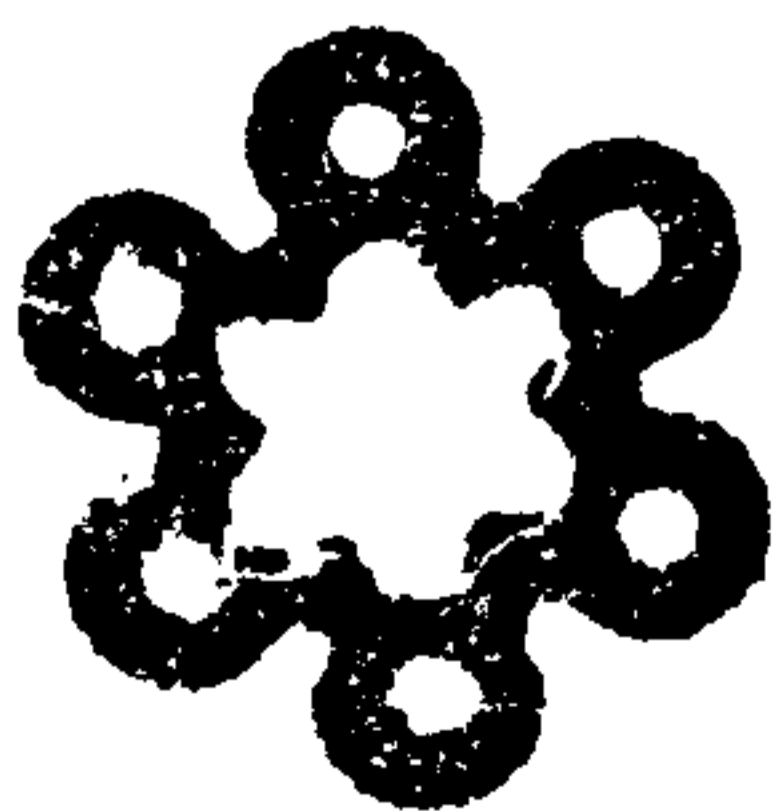

۷۱- بر جونه دی تر اسما نه رسدای خوشپی دی
له لو بی مری

تر جمه دری : برجها بت تا اسمان رسیده ولی سگها بت از
گرسنگی می میرند

مورد استعمال : ه در باره شخص خسیسی گفته
می شود که بظا هر ثروت مند بوده و قلعه اش برجهای سر بفلک
کشیده داشته باشد، ولی سختی اش بجای باشد که حتی سگانش
از گرسنگی جان دهند و این ضرب المثل عموماً بطور طعنه
گفته میشود

71— 'You have built your towers to reach the
sky, but your dogs are dying of hunger'. ..
Said of a miser.

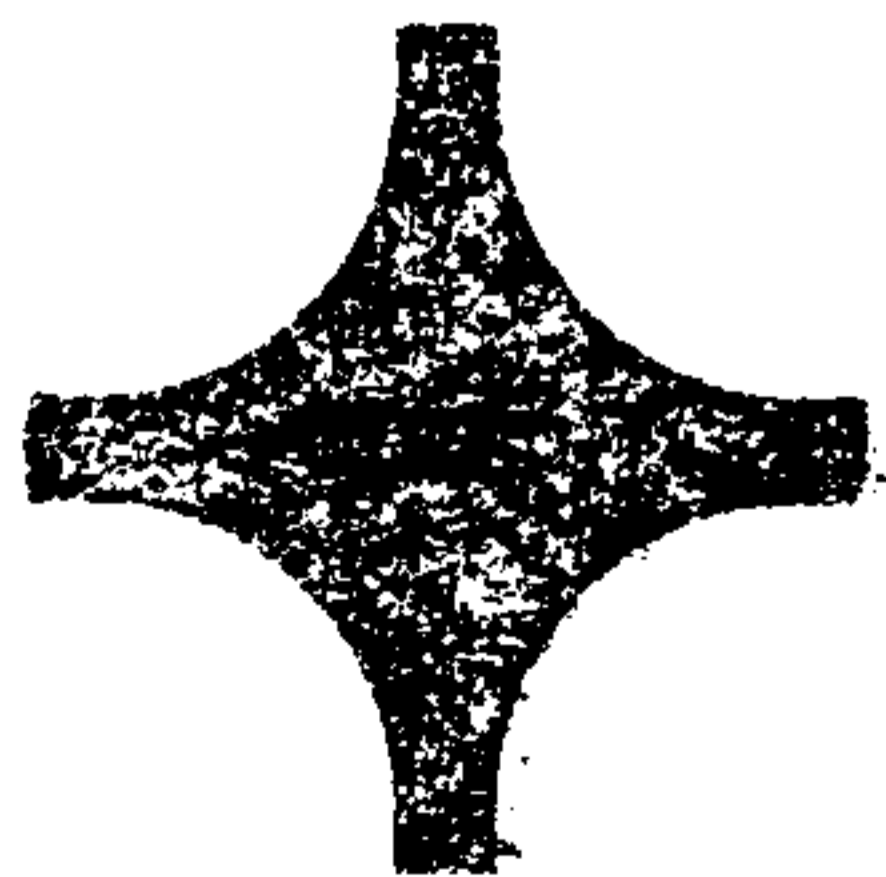

۷۲- برخی ویشه می و زه کوره

ترجمه دری : مردان را دید حصه ها را تقسیم کن .
 مورد استعمال : یعنی تقسیم بین افراد باید مطابق
 با اهلیت و قابلیت و لیاقت افراد صورت بگیرد تا بهر فرد
 براساس اهلیت و لیاقت و مساوی با ارزش کار همان
 فرد حصه برسد و درین ضرب المثل خطاب بشخصی است که
 موظف و مسئول تقسیم بین افراد می باشد .

72— 'Evaluate the men and then divide their portions'.

Bestow gifts on those who deserve them, some more some less.

۷۳- بری بی سته برکت بی سته

تر حمه دری : بردارد و برکت نی

مورد استعمال : در وقتی استعمال میگردد که محصول يك

عمل نسبت بزحمه تيكه در اجراي آن عمل كشيده مي شود کمتر

با شد و يا كميت يك چيز نسبت بگيفيت آن بزرگتر باشد ، يا

حجم يك شي بزرگ ولي ثمر آن كوچك باشد .

.....

73— 'There is profit in it, but no advantage'.

A gain which is no use.

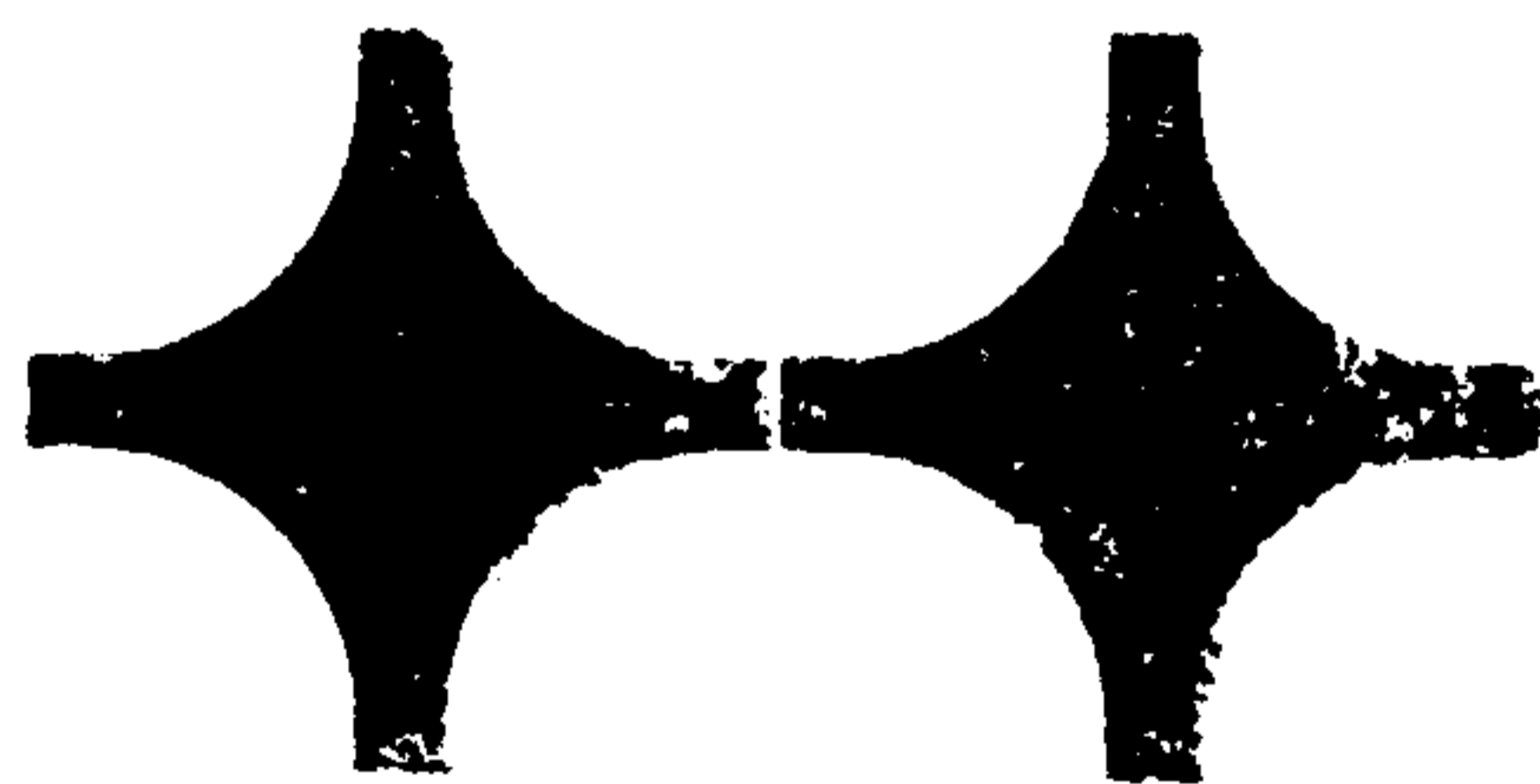

۷۴- بز به خپل بنگر نه در نیوری

ترجمه دوی : شاخ بر بز سنگینی نمی کند .
 مورد استعمال : درباره شخصی گفته می شود که امور
 متعلق بخودش را مطابق بتوان خود اجرا میکند ولی شخص
 دیگر یکی از آن امور را خارج از توان آن شخص پندارد .

74— 'A goat does not find his horns heavy'.

One man's meat is another man's poison.

۷۵- بز ه چی پر بام و خیری لپوه ته هم بنګنځل کوی

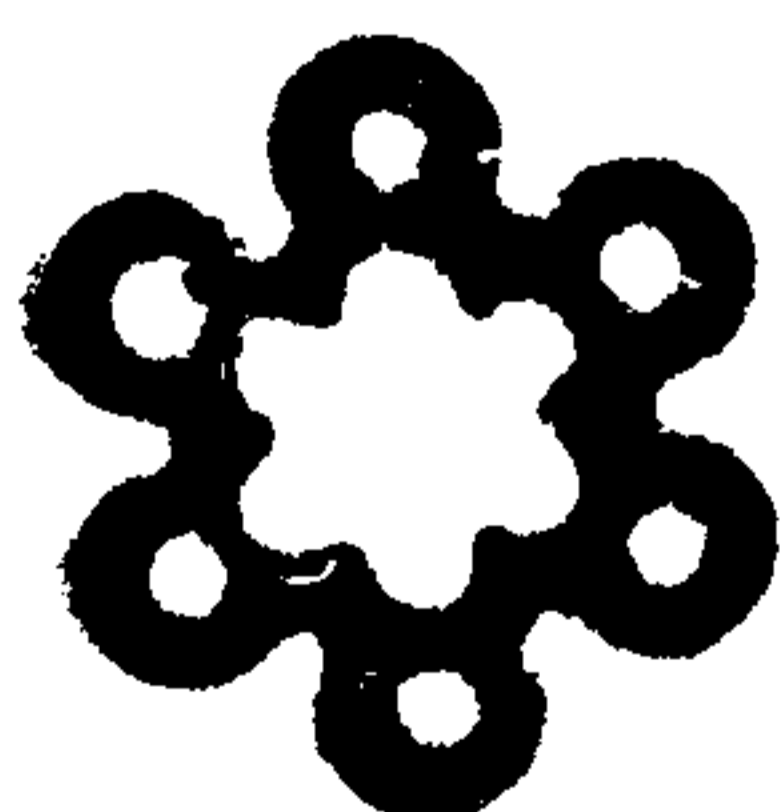
ترجمه دری : بز که بر بام بالا شود بگرگ هم دشنام میدهد

مورد استعمال : در مورد شخصی آفته می شود که در

حالت مصونیت کامل بر شخصی از خود قویتر انتقاد کنید

75— 'A goat which has climbed onto the roof may insult even a wolf.'

From the haven of a secure refuge, a position of weakness becomes one of strength.

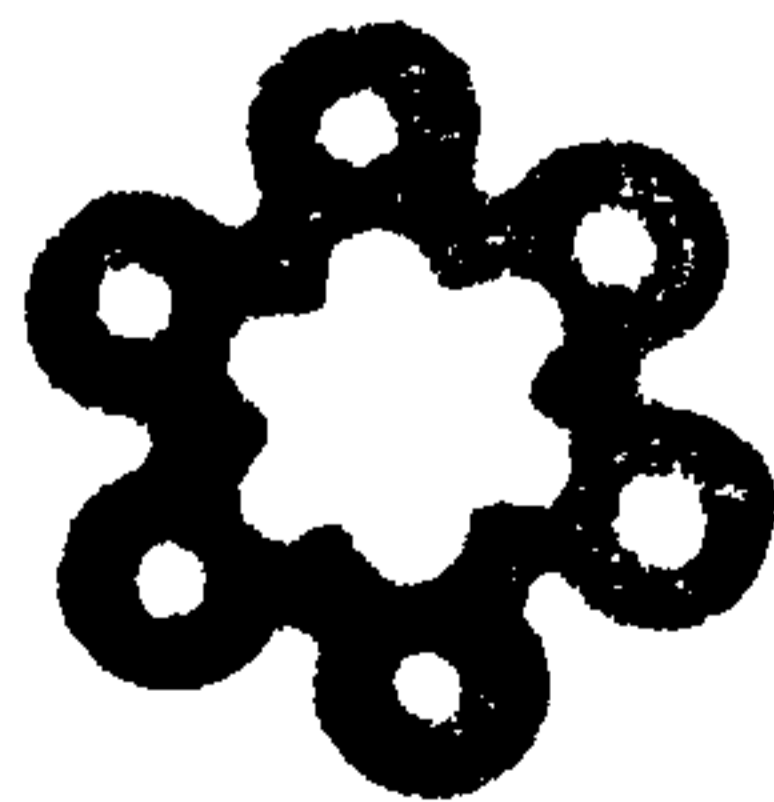
۷۶- بلاوه برکت یه نه و .

ترجمه دری : بلا اود برکتش نی .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که یک حادثه خطیر

رخ دهد ولی برخلاف انتظار توله خطر نکند .

76— 'The end result of an apparent disaster is, surprisingly, not at all as bad as feared.

۷۷- بل نه چی یوه ګوله و نیولای سی عهانه دری

ګوتی نیولای کیږی

ترجمه دری : اگر بشخص دیگر یک انگشت گرفته میشود
بخود سه انگشت گرفته می شود .

مورد استعمال : وقتیکه یک شخص عیب جو بسوی عیب شخص
دیگر یک انگشت دراز می کند طبعاً سه انگشت دیگر باید
قات کند و بسوی شخص خودش راجع گردد درینصورت بوی
اخطار داده می شود که اگر در پی انگشت گذاری بر عیب
دیگران باشد باید به عیب خود نیز توجه کرده باصلاح
آن بکوشد .

77— 'Point with your index finger to a man of
bad character, and three fingers of your hand point to
yourself'.

Let him who is without sin throw the first stone.

۷۸- بنده را سه دخدای خپل سه لکه پر عخان هستی
پر بل سه

ترجمه دری : ای بنده ! بیادوست خدا شو و طوریکه برای
خود هستی همانطور برای دیگری هم باش .

مورد استعمال : ضرب المثل نصیحت آمیز است که با انسان

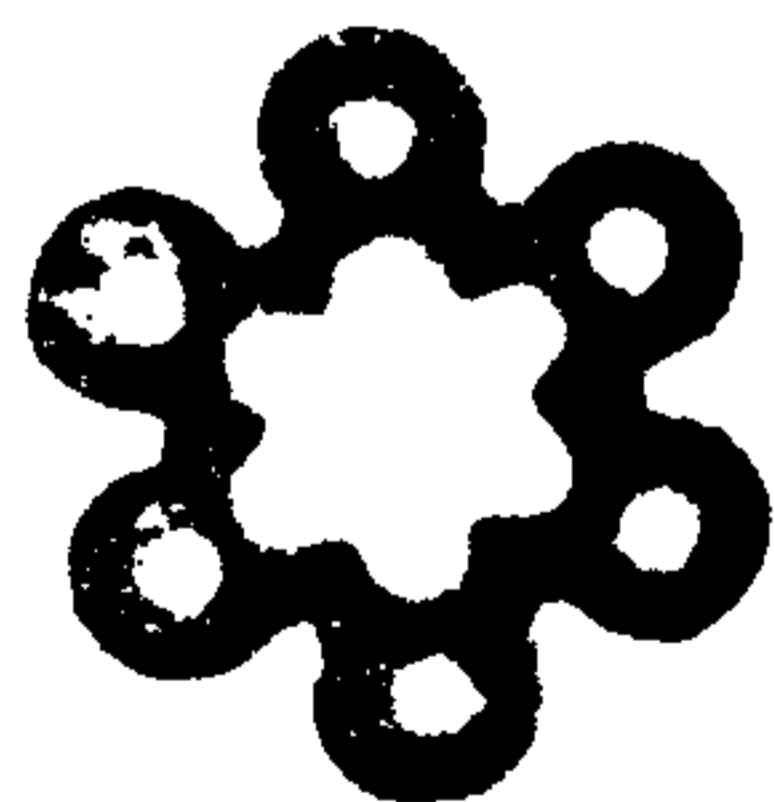
توصیه می کند تا همان طوریکه برای خود و در باره خود فکر

دیکند برای شخص دیگر و در باره شخص دیگر هم همانگونه

فکر کند و آنچه برای خود دیکند بخواهد برای دیگری هم بخواهد .

78— 'O Man, be a friend to God: as you would
have it done to yourself, so do to your neighbour'.

Do unto others.

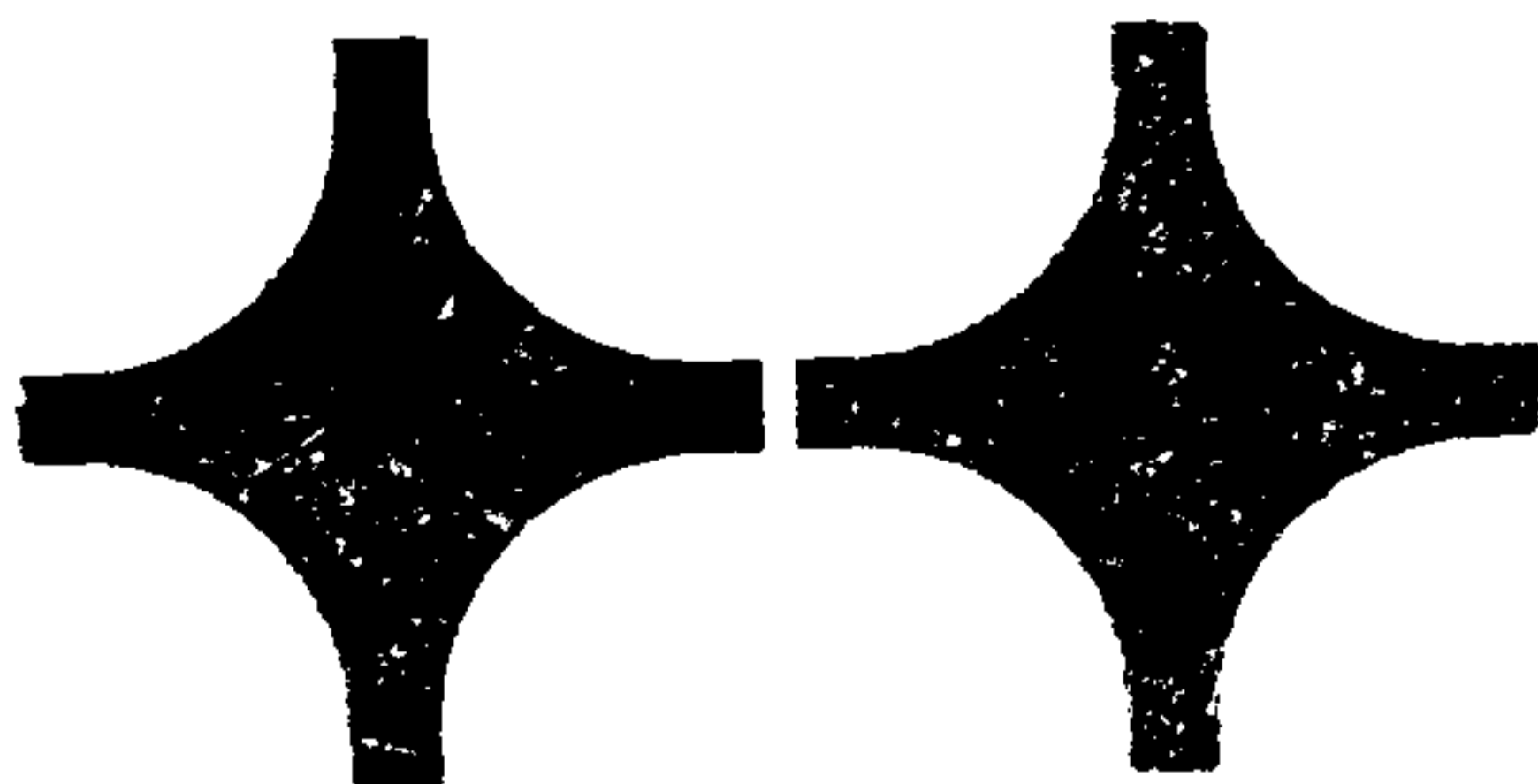

۷۹- بی زاره دی له خیره سپی دی در سر عوه

ترجمه دری : از خیرت بیزار سگهایت را بگردان .
 مورد استعمال : این ضرب المثل ظاهراً از زبان گدا یگر
 (کسی که در دهات گدایین می کند و عموماً در دروازه
 های قلعه ها سگها بار اذیت می سازد) گفته می شود ولی
 کنایه آن خطاب بشخصی است که بعرض اینکده بکسی خور بر سازد
 اسباب اذیت را فراهم می سازد .

79— 'When you do your charity, keep off your dogs'.

In villages dogs are often set on beggars; generally the meaning seems to be that if the receipt of charity involves the braving of dogs, one is better off without it.

۸۰- بی زحمته راحت نیسته

ترجمه دری : بی زحمت راحت نیست .

مورد استعمال : این ضرب الامثال برای تشویق بکار و زحمت

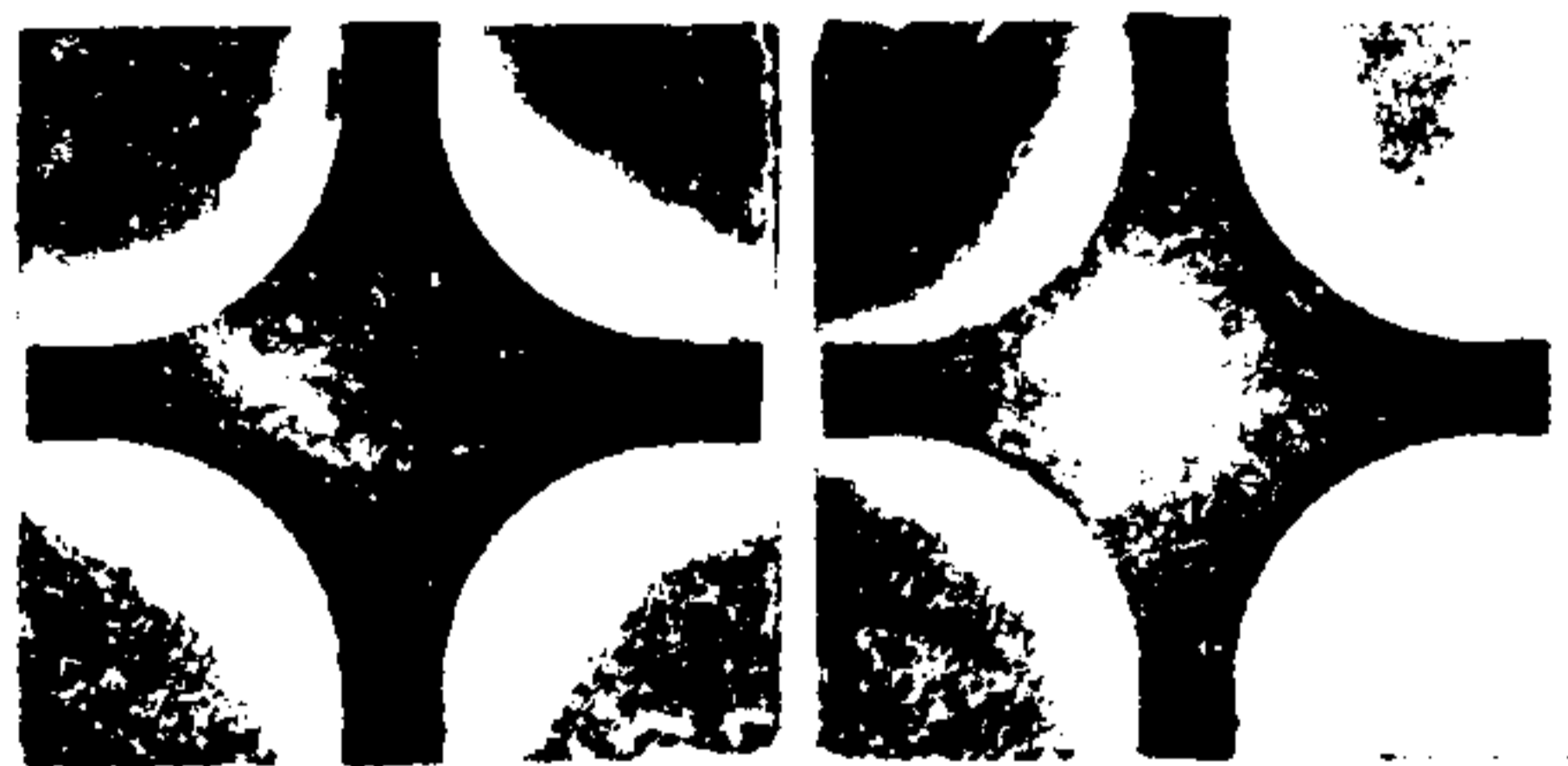
کسی گفته است و با انسان نفهیم بی نماید که هرگاه طالب

راحت باشد راحت بعد از زحمت کشی و کار کردن است ،

ورنه راحت بدون زحمت میسر نمی گردد .

80— 'There is no ease without troubles.'

Real ease is recognised only as a contrast to
trouble.

۸۱- بی سته خوك جنت ته هم نه عی

ترجمه دری : بی دعوت کس به جنت هم نمی رود .

مورد استعمال : وقتی استعمال می گردد که شخصی بدون

دعوت به مهمانی برود و یا کنایه در باره شخصی نیزه می توان

گفت که بدون اجازه وارد مجلسی شود که ورود در آن

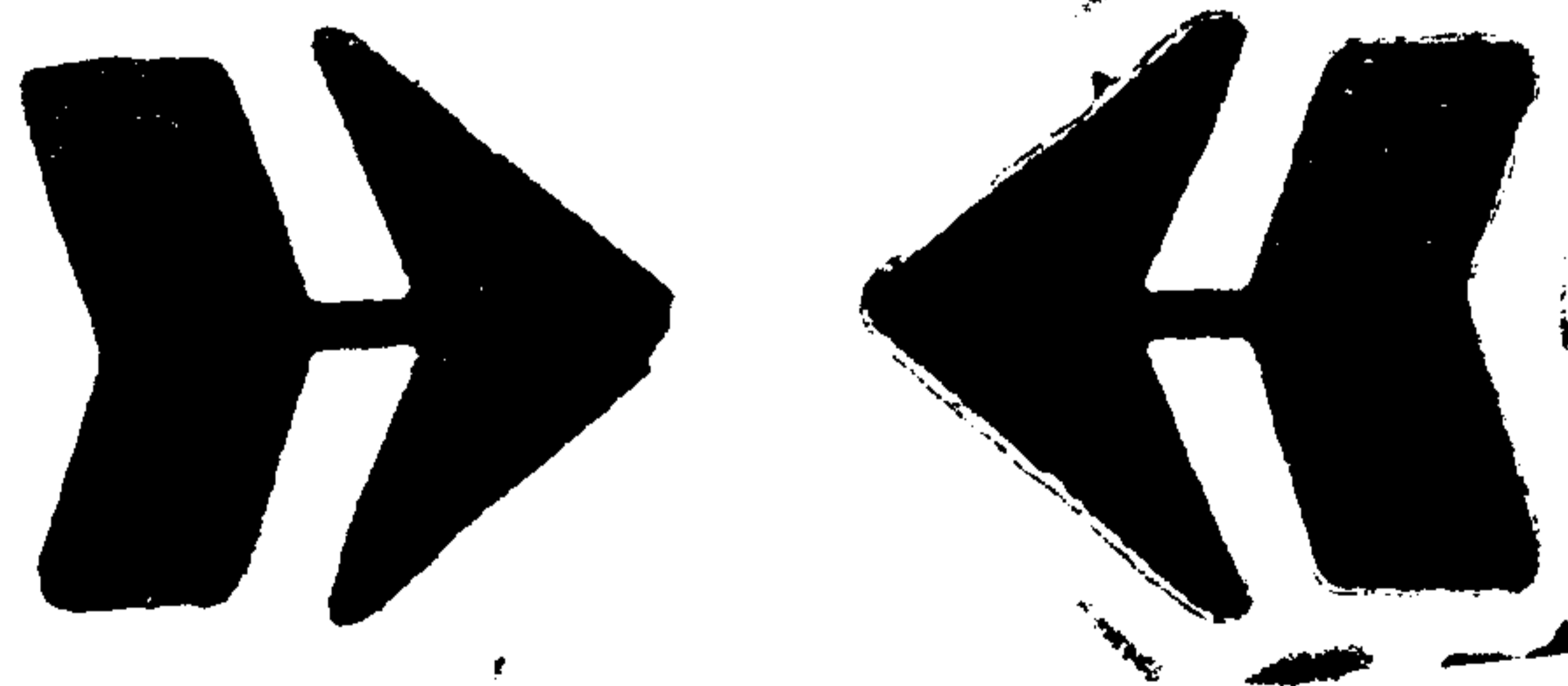
اجازه طلب باشد و هم اگر یک دوست از دوست دیگر گله

نماید که چرا به مهمانی که ترتیب شده بود نرفته او از

دعوت نفس این ضرب المثل را در جوابش می گوید .

81— "Without an invitation, one may not go even to Paradise".

An uninvited guest is never welcome, however much he may desire to be present.

۸۲- بی عقل دونه په بل نه گوی لکه په عماران

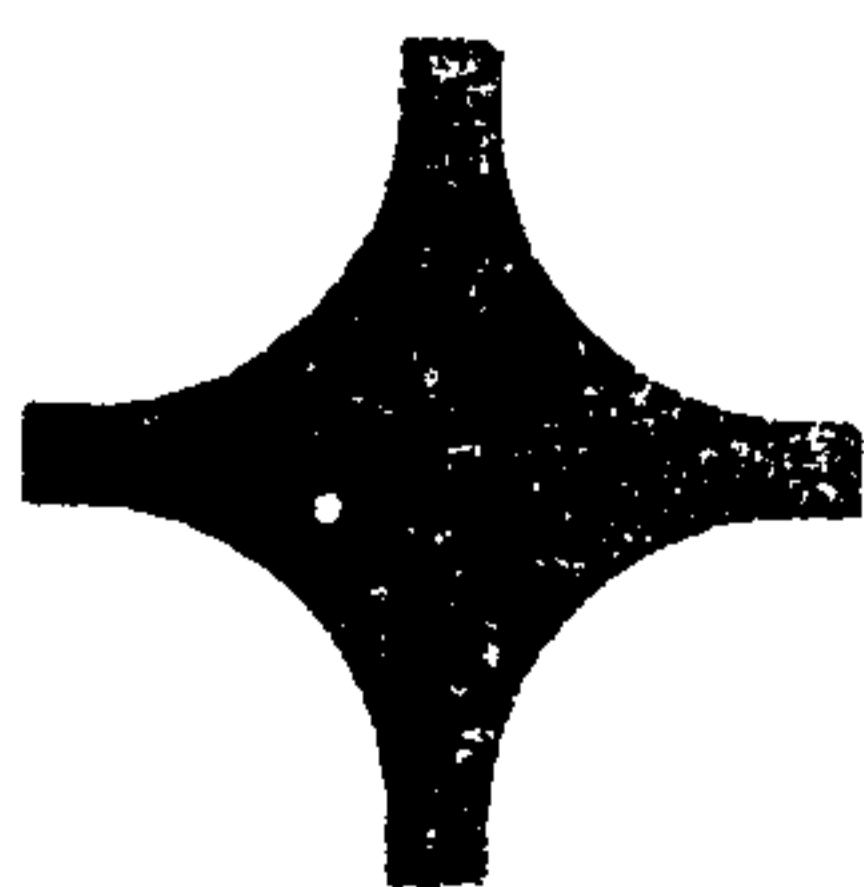
ترجمه دری : بی عقل آنقدر که بخود (بد) می کند
بد دیگری نمی کند .

مورد استعمال : در مورد شخص نادان گفته می شود

که ضرر نادانی او بیشتر است و چه خودش میگردد تا بد دیگری
و این نادانی وی چه در گفتار باشد و چه در کردار
یعنی نادان در گفتار و کردار بیشتر از دیگران بخود
ضرر می رساند .

82— 'A fool cannot injure another nearly as much
as he injures himself.'

A fool is his own greatest enemy, both in word
and deed.

۸۳- بی کاری د بد بختی زا نکو ده

ترجمه دری : بی کاری گهواره بد بختیست

مورد استعمال: این ضرب المثل هم جنبهٔ تنبیهی دارد

و بیکاری را پرور شگناه بد بختی می پندارد و یا عبارت

دیگر شخصی بیکار را بد بخت میداند که بد بختی او

در آغوش بیکاری پرورش یافته است و میخاطب را متنبه

می سازد تا خود را ازین گهوارهٔ بد بختی دور نگهدارد.

83— 'Idleness is the cradle of wretchedness.'

The progeny of idleness are poverty and misery..

۸۴- بیکاری لنگیری خواری ترپی زیزی

ترجمه دری : بی کاری می زاید و خواری از آن
تولد می شود .

مورد استعمال: این ضرب المثله در نکوهش بی کاریست
و بی کاری را بزنی تشبیه می کند که خواری را می زاید
و استعمال آن جنبه تنبیهی دارد که مخاطب را بکار و جهد
توصیه می نماید .

84— 'Idleness begets misery'.

In the cradle of idleness, nearly every sort of
misfortune is nurtured.

۸۵- بی میوی ونه خوک په پوره نه ولی

ترجمه دری : درخت بی ثمر را کس سنگ نمی زند .
 مورد استعمال : وقتی گفته می شود که یک شخص فعال
 و دارای شخصیت و اهلیت در راه خدمت مردم و نایبده
 رسانیدن بدیگران تکلیف و زحمت نمی بینند یعنی شخص بی کار
 و بی ثمر هیچگاه مورد توجه مردم قرار نمی گیرد .

85— 'No one throws stones at a bare tree.'

An active man is like a fruit—laden tree, and is besieged by everyone; but a lazy and unproductive man is left severely alone.

۶۸- بی و ختہ پیامہ بی لہ خپلہ بختہ خوری

ترجمہ دری : مہمان بی وقت از بخت خود می خورد .
 مورد استعمال : مہمان نزد ہر افغان عزیز و محترم است
 و ہر افغان میخواہد در ہر وقت از مہمان مطابقت
 بتواند خود پذیرائی خوب نماید و ای این ضرب المثل
 در وقتی گفتمہ می شو کہ اگر مہمان ناگہان و بی وقت برسد
 آنقدر وقت نداشته باشد کہ آن داوریکہ دلش می خواہد
 از او پذیرائی نماید بنا بران بگفتن این ضرب
 المثل معذرت خود را اظہار میدارد .

86— 'A guest out of season eats up his portion.'

Everyone is happy at the arrival of an invited guest, but one who arrives too early or too late consumes the good will of his host.

پ

۸۷- پاك اوسه بى پاك اوسه

ترجمه درى : پاك باش بى پاك باش .

مورد استعمال : ابن ضرب امثل با انسان اطمینان میدهد

که هر که در امور زندگی اجتهای چه شخصی و چه رسمی

پاك و راست باشد او باید در حق خود از هرگونه قضاوت

پاکی نداشته باشد و از هیچگونه تفتیحی نهرا سد .

87— 'Be uncorrupted, and brave the insults'.

Take no bribes, and pay no heed to the aspersions cast on you for your honesty by dishonest men.

۸۸- پر اخو ند بنور و ا هم پیر ۵ ۵ ۵

ترجمه دری : براخو ند شور نا هم زیاد است .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که شخصی بیش از

استحقاقش چیزی داده شود .

88— 'For a MULLAH, even poor GRUEL is too much.'

'Mullah' here means an overweening pretentious person who asks for more than he deserves; such a one ought to have nothing.

۸۹- بار پچه و خوت کشمیر ئی و لید

ترجمه دری : برپشقل برآمد و کشمیر را دید .
 مورد استعمال : در باره شخصی گفته می شود که بیک
 موفقیت کوچک خود را قهرمان موفقیت های بزرگ
 جلوه دهد و یا اجرای یک کار خود را چنان بزرگ
 وانمود کند که با زند کسیکه برپشقل برآید و ادعای
 دیدن کشمیر نماید .

89— 'He climbed on a dung and claimed to see Kashmir'.

Said of a braggart who pretends that a tiny achievement is a heroic accomplishment.

۹۰- پرخره یوه لپه اور بشی هم ډیری دی

ترجمه دری : پرخره که اپ جو هم بهار است
مورد استعمال: برای اقناع شخصیکه مساوی باستحقا قش
و یا کمی بیشتر از استحقا قش چیزی گرفته باشد گفته
می شود .

90— 'For an ass, even a handful of barley is too much'.

An asinine person should be kicked.

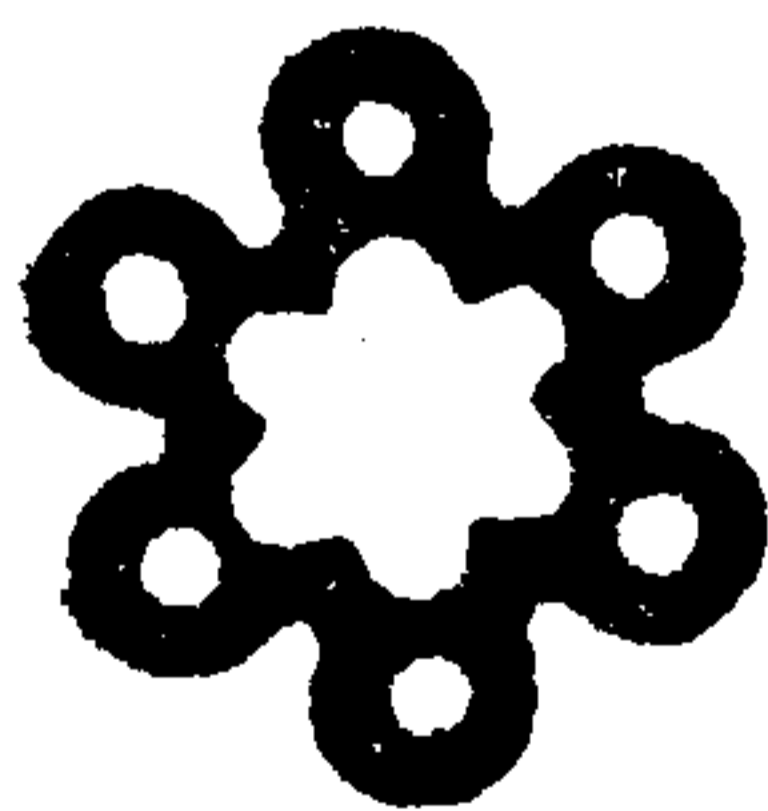
۹۱- پردی جنگ نیم اختر دی

ترجمه دری : جنگ بیگا نه نوم هید است .

مورد استعمال : وقتی گفته می شو که دو متخاصم بیگا نه هم

جنگ کنند و تماشا بین از آن حظ ببرد .

91— 'A fight between other people is a half fest-
Many people enjoy watching others quarrel.

۹۴- پردی خواړه یا پوروی یا پیغور

ترجمه دری : خوراک بیگانه یا قرض است یا طعنه .

مورد استعمال: ضرب المثل آموزنده است که انسان را به

نگرفتن چیزی از بیگانه و اتکاً بخود توصیه می نماید یعنی

گرفتن چیزی از دیگران یا بطور قرضه است که واپس

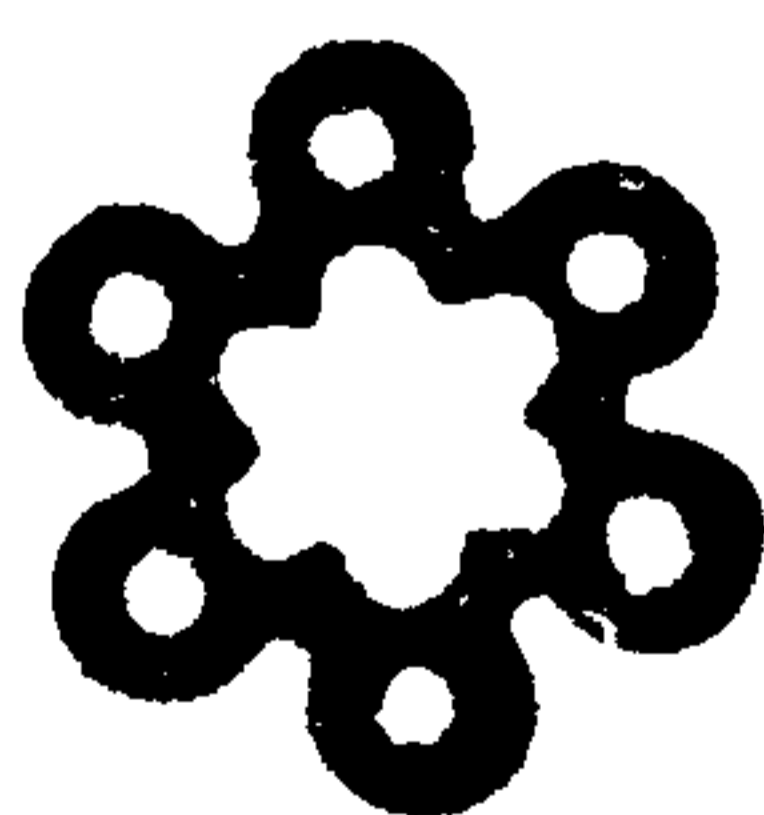
نی طلبند و یا بلاعوض خواهد بود که طعنه آن برای گیرنده

خواهد سازد پس یک انسان نباید امید اعطای دیگران

زندگی بسر برد .

92— 'Getting food from others results in either a debt or a taunt'.

Getting food in this way is a poor plan, for you will either have a debt to repay, or will be taunted for your improvidence.

پردی سپی به ویدی خپل

ترجمه دری : سگ بیگانه بمان از خود .
 مورد استعمال ؛ در حق کسی گفته نشود که در حقیقت
 بیگانه باشد ولی تنها برای استفاده خود را دوست وانمود
 کند .

93— 'Another man's dog will come to you only for food.'

A watchdog works only for his keep, and you can expect no love from him. ....

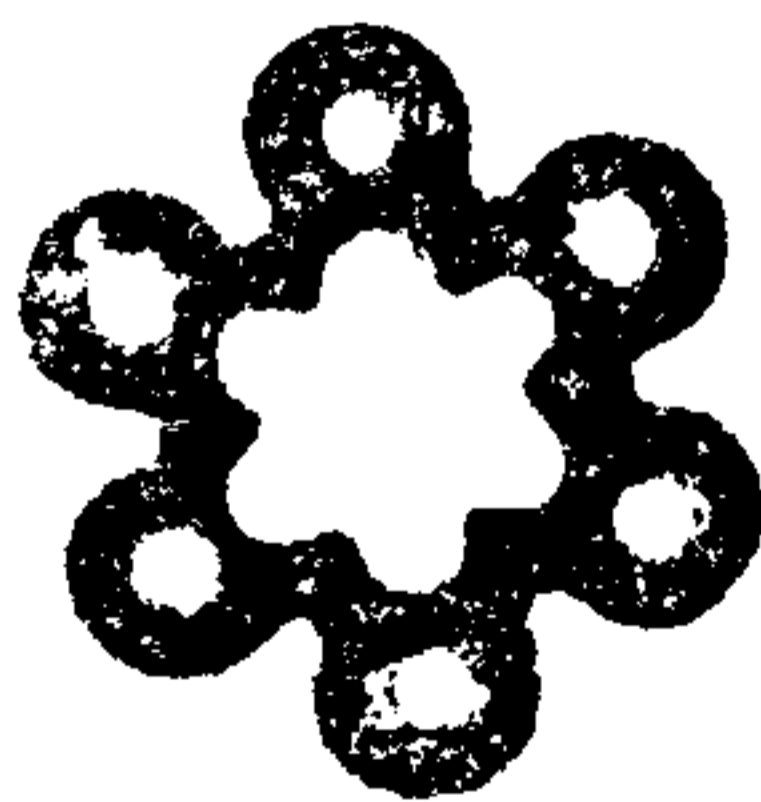

۹۴- پر دی بی نیمه خوادى .

ترجمه درى : خويهاى بيگانده ناپايدار است .
مورد استعمال : زين ضرب المثل توصيه با تكا بخود و اجتناب
از چشمداشت بكمكهاى بيگانده است يعنى يكك انسان بايد
بخود دستكى باشد و انتظار بكمكهاى بيگانده نمشينيده را
كه خوبى هاى بيگانده ناپيدار نيست .

94— "The kindness of others will not last.

Learn self—reliance, since the kindness of others
can only be temporary.

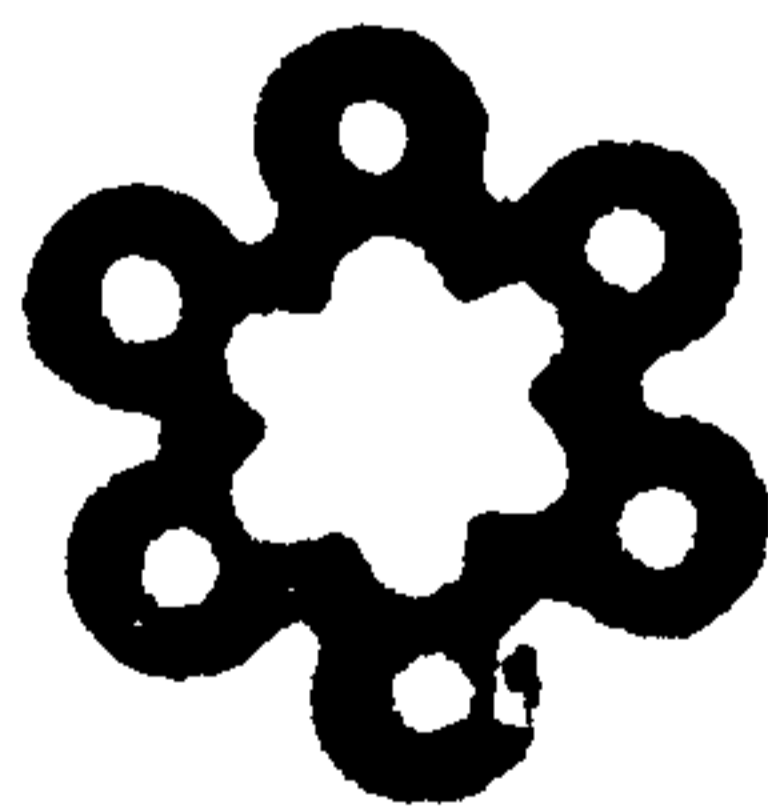

۹۵- پردی غم تر و اوری سو و دی

ترجمه دری : غم بیگانه از برف سرد تر است .
 مورد استعمال : وقتی استعمال می شود که بی تفاوتی یک
 انسان را در برابر اندوه یک انسان بیگانه ، طلب باشد
 یعنی طوری که برف سرد است از او بیگانه هم در انسان
 حرارت تا اثرات تولید نمی کند .

95— 'The griefs of others leave one colder than snow.'

The griefs of others leave one very cold.

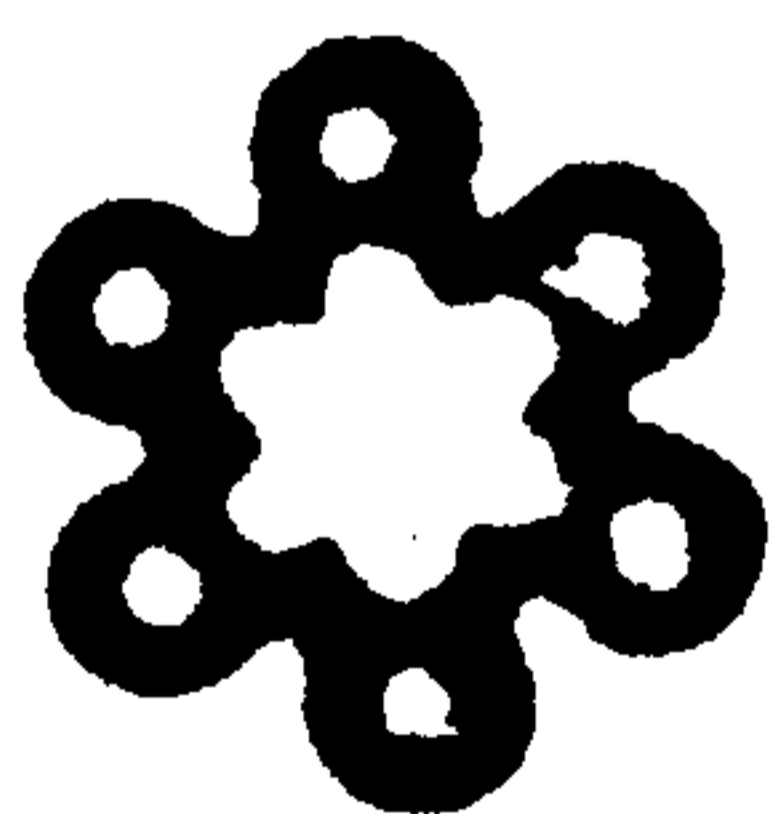

۹۶- پردی کت آر نیموشپووی

ترجمه دری : چهرکت ایگانه تانیم شب است .
 مورد استعمال: یکی از ارزشهای موقییت انسان ا تکا بنفس
 است که انسان دتکی بخود هیچگاه ا تکا بغیر را نمی پسندد
 و با ساس همین مفکوره گفته شده که: «چهرکت ایگانه تانیم
 شب است» یعنی با تکا غیر دل نباید بست و خود را با
 بخود دتکی ساخت .

96— 'The bed of another is good only for half the night'.

Do not rely on borrowed essentials, they can be suddenly reclaimed.

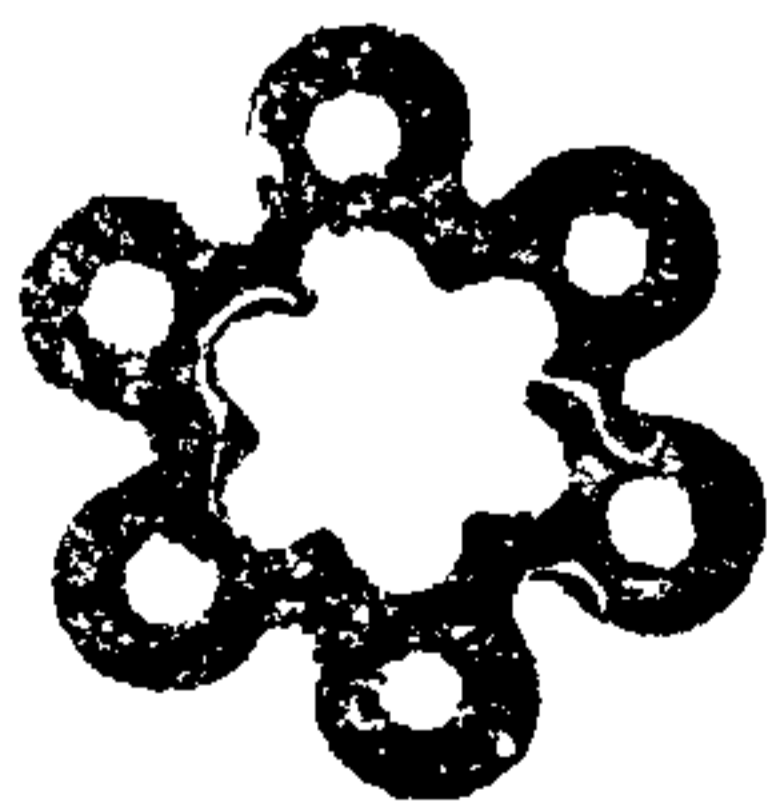

۹۷- یردی وور کچه نیمه خواده

ترجمه دری : اعطای بیگانه ناپایدار است .
 مورد استعمال : با زهم مانند ضرب المثل گذشته این ضرب
 المثل انسان را از ناپایدار بودن اعطای بیگانه متنبه
 می سازد و بسوی اتکاً بخود رهنمای می نماید .

97— 'Do not rely on gifts from others; they are unreliable'.

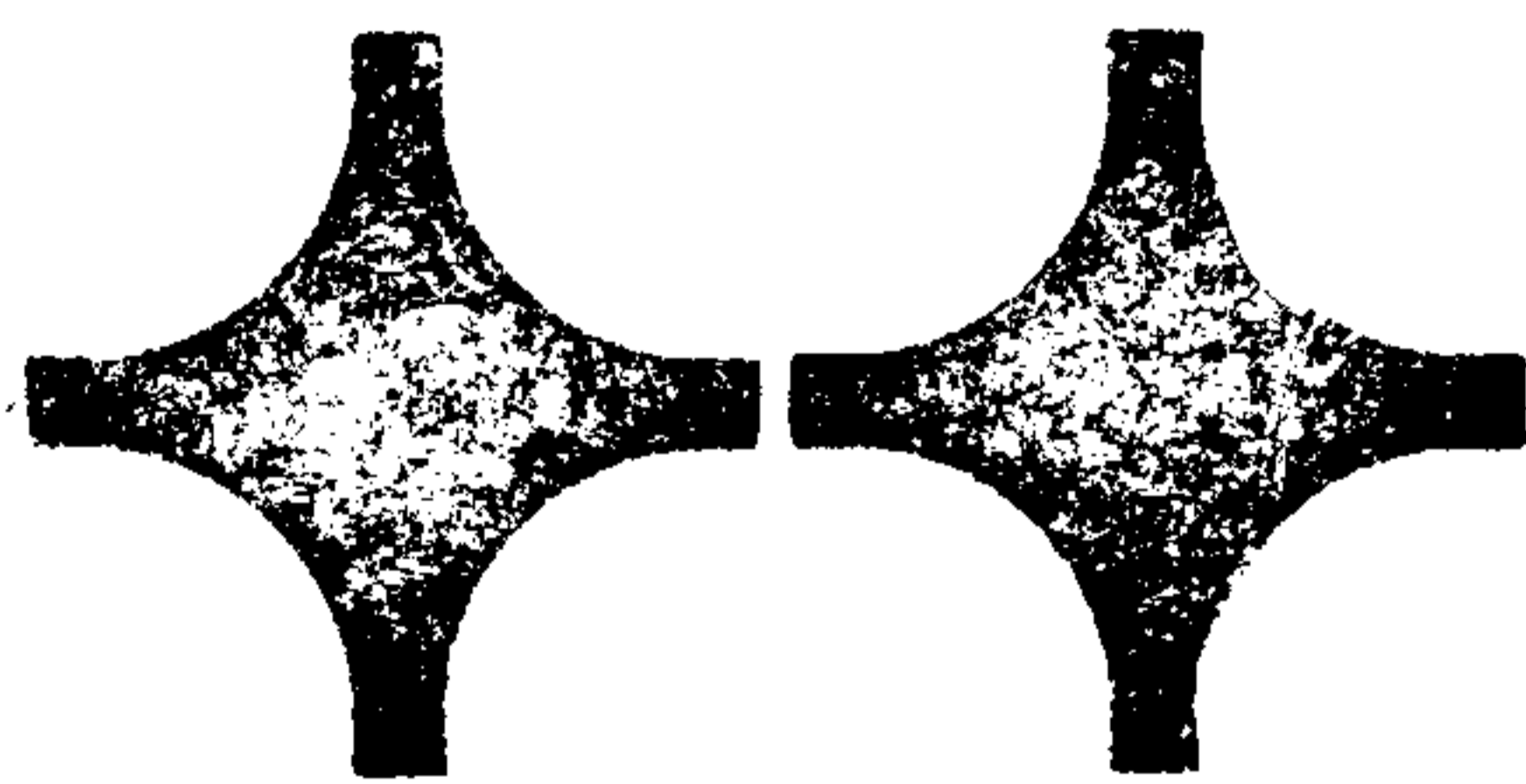
Do not rely on such gifts to tide you over a difficulty.

۹۸- پربنو تلووار پر بدو تا مل
ترجمه دوی : پر نیکوئی شتاب و بر بدی تا مل
مورد استعمال : و چیزه نصیحت آموز است و در
وقتی گفته می شود که انسان در اقدام خود متردد باشد
و او را توصیه می کند که اگر اقدام بکار نیک است
شتاب کند و اگر اقدام بکار بد است تأمل نماید و عجله نکند.

98— 'Hasten to do good, and hisitate to do evil'

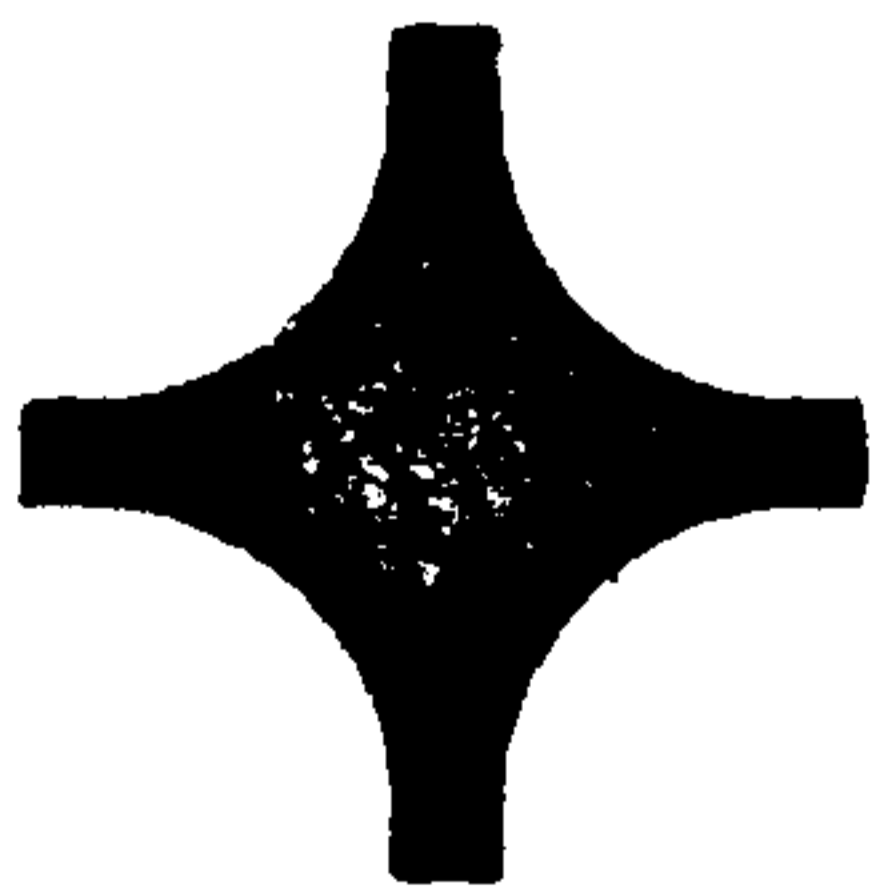
An exortation.

۹۹- پر سکا زره نه ایم پر خوب یی ایم
 تر جمله دری: بر زردك نهستم بر صدای شکستن
 آن هستم .
 مورد استعمال: یعنی پروای زردك را فدای ارم
 وای در باره شکستن آن فکر میکنم .
 در باره **عملی** گفته می شود که خورد آن کوچک
 وای نتیجه منفی آن بزرگ و باعث سوائی باشد .

99— 'A raw carrot is a small thing, but its shape is very unpleasant'.

The snap of a breaking raw carrot has some important associations, though the carrot itself is of no consequences.

۱۰۰ = پراشخه خپڼه ټپي ملا ټپي لپي د ه

ترجمه د دې : پر شکم برهنه کمر بسته است .
 مورد استعمال : درباره شخصی گفته میشود که
 بدون اینکه برای یک کار آماده‌گی گرفته باشد و با
 لوازم آن کار را تهیه کرده باشد بکا و اقدام کند
 مثلا یک شخص بدون اینکه حد اقل سر پایه را داشته
 باشد به تجارت کمر ببندد و با بدون هیچ سند و دلیل
 اقدامه دهری نماید و غیره ازین قبیل موارد .

100— 'Over his bare stomach he has fastened a large belt:

If one tries to start an ambitious enterprise with no resources, and tries to cover for his lack, in an entirely transparent way, he will fool nobody

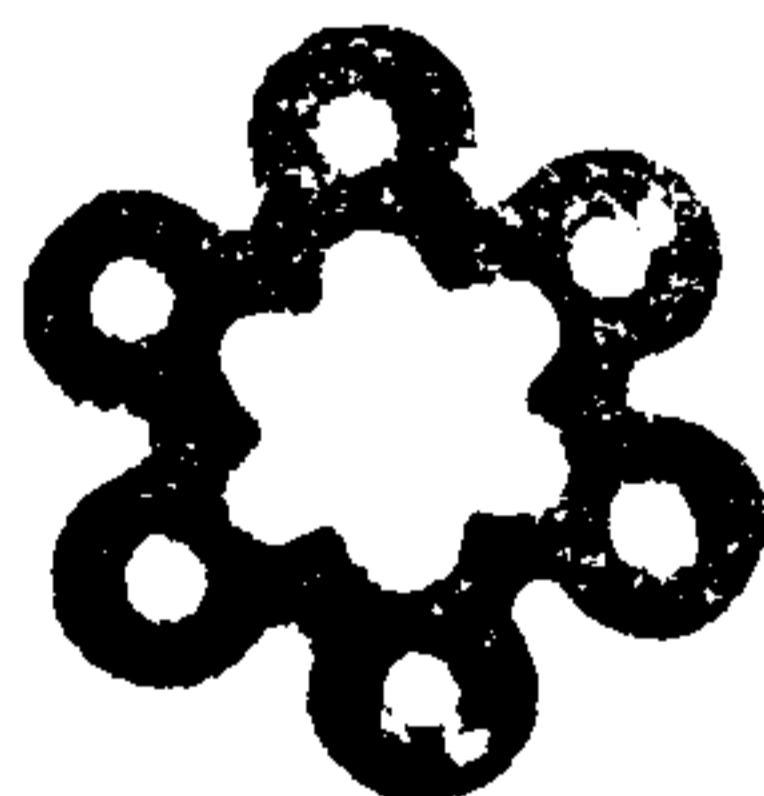
۱۰۱- پر هغه دی خدای میلمه که چی میلمه یی
زه وی نید لی

ترجمه دری: خدا ترا همچنان کسی سازد که همچنان
را ندیده باشد.

مورد استعمال: در وقتی استعمال میشود که
میزبان در پذیرائی همچنان از حد زیاده نکلیف و اسراف
نماید یعنی اسراف در مهمانی علامه نا بلدی میزبان در
مهمانندار است.

101— 'May God make you a guest of someone who
has not seen one before'.

One who has no experience of guests may perhaps
treat him much more generously.

۱۰۴- پښتو ۱۵ می ۱۵

ترجمه دری: مرا ملا مت کن از آن پس بکش .
 مورد استعمال : در پښتونها رسم است وقتیکه
 یک منازعه میان آید هر دو طرف موضوع را بجزرگه
 (مجلس قومن) ارا نه می نمایند و هر دو جانب دلائل
 خود را اقامه کرده می گویند «مرا ملا مت کن از آن
 پس بکش» یعنی یک پښتون وقتی که بدلائل ملا مت
 گردد حاضر است ملا متی خود را حتی بکشتن خود
 جبران کند .

102— 'Judge me first fairly, and then execute me'

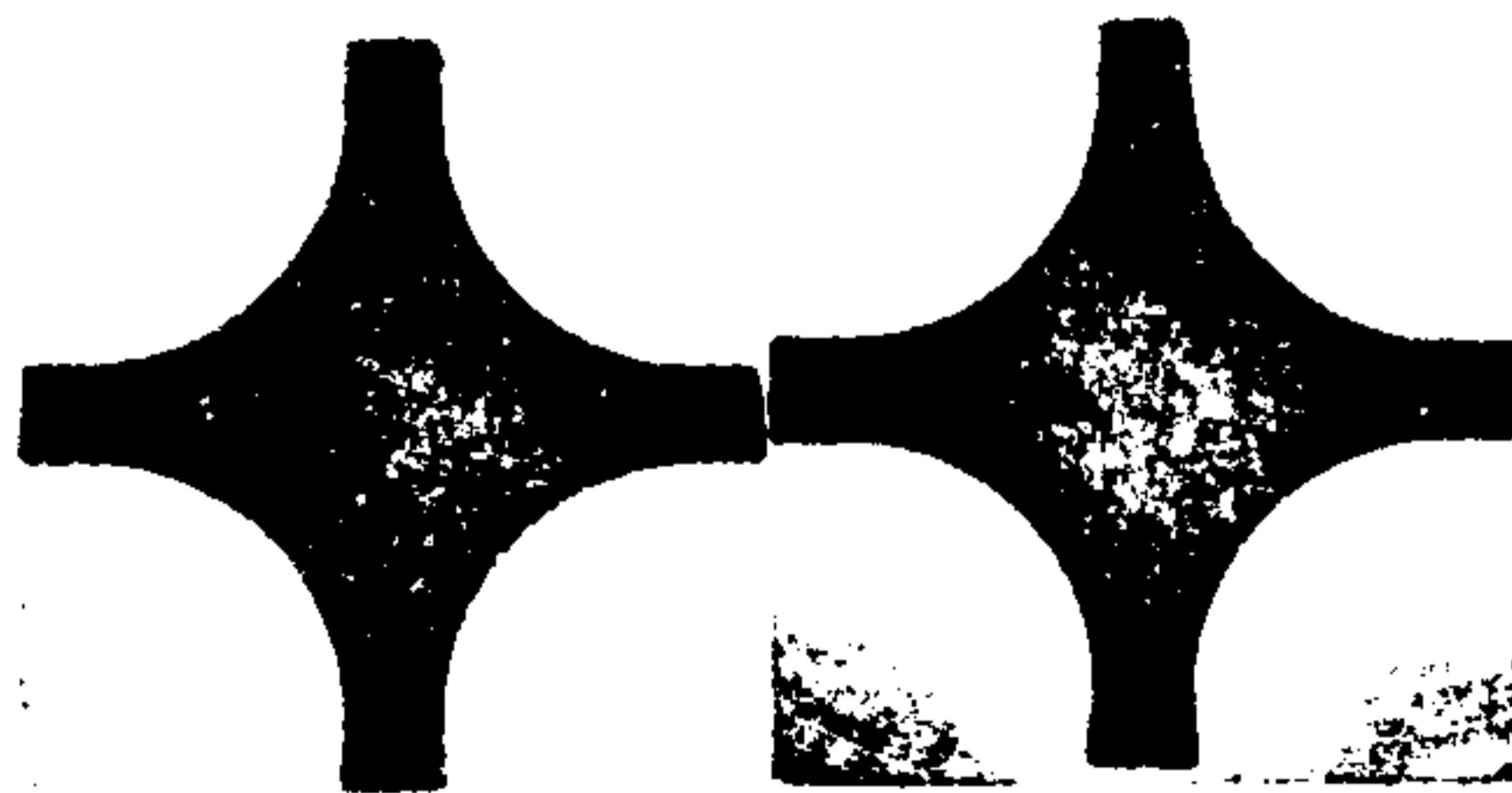
This refers to the provisions of tribal law amongst Pashtuns, in which a JIRGA or other council must pronounce sentence (of death, say) according to law before anyone is punished.

۱۰۴- پو هم ووراشه لری

ترجمه دوی: ملامت هم يك كپ دارد .
 مورد استعمال: وقتی گفته می شود كه يك شخص
 ملامت بعد از ملامتی باز هم چنان دلائل بی مورد وضع می
 نماید برای برائت خود اظهار نماید كه قابل سمع
 و قبول نباشد .

103--- 'A convicted man too has his reasons'.

No person yields himself thoroughly to the charges of his antagonists even if he is proved responsible in the council or in the court.

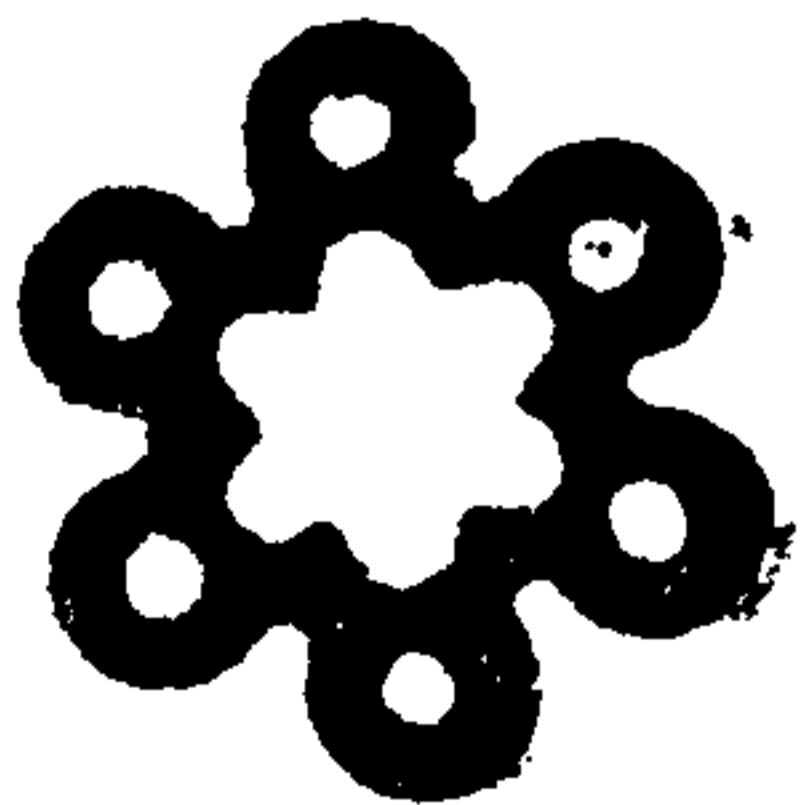
۱۰۴- پز پر یگری که شرم در لود ای دچر ی نوم
به یی نه ا خه- تلا ی

ترجمه دوی: بینی بریده اگر شرم نهادت نام
کا رد را نمی گرفت .

مورد استعمال: در مورد شخصی استعمال میگردد که
در یک موضوع ملامت و ناکام گردیده باشد ولی بازم
از ملامتی خود شرم نداشته با پروئی زیاده همان موضوع
را تعقیب نماید .

104— 'One who feels shame that his nose has been cut off should avoid speaking about knives'.

Refers to failure in an important endeavour, when one should feel a decent shame, and not pretend to be able to make an easy success of something similar,

۱۰۵- پښتون سل کاله پس و اروا خيست و يل می
چي او س می تلوار و کی

ترجمه دری . پښتون پس از صد سال انتقام گرفت باز
هم گفت که عجله کرده است .

مورد استعمال: پښتو نه با بمشکل از انتقام خو د میگذرند
و وقتیکه در انتقام گرفتن تا خیر واقع می گردند برای
تسلای انتقام گیرنده این ضرب المثل استعمال می شود
یعنی یک پښتون بعد از صد سال هم اگر با شد انتقام
می گیرد .

105— 'A Pashtun took revenge only hundred years later, but said that he was in a hurry.'

When an injury is done in Pashtun tribal society, vengeance according to a lengthy code is obligatory, no matter how long it takes; and it has been known to have taken a very long time indeed in actual cases

۱۰۶- پنبی هلمته عخی چی ز ده عخی

ترجمه دری : پای بجائی می رود که دل می رود .

مورد استعمال : بخت و نهما در رات و آمد ها و دید و باز

دید های دوستانه بین انسانها ، محبت و صمیمیت قلبی را

زیاد تر و اثر دید آنها بران می گویند : (پای بجائی می

رود که دل می رود) در زبان دری عین همین ضرب المثل

وجود است .

106— 'Whither the heart is drawn, thither the
foot tends'.

The heart's desire is the director.

۱۰۷- پک تر پک زونه چې ماغزه ئی بنکاره وی

مورد استعمال: کل تا کل نه اینکه مغزشا شکارا پاشد.

مورد استعمال: در ماره پک موضوع نا پسند ویا پک

کار بدیکه نتیجه آن از حد زیاده برسوائی بکشد گفته می

شود، مانند شخص کل که، عیوبست ولی کلیکه مغز سرش

آهکارا پاشد از حد زیاده، عیوب می نماید.

107— 'Stark baldness is bad, but visible brains are worse'.

Loss of hair cover is bad enough, but loss of skull cover is really serious; some calamities look terrible, but can be borne. Others are real disaster.

۱۰۸- پکے نہ پسر تار لاری نہ پہ چا کا لاری
مورد استعمال: کل نہ پسر تار دارد ونه بکسی کاره.
مورد استعمال: در باره شخصی گفته سی شود که در
گوشه عزلت نشسته و پیشه قناعت را گزیده و از کشا کش
دھر و ارستہ با شد ، یا بعبارت دیگر: (آنکہ هیچ نہ ارد غم
هیچ نہ ارد)

108— 'The bald man has no hair on his head nor
any business with people'.

۱۰۹- پیگری چہ لہ سرہ ولو یبری پر او بو تکیہ سی

مورد استعمال: دستار کہ از سر بیفتد بر شانہ تکیہ دی شود

مورد استعمال: درین ضرب المثل بھم بستگی و تعاون

بہمی انسانان اشارہ شدہ یعنی اگر بین انسانان ہم بستگی

و حسن تعاون بہمی وجود داشتہ باشد اگر پای یکی لغزیدہ

بر شانہ د یگری تکیہ سی کند و یا اگر دوستی از مقام التیہ

دوست دیگر دست او را خواهد گرفت و از افتادن بزدین

نجات خواهد داد .

109— 'A turban when it falls, rests on the shoulder'.

A fallen turban is a misfortune and, like a person who has fallen on bad times, leans on the shoulders of others.

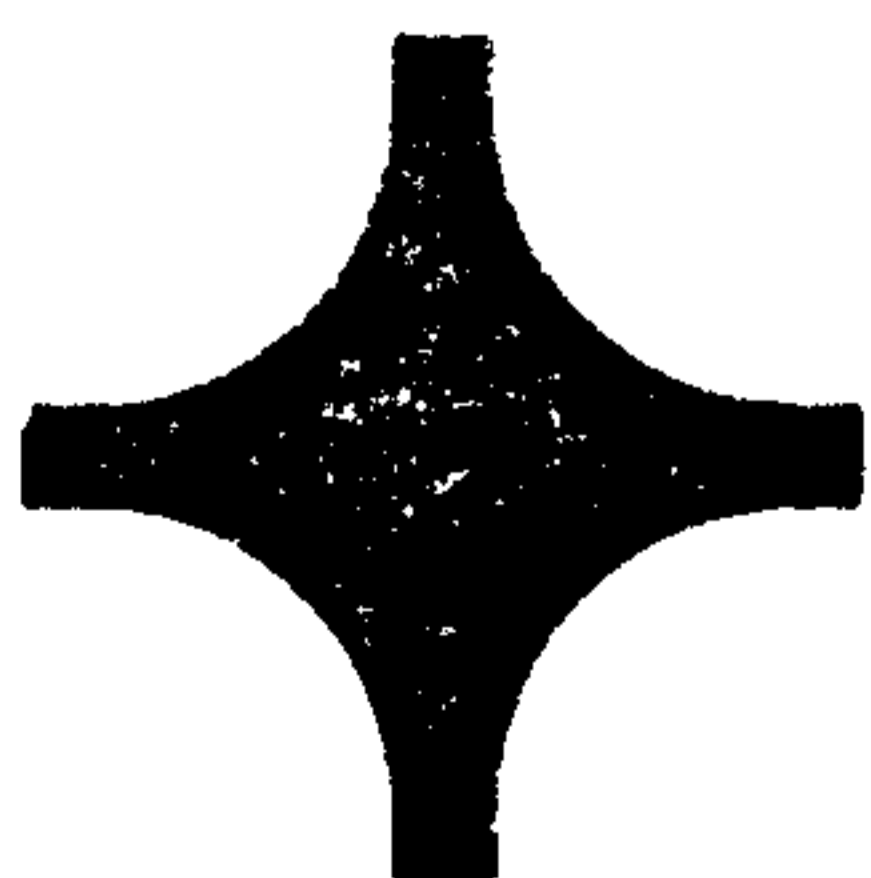

۱۱۰- پلار کۆپلی زوی ته هیش دی

ترجمه دری : کما ئی پدر نزد پسر هیچ است
مورد استعمال: در باره پسر می گفته می شود که دارائی
 و ثروت پدر را با بی اعتنائی و لالایی صرف و بر باد کند
 و چون اکثر چنین پسران در راه حصول ثروت و کما ئی
 پدر شخصا زحمت کشیده نمی باشند بنا بران قدر زحمت
 کشی پدر را در راه حصول ثروت نمیدانند ازین جهت
 در مورد آنان گفته می شود که « کما ئی پدر نزد پسر هیچ است »

110— 'To a son, the value of his father's money is as nothing'.

Such a son has no idea of the hard work put in by his father to support his family; he is happy to throw his father's money away.

۱۱۱ پنجه کوتی سره ابرای نه دی

ترجمه دری : پنج انگشت با هم برابر نیست

مورد استعمال: اشاره بتفاوتهای طبیعی و نظری بین

انسانان و مسائل آنها است یعنی طوریکه پنج انگشت با

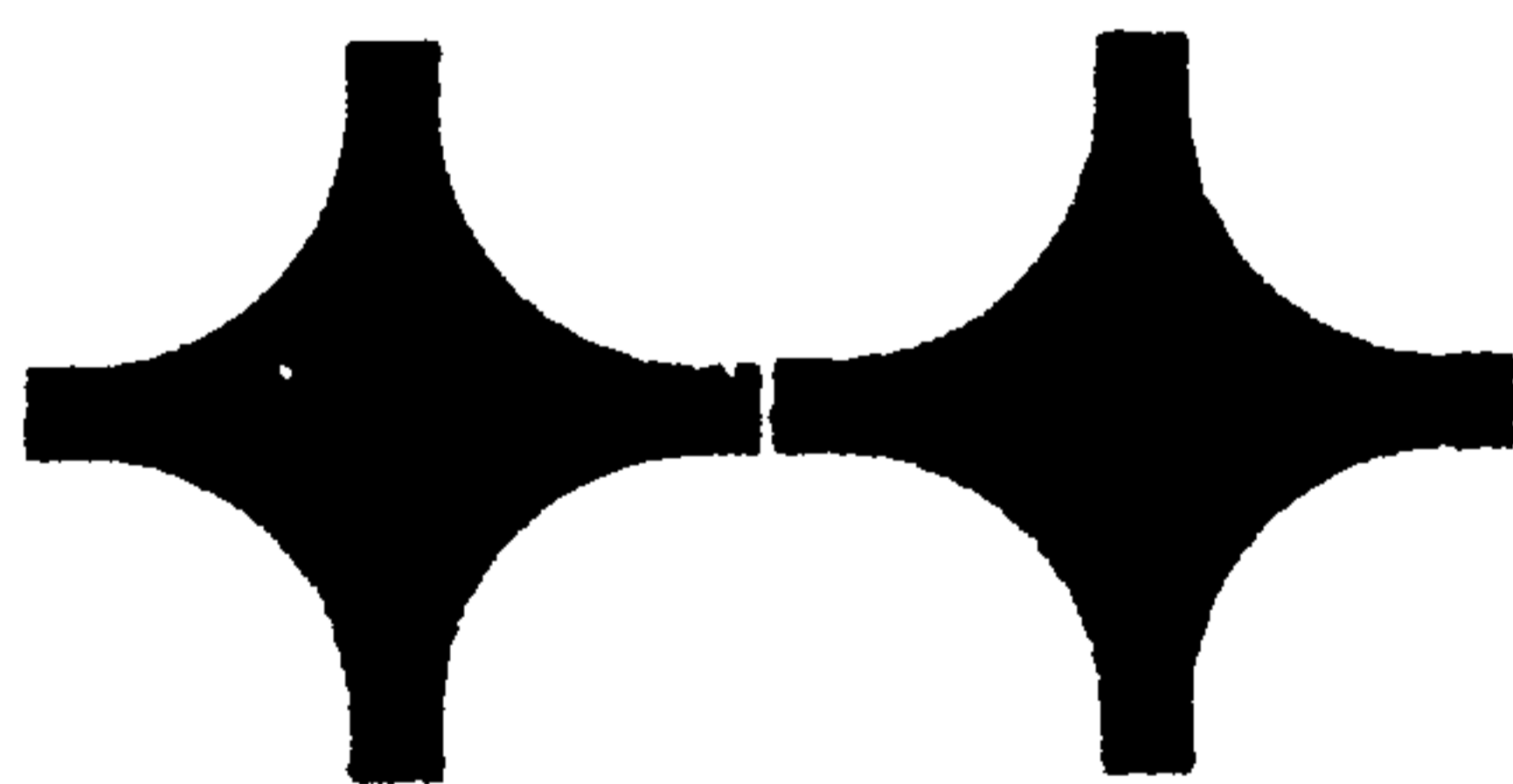
هم مساوی نیستند انسانان نیز در شکل و قواره ظاهری

و هم در طرز فکر و استعداد با هم متفاوتند - همچنین

مسائل موجودات در کمیت و کیفیت با هم فرق دارند.

111— 'The five fingers differ from one another'.

They are all fingers, but differ essentially; so people might look alike but are essentially different in important ways.

۱۱۲ پنلهایی مه گوره ایمان یی گوره

ترجمه دری . جسامتش را ندین ایمانش را ببین

مورد استعمال: در مورد نهضت و یا چیز دیگر که ظاهر آن

جسامت بزرگ دارد و این در معنی پوک و دین آن تهنی

با شد گفته می شود یعنی تعیین لیاقت و شخصیت یک

انسان نباید با اساس بزرگی جسامتش با شد بلکه با اساس

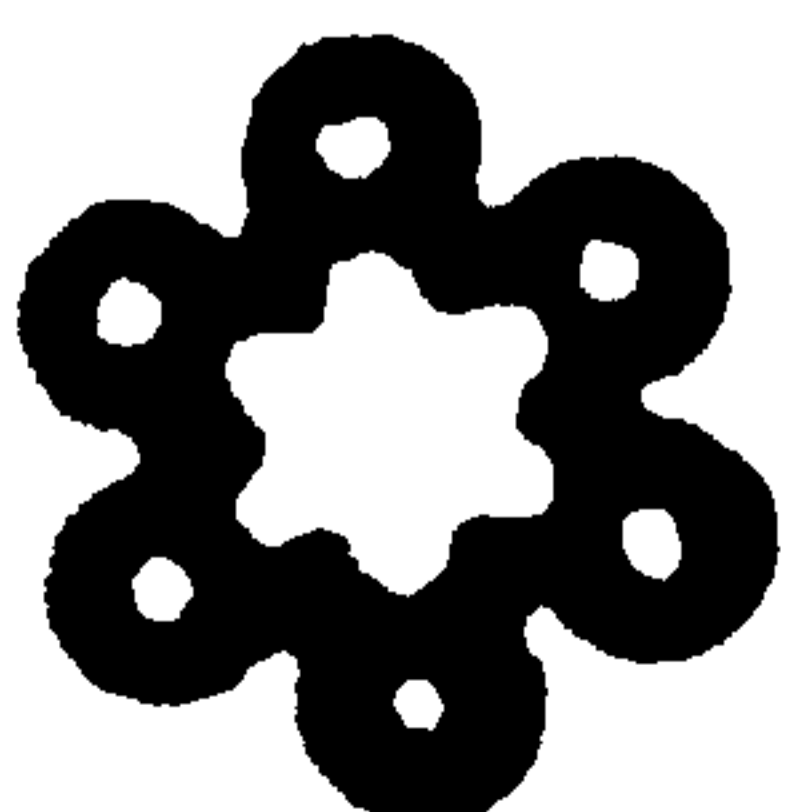
اهلیت و معنویت او با شد منجید و یا تنها جسامت و

بزرگی یک چیز را نباید علامه بهتری آن چیز دانست

بلکه ماهیت حقیقی آن را باید در نظر گرفت.

112— 'Look not at his massterus body, but at his strength of character.

A strong handsome body may hide a weak personality, but of course not necessarily; one must judge narrowly.

۱۱۳ پورانه کورم پان دی کبسته کورم پان اذنگ دی

ترجمه دوی . بالامی بینم سنگلاخ است پان نون می بینم
پلانگ است .

مورد استعمال: درین ضرب امثل و ضعیف در صورت

ما زن یک شخص در کو، ترسیم کرد یاد ه که نه بال

رفته می تواند و نه پانین - بالا سنگلاخ است راه ندارد

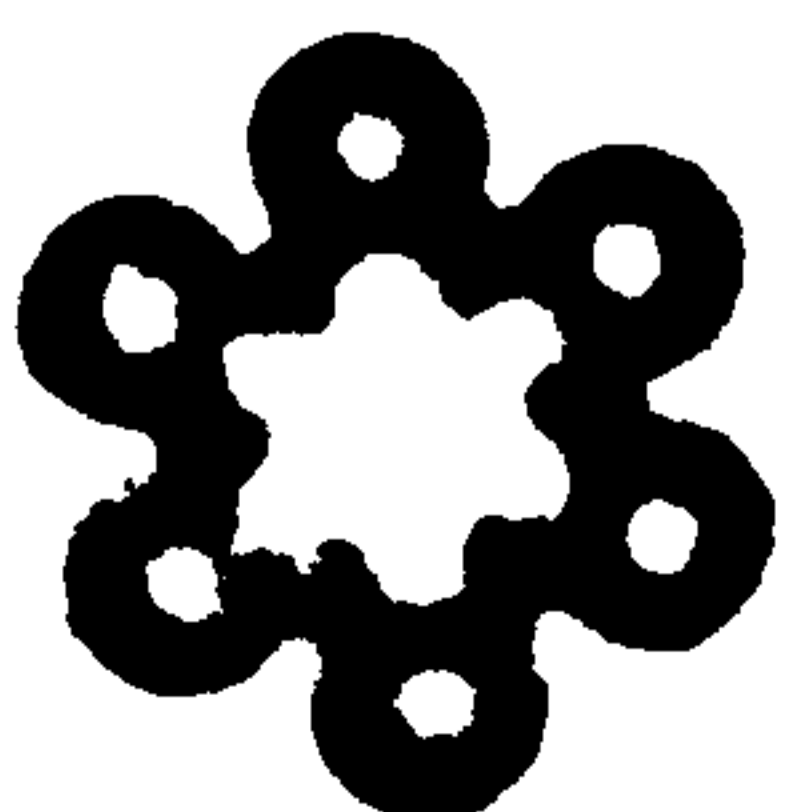
و پانین پلانگ است او را می خورد - و کنا یته وقتی گفته

می شود که شخصی بین د و شکل صعب گرفتار آید و

راه نجات پانین هم از آن دشکلاتر باشد .

113— 'If you look up, you see only rocky slopes;
and if you look down, you see a leopard'.

One is caught between Scylla and Charybdis.

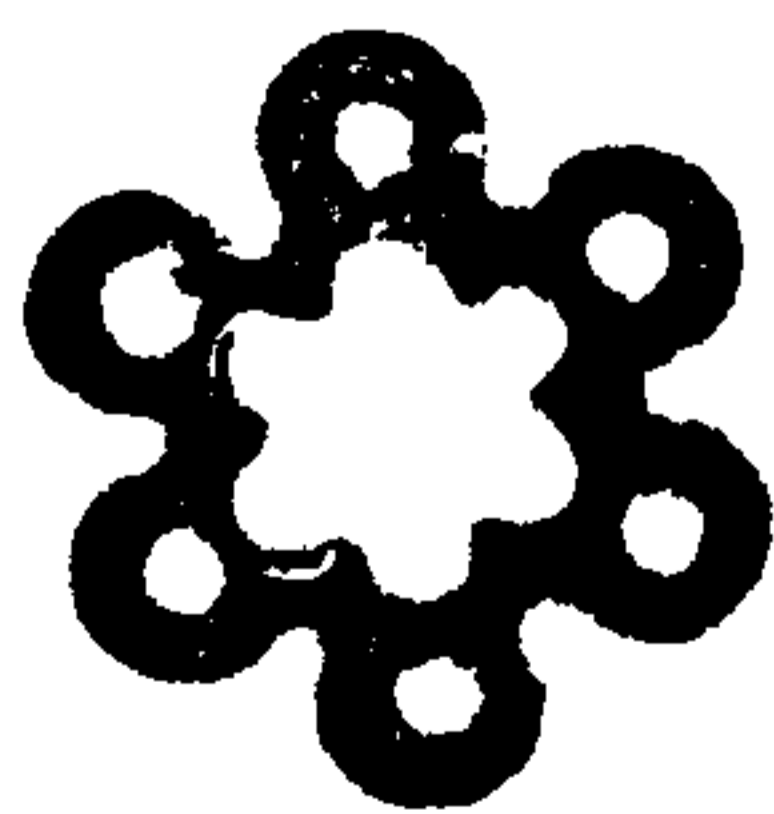

۱۱۴ پورچی ترسل تیر سو نوو چه مه خوره

ترجمه دری : قرض که از صد گذشت نان خشک نخور :
 مورد استعمال : در زبان دری نیز میگویند « قرض
 که از صد پرید مرغ بلو بوز » و مقصد درین ضرب المثل
 تشویق به تحمل مشکلات خطر در حالات خطر است یعنی وقتیکه
 يك انسان با خطر مواجه شد نباید دست و پای خود را کم
 کند بلکه در همان خطر با خطر مبارزه کند .

114— 'When your debts mount up to the sky, eat no crusts of bread'.

When really overwhelmed with debt, who cares?
 Go on and really indulge yourself.'

۱۱۵ پور چہ ٹھنڈی شی خوردنی شی

ترجمہ دری : قرض کہ بتعویق ایفہ خوردنی میشود .

مورد استعمال : وقتی گنتہ می شود کہ تا دیہ

قرض از بوعاش بگذرد .

115— 'A debt not repaid on time is deemed last'.

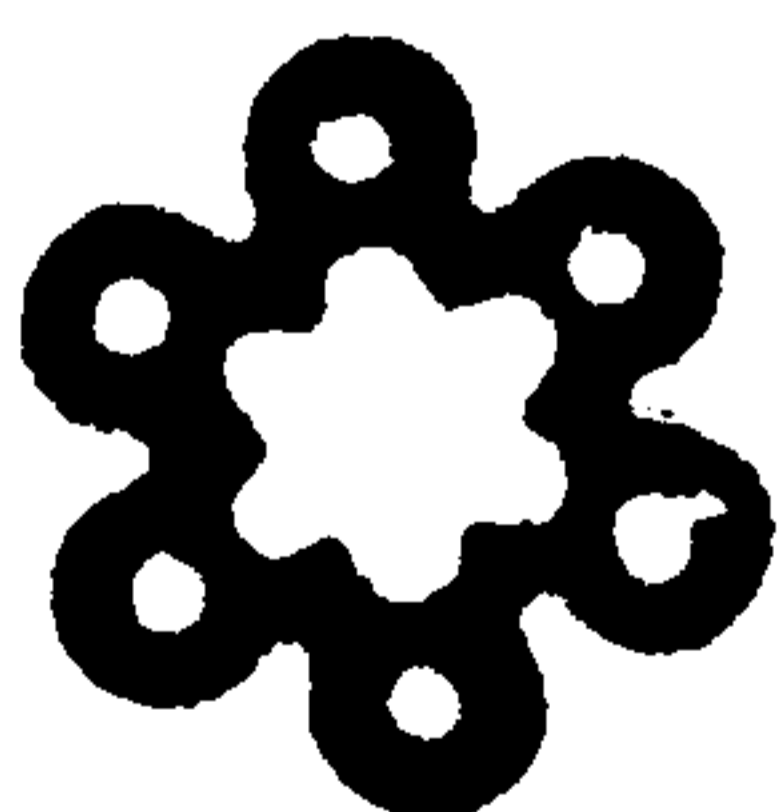
A creditor with unreliable debtors sees his business crumble into dust.

۱۱۶ پوره ورك دي كچه دوه كوره

ترجمه دری : ای قرض ! دوخانه را گم کردی .
 مورد استعمال : این ضرب المثل در مدت قرض
 است که دو خانواده، را از پادر می آورد یکی خانواده قرض
 دهنده و دیگری خانواده قرض گیرنده زیرا که قرض گیرنده
 قرض را تأدیه کرده نمی تواند و قرض دهنده قرض خود را
 از دست میدهد .

116— 'O debt, you have destroyed two families'.
 That of both the lender and the borrower, for
 'neither a borrower nor a lender be'.

۱۱۷ پوه سړی تر خپلې کچه پېښې نه غځوی .

تر جمله دري : آدم هوشيار از گلیم خود پای دراز نمی کند .

مورد استعمال : کسیکه از اندازه استحقاق خود

تجاوز نماید درین ضرب الامثل شخص هوشیار شناخته شده

است و ضمناً برای مخاطب توصیه است که از اندازه خود

پای دراز نکند .

117— 'A wise man stretches out his foot according to his GILIM.'

Cut your coat according to your cloth.

۱۱۸ پوری نپ کتہ پہ ژمی یی شخوہ

گرجمہ وری : درتاہستان کمائی کن ودر زمستان

بخور .

مورد استعمال : درین ضرب المثل تشویق بکار

کردن درتاہستان واستراحت در زمستان است چون موسم

ناہستان برای کارو کمائی کردن بسیار و زمستان مساعد

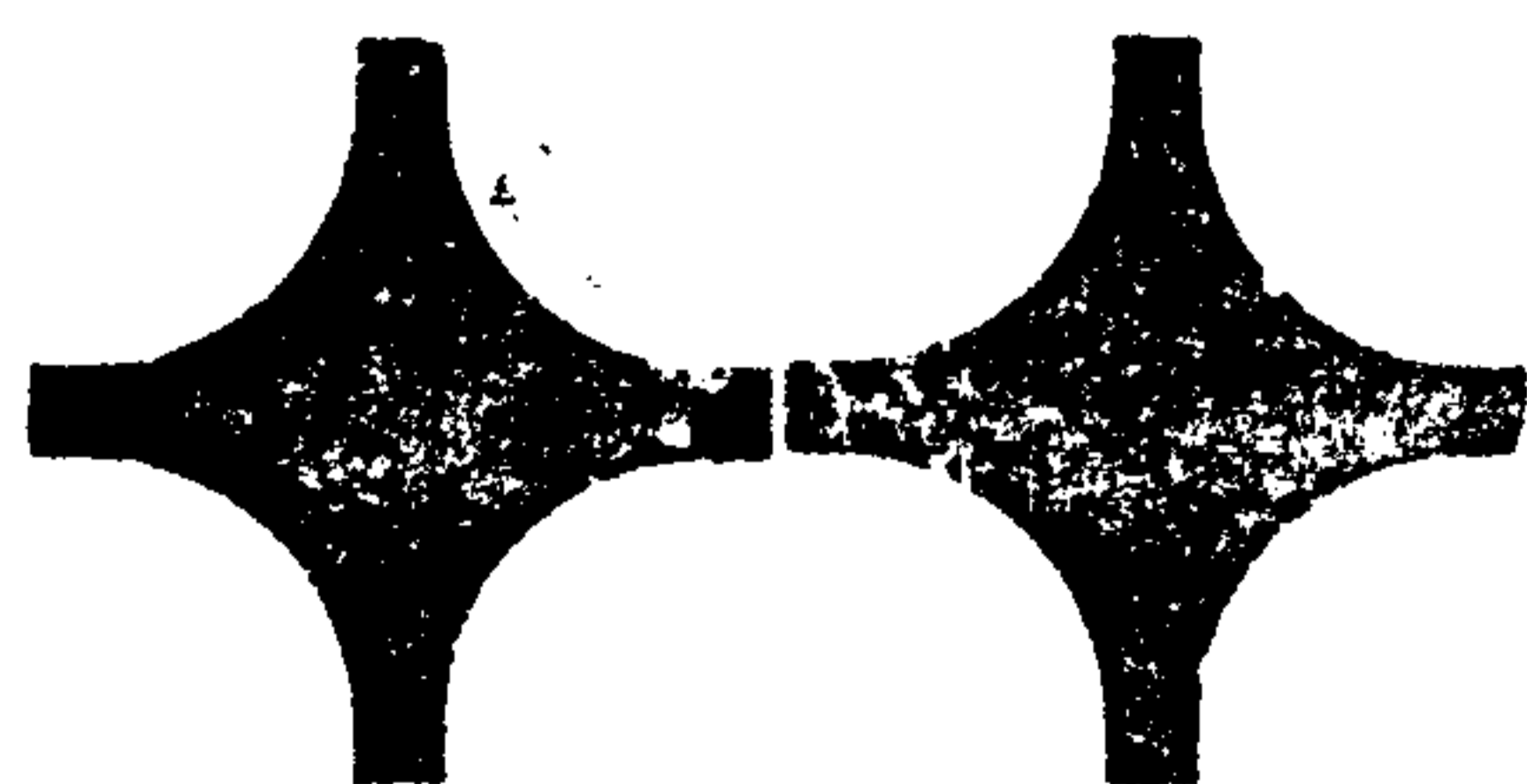
است ازینجہت توصیه می شود کہ : « درتاہستان کمائی

کن ودر زمستان بخور» یعنی اگر درتاہستان کمائی نکنی

در زمستان برای خوردن چیزی نمداشته باشی .

118— 'Work in summer, and so eat in winter'.

Save in good times for a rainy day.

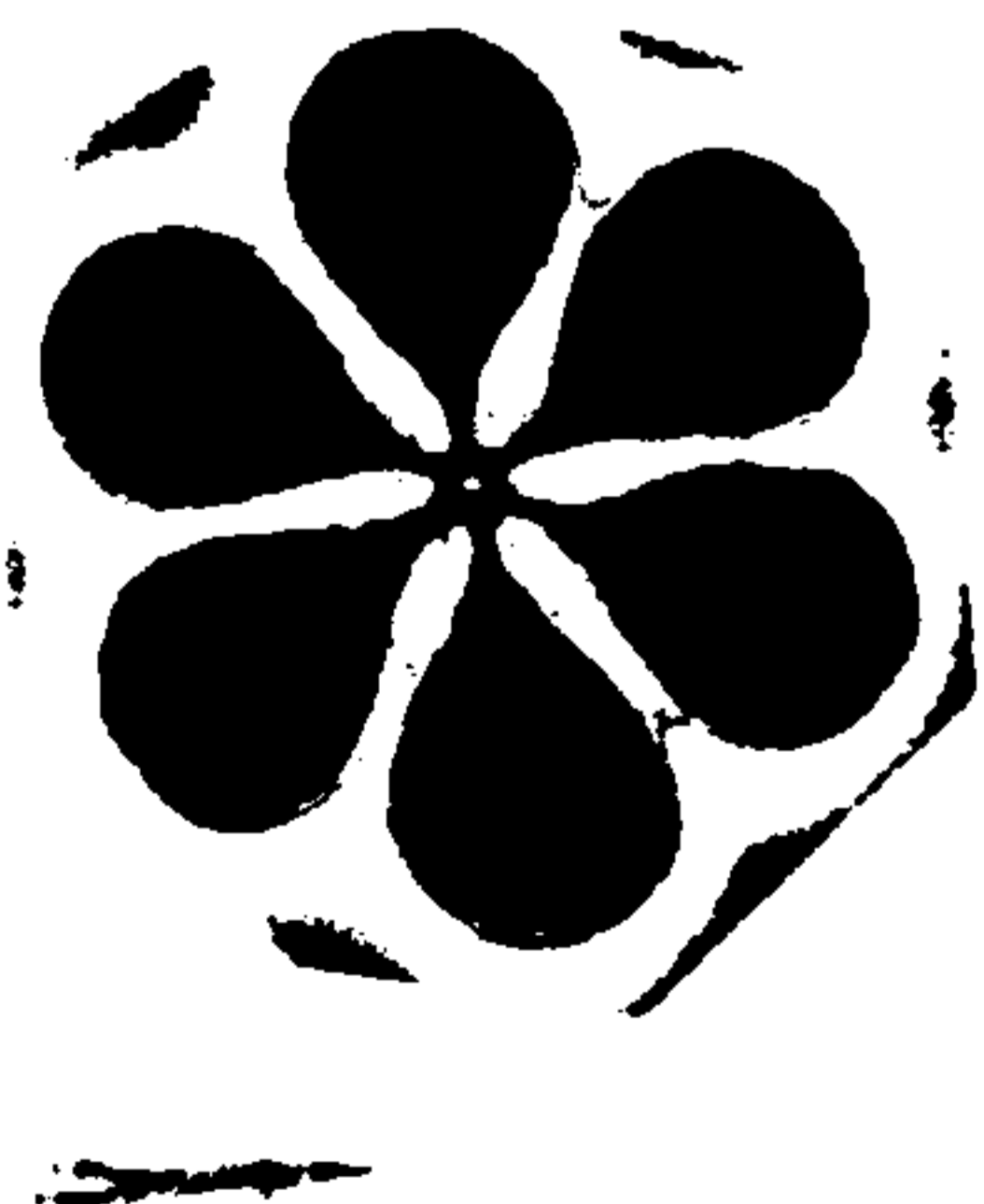

۱۱۹ به بد او شوک نه لولیزی .
 ترجمه دری : بستودن درغزلها کسی هزرگه نمی
 کرد .

مورد استعمال : بعضی انسانهای خودخواه تصور
 می کنند که يك انسان تنها بستودن درغزلها و مدحیه ها
 هزرگه شده می تواند، حال آنکه بزرگی يك انسان به پندار
 نيك و گفتار نيك و كردار نيك است پس درین ضرب المثل
 تصور اشخاص خودخواه باطل نشان داده شده است .

119— 'Mere poets' praise does not add an inch to a man's stature'.

Poets are paid to praise their patrons, regardless of facts.

۱۲۰ پر دی کور کی سل میلما نہ ہیخ دی

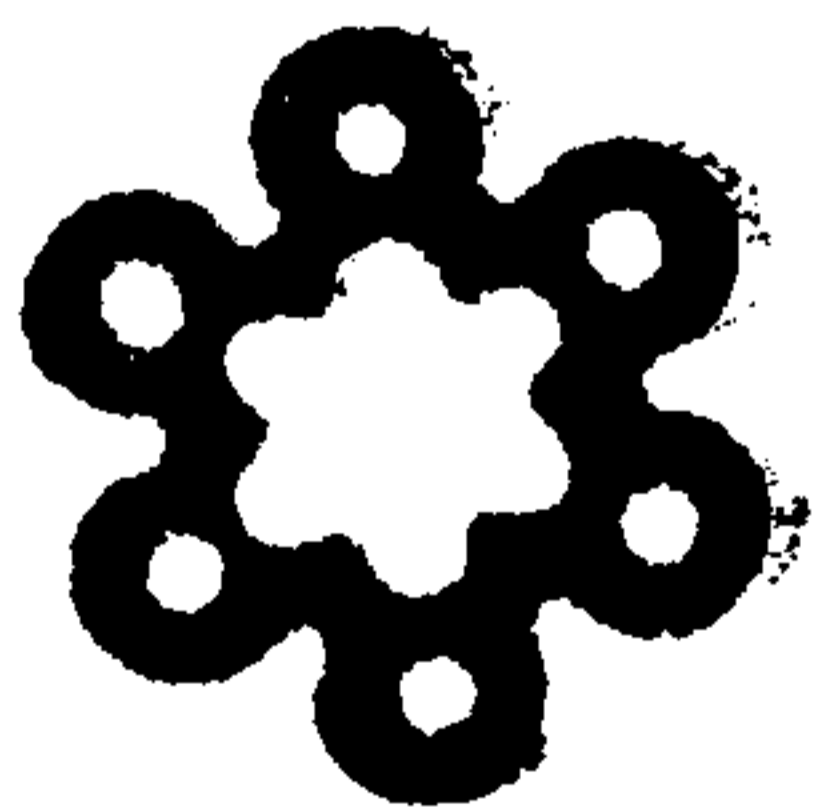
ترجمہ دری : در خانہ بیگانہ صد مہمان ہیچ اند .

مورد استعمال : در وقتی گفتہ میشود کہ ہک شخص

بمصرف شخص دیگر اظہار جوا نمردی نماید .

120— 'A hundred guests in another's house are as nothing'.

In your own house, it is expensive to treat guests properly, and one does not care about the expenses of others.

۱۲۱ به تش گو مان بد بخت و خو و خپل ایمان

ترجمه دری : بگمان خالی بد بخت ایمان خود را بر باد داد.

مورد استعمال : این ضرب المثل در فکر هوش شخص ظنون

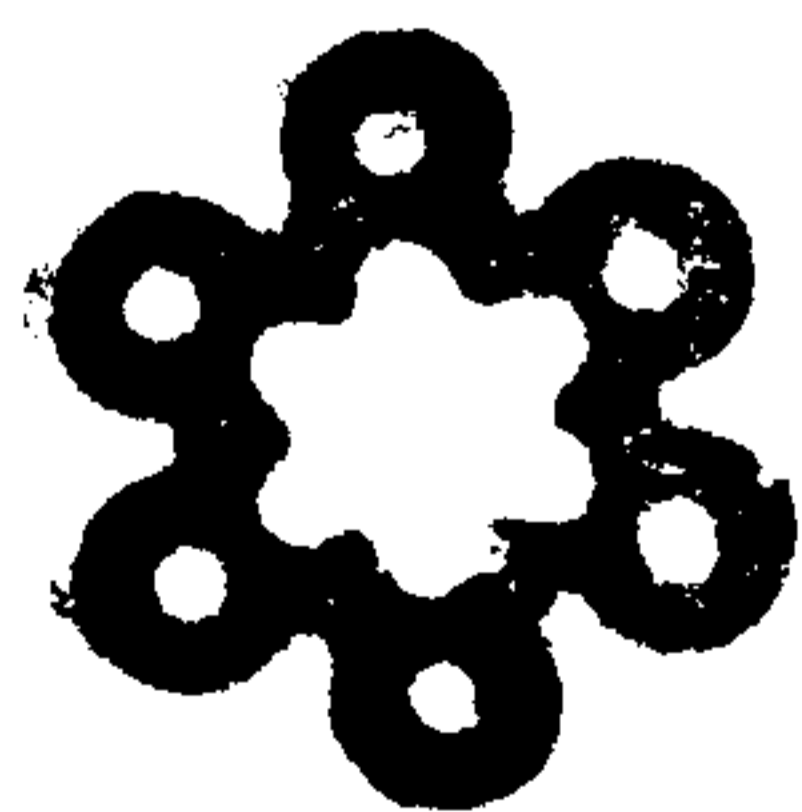
و بدگمان گفته میشود که این شخص بد بخت بگمان خالی

ایمان خود را از دست میدهد زیرا در دین اسلام مؤظن

خوب نیست .

121— 'Too much credulousness ruins a believer's faith'.

One of the Faithfull ought to be selective in his beliefs.

۱۲۲ به تیرپسی تر تاب نیستی .

ترجمه دری . در پس گذشته تلاش سود ندارد

مورد استعمال: دستند اشخاصی که وقت خود را بفکر

« گذشته، ضایع می سازد حالا نکه گذشته از دست رفته

و افس نمی گردد، از جهت درین ضرب المثل باشد خاصیت که

وقت خود را بفکر زمان گذشته ضایع می سازد گفته شده که

در پس گذشته تلاش سود ندارد .

122— 'Do not bewail the past, there is no advantage in it'.

Dont cry over spilt milk; what's done cannot be undone.

۱۲۳ به تیر و او بوچی چایوم نه دی اخیستی
 ترجمه دی . در پس آب گذشته کس اول نبرد داشته است .
 مورد استعمال: این ضرب المثل بن مضمون گذشته را دارد
 و به خصوص که ب فکر گذشته وقت خود را مصروف می سازد گفته
 می شود که زمان گذشته ما نند آبوکه جریان آن گذشته است
 و دهقان برای وای بر کشتا ندن آب اول بر نمی دارد .

123— 'Do not take up a spade when the water is gone'.

Peasants use a spade as a general tool, and when there is no more water, it is useless to try to dig.

۱۲۴ به جار جار می دی بنه آسی هکیلوه می مپه که .

ترجمه دی . قربان قربان گفتنت برابم فایده ندارد
شکم را سیر کن .

مورد استعمال: ضرب المثل حیاتیست و از زبان شخصی گفته

می شود که احتیاج بنام دارد ولی شخص دیگر به موضوع

اینکه با زبان بددهد و بخواهد او را بسخنان چرب و شیرین

و تسلی سازد و چون گرمی تنها بکلمات چرب و شیرین از بین

نمی رود بنابراین از زبان شخص گرمند گفته می شود که

(قربان قربان) گفتن فایده ندارد بلکه چاره اساسی شکم

سیر کردنست .

124— 'Do not cry, 'Dear me, how terrible'! but
rather fill my stomach. ....

Soft words butter no parsnips.

۱۲۵ به جنگ کی یو گام دسلو کا اولار ده

ترجمہ دری . در جنگ یک قدم راه صد سالہ است .

مورد استعمال: در وقت مبارزہ و جنگ استعمال ہوگا

و مطلب این است کہ در راه مبارزہ یک قدم بہ پیش رفتن

دو وقت بزرگست مانند یکہ در میدان جنگ یک قدم پیشرفت

باطنی صد سالہ راه در حالت صلح براہر است - یعنی در حالت

شدت مبارزہ دو وقت کوچک را ہم باہد بزرگ شمرد .

125— 'In time of war, a single step forward is equal to a distance of hundred years.'

When all the resources of the nation are engaged in fighting an enemy, any progress at home is very difficult and slow.

۱۲۶ به خپله خرنه لري د بل به آس پوری خا ندی

ترجمه ددی : خود شخړند ارد با اسپ د پگران دی خندد .

مورد استعمال : در باره شخصي گفته دی شود که بی وجب

در حق شخص دیگری تمسخر نماید ، و یا اینکه خود ز چیزی

ندانسته باشد و ای دارائی دیگران را مورد استهزا قرار

دهد ، و یا اینکه خودش نداند اگر بردانستن دیگران

خنده کند .

126— 'He hasn't even a donkey, yet he laughs at others ' horses.'

A fool has no idea how foolish he is.

—————

پایه پاره نی و س نه رسیدی پر پالانه نی را و اچول

ترجمه ددی : زورش بخرنمی رسد پالان را زیر امت
و کوب گرات .

در زبان دری نیز گویند : « زورش بخرنمی رسد
سی زند به پالانش »

مورد استعمال : در وقتی استعمال دیگرده که دست انتقام
گرفتن از اصل کوناء باشد ولی دست انتقام گرفتن از
فرع زدا شود ، مثلاً زور مظلوم و ستم دیده بظالم و ستمگر
نرسد باذیت منسوبین ظالم و ستمگر دست دراز کند .

127— 'He could not force his mule to go, so he
beats its pack—saddle'.

The mule may kick, but the pack—saddle is defe-
nceless.

...

۱۲۸ به خواری شوک بدنه ایسی به بیکاری بدایسی

ترجمه دری . با زحمتکشی کسی بد نمی نماید ولی
با بیکاری بد می نماید .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که شخص زحمت
و کار کردن را برای خود ها رهنه آرد و بیکاری را بر آن
ترجیح دهد .

128— 'The appearance of a busy person is favourable, but that of an idle person is unfavourable'.
Sometimes even appearances bear out facts, as in this case.

۱۳۹ پاره خوب پاره زبانه کوب

ترجمه دری : از بان شیرین بدل کج .

مورد استعمال : در باب کسی استعمال دیگر در کلمات هرا

شیرین زبانی نماید ولی در دل کجی داشته باشد یعنی زبانی

و دیش با هم موافق نباشد .

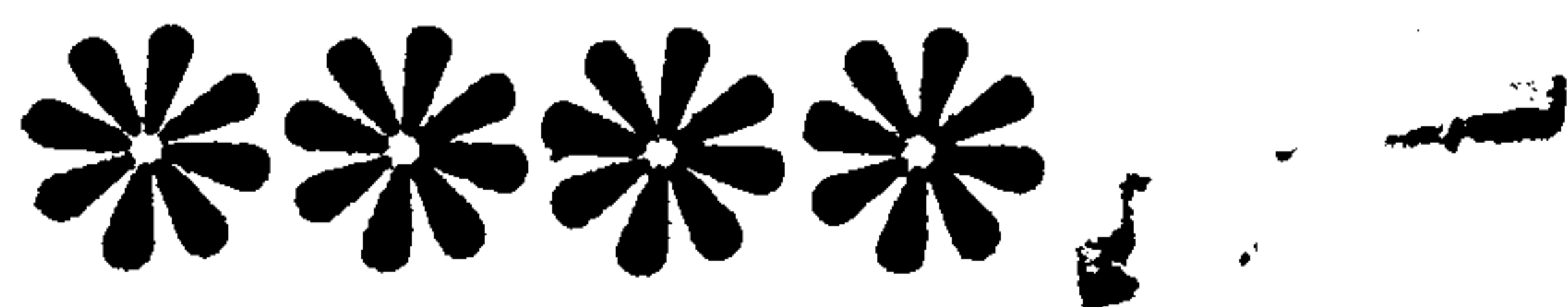
129 'Sweet on the tongue, and false in the heart.'
Do not tell lies, even though they make the hearer
happy.

۱۳۰ په د رونیو درو ند په سپکو سپک

ترجمه دوی : با سنگینان سنگین و با سپکان سپک .
در زبان دوی می گویند : « با ماه نشینی ماه شوی
با دیگک نشینی سیاه شوی . »
مورد استعمال : ضرب المثل پند آریز است که تأثیر
همنشین را بیان میکند یعنی اگر انسان با اشخاص سنگین
و مؤدب بنشیند سنگینی و ادب آن اشخاص در وی تأثیر می
نماید و اگر با اشخاص سپک و غیر مؤدب همنشین باشد مانند
اینکه باد یگک سیاه نشیند از آن متأثر میگردد .

130— 'The nobles would honour you and the depraved would despise you'.

۱۳۱ به دیر بخشش بیواری خوبی

ترجمه دری : به بخشش زیاد دیوانه خوش می شود .
 مورد استعمال : درین ضرب المثل اجتناب از اسراف
 توصیه شده که یک شخص در مصرف نباید از جا ده
 اعتدال یا بیرون زود و نه هم باید از دیگری انتظار
 فزول خرجی داشته باشد تا در جمله دیوانگان محسوب
 نگردد .

131— 'Only a madman wants a superabundance of ALMS'.

One should try to give alms in the right amount; too much spoils the market.

۱۳۴ پاره‌پروکی بی‌خوره پاره‌پروکی یه‌ویشه

ترجمه داری: در جمعیت زیاد بخور در جمعیت کم
تقسیم کن .

مورد استعمال: درین ضرب المثل اداب خور دن در
جمعیت بیان گردیده است یعنی اگر در جمعیت بزرگ اشی
چون غذای کم تو همه نمی رسد پس بهتر است آنها
بخوری و اگر جمعیت کم بود بیهوا نی غذای خود را
تقسیم کنی .

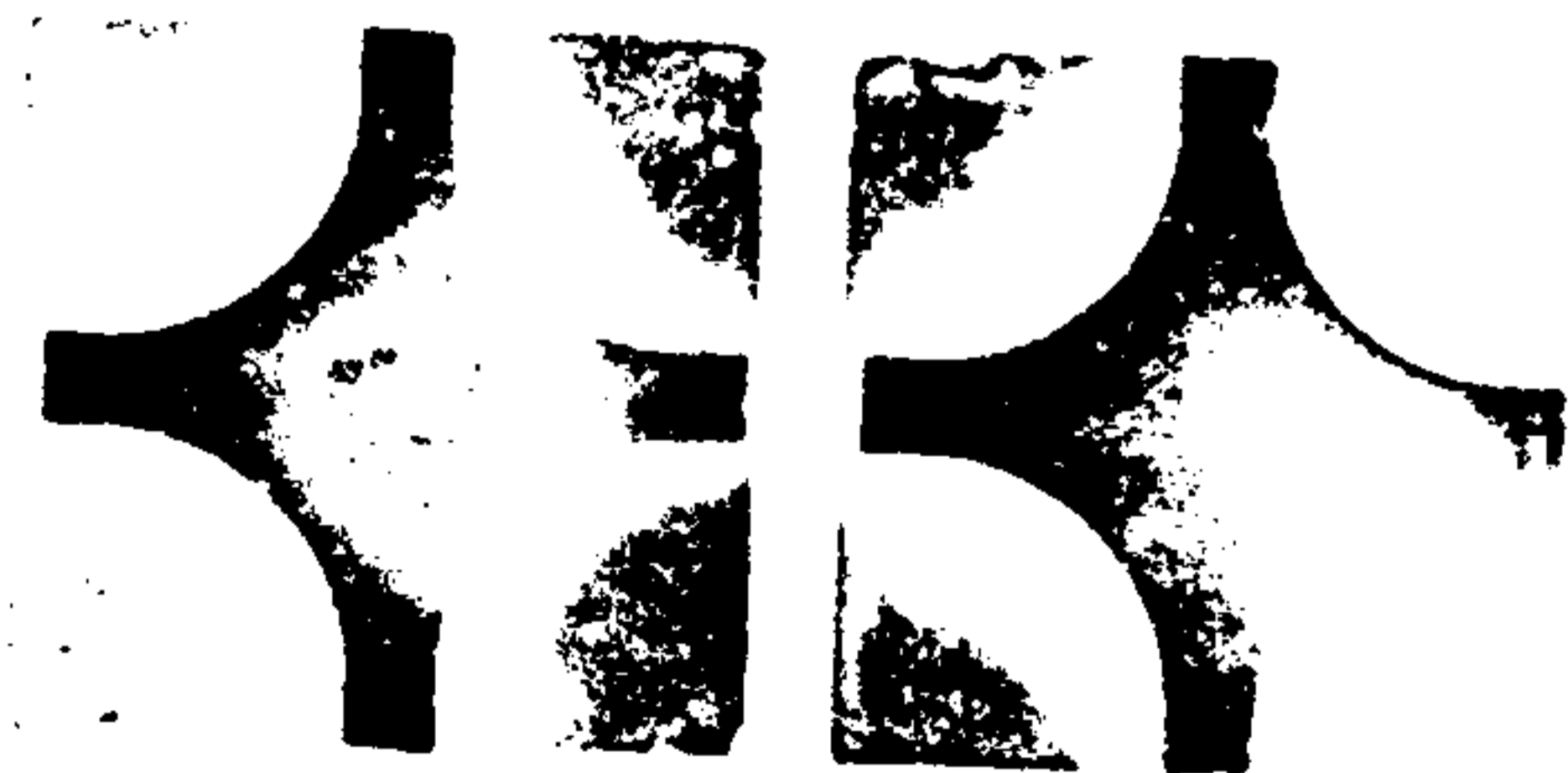
132— 'Eat it alone in a large company, but divide
it in a small one'.
Small is beautiful'.

۱۳۳ به زندو کی یو سحر هکی پا چا دی

ترجمه دری: در بین کوران یکه چشمه پادشاه، است
 مورد استعمال: وقتی گفته می شود که در جنبه منفی یک
 جز مثبت آن جنبه دیده شود مثلا در جمله بی سوادان
 نیم باسواد، در جمله نادانان نیم دانان در جمله
 نفلسان نیم سرساییده دار، در جمله خفتگان نیم بیدار، در جمله
 بیکاران نیم کار یگر و غیره .

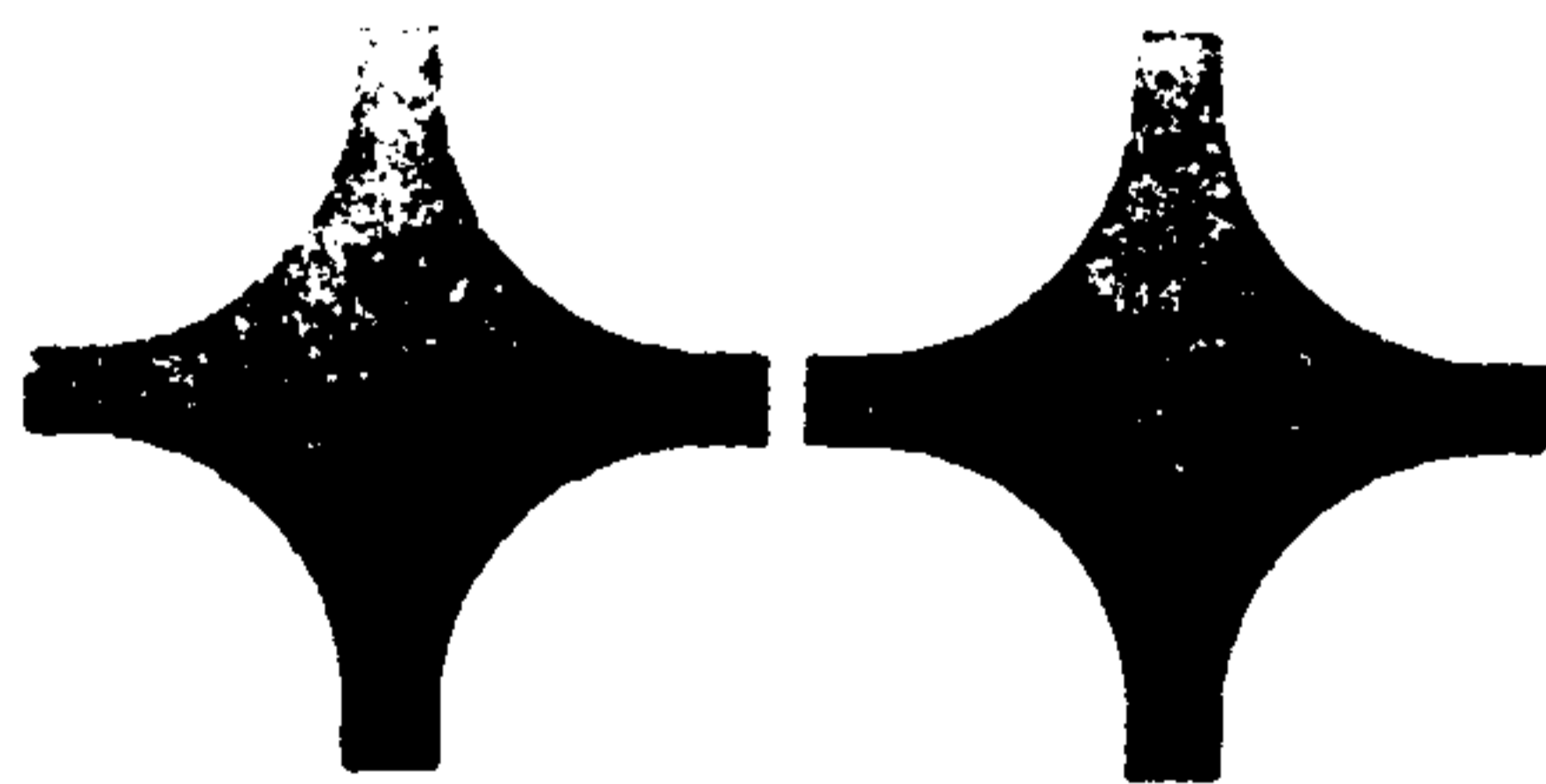
133—Amongst the blind, the one-eyed man is a king.

۱۴۴ په ډنډیا نوکی چپک اڅا دی

ترجمه ډیری: ډر کور ان ا حول با دار است .
مورد استعمال: و قتی گفته میشود که در جمعیت
بیدان نشان شخصی با دانش بسیار کم ادعای رهبری نماید
و این ضرب الامثل طور تمسخر در باره او استعمال
میکرد .

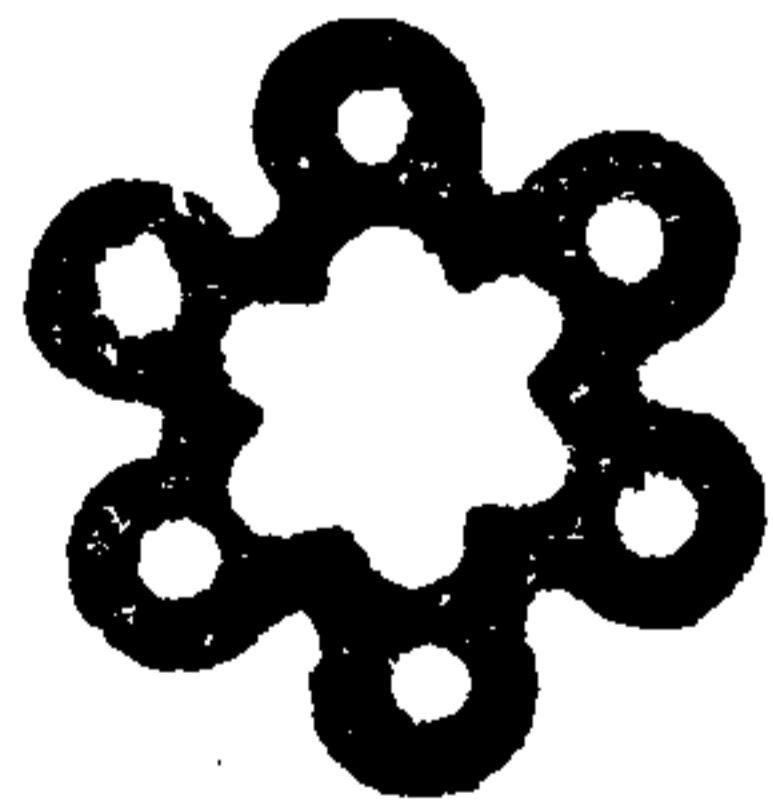
134— 'Among the blind people a cross-eyed person is the chief.'

۱۳۵ به زهیر روز و هکوی تی مه و هه •

ترجمه دومی: بدلهای زهیر انگشت بز ن
 مورد استعمال: وجیزه نصیحت آمیز است
 و برای کسی گفته می شود که در پی آزار دلهای
 بیچارگان باشد.

135— 'A bruised heart should not be teased'.
 Compassion for anguish is required.

۱۳۶ به سپی زوی تل د پلار ښکته خلی وی
 گرجه دوی: پسر سگک صفت همیشه باعث دشنام

پدر است .

مورد استعمال: وقتی استعمال نیگر دد که بدی

پسر . تو به بد ناسی پدر گردد یعنی از سبب بدی و پستی

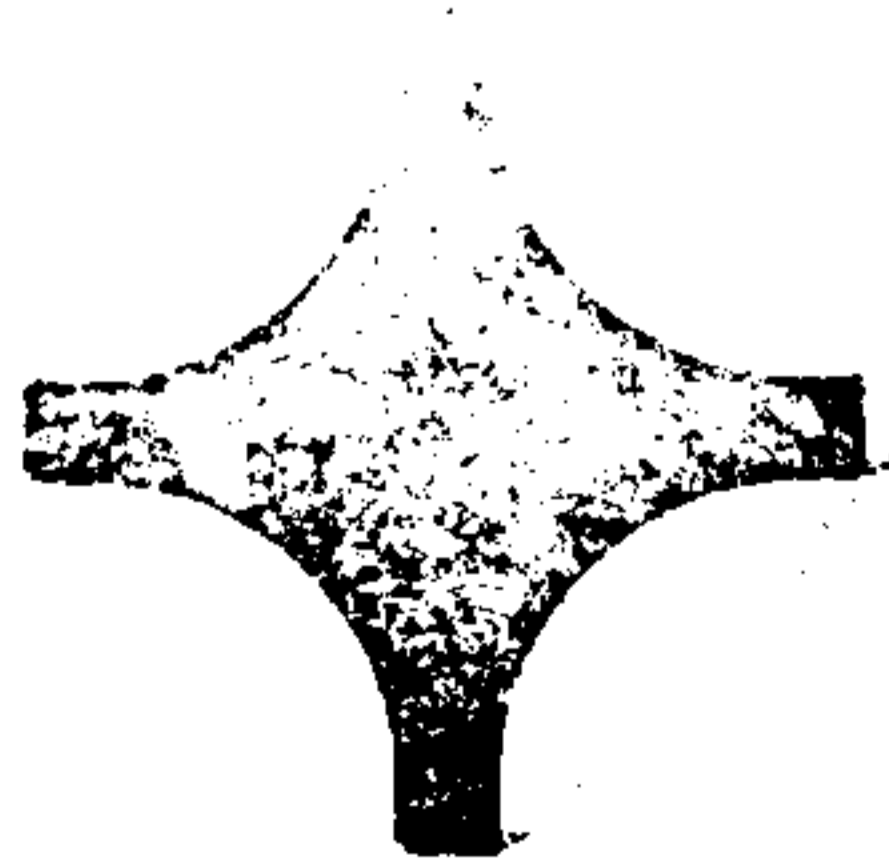
پسر پدرش مورد سلامت و دشنام قرار گیرد ، و این

ضرب المثل بطور تنبییه به پسران گفته میشود تا از

ارتکاب بیچنان اعمالی که باعث بدنامی و خفت پدران

شان می گردند اجتناب نمایند .

136— 'The father of a coward son is always insulted'.

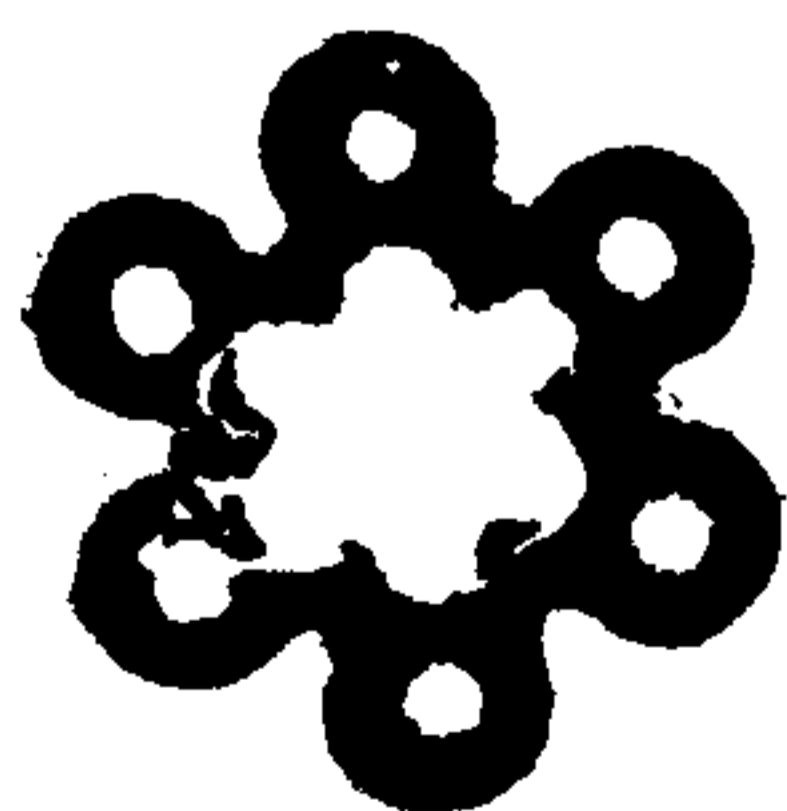

۱۳۷ په سلو و هلی بڼه دی نه په یوه پړه

ترجه دوی: از دست صد تن ات خوردن خوبست
نه از طرف یکتن سلامت شدن .

مورد استعمال: در وقتی استعمال می گردد که
یک شخص مورد سلامت قرار گیرد، زیرا سلامت می نوزد
افغانها بدترین الزام و شد بدترین محکومیت است
ازین جهت درین ضرب المثل میگویند که از دست صد تن ات
خوردن خوبست نه از طرف یکتن سلامت شدن .

137— Beaten by a hundred people is better than
being defeated by one'.

۱۳۸ پشیم هغه شرمه پیری چی پشیم پوهین ی

ترجمه دری : شرم کسی سی شرمه که بشرم نه فهمه.
 مورد استعمال : در نکوهش شخص بی شرم گفته می شود
 یعنی بی شرم که مفهوم شرم را نمیداند از شرم خود
 نمی شرمد، ولی شخص با شرم که بفهمم شرم بی می برد
 بکار شرم آور اقدام نمی کند .

138— 'Shame can be felt only by one who understands it'.

It is vain to try to shame a thick-skinned person.

۱۴۹ به شیدوسو عجلی مستی بو کی

ترجمه دری : با شیر موخته ماست را پف می کند .
 مورد استعمال : درباره شخصی گفته می شود که از یک
 حادثه خطیر متضرر گردد ولی بعد از آن از وهم ضرر در
 حادثات بی خطر هم از حد زیاد احتیاط نماید مانند
 کسیکه بشیر جو شان سوخته اش را از احتیاط زیاد
 ماست را هم پف کند .

139— 'One burnt by hot milk blows on cold curds'.

۱۴۰ به گرمویی و هکته ، به سیوری بی و خته
ترجمه دپی: در گرمی ها کما نی کن ، در سا به بخور .
مورد استعمال: در ستایش کار و زحمتکشی گفته
می شود و با نشان توصیه می کند که در گرمی آفتاب
زحمت بکش و کما نی کن تا محصول آنرا در سایه بخوری .

140— 'Work in the sunshine, and eat in the shade'

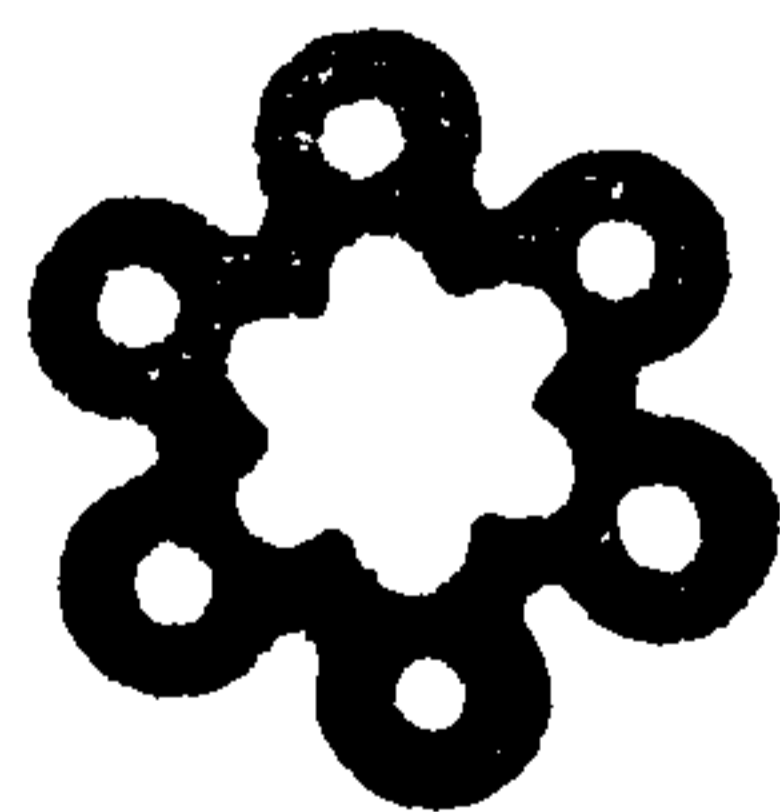
Make use of a favourable opportunity to provide
for harder times.

۱۴۱ به غلابیل کی او به نه را وړ لی کیری

ترجمه دری: در غر بال آب آورده نمی شود .
 مورد استعمال: وقتی استعمال می شود که شخصی سعی
 نماید یک کار ناممکن را ممکن جلوه دهد و با آن اقدام
 نماید .

141— 'Water cannot be carried in a sieve'.

The impossible cannot in fact be done.

۱۴۴ په کور کی یی نه کوک نه پیاز اری یی دواز
ترجمه دری: درخا نه انی نه کوک نه پیاز ارقش
از کلان کار

مورد استعمال: در مورد شخصی گفته می شود که
برخلاف آنچه که هست خود را وانمود کند ، یعنی
در باره خود شی لاف و گزافش بیشتر از حقیقت باشد ،
مثلاً درخا نه پیاز برای خوردن ندارد ، ولی در بیرون
مانند شخص کلان کار ارق می زند .

142— 'He hasn't an onion in his house, yet he
belches like a gorged diner'.

Mountain onions in Afghanistan are very cheap;
this proverb describes empty boasting.

۱۴۳ په کورم کی یی غوانه در لوده د کور ووان
سریی ما تا و ه

ترجمه دری: در با ده ماده گاوی نه اشت سرپا ده ووان
را دن شکسته تا نه .

مورد استعمال: در باره شخصی گفته می شود که در
یک کار و یا دو موضوعیکه باو هیچ ربط نداشته باشد بی جهت
چنانکه مداخله جدی نماید تو گوئی که آن کار و موضوع
تماماً مربوط بخودش است .

143— 'Not a single animal in the herd is his, yet
he continually plagues the herdsman'.

Minding one's own business is greatly to be des-
ired.

۱۴۴ پنهان‌گویی و یلوه خوله نه خو بزیری

ترجمه دری: بنام گرفتن گوردهان شیرین نمی‌شود.
مورد استعمال: در وقت گفته می‌شود که تنها گفتار
بدار اعتبار قرار داده شود و بگردان توجه نباشد
و طوری نگردد که تنها گفتار برای انجام کار کافیست
حال آنکه این ضرب‌المثل تنها گفتار را پسندیده نمی‌داند
و تنها بگردان نام گوردهان شیرین نمی‌شود.

144— 'The mere mention of the word 'sweetmeat'
does not sweeten the mouth'.

Promising is one thing; delivering is another.

۱۴۵ به هر گک بی و نیشه په تبه به راضی سی
 ترجمه دری: بهر گک بگیرش به تب راضی خواهد شد.
 مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که یک شخص
 بخواهد از شخص دیگر استفاده کند و لی برای اینکه
 آن شخص را بتقاضای اصلی خود زود تر راضی بسازد چند
 بار بر تقاضای اصلی خود از خواهش نماید تا بالاخره
 آن شخص بتقاضای اصلی اش راضی گردد مانند آن بیماریکه
 بهر گک تهدید شود به تب راضی می شود.

145— 'Threaten him with death, and he will not complain about a fever.

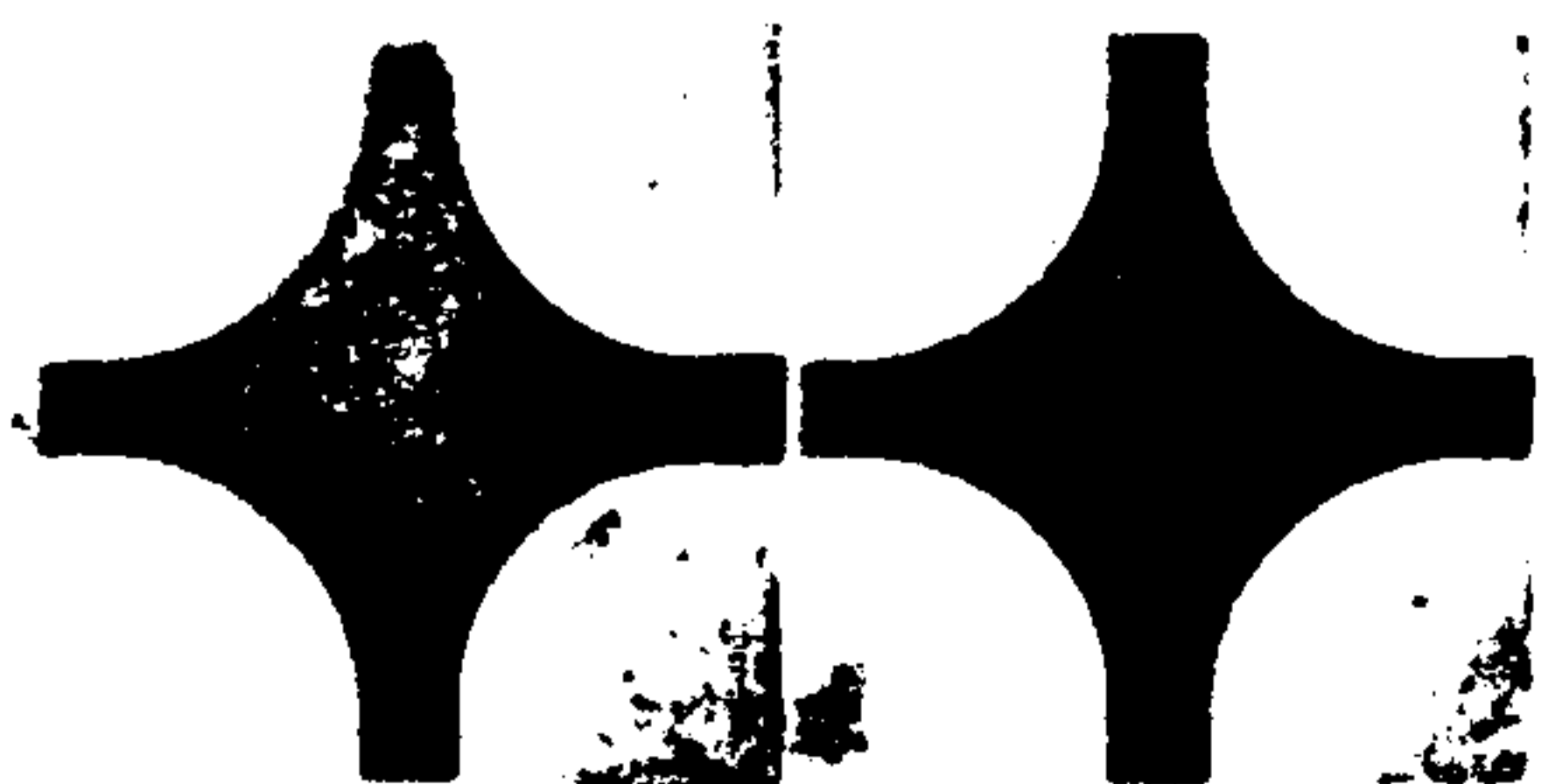
If you want, for example, £5 from someone who is reluctant to give it to you, threaten to sue him for £100.

۱۴۶ په زا سته اتن زه کيږي

ترجمه دري: اتن د رحالت نشستن نمي شوي
مورد استعمال: هر کار و و عمل شرايطي د اړه که
قبل از اقدام بان کار بايد شرايط آن مهيا گردد
واگر شرايط مهيا نگردد بدان مي مانو که شخصي
بخواهد در حالت نشستن اتن کند ما لانکه شرط آن عموداً
ايستادن است و درين ضرب المثل توصيه شده است که
هيچ کار بدون تهيد شرايط و لوازم آن بتکميل
نمي رسد .

146— 'An ATAN dance cannot be performed sitting on a couch'.

This dance is a Pashtun square dance.

۱۴۷ پہ واولہ کی چی او بہ تلمی وی بیہ را محی
 ترجمہ دری: در جو بیگہ آب واقعہ با شدہ ہا زس آید
 در ز بان دری نیز گویند « در جویی کہ آب ر آید
 باشد ہا زس آید »
 مورد استعمال: در بارہ کار و ہا عملیگہ نکرار
 آن احسن بودہ ولی در حالت حاضر از نظر افتادہ
 با شدہ گفتہ ہی شود .

147— 'A canal in which water once flowed will one day have water again'.

Good times passed will one day come again.

۱۴۸ به یوه آیکې کی دوې توری نه عا ئی پی

ترجمه دری: در يك غازی دو شمشیر نمی گنجد .
 مورد استعمال: وقتی گفته می شود که دو قوم زود آورد يك
 جای با هم زیستن بخوانند چنانچه که در زبان
 دری میگویند: «دو شاه در يك کشور نمی گنجد»
 درین ضرب المثل نیز اجتماع در قوت خود خوا
 در يك در حال دا نیستند شده است.

148— 'Two swords will not go into one scabbard'.

Too much power in one place makes for conflict,
 like too kings in one country.

۱۴۹ پوه چپلاخه د سلومخ خوبه پوری

ترجمه دوی: بیک چپات صاء روی افگا روسی گر د د

مورد استعمال: ضرر رسا نیدن بیک شخص صا عث

و نښیدن اشخاص زیاد می گر د د زیر هر شخص

بخود و ابستگان و متعلقین ه ارد پس درین

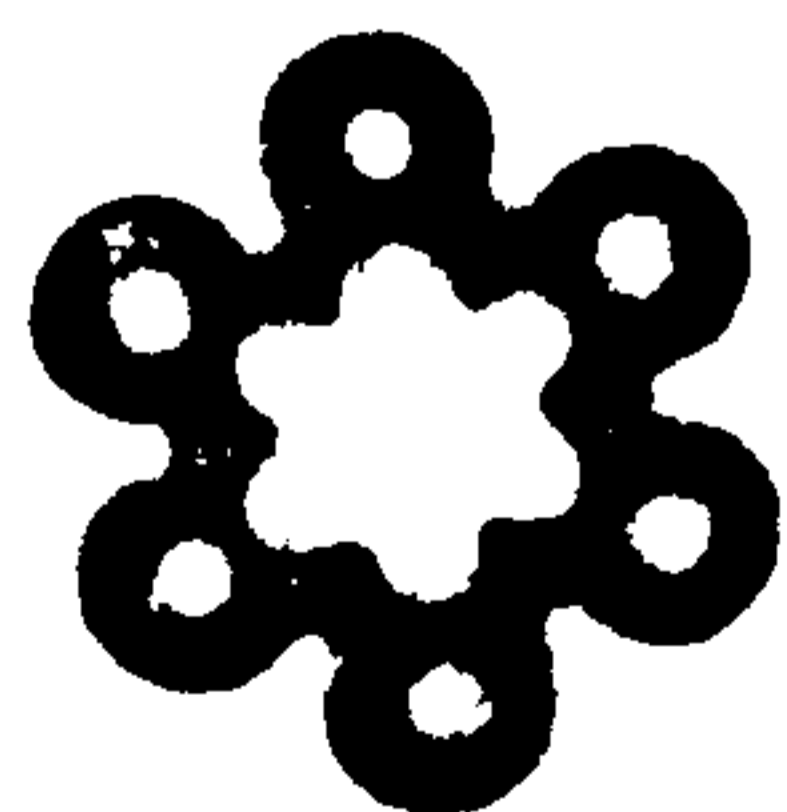
ضرب المثل بخور رسا ننده اخطار داده که ضرر

رسا ندن او گرچه در ظاهر بیک شخص است ولی در

پنهان اشخاص زیادی را از خود می ر نجا نده.

149— 'One slap makes a hundred faces red.'

Blame for your faults will often rub off on your entire family.

۱۵۰ یوه زین کی دوه تنه نه عمائیر ی

ترجمه دری: در يك زین دو تن نمی گنجند .

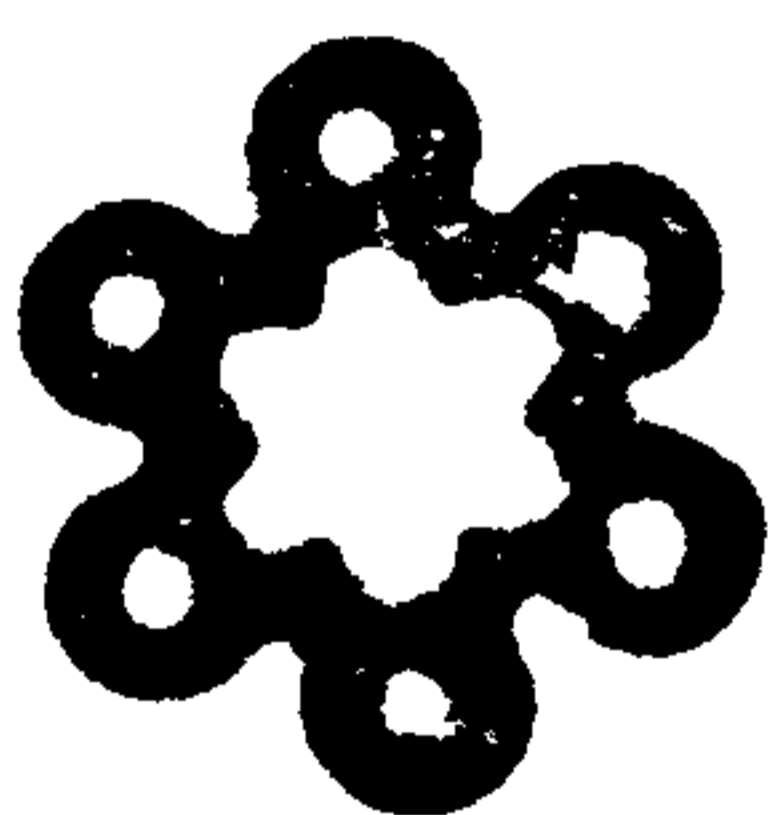
مورد استعمال: و قتی که سعی شود در يك موضع و

هقا میکه تنها برای يك تن گنجایش دارد و تن

بگنجاندن این ضرب الامثال گفته می شود .

150— 'Two men cannot ride on one saddle'

Two peoples cannot be in a place meant for one without trouble.

۱۵۱ به یوه گل به پسر لی کیری

ترجمه‌دري: بيك گل بهار نمي شود .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که يك خا نو اده يا يك جا معه يا يك جمعيت با نسا د موا جه با شد و لي تنها يك فرد همان خا نو اده و يا جمعيت صالح با شد و مطالب آن اين است که صلاح يك فرد را نمي توان اصلاح بنا نو اده و يا اصلاح جا معه و يا اصلاح جمعيت خوانند و يا اينکه در يك دستگاره يا موسسه وغيره همه كار ها بار كود رو برو با شد تنها با سر رسيدن يك كار كوچك نمي توان همه دستگاره را فعل ثا نسبت مانند اينكه بشگفتن يك گل بهار نمي شود .

151— 'One rose does not make Spring' ..

One small improvement in a very unsatisfactory situation is inadequate to pronounce it cured.

۱۵۴ به یولاس کی دوی هندوانی نه اخیستلی کی پزی

ترجمه دری: در يك دست دو تر بوز گر نته نمی شود
در زبان دری نیز گویند: «دو تر بوز بيك دست گر نته
نمی شود»

مورد استعمال: هستند اشخاصی که میخواهند در

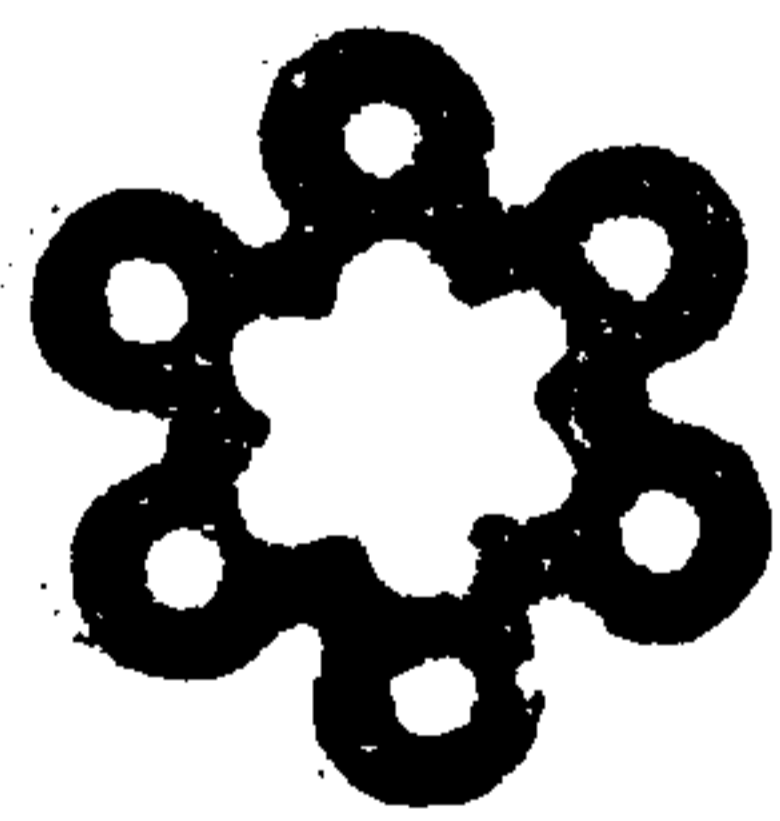
اجتماع نقش دو رویه را بازی نمایند مثلاً «به زده
بگویند زدی کن و بصاحب خانه بگویند خانه را
نگهدار» با این چنین اشخاص گفته می شود که دو
تر بوز در يك دست گر نته نمی شود و یا اینکه يك آدم
در يك وقت میخواهد دو کار مهم را انجام دهد با و
نیز می توان گفت که دو تر بوز در يك دست گران
مجال است و لی اکثراً برای اشخاص دوروی و این
الوقت و منافی گفته می شوند.

152— 'Two melons cannot be grasped in one hand'.
It is useless to try to grapple with a task clearly
too large.

۱۵۳ به یوه موزه کی دوی پښه نه عجا لیری

ترجمه دری: دریک دوزه دو پای نمی گنجد .
 مورد استعمال: وقتی گفته می شود که یک انسان
 بخواهد دو کار بهم را در یک وقت انجام دهد

153— One must not try to do two jobs at once.
 One cannot put two feet in one boot.

۱۵۴ پیاز دی وی به نیاز دی وی

مورد استعمال: نیاز باشد یا نیاز باشد .

همی اینکه در زبان درمی میگویند « پیاز باشد پیشانی باز
باشد »

مورد استعمال: در آداب مهمان نوازی گفته می شود یعنی

برای مهمان پیشانی باز میزبان بیشتر اهمیت دارد پیشانی
باز میزبان اگرچه با نان خشک و پیاز باشد مهمان را خوش
می سازد، نه اینکه نان سکه با پیشانی ترش باشد .

154— 'Even if it is only an onion, let it be served with friendliness.

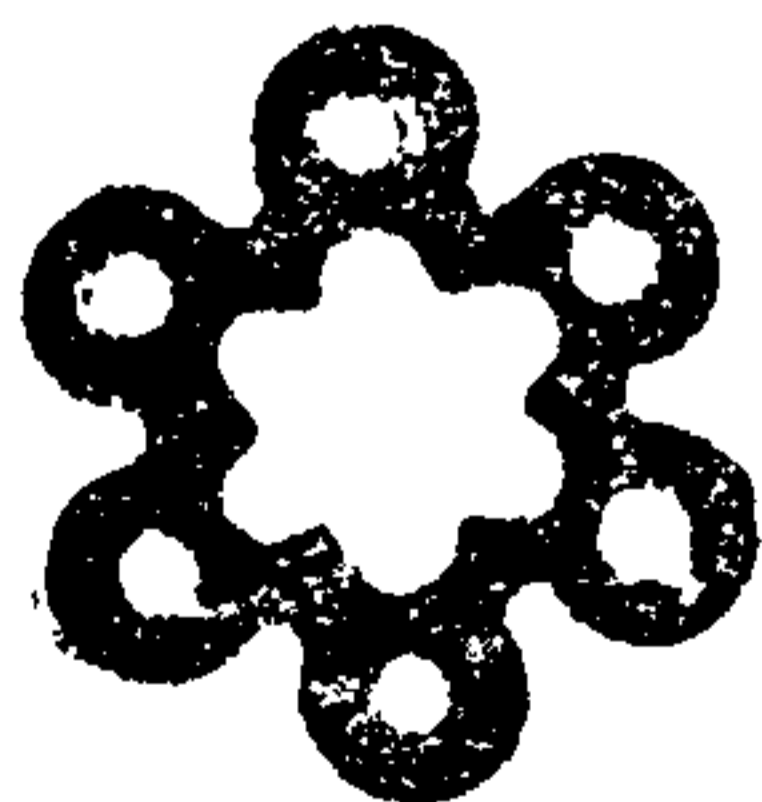
An onion only, but served with style, is better than a dogs—dinner of a banquet.

۱۵۵ پیت استه شرم و غره آه ختایی .
ترجمه دری : حیانیست و شرم بکوه بالا شده

مورد استعمال : در وقتی گفته می شود که بی حیای بی روی
شرمی با وج اعلی خود رسیده باشد چون شرم و حیا از او صاف
برگزیده انغانیت است با نران در حالت شیوع بی حیای بی و
بی شرمی با تا تر گفته می شود که : « حیای نیست و شرم بکوه
بالا شده »

155— 'There is no modesty, and even shame has
disappeared up the mountain'.
one says that they have climbed a mountain and disa-
ppeared.

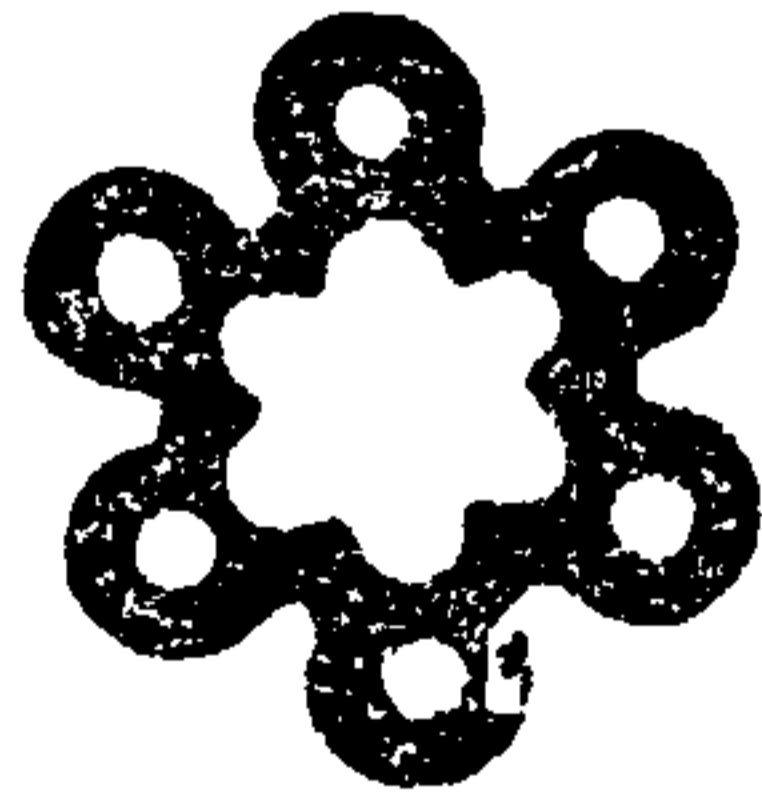

۱۵۶ پیر که خس وی دهد بد بس وی

ترجمه دری . پیرا گر خس باشد بر او مرید بس است
مورد استعمال: درباره احترام باستاند و رهبر گفته می شود
 یعنی استاد و رهبر (چه ظاهری چه معنوی) اگر چه
 خورد هم باشد برای شاگرد کافی است و باید او را احترام
 گذاشت .

156— 'Even if a saint is only the size of a splinter of wood, he is large enough for a Murid'.

A Murid is a religious devotee, and the smallest grain of saintliness is enough for him.

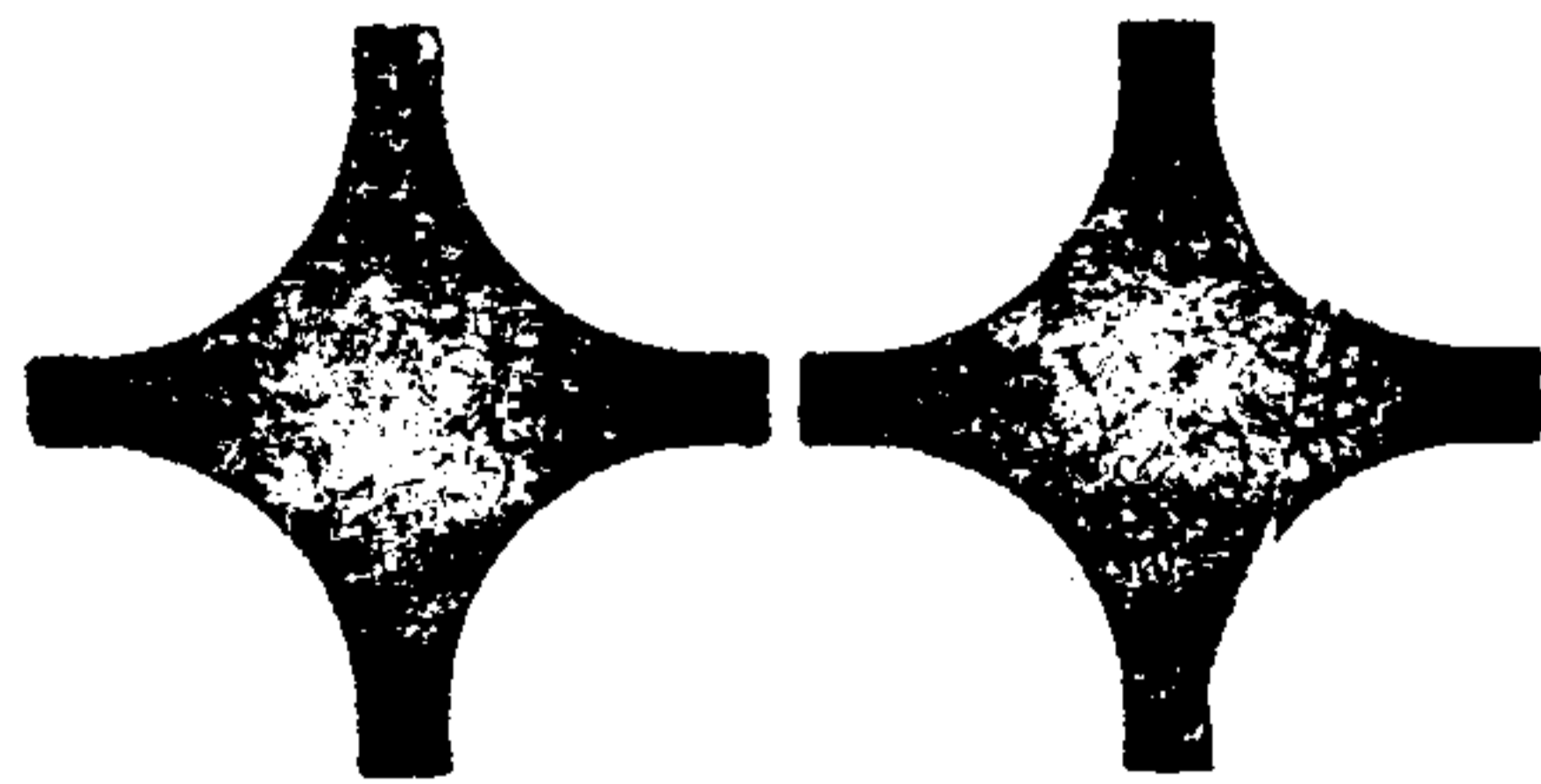

۱۵۷ پیشی به داد او و جویده گرم میو به شوک به کوی؟
 ترجمه دری: گربه را از آرد خواهم ساخت صدای «میو»
 گربه را از آن که بلند خواهد کرد؟

مورد استعمال: در مورد اقدام بکارهای جعلی و ساختگی
 استعمال میگردد، یعنی بگویم کار نمایش و جعلی می توان
 اقدام نمود ولی نتیجه مثبت از آن چگونه گرداند خواهد شد؟
 مانند اینکه شکل گربه را می توان از آرد ساخت و ای صدای
 گربه را از آن شکل که بلند خواهد کرد؟

157— 'I can make a cat out of flour, but who will
 make its meow?'

See to the essentials first, and avoid confusing
 them with trivialities.

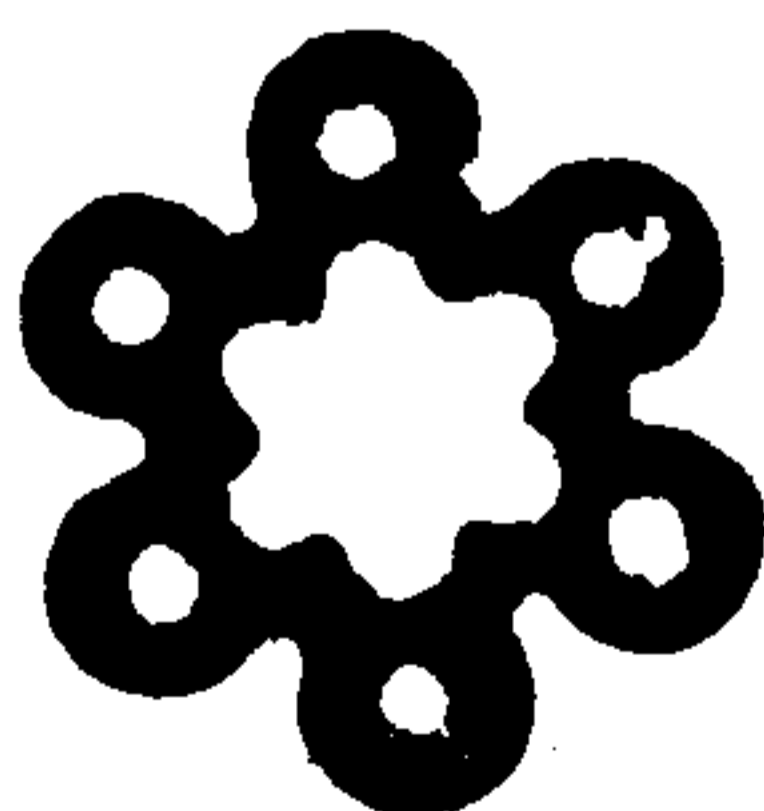
۱۵۸- پیشی ته دی خدای و زرنه ورکوی که ئی ورکپره
دچو غکو تخم به و کاپی .

ترجمه دری: خدا بگره به باز ندهد اگر داد تخم گنجشک
را کم خواهد کرد.

مورد استعمال: در مورد انسان موزی که اقله-ار
نداشته باشد گفته می شود یعنی بشخص موزی خدا قدرت
ظلم و اذیت ندهد اگر داد بیخ مظالم آن را خواهد کند.

158— 'May God not give a cat wings; it will spell the end of the sparrows'.

A cat, like all crafty creatures, must not be given too much power, or the weak will be annihilated.

۱۵۹- پیل چی له تندی مړسی یو زانګون او به ئی لا په
نس کی وی .

تر جمه دری: فیل اگر از تشنگی هم بمیرد هنوز یک
زانو آب در شکمش هست .

مورد استعمال: در مورد اشخاص ثروتمند که با افلاس
روبرو گردیده باشند گفته می شود و یا در باره اشخاص شجاع
و علمای بزرگ و مردان نامور که پیری می رسند استعمال
میگردد .

159— 'If an elephant dies even of thirst it contains
so much water in its stomach that reaches a man's
knee'.

This applies to men of strength and riches whose
time is passed and they have grown old and poor.
Even in such a state they are superior than the ordinary
people.

ت

۱۶۰- تا زیان چی هوسو نیسی خوایی نی توریوی

ترجمه دری: سگان تازی که آهو را میگیرند دهانهای

شان سیاه می باشد

مورد استعمال: یعنی هر سگ نمی تواند آهورا بگیرد

و در وقتی استعمال میگردد که شخصی بدون اینکه اهلیت یک

کار را داشته باشد بان کار اقدام کند.

تازی: یک نوع سگ شکار است که در اروپا بنام سگ

انگلیسی شهرت دارد.

160— 'A hunting dog can be recognised by his
'black mouth'.

A specialist can be recognised by his special mar-
ks'.

۱۶۱- تراویبو دمخه کما ولی مه کابزه

ترجمه دری: پیش از آب بوت‌ها را از پامکش .
 در زبان دری نیز گویند «پیش از آب سوزه کشیدن»
 یا «آب رانادیده سوزه کشیدن» .

مورد استعمال: در وقتی گفته می‌شود که يك شخص پیش
 از وقت يك کار اقدام کند یعنی پیش از آنکه بگذر آب برسد
 بوت‌ها را بکشد و مطلب این است که هر کار با حد در وقت
 معینش انجام گیرد .

161— Every work should be done in its proper
 time.

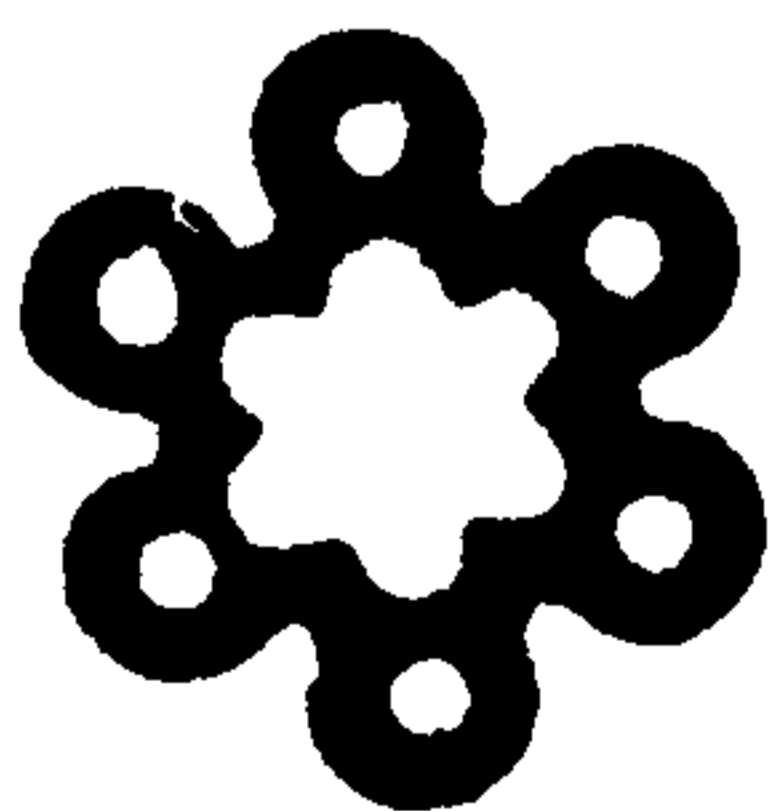

۱۶۲- تر باغ نی موری لویه ده .

ترجمه دری : از باغ سوراخ آبرو آن کلا نسبت
 مورد استعمال: وقتی گفته می شود که نسبت به « اصل » یک
 شی یا یک موضوع بهش از لزوم به « فرع » آن توجه
 شده باشد مانند اینکه سوراخ آب روی جوی باغ
 نسبت به باغ کلان باشد یا مثلاً برای یا بسکلی که راج
 بزیرک ساخته شود و غیره، ازین قبیل امثال .

162—The entrance of the water channel for the garden is larger than the garden itself.'

Said when a small detail dominates the essential whole, and distorts the picture of it.

۱۶۳- تر بی عقل دوست هو بنیا ر د بنهن بنه دی

ترجمه دری : از دوست نادان دشمن دا نا بهتر است
 مورد استعمال : درین ضرب المثل اساساً ستودن دا نا ئی
 ونکو هش نا دا نی مطلب است و در وقتی استعمال می
 گردد که يك شخص با اثر نا دا نی دوست خود متضرر
 گردد و یا اذیت ببیند .

163— A wise enemy is better than a foolish friend'.

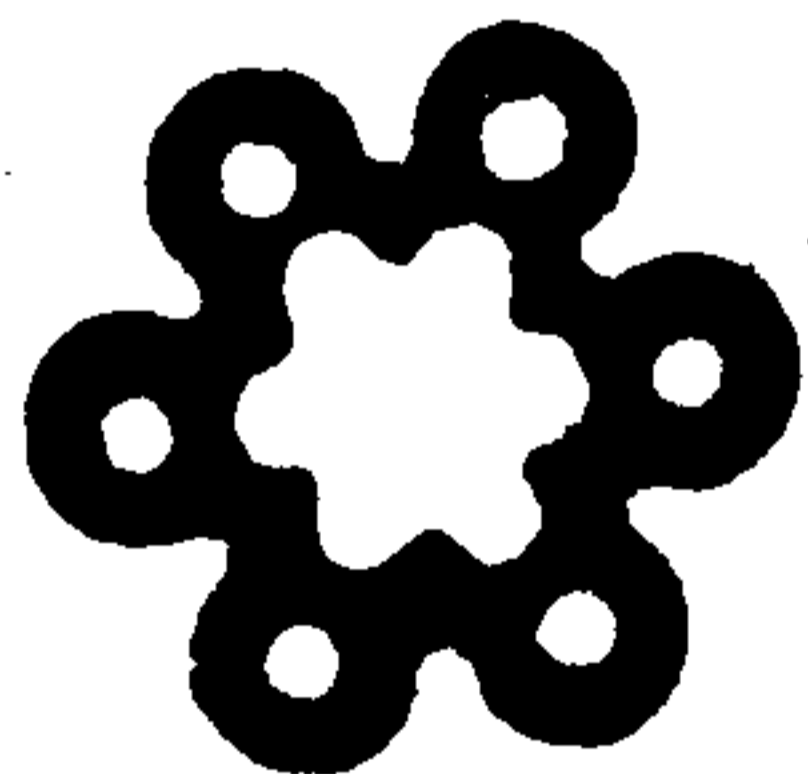
There is an advantage from a wise man always,
 from a fool never.

۱۶۴- تر بیگاری بیگاری نهاده

ترجمه دری : از بیگاری بیگاری خو بست
مورد استعمال : در مذمت بیگاری گفته می شود که حتی
بیگار که با اجبار و بدون مزد برد دیگری تحمیل می
گردد نسبت به بیگاری ترجیح دارد .

164— 'Even forced labour is better than idleness'.
Similar to no. 165.

۱۶۵- تر بیکاره کنیونا ستل اور زیرول بنه دی

ترجمه دری : از بیکار و نشستن دختر زائیدن بهتر است .
 مورد استعمال : ان ضرب المثل در مذمت و ناخودش بیکار است
 در ایام پیشین نزد عوام دختر زائیدن نسبت به
 پسر زائیدن کمتر مورد توجه و الدین قرار میگرفت
 ازینجهت در بدست بیکاری می گفتند آ نهم يك نوع
 فعا ایت محسوب میگردد .

165— Bearing even a daughter is better than merely sitting idle.

Not very complimentary to the fair sex, but the idea is that idleness is so excessively bad that any sort of activity is better.

۱۶۶- ترپردی زوی خپله لورینه ده

ترجمه دری: از پسر بیگانه دختر خود بهتر است .

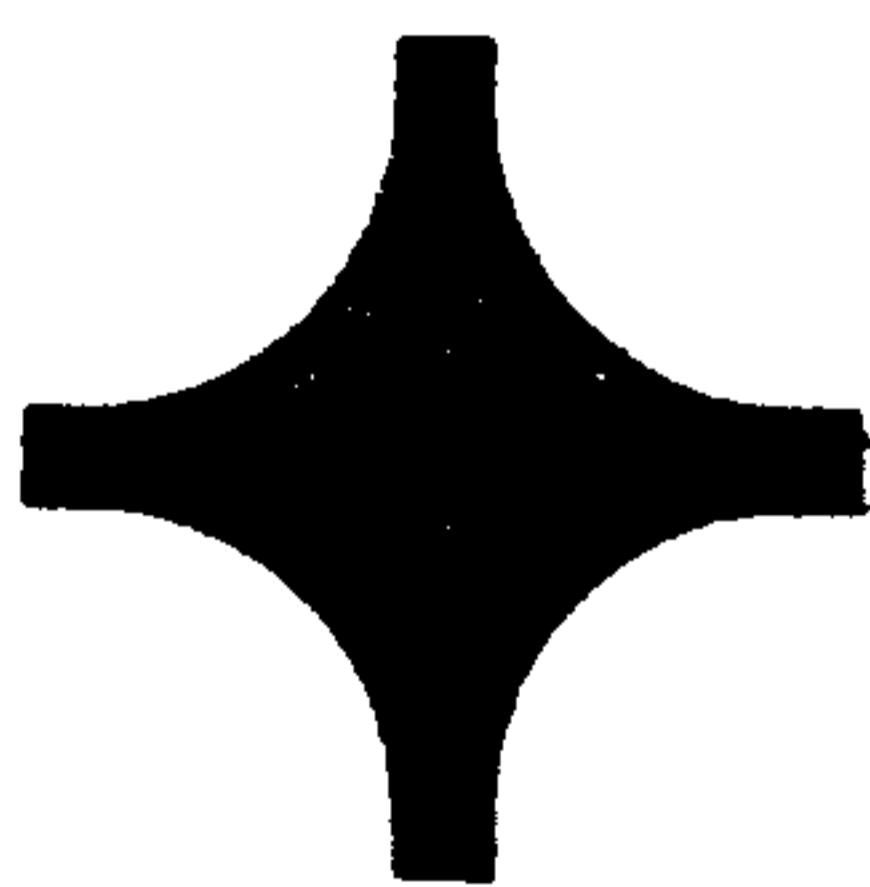
مورد استعمال: درین ضرب المثل توصیه اتکاء بخود

است یعنی آنچه از خود است و او یک درجه از آنچه که

بیگانه است پائینتر باشد بهتر است .

166— 'Your own daughter is better than someone else's son'.

A small thing, but mine own.

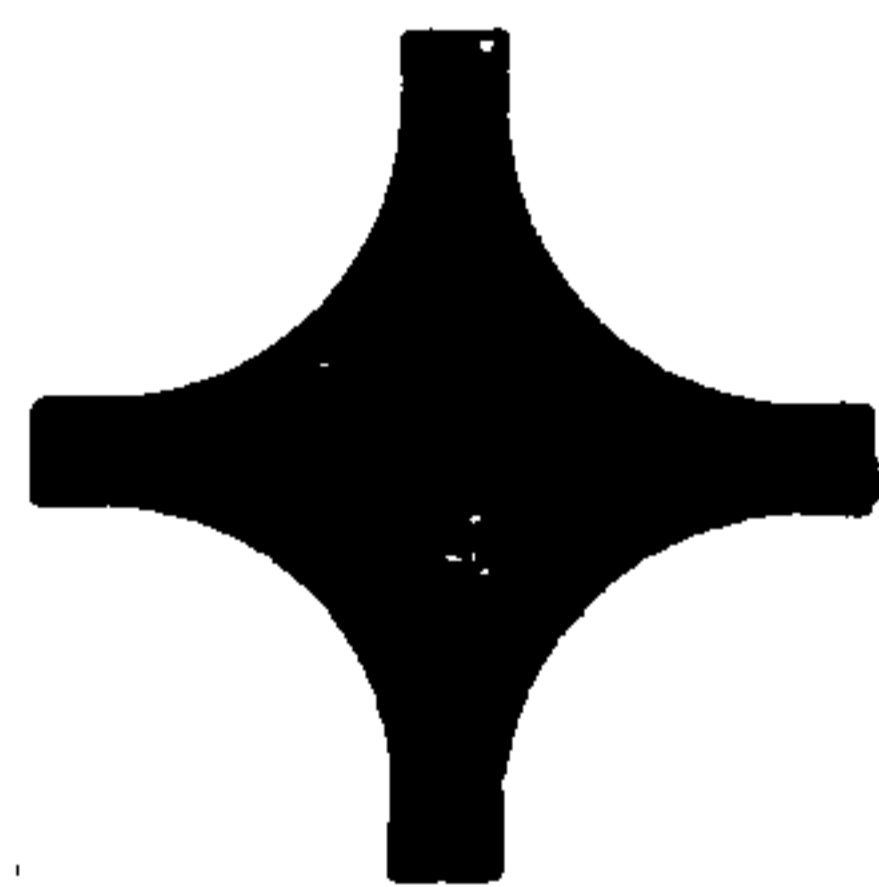

۱۶۷- تریروت زهری گر عیند گید پینه دی

ترجمه دری: از شیر بی حرکت راه است حرکت خوب است
 مورد استعمال: درین ضرب المثل تشویق فعالیت حرکت
 و کار است از بی جهت روی باه روند و حرکت از شیر بی حرکت
 و خوابید، بهتر شمرده شده است.

167— 'A lively fox is more impressive than a sleeping lion'.

A powerful and impressive machine left to rust is quite useless, while even an actively—used hoe gets things done.

۱۶۸- ترپنولا ندی مٹکھ مہ گورہ لیری و اتن گورہ

ترجمہ دری: زمین زیر پای را بین مسافہ دور را بین

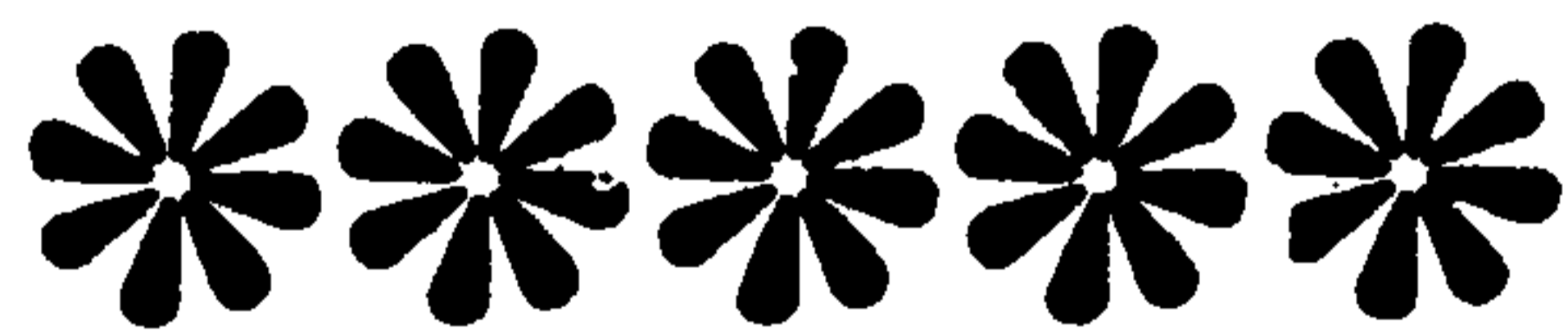
مورد استعمال: ضرب المثل نصیحت آمیز و توصیه دور بینی

بشخصیکہ زیر پای خود را می بیند یعنی انسان باید دور

اندیش باشد .

168— 'Look not only at the ground under your feet, but also at the distance.'

Look well beyond the end of your nose if you wish to avoid grief.

۱۶۹- ترتیاری برخی مه تیر یپر •

ترجمه دری : از حصه آماده و حاضر صرف نظر ممکن
مورد استعمال : بحر یصی گفته میشود که با آنچه
که حاضر و آماده است قناعت نمی کند و بیشتر از آن
میخواهد.

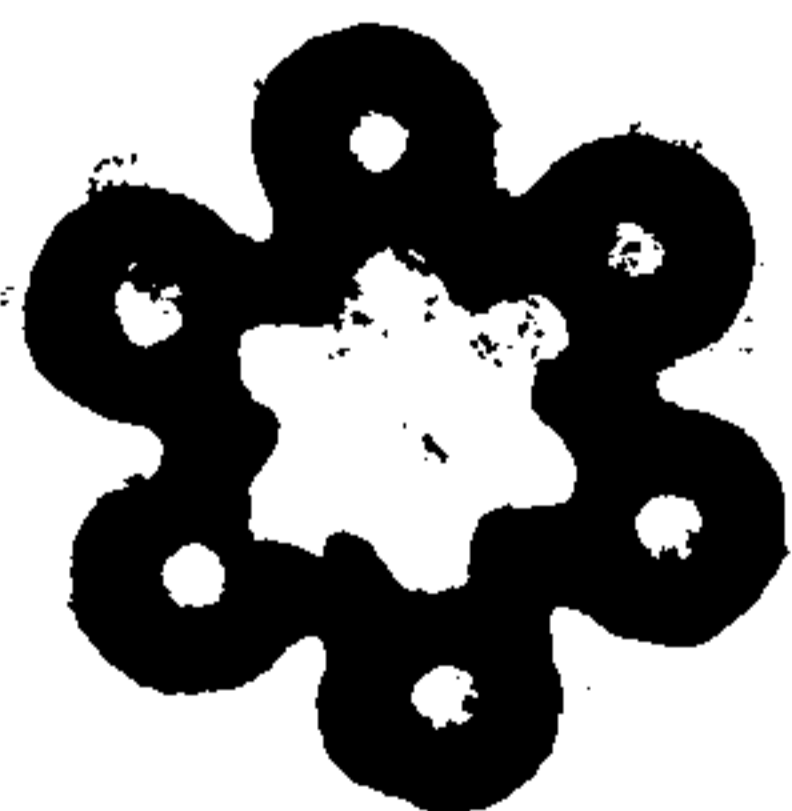
169— 'Don't miss your ready made portion'.

做做做做做做做做做做

۱۷۰- ترخوردن آبی امیدبندگی

ترجمه دری : : از خوردن امیدوار بودن بهتر است .
مورد استعمال ؛ در وقتی گفته می شود که انسان در آرزوی
رسیدن بیک مطلب باشد یعنی رسیدن به همان مطلب آنقدر
لذت ندارد ، مانند آنکه انسان از آرزوی آن لذت می برد و یا
بعبارت شاعرانه لذت در هجر بیشتر از لذت نیست که در وصل
میسر میگردد ، زیرا در وصل دیگر آرزو و طلب و توهی
ختم میشود .

170— 'Hope for food is better than a meal'.
Travelling hopefully is better than arriving.

۱۷۱- ترخه خوره خو ترخه مه وایه

ترجمه دری : : تلخ بخور ولی تلخ مگو .
 مورد استعمال : وجیزه نصیحت آموز در مذمت بد گفتن
 است یعنی یکک آدم اگر تلخ را بخورد بهتر است نه اینکه
 سخن تلخ از دهانش برآید .

171— 'Swallow the bitter fruit, but use no bad language.

Cursing and obscene language is to be avoided.

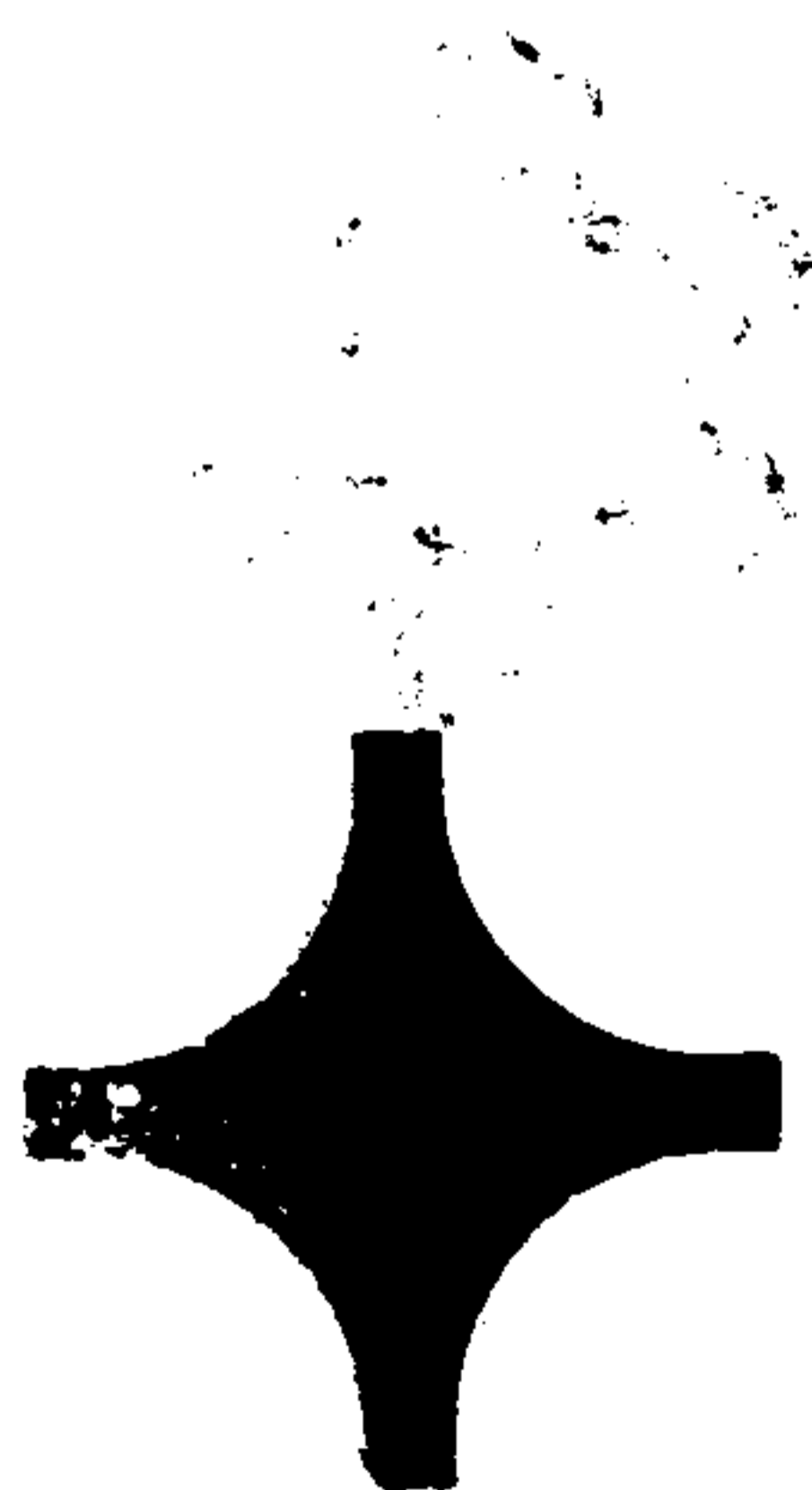
۱۷۴- ترخوچی رنبتیارا غی درواغو به کلی
وران کپی وی

ترجمه دری : نا که راستی می آید دروغها دهرا ویران
کرده خواهد بود .

مورد استعمال : دروغ پسندی های زمانه را بیان می کند
و چنان می نماید که دروغها در تخریب نسبت راستی
در اصلاح و تعمیر بیشتر موانع است .

172— 'Lies will destroy the village until Truth
arrives'.

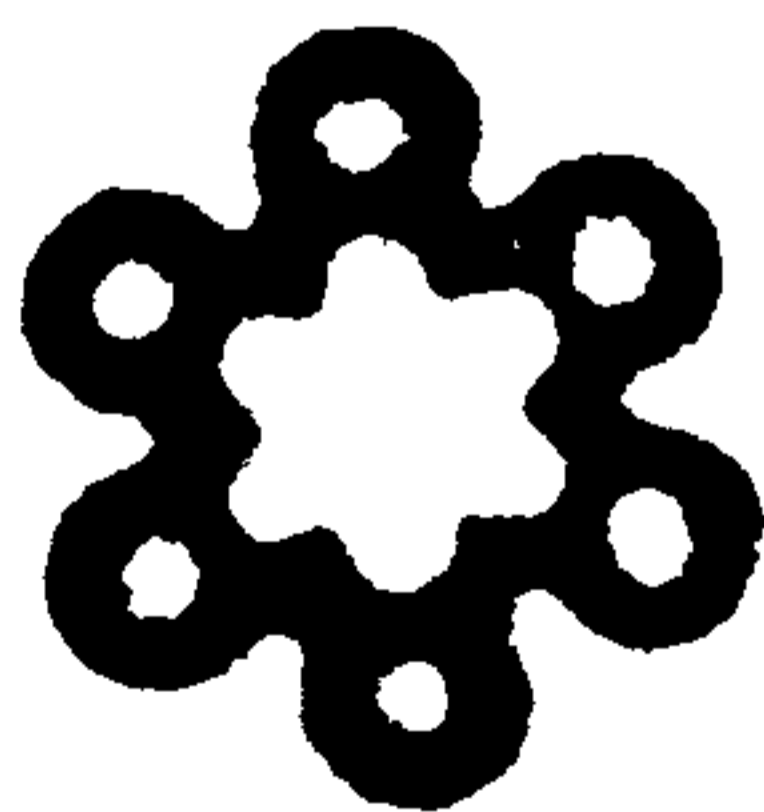
The village cannot continue to exist on lies,
without Truth.

۱۷۳- ترره یی سپی لایر دی

- ترجمه دری : : از رومه اثر سگها نشزها اند .
 مورد استعمال : در وقتی استعمال می شود که ((فروغ))
 نسبت (باصوا) بیش از لزوم باشد .

173— 'His dogs are more numerous than his flock.'
 Like an army which has more generals than
 foot—soldiers.

۱۷۴- ترسری گیتی تود تا وان بنه دی

ترجمه دری: از نا بد سرد تا وان گرم خوبست
 مورد استعمال: دین ضرب المثل طرنداری از جدیت
 و گرمی فعالیت است .
 یعنی جدیت و فعالیت گرم و لو که تا وان هم بار
 بیاورد از تنبلی و عطا لت و لو که ناپایه جزئی هم
 در برداشته باشد خوبست .

174— 'A prompt loss is better than a slow gain.'

۱۷۵- ترکورانی سپی گنبته خرنبنه دی

ترجمه دری : از آدم خا نگی خری و نه دخو بست
 مورد استعمال: در مورد شخصیکه همیشه در خانه است و
 حرکت برون از خانه و قعی نمی گذارد یعنی با سیاحت
 علاقه نداشته باشد گفته می شود و خردتحرک از انسان
 غیر متحرک بهتر دانسته شده است .

175— 'Even a donkey which is active is better than a man who always sits indoors.

A venturesome fool is better than one who never ventures at all.

۱۷۶- تر نکلی یی و پوهیدی پیری دی

ترجمه دری از داستان گفتنش «نهمیدی» گفتنش زیاده است

مورد استعمال: در مورد شخصی گفته می شود که در بحث از

اصل موضوع خارج می شود و وقت شنونده گان را

سخنان خارج موضوع ضایع می سازد کلمه «نهمیدو»

نکته کلام بعضی اشخاص در وقت سخن گفتن است

176— 'Tell your story straight, without punctuating it forever with 'like', and do you see?'

Speak carefully and precisely, and you will not have to apologise for your inadequacy of expression.

۱۷۷- ترورخ تیری او به بیرته زه را گرهی

ترجمه دری : آب که از دهانه جوی گذشت و ا پس
بر نمی گردد .

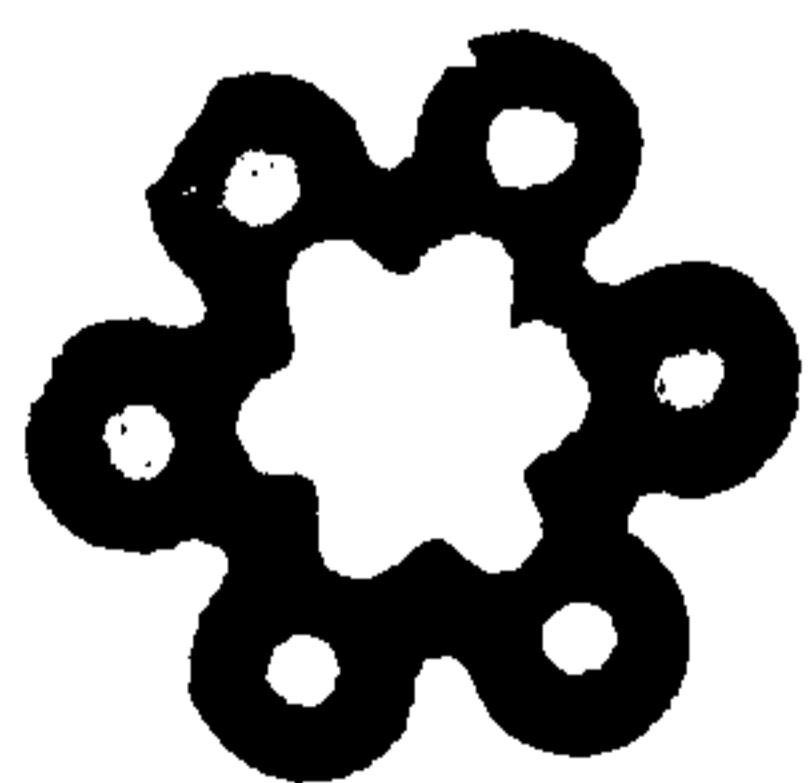
در زبان دری نیز گویند : « آب رفته باز جوی نمی آید »

مورد استعمال : در وقت اظهار رتاسف بر واقعات گذشته

گفته می شود - یعنی آنچه که گذشته و ا پس بر نمی
گردد .

177— 'Water which has passed out of the mouth of
the stream cannot be recalled'.

It is water under the bridge.

۱۷۸ تریاکی دوہ پہ ایکی «۱»

ترجمہ دری: دو تن قریا قی بیک پیسہ

مورد استعمال: در تقبیع و مذمت افیون کشی و تریاق

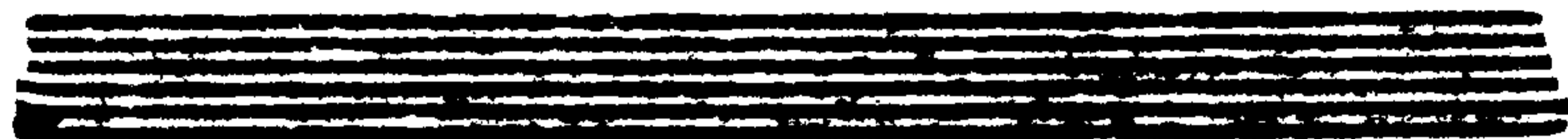
خوردنست یعنی قیمت دو تن تریا قی بیک پیسہ است .

(۱) ایکی: در زمان گذشتہ کمترین و اہا پولی بود

کہ در زبان دری بعوض آن «پیسہ» استعمال می گردید .

178— 'Two opium—eaters have a worth of just one penny'.

They are of no use to themselves or anyone else.

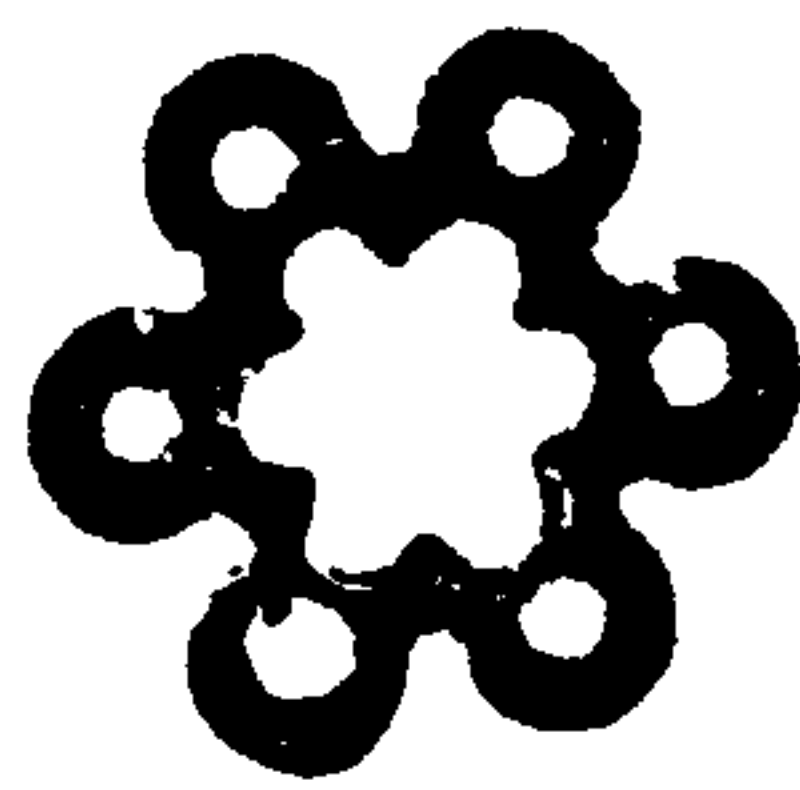

۱۷۹ تریوی خرمادوی و شکمی بنی دی .

ترجمه‌داری: از یک خرما در دانه کشمش خوبست
مورد استعمال: در مورد اقلیت و اکثریت استعمال
میگردد و خوبی اکثریت را بیان می‌کند .

179— 'Two currants are worth more than one date'.

In a democracy, the majority rule.

۱۸۰ تبری په خوب او به و ینی

ترجه‌داری: تشنه در خواب آب می بیند .

مورد استعمال: یعنی هر طایفه در مورد مطلوب خود

تکرار میکند، و در وقت استعمال می شود که طالب آنقدر در

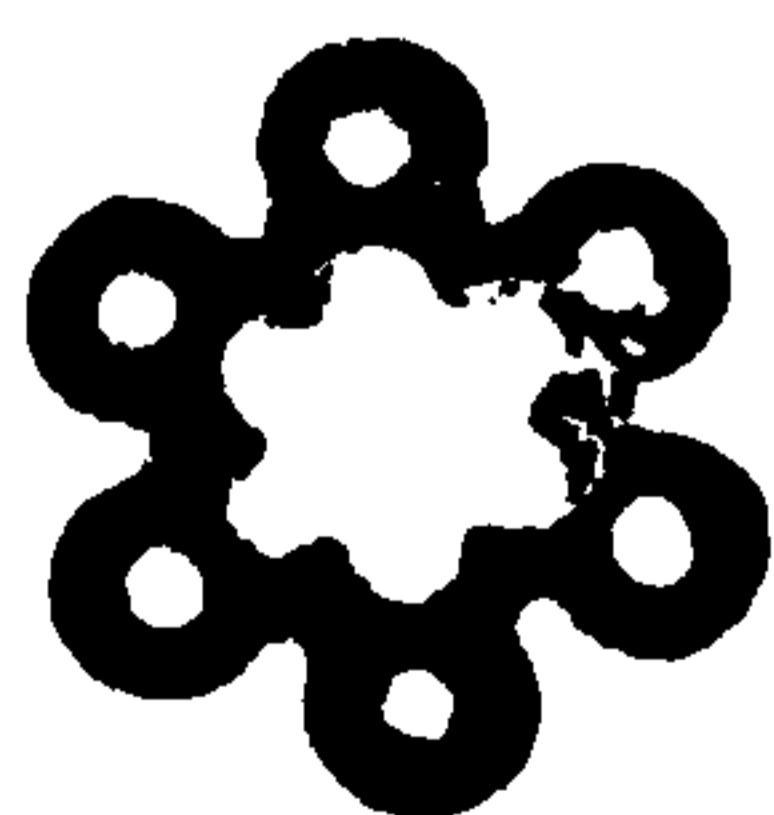
طلب مطلوب خود غرق باشد که اگر شخص در موضوع

دیگر بحث نماید او تکرار کند که راجع به مطلوب وی گوید

ازینجهت بار گفته می شود که (تشنه آب را در خواب می بیند) .

180— 'A thirsty man dreams of water'.

When one's waking mind is obsessed, so are his dreams.

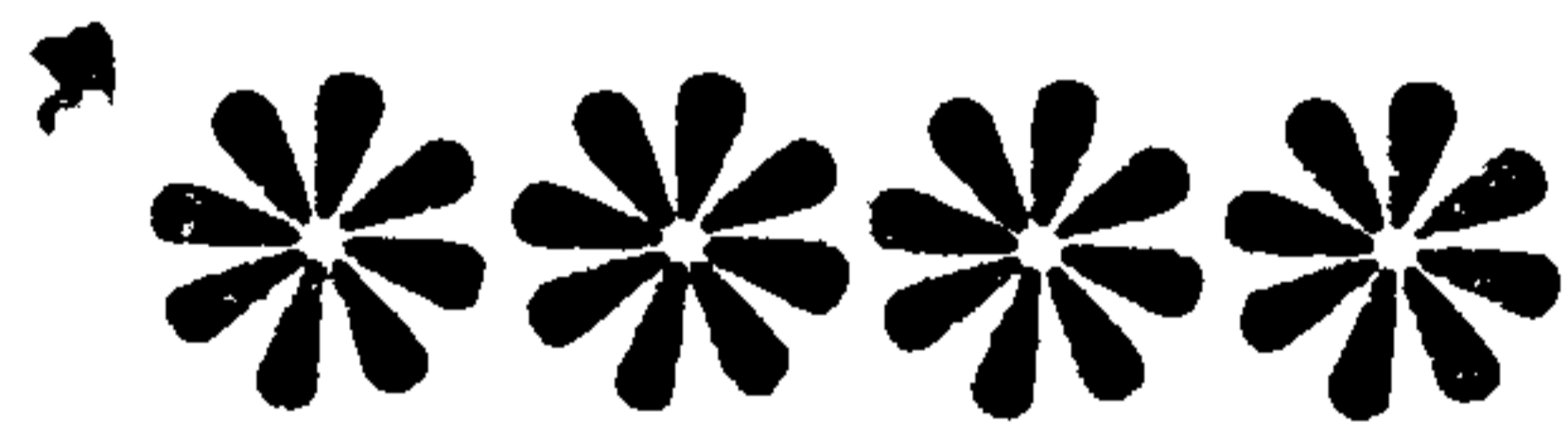

۱۸۱ تشه لاسه د بنهن می ته پی

ترجمه دری: دست خالی دشمن من تو هستی .
 مورد استعمال: وقتی استعمل میگردد که یک پنبه تون
 با دست خالی از اسلحه با دشمن روبرو شود و یا اینکه با
 دست خالی از پول و یا حالت مفصلی با نا کامی مواجه گردد.

181— 'O empty hand, you are my enemy'.

To have an empty hand is to be broken and without money life is hard. The proverb also refers of facing an armed attacker, while unarmed.

۱۸۲ توتکی وایی بی آزاره ده-ویل دلبنستی چنجیان و پونسته .

ترجمه دری: میگویند غوچی بی آزارست گفتند از کرم
های لب جوی پرسید .

مورد استعمال: این ضرب المثل بی رسا ساز که اذیت رسا نمودن
هر ذی روح با اندازه قدرت و طاقت اوست و یا اینکه هر قوی
ضعیف را ازین می برد و یا برای نفع خود از آن استفاده
می نماید مثلاً غوچی با اینکه نسبت به دیگر مرغیان بی آزار
بنظر می رسد ولی در مورد کرمهای لب جوی حکم
قاتل را دارد . این ضرب المثل در مورد اشخاصیکه
ظاهراً بی آزار بنظر می رسند و در پنهان مضر می باشد نیز
استعمال می گردد .

182— 'They say that a robin is harmless, but just ask the worms on the bank of the stream'.

Each animal by nature preys on another, and even the smallest and weakest is a danger to some.

۱۸۳ توردتوردی ژیه دنجونودی •

ترجمه دری: سیاه از شمشیر است و زرد از دختران .
 مورد استعمال: تأثیر رنگ را در اعمال نشان میدهد
 یعنی انسان سیاه چهره برای شمشیر زدن است و انسان
 زرد چهره برای عشق بازی دختران .

183— 'Black is the colour of a swordsman, whilst yellow is the colour of dalliance'.

A fighter must become black from his efforts, so that a light colour is necessarily an indication of a soft life.

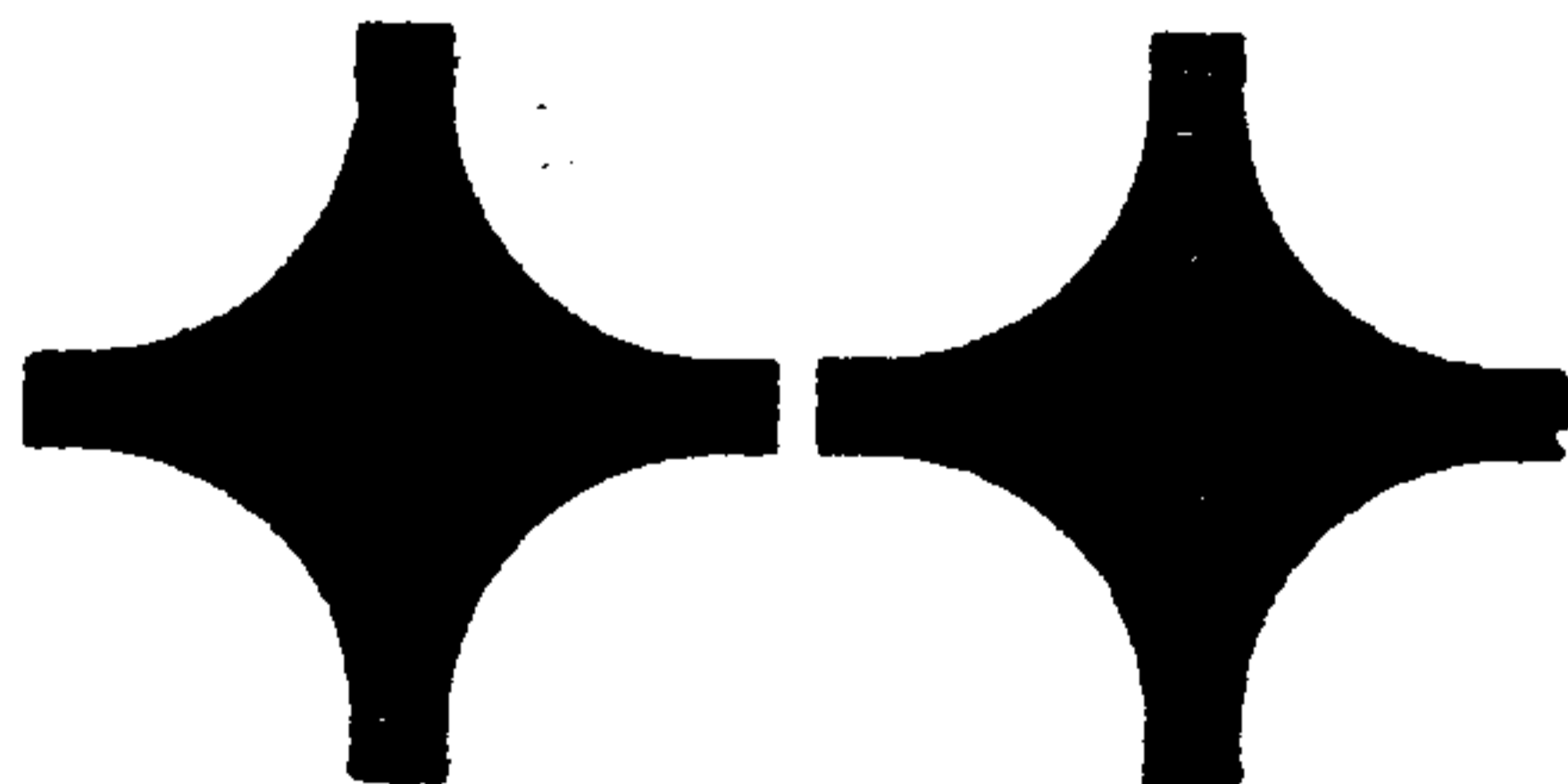

۱۸۴ تورسره بنه ده خوننه دورور په وینو

تر جمه دری: شمشیر سرخ خو ست ولی نه خون برادر .
 مورد است عمال: در مورد اجتناب از برادر کشی، اجتناب
 از نزاع با خویشاوندان گفته می شود. یعنی اگر چه شمشیر
 خون آلود نزد پشنتون ها قابل مباحات و ستایس است ولی
 نه خون برادر .

184— 'Do make your sword red, but not with the blood of your brother.

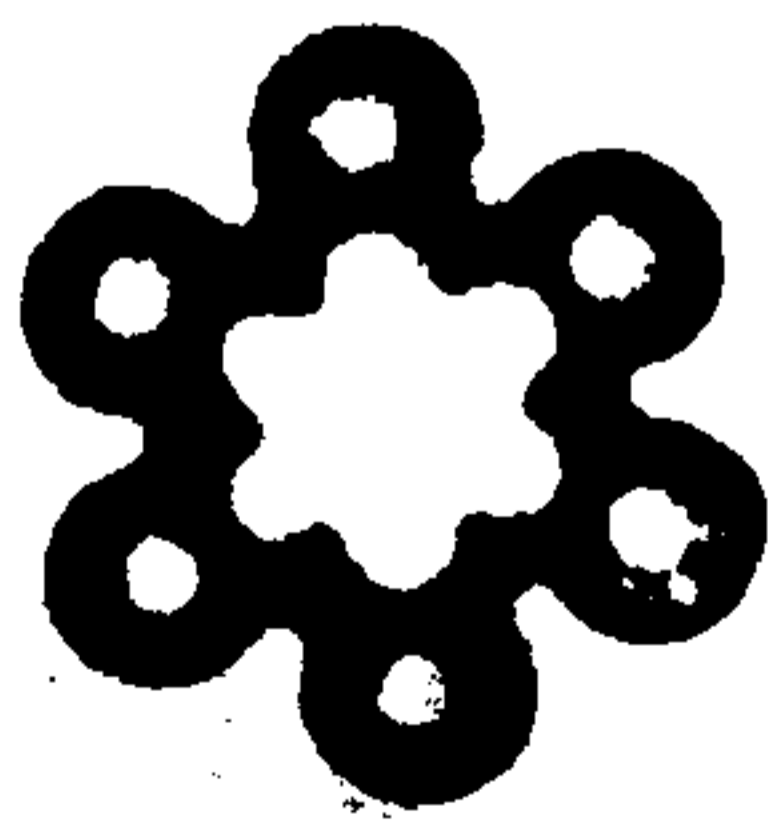
Bravery and aggressiveness in combat are very desirable, but not against your family or relations.

۱۸۵ توری به لالا وهی مری به عید الله وهی

ترجمه : دری : شمشیر را لالا بزندان را عید الله .
 مورد استعمال : وقتی گفته می شود که کار را یک شخص
 کند و ثمر آن کار را شخص دیگر بگیرد و یا اینکه یک آدم
 شمشیر بزند و آدم دیگر نان مفت بخورد .

185— 'Keep striking away with your sword, old boy, whilst Abdullah there eats the fruits.
 While one works hard and dangerously, another reaps the profits.

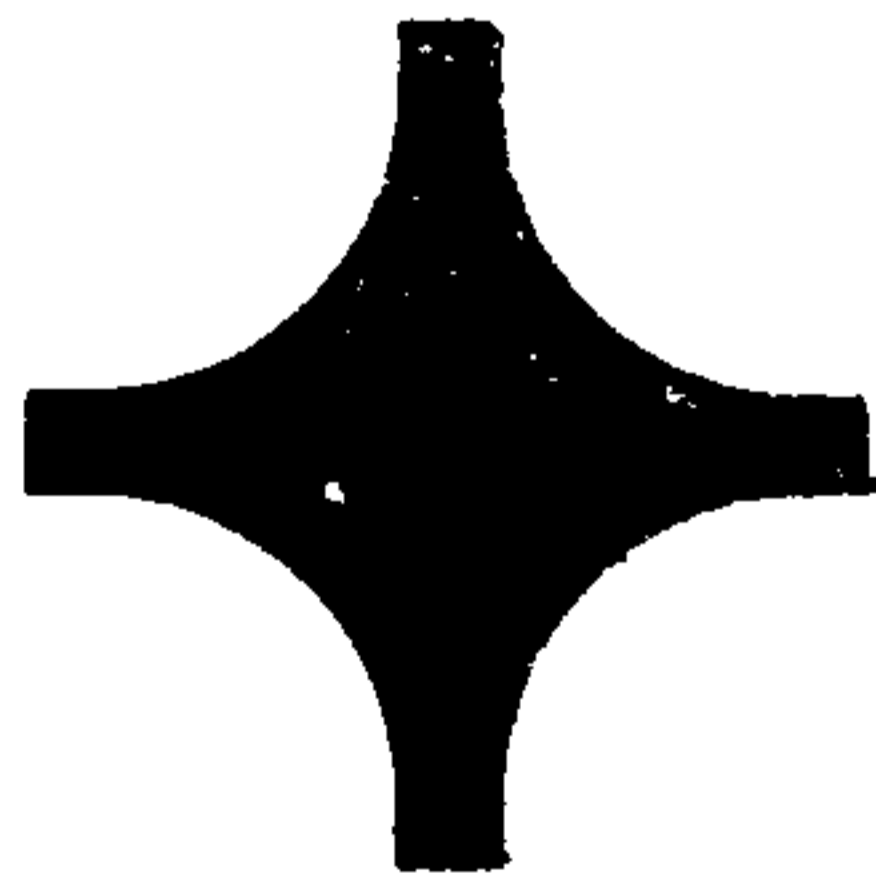

۱۸۶ توزه همیشه دخدای له گروهه و تالی ده

ترجمه دری: طمع بی جا از کرم خدا بیرون است.
مورد استعمال: در مورد شخص بسیار طامع که با اثر
طمع به جا آبروی خود را می ریزاند گفته می شود.

186— 'Covetous wish is excluded from God's generosity.

The proverb is used in the case of a very greedy person. Such an individual may lose his honor by making improper requests.

(۱۹۰)

---

۱۸۷ توکل نردی اند ینزه بنجه

ترجمه دری: توکل سرد است و اندیشه زن .
هورد استعمال: مطلب آسانی درین ضرب المثل
توصیه به توکل و عزم و ترک اندیشه و تردد است یعنی
انسان باید او العزم باشد و تردد را بخود را نهد
و در راه نیک با توکل پیش برود .

187— "Venture is male and hasitation female".
An adventurous man has more chance to achieve something.

۱۸۸ تو کلمی ناپی بیر ته نه اخیستلی کیری .

ترجمه دری: لعاب نف کرده واپس گرفته نمی شود .

ورد استعمال: وقتی گفته می شود که یک شخص

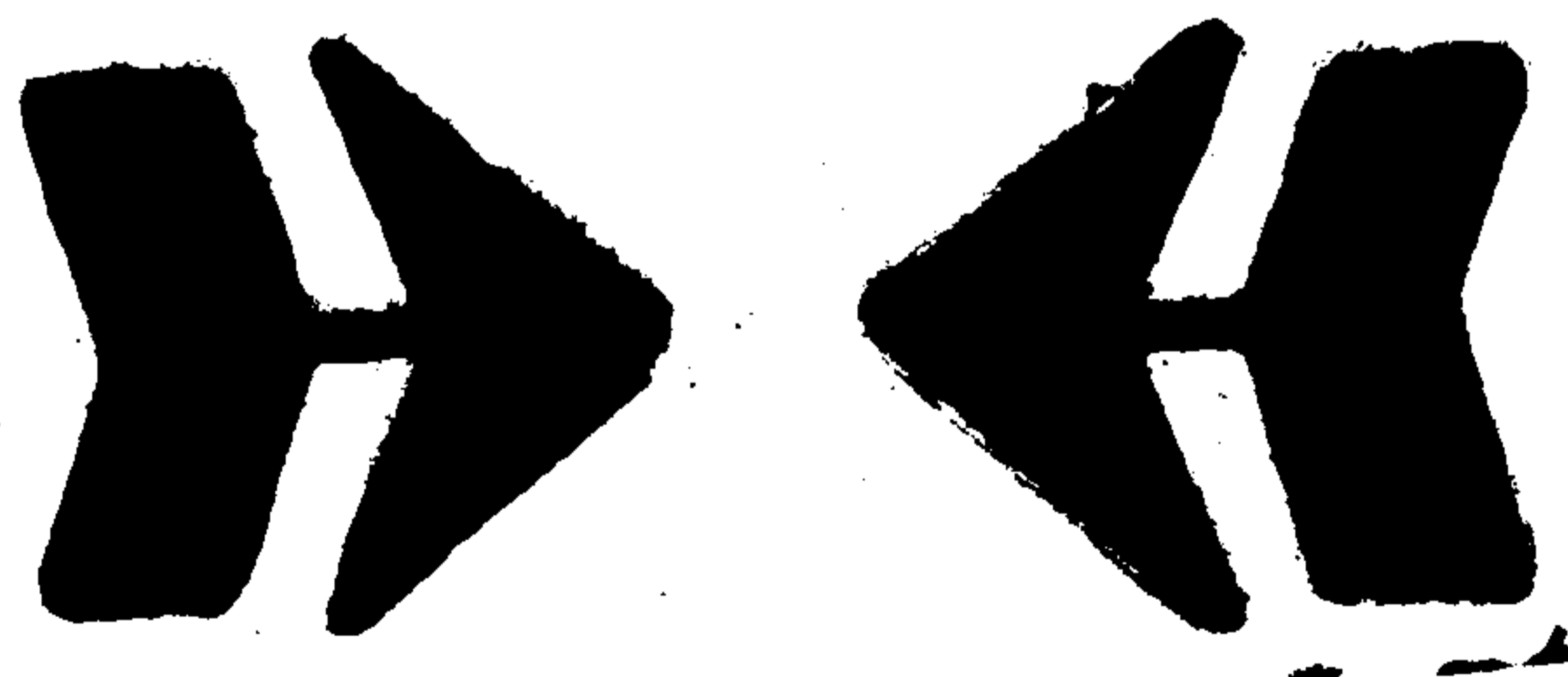
سخنیکه ناسنجی از هانش بیرون شده باشد خواه او پس

بگیرد، و یا کاریکه از دستش رفته باشد واپس نگرداند،

و درین ضرب المثل ناممکن نشان داد شده است .

188— 'Saliva spat out is irretrievable'.

An ill—considered remark is easily spat out, but
the consequences can long be rued.

۱۸۹ ته هم اسيوان زه هم اسيوان ، ته ما ته
 وایي غزل و وایه .
 ترجمه دري : تو هم اسيوان من هم اسيوان تو من
 ديگوي غزل بخوان .

مورد استعمال : قتي استعمال ديگردد که یکی دو
 نفر بکه پوزیشن هم مساوي دارند ، بر تری خود را بر دیگری
 اظهار نمايد و در عين حال روحیه مساوات خواهی پندونها
 را نشان بدهد .

189— 'People of equal social positions have no right to order one another for work or any other deed.

۱۹۰- تیبره چی پرنهای پرتیه وی در نه وی

ترجمه دری : سنگیکه بر جای خود اشد سنگین است .
مورد استعمال : درین ضرب المثل در ظاهر از
سنگینی سنگ، تذکره رفته وی نهایتاً توصیه بمقانت است
یعنی يك انسان معقول، باید در هر حال چه در گفته و چه
در کردار متین اشد و از سبکی بهر درد وین اجتناب
نماید .

190— 'A stone solidly placed is very steady'.

But a sober and self—possessed man in the
right place, and he wil be as steady as a rock.

ت

۱۹۱- تک له یوه لاسه نه خیژی

ترجمه دری : از يك دست صدا بر نمی آید .
 مورد استعمال : توصیه با اتحاد و انفاق دو تن
 و یا بیش از دو تن است و در وقتی گفته میشود که خواسته
 شد دو تن و یا بیش از دو تن برای يك امر دعوت گردند
 یعنی مانند يکبه از يك دست صدا بر نمی آید يك فرد هم
 به تنهایی خود نمی تواند در راه انجاد و انفاق مؤثر واقع
 شود بلکه برای تحکیم اتحاد و اتفاق سعی بوجاهند لازم
 است .

191— 'There is no clapping with one hand'.

In spite of certain Zen motions, it cannot be done
help and cooperation from the other hand is needed.

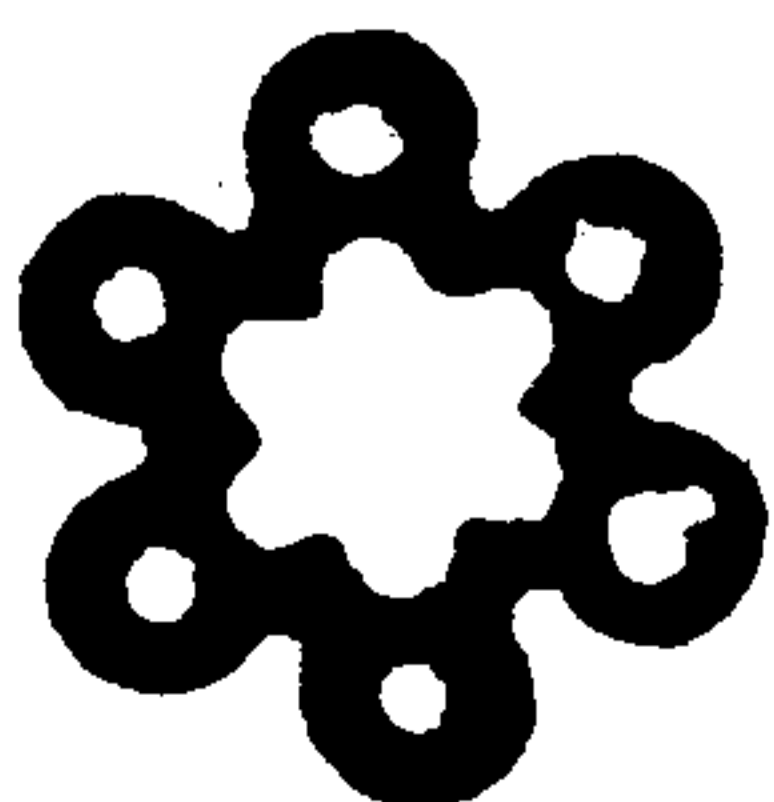
ج

۱۹۲- جامہ چہ دی پوری بہ محان پوری دی اور سی

ترجمہ دری : جامہ قرض بجان آتش گرزد .
 مورد استعمال : در نکوہش قرض گرانتن و توصیہ ،
 باجتناہ از قرض است وظاہراً وقتی استعمال میگردد
 کہ شخصی جامہ قرض را بپوش کرده باشد یعنی جامہ ای
 کہ قرض گرانتہ شدہ باشد آتش جان میگردد و کنایتاً
 در مورد ہر قرضہ ارگفتہ میشود .

192— 'Borrowed clothes burn the skin.'

It is dangerous to borrow anything—money, clothes, or ideas.

۱۹۳- جنگ چپ زه کوی پوره لویه اخلی

ترجمه دری : جنگ که نمی کند سنگ کلان را
می گیرد .

مورد استعمال : در مورد کسی گفته میشود که
برای کار کردن بهانه می جوید و یا اینکه شرایط را قابل
قبول بمیان می آورد مانند شخصیکه جنگ کردن دلش
نمی خواهد بنابراین دست بستگی می اندازد که برداشتن
ان از توانش بیرون باشد .

193— 'He cant join battle just yet, he is busy trying to lift that huge boulder'.

Said of someone who is afraid to fight, but pretends to be preparing an annihilating blow at a safe distance.

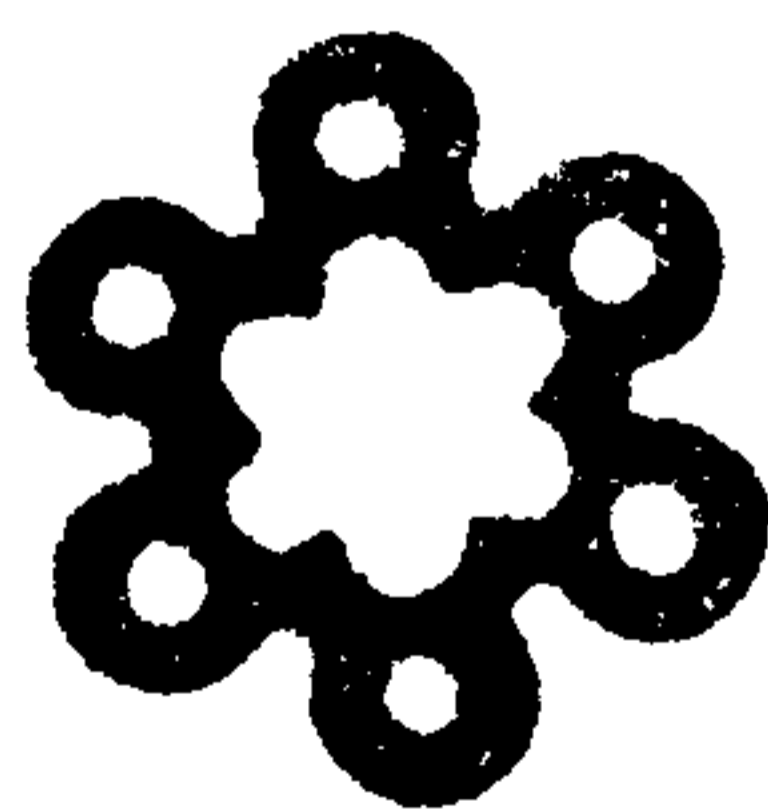

۱۹۴- جنگ سور سومیری (۱) تودسو

ترجمه دری: جنگ سرد شد «سور» گرم .
مورد استعمال: در باره شخصی گفته می شود که
در يك كار و پاد ريك موضوع بعد از وقت یعنی بعد از
انجام آن كار و موضوع خود را جدي و اعمال نشان دهد .

194— 'After a truce was declared to the battle,
Miri got very pugnacious.'

It is no use girding up your loins after the crisis
is passed; also ,it is cowardly.

خ

۱۹۵ خا زته بنده و ایی بنده نه کپی د ا خه و ایی
د ا خه کپی!

تر جمله دری : خود را خوب نیگوئی خوبی نمی کنی .

این چه نیگوئی و چه نیکنی !

مورد استعمال : بکسی گفته می شود که گفتار

و کردارش با هم توافق نداشته باشد و یا به نیک بودن

نظا هر نماید ولی عملاء ازو نیگوئی سر نزنند .

195— 'You speak fair, but your deeds are foul—
what pray is the connexion between your words and
deeds?'

Saying and doing are two very different things,
and ought not to be so.

۱۹۶- عینک چہ اور واخلمی وچ اولاندہ پول سوئی

ترجمہ دری : آتشیکہ در جنگل افتد خشک و تر

همه سی سوزد .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که در یک ده

یا یک ولایت یا یک کشور و یا یک جامعه حادثه ناگوار

برباد کنند همانند جنگ چورو چپاول بیدادگری و غیره

رخ دهد یعنی در چنین مواقع بی گناه و گناهکار خورد

و بزرگ زن و مرد همه در آتش همانند آتش یکسان

سی سوزند .

196— 'When a forest catches fire, both dry and wet trees are burned'.

A big calamity catches all, indifferently.

۱۹۷ خننگه چی ژرنده هغسی بی اوڤه

تر جمه دوی : طور هکه آسیاب است اردش هم
همانطور .

مورد استعمال : در وقتی استعمال می شود که
از یک شخصی بالا تر از استعدادش نقاضای کار شود
و یا از دستگاه خراب انتظار کار خوب برده شود .

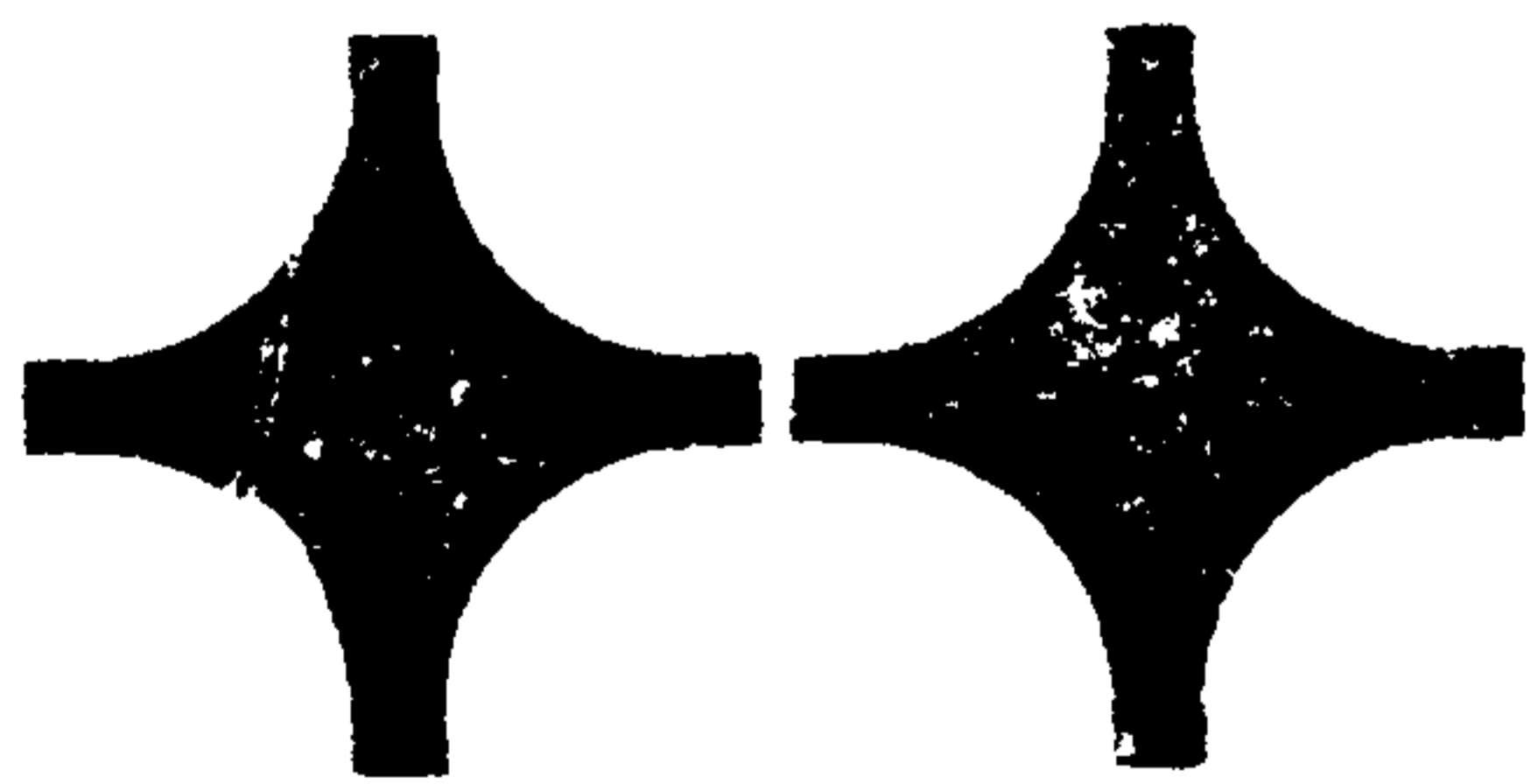
197— 'As the mill is, so is its flour.'
As he sow, so shall he reap.

۱۹۸- خودخوان غواهی، خود جهان

ترجمه دری: کسی خود را ببخواد و کسی جهان را.
مورد استعمال: وجیزه اجتماعی است که بدو
نقطه: «خودخواهی» و «جهان بینی» توجه است و در وقتی
استعمال می‌شود که «خودخواهی» را بکوشد و «جهان بینی»
را ستایش کنند.

198— Some look out for themselves, some look out for others.'

Some are selfish, some altruistic.

۱۹۹- ٲوك چه لاس در پوري بند كړي مه يې غوڅوه

تر جمه دري : كسيكه بتو دست بند د آنرا قطع نكړن .

مورد استعمال : در مورد قطع نكردن اديك شخصي

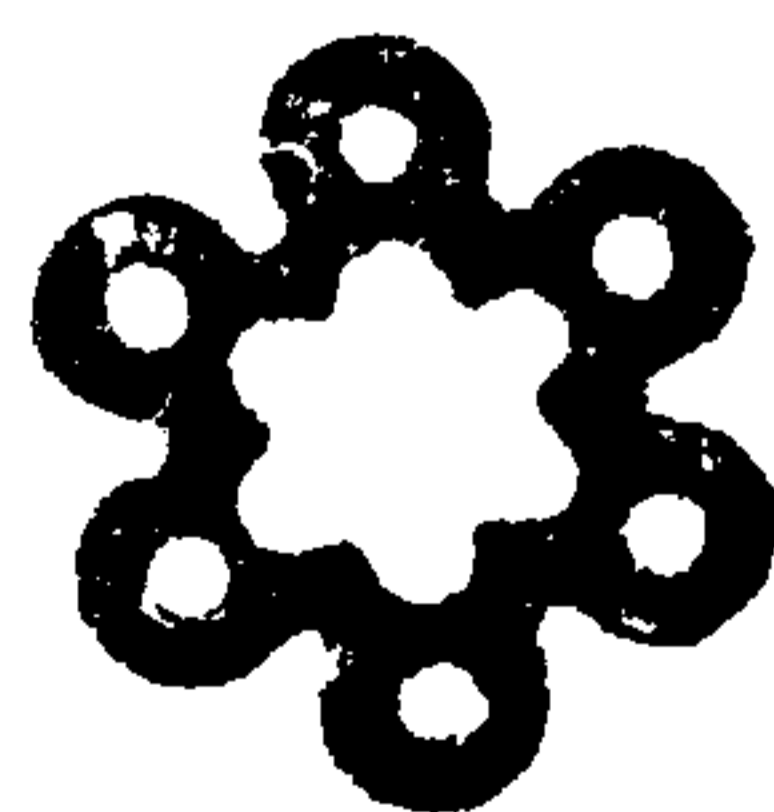
از شخص ديگـ گفته مي شود و مطلب آن اين است كه يـك

انسان نيـك بايد دست اميدي را كه بسري او دراز مي شود

قطع نكند يعني اميدوار را نـا اميد نـسازد و باو كـيك نمايد .

199— 'Do not cut the hand of someone who has bound himself to you'.

Help those who need you, and do not hurt them.

۲۰۰- خوك مه وهه په كپو ته، تا به نه وهی په لوتڼه

ترجمه دري: کسی را با انگشت من تا ترا بکلوخ نزنه .

مورد استعمال: ضرب المثل پنډ آسيز است و با نسان

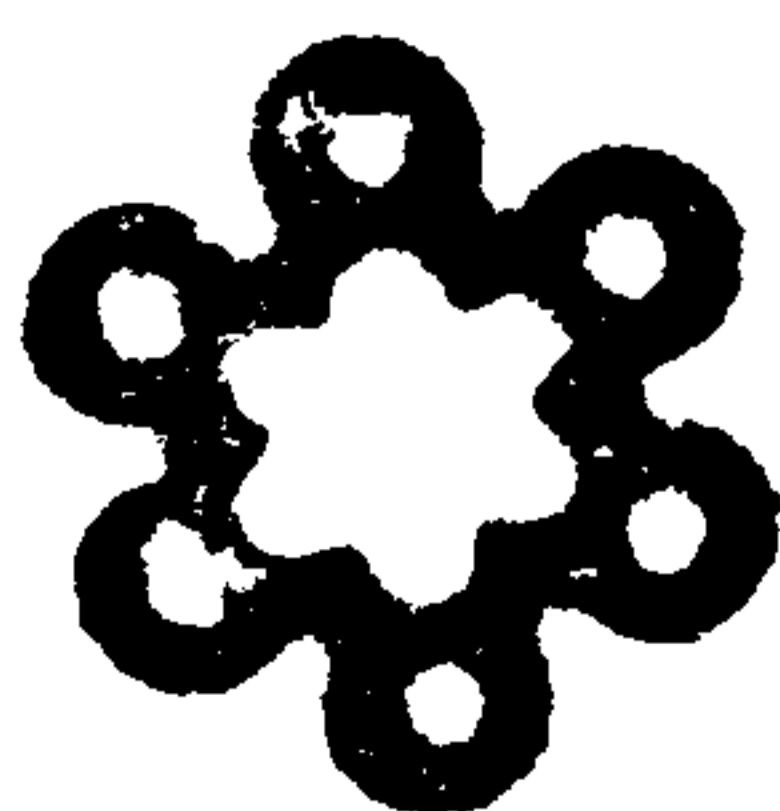
توصیه سی کند تا کسی اذیت نرساند ورنه اگر کسی را

با انگشت بزنده او را بکلوخ خواهد زد یعنی از اذیت کم

انتقام بزگت گرانته خواهد شد .

200-- 'Do not poke others with your finger, you may get a clod of earth heaved at you'.

You can never know how others will react to your minor offences it can be dangrous.

۲۰۱- خوك مه وهه په نوک تا به نه وهی به نوک

ترجمه دری : کسی ز ا بنا خن سزن تا ترا بمشت نزد .

مورد استعمال : مورد استعمال این ضرب المثل

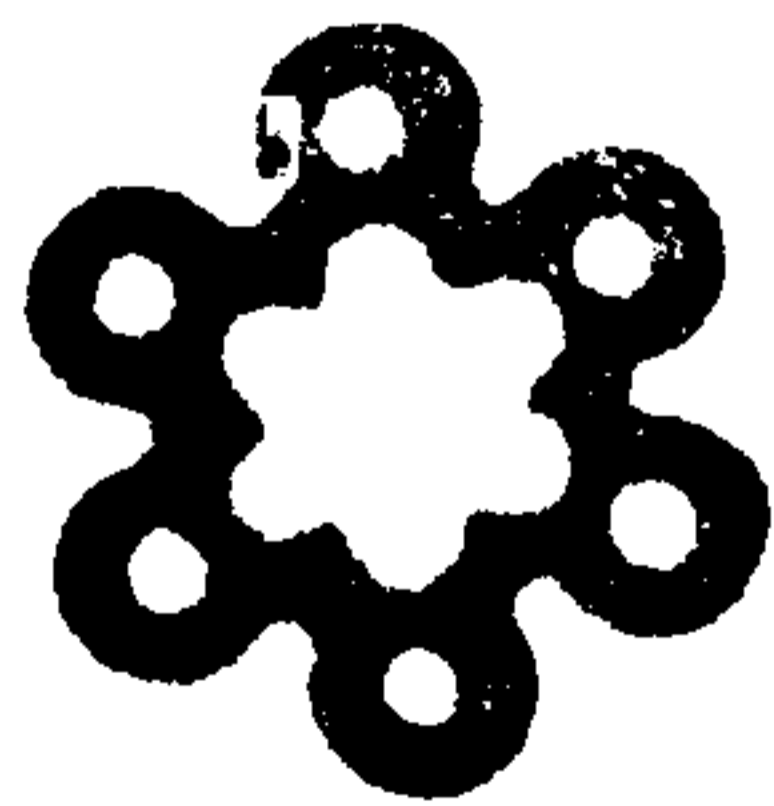
عین مورد استعمال ضرب المثل بالا است و سطلب آن جلوگیری

از ضرر و اذیت رسا نیدن بشخص دیگر است تا آن شخص

مجبور با تقاضا شد بدتر نگردد .

201— 'Do not scratch someone with your nails, you may get a fist as reply.'

Similar to the previous.

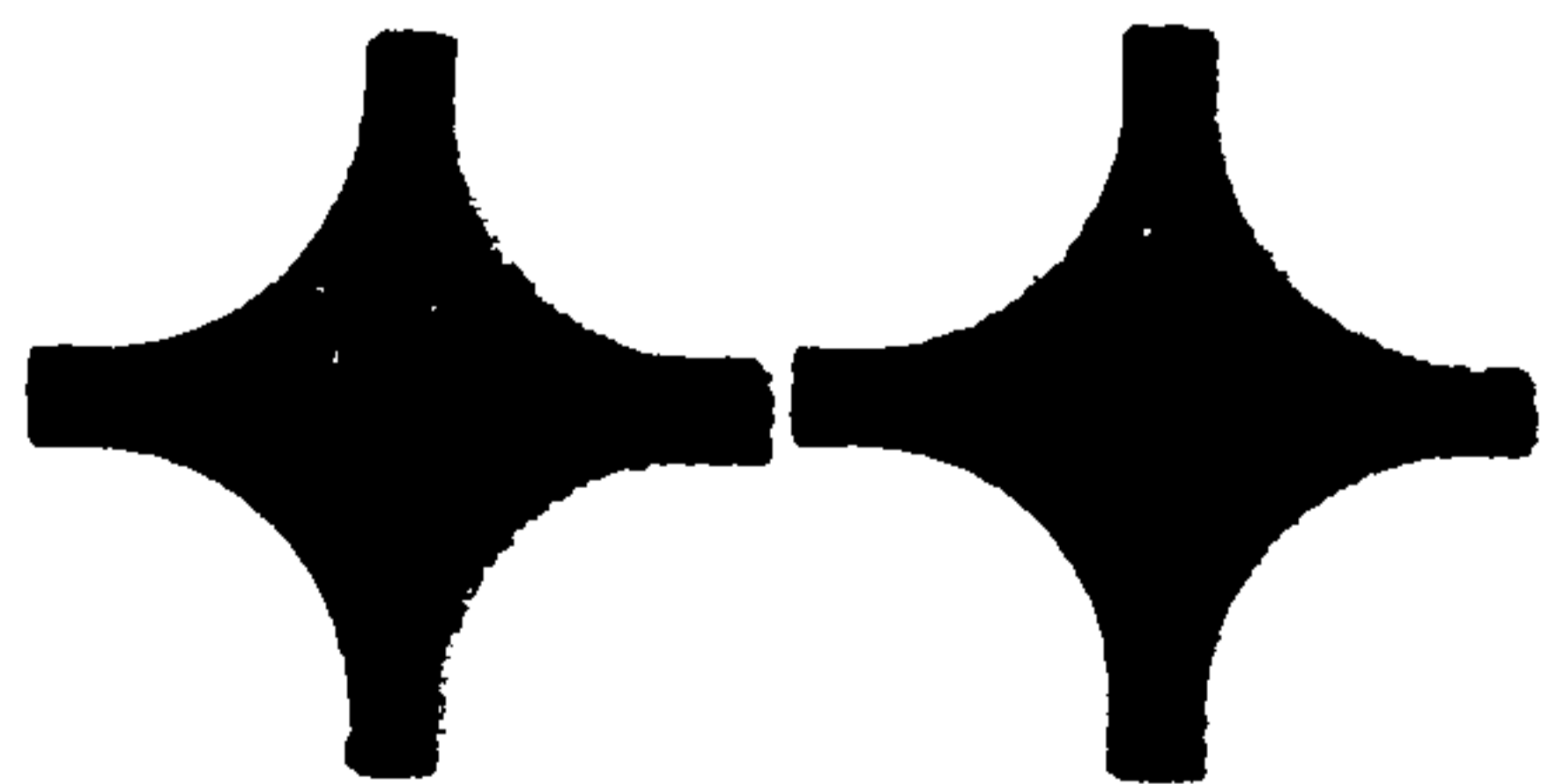
۲۰۲- خوك وای خه و خورم؟ خوك وای به چایی و خورم؟

ترجمه دری: کسی می گوید چه بخورم؟ کسی میگوید
به که بخور انم؟

مورد استهمال: در مورد افراط و تفریط اقتصا دی و
تفاوت های دارای بین مردم گفته می شود یعنی
بعض مردم آنقدر غریب استند که می گویند «چه بخوریم؟»
و بعض مردم آنقدر ثر و تمند اند که راه مصرف آنرا
نمی دانند و میگویند «به که بخور انیم؟»

202— 'Some say, whats for dinner? Others say, who else is hungry?'

Some are self—centred, some are considerate of others.

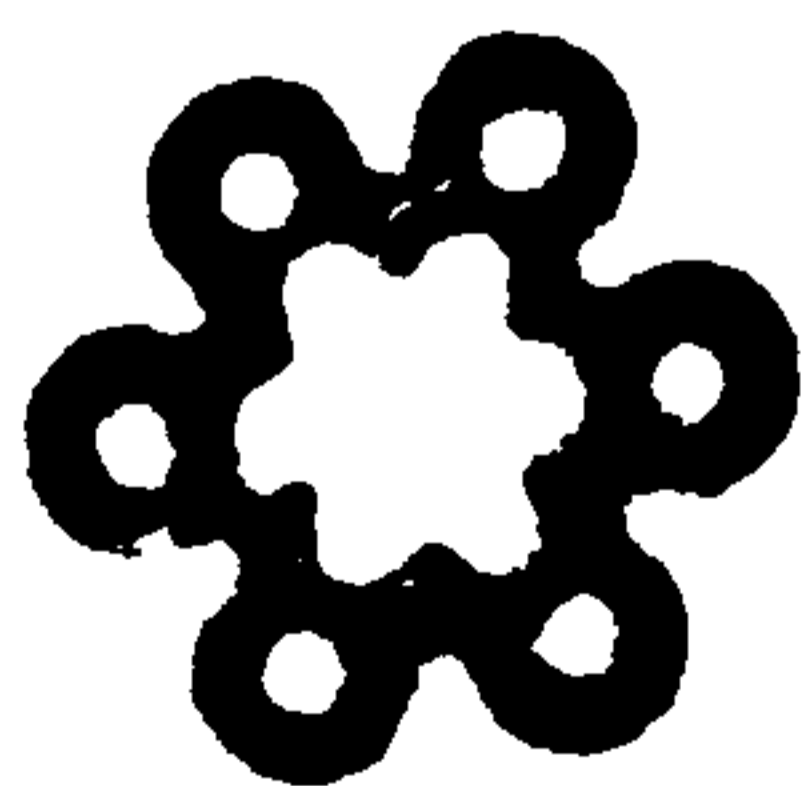
۲۰۳- شو کوچنی و نه ژا هی مور تی نه ور کوی

تر جمه دری: تا که طفل گریه نکند مادر شیر «پستان»
نمی دهد .

مورد استعمال: مطلب این است که تا طلب و جستجو
نباشد آدم بمطلب نمی رسد و در وقتی گفته می شود
که یک شخص محتاج و در مانده را بجستجو و طلب
کار تشویق کنند .

203— 'Until the baby cries, its mother gives it
no milk'.

A minimum of effort is needed to achieve an
aim.

۲۰۴- خه چى په کټو کى وى په خمخى کى را خپژى

تر جمه دوى: آنچه در ديگک باشد در قا شق بر مى آيد
در لسان دوى نیز گويند: « آنچه در ديگک است به چمچه
بر مى آيد »

مورد استعمال: مطلب اين است که محصول هر کس
بر اربء استعداد و فهم هر کس و محصول هر کار
مساوى بظرفيت آن کار است يعنى از شخص بن
استعداد و زافهم نمى توان انتظار محصول خوب
داشت و يا از کار و بد نمى توان نتيجه خوب گرفت
و يا بالعکس .

204— 'The ladle empties the pot regardless of its contents'.

One cannot see what is in the pot, and the ladle takes out the good with the bad.

۲۰۵- خور و خورده پر یزده

ترجمه دری: چیزی بخور و چیزی بگذار .

مورد استعمال: و جیزه نصیحت آمیز اقتصاد است که انسان را بمقتصد بودن توصیه و ترغیب می نماید یعنی در مصرف کردن لکر ذخیره نمودن هم باید داشت و این ضرب المثل اکثرها سراف کنندگان گفته می شود

205— 'East a little, and leave a little'.

Prudence and modesty are desirable.

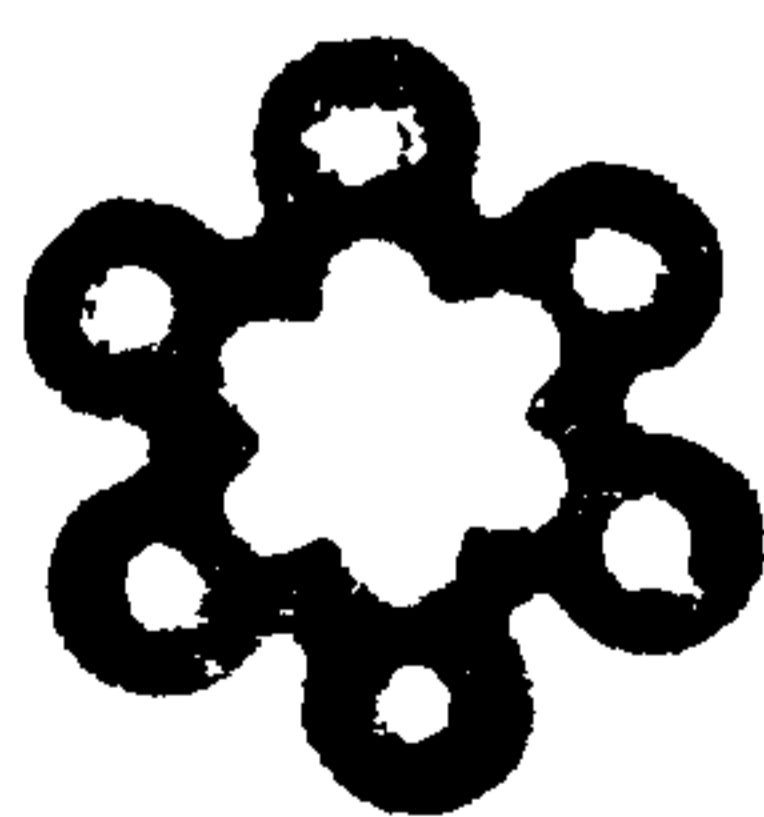

۲۰۶- شخه ژر نده پخه ده شخه غنم لانه دې .

تر جمه دړی : کمی آسواب کنه است و کمی هم
گندم تر است .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که یک موضوع
بین دو جانب واقع گردد که هر دو جانب بان موضوع
د لچسپی تام وجدی نشان ندهد و موضوع بوضع نا تمام بحال
خود باقی مانده باشد .

206— When there is little or no progress made in
duty or work then excuses, even irrelevant, are made
to remove the responsibility.

۴۰۷ = خه لاس تر منیخ ، خه غر تر منیخ

تر جمه دری : چه دست در میان چه کوه در میان
 مورد استعمال : وقتی استعمال می گردد که این
 دیدار در طرف مانع بمیان آید پس بمصداق این ضرب المثل
 زرق نمی کند که آن مانع کوچک باشد و یا بزرگ .

207— 'Separated only by a hand's—width, or by a mountain'.

A miss is as good as a mile.

ج

۴۰۸- چاپه قافله کی نه پریشود دهویل دمخ
پراویش زه سپر یوم •

ترجمه دری : کس او را در قافله نمی گذاشت
ولی از میگفت که بر شتر اول قافله من سوار می شوم
در زبان دری میگویند « کس در خانه نمی ما نش میگوید
اسوم را در کمند بسته کن »

مورد استعمال : در مورد شخص گفته می شود
که اصلاح اشتراک در یک جلسه و یا حق بحث در یک
موضوع را نداشته باشد ولی او خود را شخص اول در آن
جلسه و یا در آن بحث بداند .

208— 'He was not allowed to join the caravan at all, but he still insisted on riding the lead camel.'

One who has no part at all to play often wants to lead the enterprise.

۲۰۹- چا په کلمې نه پریښود ده ویل آس می
د ملک کره و تری .

تر جمه د ری : کسی او را در ده نمی گذاشت میگفت
اسپه را در خان ملک بسته کنید .

مورد استعمال : در مورد کسی گفته می شود که
اصلا حق اشتراک و یا حق مداخله را در یک موضوع نداشته
باشد ولی او خود را شخص اول در آن موضوع بداند .

209—'He was not even allowed in the village,
and yet he said, Stable my horse in the Headman's
house'.

Similar to no. 208.

۲۱۰ چا په ورا کښی زه پریشود، ده ویل د مخ
اوبښ زما دی .

ترجمه دری: کسی در ورا (۱) نمی گذاشت او میگفت
شتر اول از من است .

مورد استعمال: مورد استعمال این ضرب المثل
عینا مورد است که در ضرب المثل گذشته بیان گردید تنها
بموضوع و کلمات متفاوت است .

210— He was not even allowed to join the wedding procession, and yet he said, 'The lead camel is mine to ride'.

Similarr to no. 208.

---

(۱) ورا: جمعیت زنان و مردان است که برای آوردن
عروس از طرف داماد بخانه عروس می رود .

۲۱۱ چا په چی دسر وزرو سی نو خوکی
په نس کی نهوهی .

ترجمه دری . کاربرد یکه از طلا شود کس در شکم
نمی زند .

مورد استعمال : در وقتی استعمال میگرد که
ظواهر زیبایی و یا ارزش ظاهری و مادی یک چیز انسان
را آنقدر فریفته خود سازد که در مقابل آن اصلیت خود
را بخواهد . تراوش کند ، بنا بر آن خطا و داده می شود
که اگر کاربرد از طلا هم باشد انسان نباید آنرا در شکم
خود فرو برد .

211— 'If one owns a gold knife he is not supposed
to stab it in his stomach'.

۲۱۲ چرتایی و ا هه خور جین یی بایلوده

ترجمه دری: چرت میزد خور جین را باخت .
 مورد استعمال: ظاهراً در باره کسی گفته شده
 که خودش در چرت غرق بود و شخصی دیگر از چرت بردن
 او استفاده کرده خور جین او را ربوده بود ولی کنایه
 توصیه با جتناب از چرت زدن بی جای است که علاوه بر اینکه
 از آن فایده متصور نیست گاهی هم باعث ضرر می گردد .

212— 'Whilst he was lost in thought his saddle-bags were stolen.'

Like the astronomer who fell into the well, a certain commonsense is always desirable.

۲۱۳ چرسی زوی نه زوی، تریا کی دوه په ایکی .

ترجمه دری: چرسی پسر- نه پسر، تریا قی دو بیك پیسه .
 مورد استعمال: در خدمت چرس و افیون است یعنی
 پسر یکه چرس بکشد بحساب پسر نیست و دو تریا قی یک
 پول ارزش دارد .

213— 'A son who takes hashish is no son, and the value of two opium-eaters is one penny'.

Similar to no. 178.

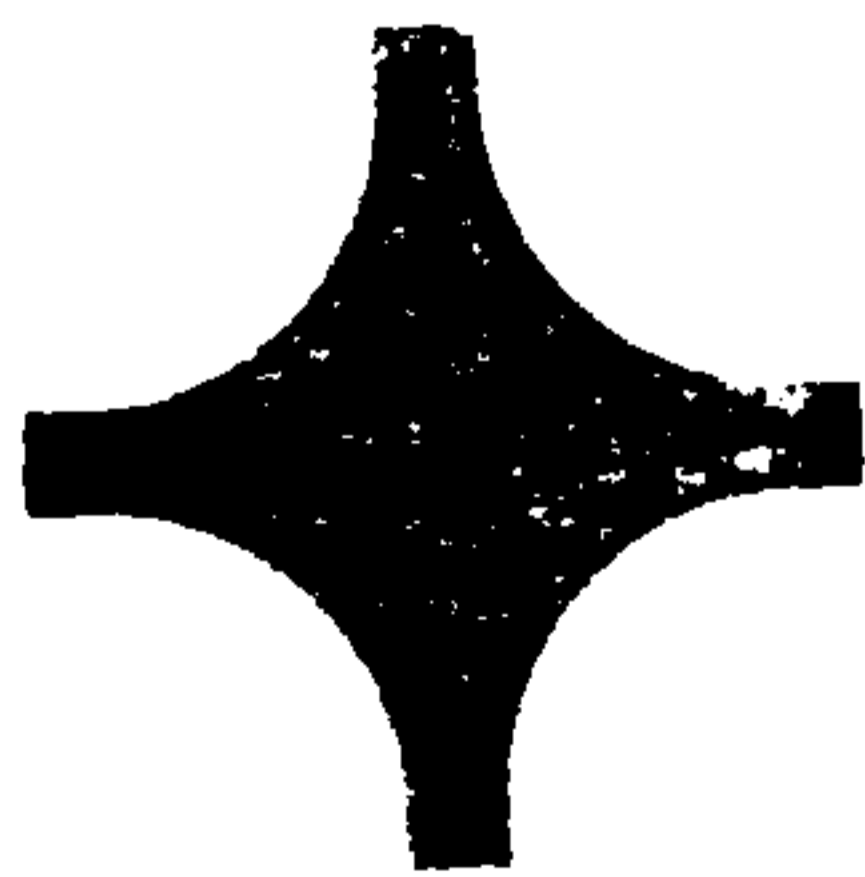

۲۱۴- چغال ته | لو نه رسیده ویل بی تروه دی .

ترجه د ری : شغال با لو نه رسیده گفتم ترش است .
مورد استعمال : د رپورد کسی گفته می شود که
اهلیت یک کار را نمی داشته باشد و یا اینکه از انجام یک کار
برآمده نمی تواند و یا دستش یک کار نمی رسد - پس برای
اینکه حیثیت خود را در دست ندهد بهانه تراشی می کند
مانند شغالیکه دستش با لو در درخت نمی رسد بهانه می
نماید که ترش است .

214— 'The jackal could not get at the apricots, and
said that they were very sour.

The fox and the grapes.

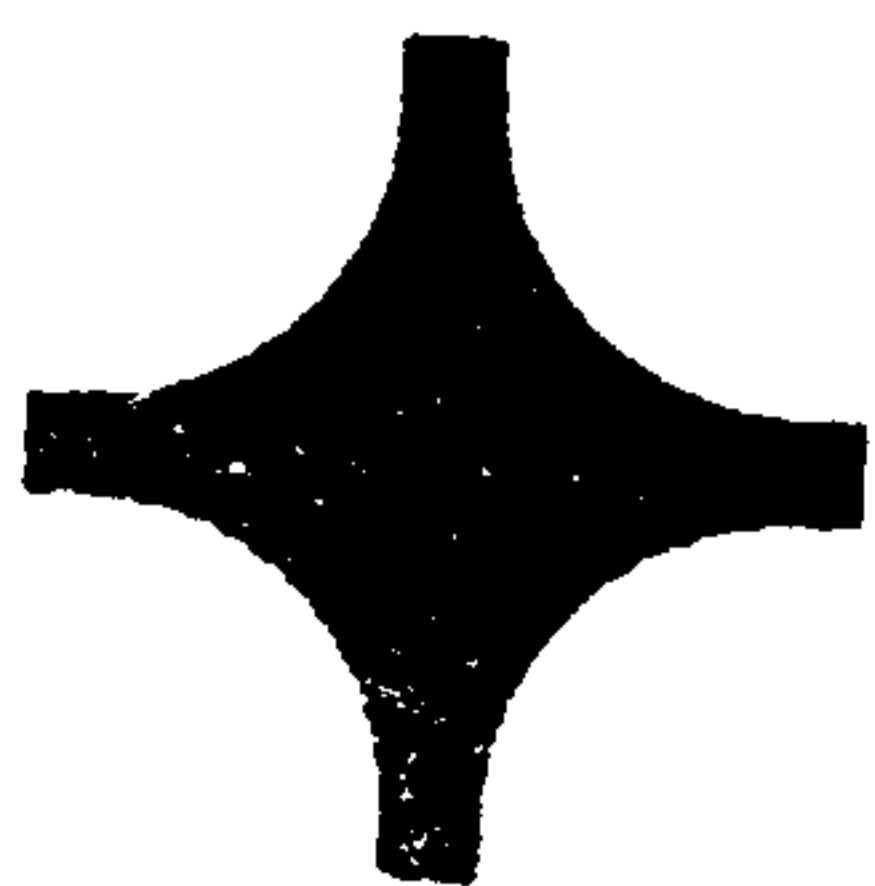

۴۱۵ چی اختر تیر شی زکریزی په دیوال و تپه .

تر جمعه دری : عید که گذشت حینا را ردیوار بمال .
 مورد استعمال : در دهات افغانستان اطفال و
 زنان یک شب پیش از عید بر دست و پا های خود خینه می
 مالند تا در روز عید دستها و پا های شان رنگین باشد این
 ضرب المثل ظاهرا مر بوط به حنای عید است ولی در حقیقت
 اشاره به کار هائیکست که بوقت خود انجام نمی گردد -
 یعنی کارهای بعد از وقت معینش مثل خینه بعد از عید است
 که باید آنرا بردیوار مالید و بی فایده است .

215— 'The holiday is over, you can put the left—
 over henna on the wall'.

When the feast is over, throw the decorations away.

۲۱۶- چى اوسى په خوى به د هغوى سى

تر جمه درى: با آنا نیکه با شی خصالت آنا نرا خواهی گرفت.
مورد استعمال: در مورد تاثير همنشین گفته می
شود- یعنی گفته را و کردار همنشین تو در تو تاثير می
کند و بالاخر خصالت همنشین را سی گیری مطلب اصلی
ضرب المثل وقت در انتخاب همنشین است که انسان باید
همنشینی را برای خود انتخاب کند که اگر خصالت او در
انسان تاثير نماید خصالت نیکو باشد.

216— 'With whomsoever you associate, his habits you will adopt'.

A man is known by the company he keeps.

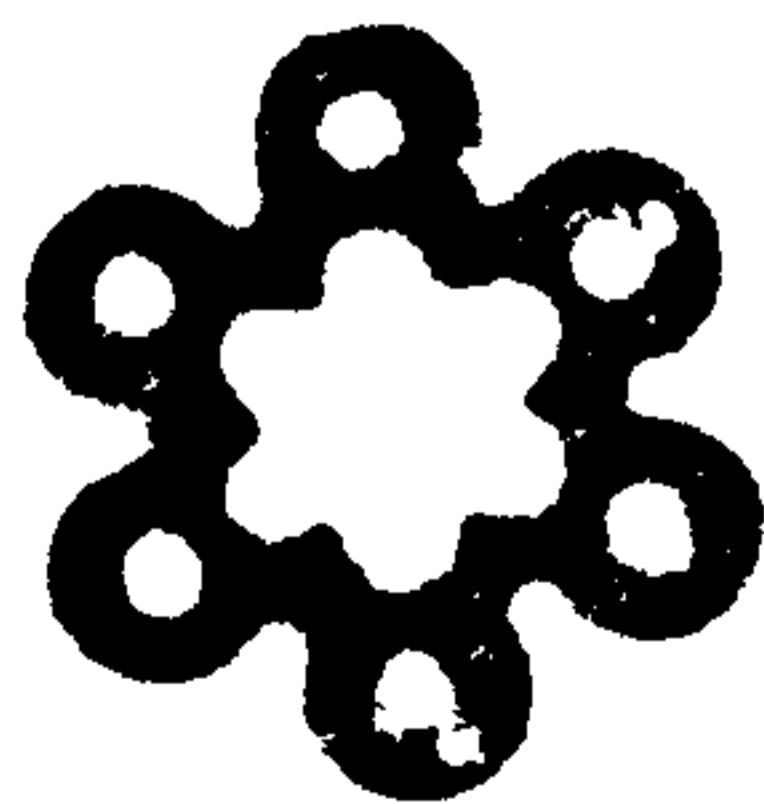

۲۱۷ - چی باد نه وی و نه نه بنوری

آرجمه دری: اگر باد نه باشد درخت با هتزاز
نمی آید .

مورد استعمال: هر وقتی گفته می شود که متکلم
بخواهد ثابت کند که هیچ معلول بی علت نیست یعنی حدوث
هر حادثه یا وقوع هر واقعه با عینی دارد .

217— 'If there is no wind, the trees will not sway.
Their has to be a cause for every effect

۲۱۸- چی بد کوی بد به مو می .

ترجمه دری : کسیکه بد کند بد می بیند .
سور د استعمال : و جیزء پنل دهنده است که بطور ضرب المثل
برای اجتناب از ارتکاب ببدی گفته می شود و بید کننده اخطار
است که اگر میخواید بد نبیند با بد سر نکب بد نشود

218— 'One who does evil, sees evil.'
You will be compelled to live with the evil you
do, plain before your very eyes.

۲۱۹- چى بد گر عى بد پر عى .

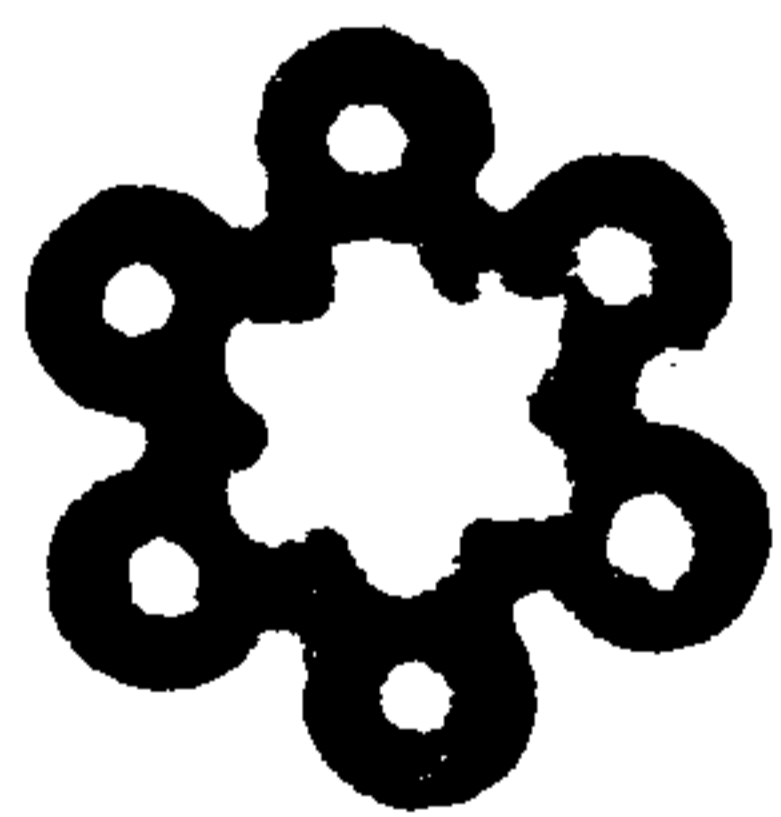
ترجمه دوى : كسىكه بد حرکت كند بدسى افتد .

مورد استعمال : در باره كسى گفته مى شود كه براى بد روان

با شد و نتيجتاً رفتن براى بد را ا فقيدن بد سیداند .

219— 'The one who carelessly wanders will have a bad fall'.

A person of evil behavior will someday meet the consequences of his acts'.

۲۲۰- چى بده غواړي، په بده به و اوړي .

ترجمه د ری : کسیکه بده شخص دیگر را می خواد خودش
مبتلای بده خوا ه شد .

مورد استعمال : این ضرب المثل نیز در هند مت کسی است که
طالب بده بود، و در باره او گفته می شود که آن با بکه بده دیگری
میخوا ه، خودش بان مبتلا خوا ه شد .

220— 'Wish misfortune for another, and it will
return to plague you'.

Said of someone who thinks he is immune from
the balance of nature.

۲۲۱- چى بى ماوعى تور ماريې پر او بوغى .

ترجمه درى : آنكه بى همراهمى رود مار سياه بر شانه هاش
هرکت مې کند .

مورد استعمال : مطلب در اين ضرب المثل تشويق بهمراه
داشتن است در هر راهيکه انسان سى رود -

يعنى يك انسان به تنهائى خود در هر راهيکه برود خواه راه
عادي و خواه راه اجتماعى بمنزل تصود رسيدنش ، شكل است و
بدون همراه مار سياه ناکامى و مشکلات با او همراه خواهد شد .

221— 'He who sets off, without a companion has a black snake on his shoulder'.

A companion is necessary for most ventures, otherwise ill—luck will accompany you.

۲۲۲=چی په عهان کی ویننی په جهان کی ویننی.

ترجمه دری: آنچه در خود می بیند در جهان می بیند،
مورد استعمال: در باره شخصی گفته می شود که آنچه
از عیوب در خود می بیند در دیگران نیز آن عیوب
را تصور می کند یعنی در مورد اعمال دیگران از
آینه زنگبار خود قضاوت می نماید.

222— What he sees in himself, he sees in the world'.

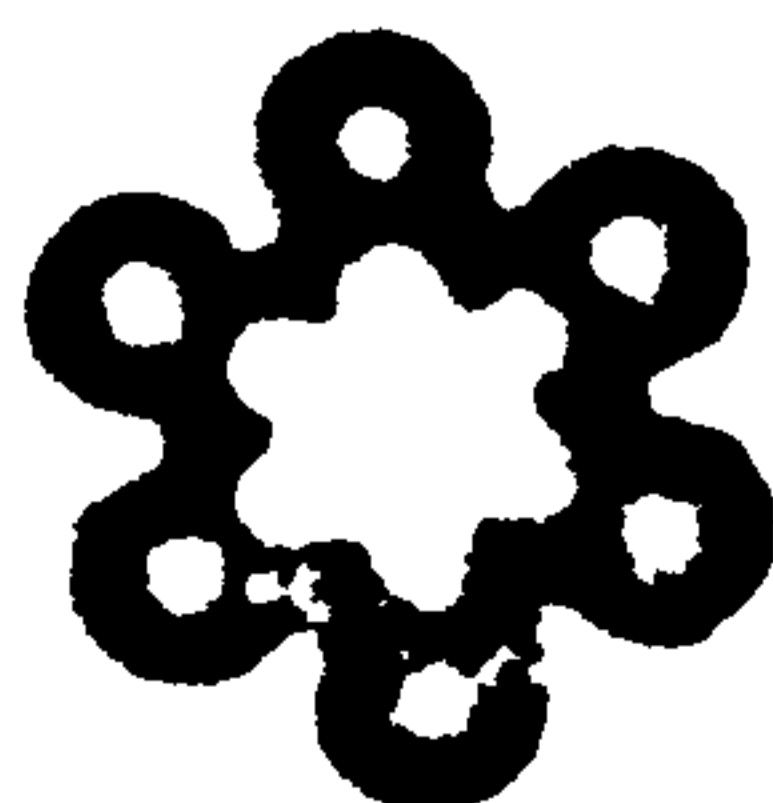
The world is a self—projection.

۲۲۳= چى په عهان ئى خورى خاورى كىبرى ، چى په بل ئى خورى گل كىبرى

ترجمه درى: آنچه خود میخورد خاک می گردد آنچه
به دیگری خوراند زنده شود گل می گردد .
مورد استعمال: توصیه و تشویق به سخا و تست خصوصاً در
مورد غذا گفته می شود که اگر انسان طعام را تنها
خود بخورد بعد از ختم غذا نیت آن خاک می گردد
یعنی نتیجه دیگری ندارد ولی اگر بکسی دیگری خوراند
شود مانند کشت گل است که از آن بوی عاطفه و انسان
دوستی بلند می شود .

223— 'What you eat yourself turns to dust; what
you give others to eat turns to rose—petals'.
Be generous, especially with food.

د

۲۲۴- دد رو اغو مزل لینه دی

ترجمه دری: سفر د روغ کو تا ه است .
مورد استعمال: در سندن و تقبیح د روغ گفته می شود
یعنی د روغ عمر زیاد نلارد زود رسوا می گردد

224— 'Lies do not last long'.
The truth is soon revealed.

۲۲۵- ددوبی کورد اختر په ورخ مور ه .

ترجمه دری: خانه ددوبی را روز عید بین .
مورد استعمال: حقیقت خانه ددوبی در روز عید اشکا را
 می شود زیرا در سائر روز ها لباس های عاریتی که
 مردم برای شستن بخانه ددوبی میفرستند خانه او را
 پر لباس و رنگین جلوه میدهد و ای در روز عید همه
 کس کالای خود را از خانه ددوبی میبرند لذا بران حقیقت
 خانه ددوبی اشکا و میگر دو کنایته بکسی گفته می
 شود که میخواهد حقیقت خود را در لباس تظاهر
 پنهان سازد .

225— 'Look at a wash man's house on Ead day'.

Everybody gives clothes, drapers etc. to the wash-
 man to wash and take them back a day before Ead—
 day. Therefore the essentials of the washman's house
 can be seen on Ead day.

۲۲۶- دهل او از راه لیری خوند کوی •

ترجمه دری: آواز دهل از دور خوش است •

مورد استعمال: در اشخاص لاف و در باره شهرت

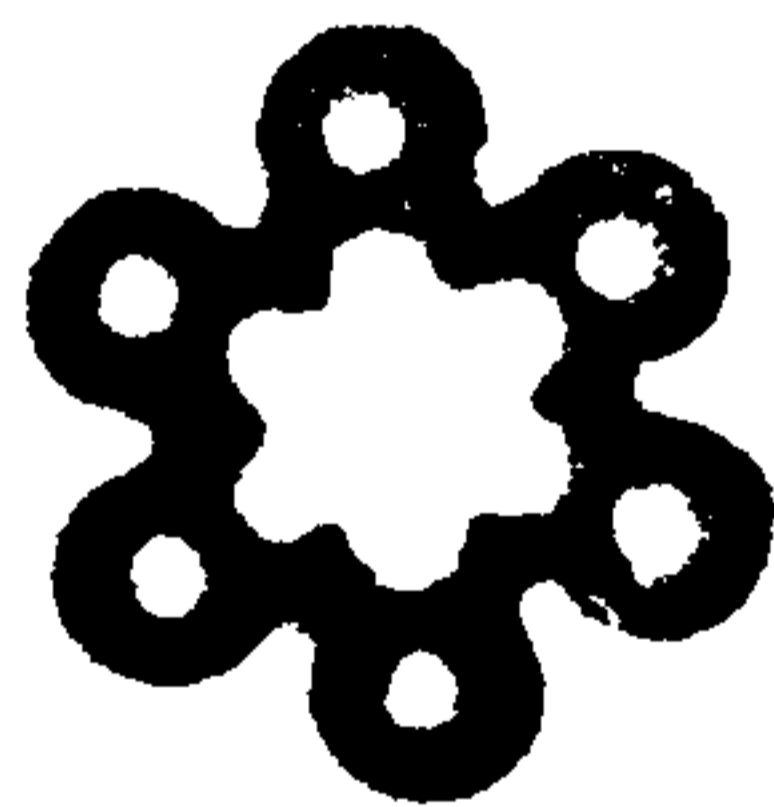
کاذب اشخاص گفته می شود که مانند دهل صدای لاف

شهرت کاذبش از دور بگوش خوش می خورد، ولی از نزدیک

میان تهی است •

226— 'The Drum sounds sweet from afar'.

When one is not really engaged in a situation, it seems favorable to him.

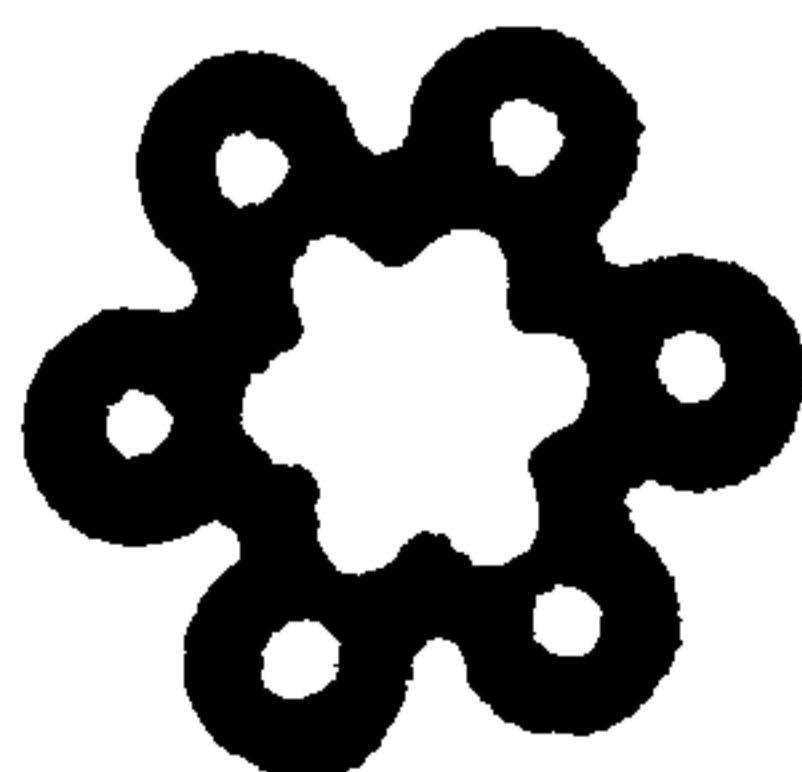
۲۲۷-۵۸ پیری لر هگی دیوه غوزی .

ترجمه دری : يك يك چوب افراد جمعیت باريك شخص می گردد .

مورد استعمال: در نواید تعاون اجتماعی گفته می شود یعنی اگر در يك جمعیت افراد ان جمعیت با يك شخص نی بضاعت يك يك چوب کمک کنند در نتیجه برای شخص می بضاعت يك بار چوب می شود یا بعبارت دیگر تعاونهای انفرادی ولو کم و کوچک هم باشد وقتی با هم یکجا می شوند تعاون بزرگ را تشکیل میدهند .

227— 'A stick from many makes a load for one'.

This proverb is said about the benefits of cooperation.

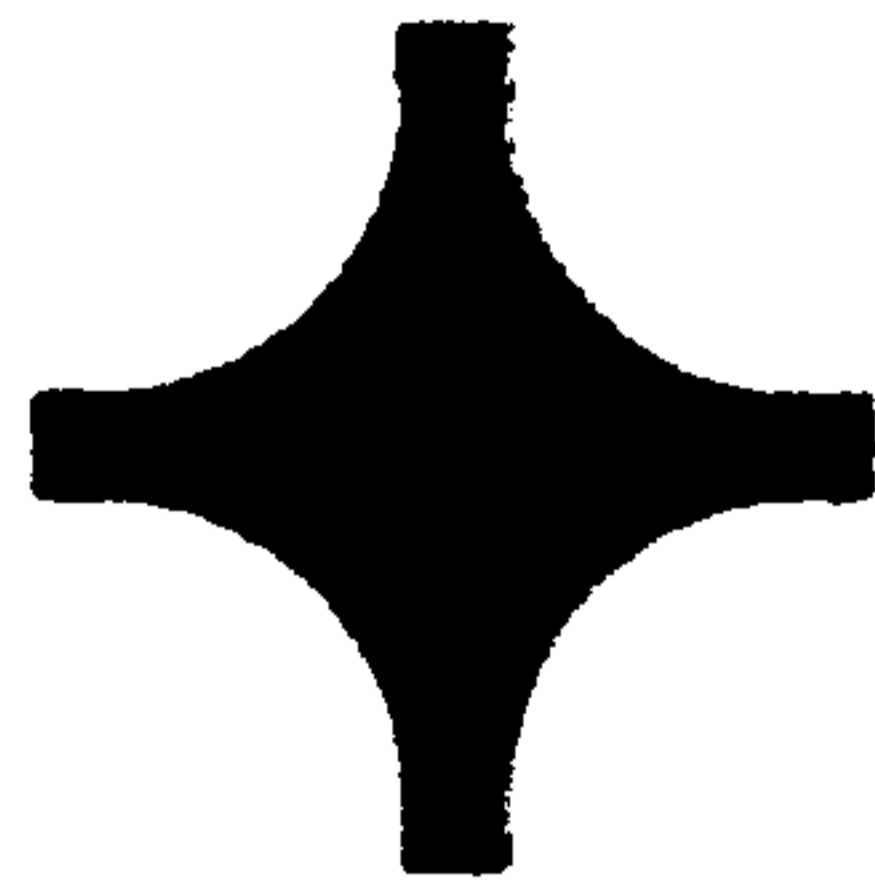

• ۲۲۸- درواغ دایمان زیان دی

ترجمه دری : دروغ نقص ایمان است
مورد استعمال : باز هم در سببست دروغ گفته
می شود و آنرا نقص ایمان میدانند یعنی مؤمنیکه با تکمیل
ایمان خود علاقه داشته باشد با دیدن دروغ نکوید تا در ایمانش
نقص وارد نگردد .

228— 'Lies diminish trust'.

A liar is never trusted.

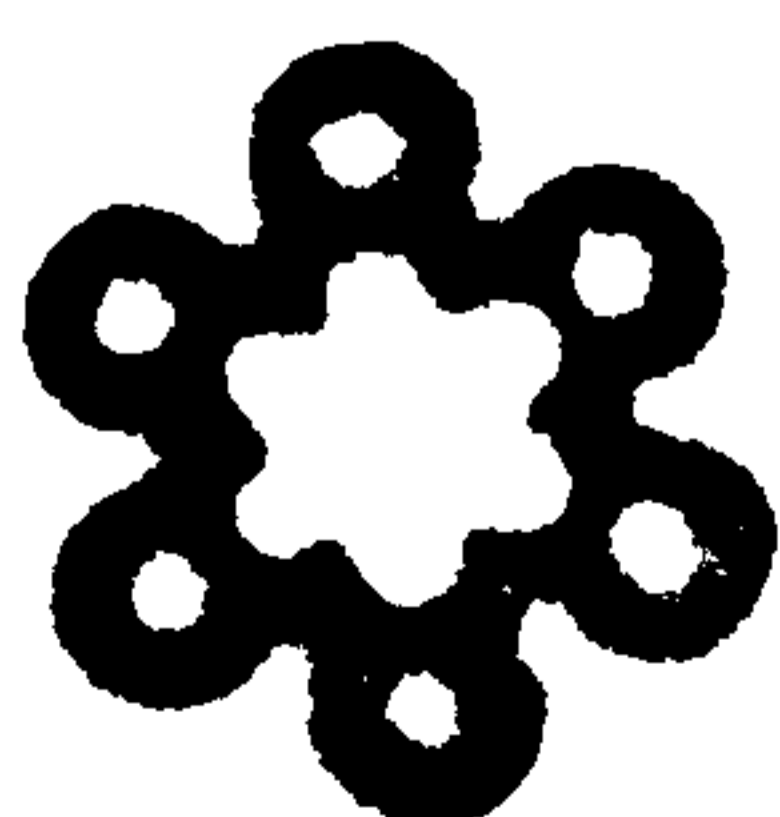
۲۲۹ = در آنده له نیولو دکانه دو هلو دی
 خدای ساته ♦

ترجمه دری : از گرفتن کور و زدن کور خدا نجات
 دهد .

مورد استعمال : وقتیکه کسی بدست کور گرفتار
 گردد و یا زیر زدن کور قرار گیرد گفته می شود زیرا
 کور برای اینکه دیگر بدستش نمی آید او را رها نمی
 کند و هم کور چون فریاد و ضروب را نمی شنود دلدش نمی سوزد .

229— “May God save you from being caught by
 a blind person and from the beating blows of a deaf’.

A blinded person does not see and hence catches
 very firmly and a deaf person does not hear his blows
 and hence beats mercilessly.

۲۳۰ = دوه به سره جوړشي که دريم يي تر منځ نه وي

تر جمه دري : دوتن با هم خواهد ساخت اگر سوم
در میان نباشد .

مورد استعمال : در وقتی گفته می شود که با تش
منازعه و گفتگوی دوتن شخص سوم دان بزند یعنی اگر
چنین شخص سوم در میان نباشد امکان دارد آن دوتن
با هم بسازند .

230— 'Two persons will reconcile, if the third one
is not there'

Two persons will reconcile, if there is no investi-
gator.

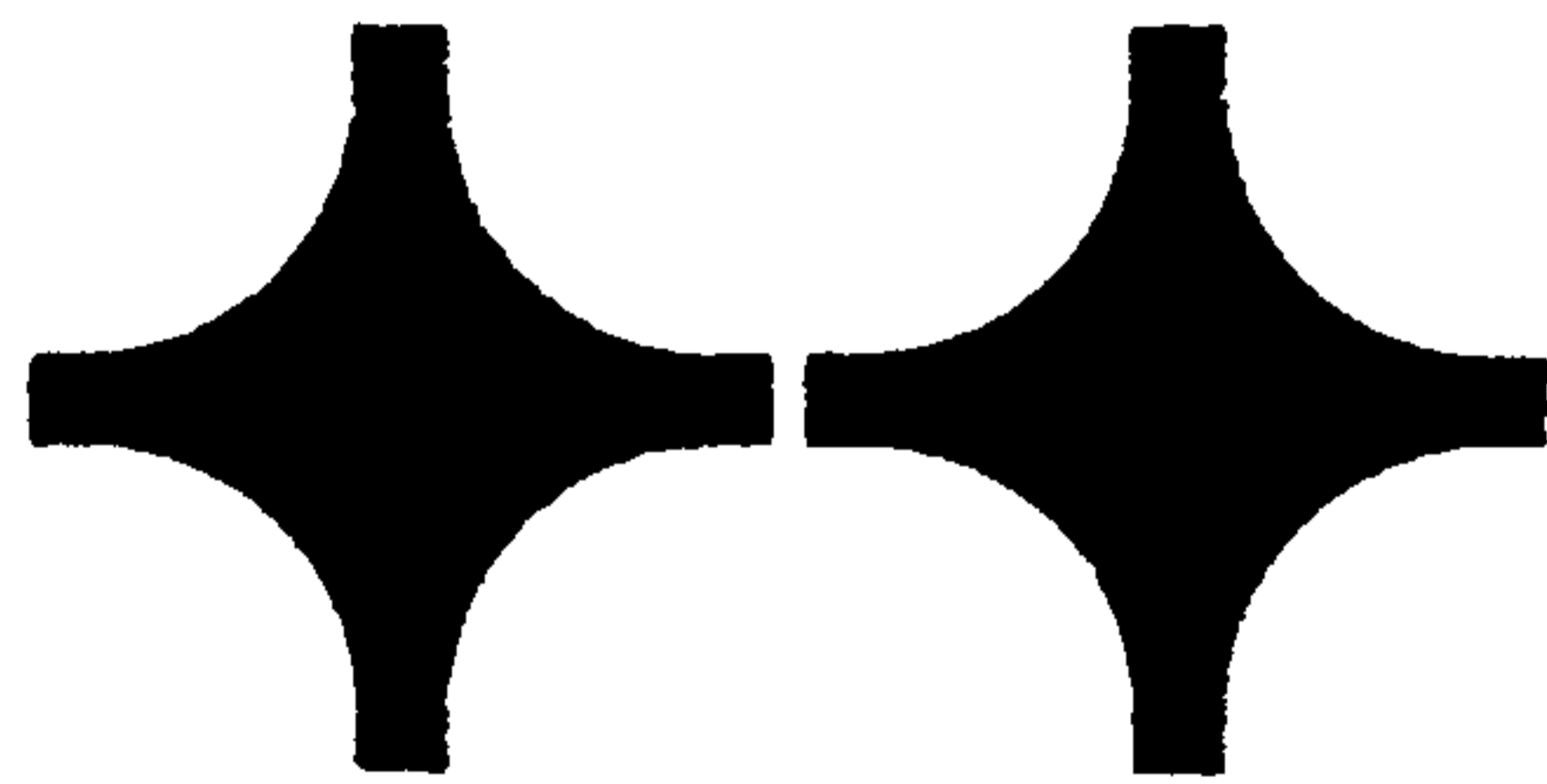

۲۳۱- دوه پك هغه هم سره ورك •

ترجمه دری : دوکل انهم از یکدیگر کم .
 مورد استعمال : در مورد بی اتفافی دو تن و یا یک
 جمعیت کوچک که در اقلیت باشند گفته می شود - زیرا در
 جمله صحتمندان اولاً دوکل در اقلیتند و ثانیاً که آن
 دوکل هم بهم متفق نباشند نتیجه آن جز زبان هرد و چیز
 دیگری نیست .

231. 'The two are also bald headed and also separate from one another'.

Do not get together.

۲۳۲ = دوه غوايي چه بنکر په بنکر شي زیان د بوته و
کاڼو دي .

تر جمه دري : دو گاو که شاخ بشاخ شود زیان از
بوته ها و سنگها است .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که در مقام بله
و زور آزمائی بین دو قوت بزرگ ضعیف ها بمال گردد
بمصداق چنین وضع می گویند :

دو گاو که شاخ بشاخ شود زیان از بوته ها
و سنگهاست که زهرهای گاو و ها زهر و زهر و پاهای مال می گردد .

232— 'Two bulls in fighting destroy bushes and
stones'.

Great power politics ruing small nations.

۲۳۳ - دوه لڅ زه سره پټیږی ♦
 ترجمه دری : دو برهنه یکدیگر را لباس داده نمی توانند
 مورد استعمال : وقتی گفته می شود که دو انسان مجبور
 و بی بضاعت نتوانند یکدیگر کمک رسانند .

233— 'Two naked ones cannot clothe each other.'

Two poor men cannot assist each other materially.

۴۴۴- دوه وروڼه دریم حساب .

ترجمه دری: دو برادر سوم حساب .

در زبان دری می گویند: « برادر با برادر حساب برادر »

مورد استعمال: در مورد اهمیت حساب و او این دو برادر

باشد گفته می شود چنانچه در هر بی نیز مقوله حضرت علی

است: « تعاشروا کما لاخوان و تعادلو کما لاجانب »

یعنی مانند برادران بهم زیست کنید و مانند بیگانگان

بهم معامله نمائید « درین باره چند ضرب الامثل دیگر نیز

در پشتو دستعمل است مانند:

« وروری به کوو حساب ترمنځ - برادری میکنوم ولی

حساب دره یان »

یا « بخښنه په لک حساب په کک - بخشش به لک

(صد هزار) حساب هکک کک (خس)

234— 'Even two brothers know each other's share'.
'Live like brothers; know each other's share like
strangers'. Every one must respect the rights of others.

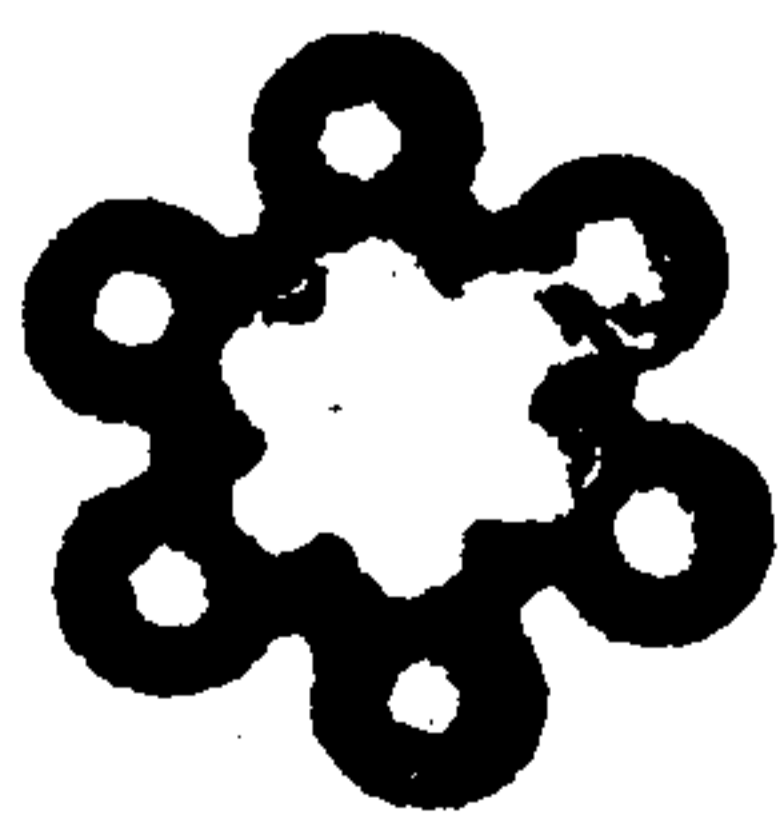
۲۳۵ - دو پهنه دوانی په یوه لاس کی نه نیول
کیږی .

ترجمه دری : دو تر بوز در پک دست گرفته نمی شود .
مورد استعمال : در وقتی میگویند که یک شخص خواهد
از دو موضوع متناقض و یا از دو قضیه متضاد بیک سویه
حمایه کند و یا با دو شخص بهم ریخته برخورد نماید نسبت را
بطور مساوی نگه دارد چون اینگونه روشی بسیار مشکل
است بنا بر آن چنان شخص گفته می شود : دو تر بوز در پک
دست گرفته نمی شود »

235— 'Two watermelons cannot be held in one hand'.

'Two balls in one hand'

It is most difficult to keep good relations on the same level with two oppsing parties.

۲۳۶ - دریاب په لپه نه کمه پزی .

ترجمه دری : بحر بیک لوه کم نهی شود یعنی با گرفتن
یک لوه آب از بحر بحر کم نهی گردد .

مورد استعمال: در مورد کثرت و زیادتی که نقص و خساره
جزئی در آن تاثیر بازر نداشته باشد استعمال میگردد و با
شخص ثروتمند که از بیم کم شدن ثروتش دست بسخاوت
نهی زند گفته می شود و هم در باره ثروتمند بزرگی که سخارا
پیشه خود می سازد می گویند .

236— 'A river is not diminished by taking a bucket full of water from it'.

Great possessions are not diminished by trivial losses.

۲۳۷ - دریاب په لوتڼه زه خړیبری

ترجمه دری: بحر بیک کلوخ گل آلود نمی شود .
 مورد استعمال: در باره کسی گفته می شود که بخواند
 با اظهار بیک عیب گیری کوچک فضائل بزرگ متوجه سازد
 یعنی ما نند بحر بیک کلوخ گل آلود نمی شود فضائل
 بزرگ هم با اظهار بیک عیب گیری کوچک نقص پذیر
 نیست و با اینکه اشخاص بزرگ و با شخصیت از عیب گیری
 های کوچک عیب جویان متأثر نمی گردند .

237— 'A river does not become muddy from a clod'.
 One's greatness and nobleness does not diminish
 by pointing out his trivial defects.

۴۳۸ - در یاب که لوی دی چه چه دی خپله ده ♦

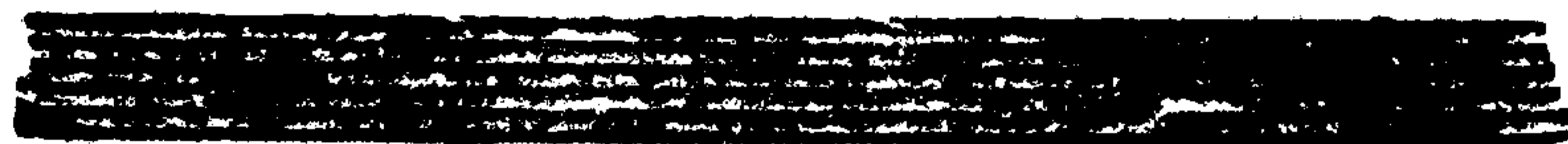
ترجمه دری : بحرا گر کلا نست چه چه از خودت است .

مورد استعمال : بکسی گفته می شود که از اهلیت و لیاقت و قابلیت خود بیشتر از آنچه هست انتظار داشته باشد حالا نکه اگر شخصی با يك قاهق و یا چه چه از آب بحر استفاده کند با نکه بحر کلا نست و آب زیاد دارد ولی او با اندازه قاشق و یا چه چه خود می تواند استفاده کند نه با اندازه کلا نی بحر .

238— 'If the river is large, the ladle is yours'.

No matter how large a river is, one takes from it his ladle full of water.

One shall not expect more than what he is capable of.

۴۳۹ - دزروپه قدر زر گر پوه پیری

ترجمه دری : قدر زر را زر گر میداند .
مورد استعمال : وقتی گفته می شود که دانستن ارزش و
قدر یک شیء یا یک مطلب در میان آید - زیرا کسی با ارزش
و قدر یک شیء یا یک مطلب بی کسی برد که اهل آن باشد -
مثلاً اهل علم قدر علم می فهمد و اهل صنعت با ارزش صنعت .
پس نباید دانستن ارزش و قدر یک شیء و یا یک مطلب را
بغیر اهل آن سپرد .

239. 'A goldsmith knows the value of gold.'
A guild's man knows his trade.

۲۴۰ - دزوه زوه ته لار وی ♦

ترجمه دوی : دل بدل راه دارد .
مورد استعمال : وقتیکه دودوست صمیمی با هم رو برو شو ند
و مطابق میل قلبی یکدیگر بهم صحبت کنند می گویند « دل
بدل راه دارد » یعنی آنچه در دل یک دوست بوده در دل دوست
دوین نیز بوده است و این با لعکس دوتن در دل با هم دخالف با
شدن وقتیکه یکی انها اذها ر دل بدی نما یه دوستی می گوید :
(دل بدل راه دارد))

240— 'A heart has a way to a heart.'
Sincerity is mutual as well as hostility.

۲۴۱ - د زمری غار بی هلوو کی نهوی :

ترجمه دری : غار شیر بی استخوان نمی باشد .

مورد استعمال : در مورد کسی گفته می شود که از داشتن آنچه که باید داشته باشد ، کار نماید . مثلاً ایک کاسب از داشتن محصول کسب خود و یا یک هنرمند از داشتن آثار هنری خود و یا یک پولدار از داشتن پول درخا نه خود منکر شود و با و کنایته گفته می شود که ((غار شیر بی استخوان نمی باشد))

241— 'A lion's house is never without a bone'.

'A capable man always accomplishes'.

When someone denies his ability or his possessions to be modest, then the above proverb is said about him.

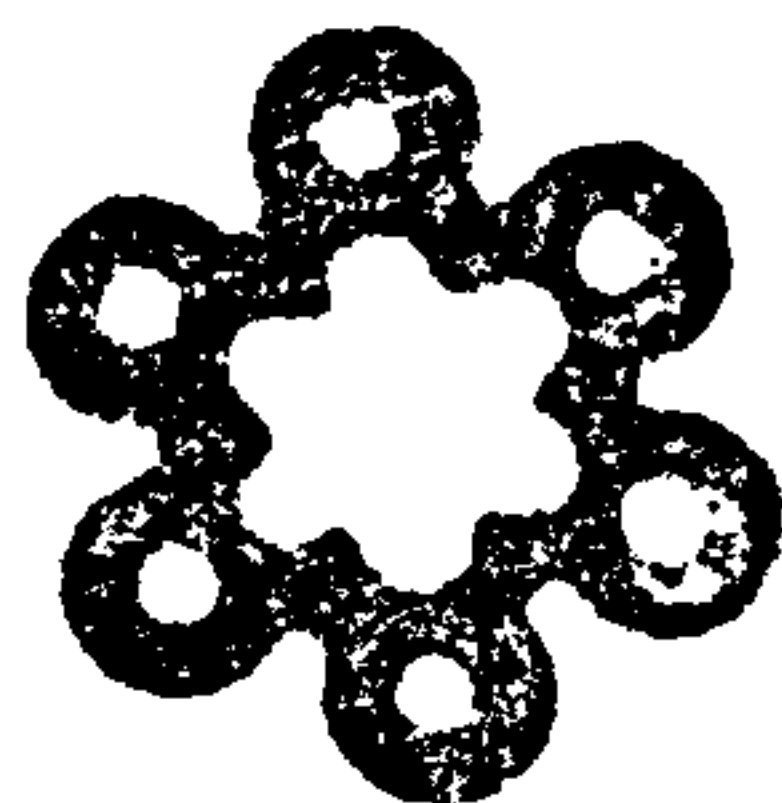

۲۴۲- دزور او به پر لوده هم خژی •

ترجمه دری : اب زور ببلندی هم با لاهی رود .
مورد استعمال : در مورد استبداد و زور ، مطلق استعمال
میگردد که امور را برخلاف جریان طبیعی بمنفع خود
دور میکند . مانند اینکه بزور فشار رو و بیا لا فور آن
می کند .

242— 'The water of a powerful man goes upward'.
A powerful oppressor can turn the natural currents
in his favour.

۴۴۳ - دزور ورت تر مخند گمده کنبینه زړه ووره.

ترجمه دوی : په لوی زور او رمنشین دلاور .
 مورد استعمال : بکسی گفته می شود که با شخصی از
 خود زور آور تر و مقتدر تر جسورانه دوستی نماید و با و
 توصیه می شود که در په لوی از خود زور آور تر از
 جسارت کار نگیرد زیرا دوستی شخص زور آور بیش تر
 بزور و غرور متکبر است .

243— 'Don't sit without worries by a powerful man'.
 Do not make friends with a powerful man.

۴۴۴ - دزور ور خچلی دخوار ککری •

ترجمہ دری : چہای زور آور بر غریب •

مورد استعمال: د بارهٔ ظلم شخص زور آور و مظلومیت

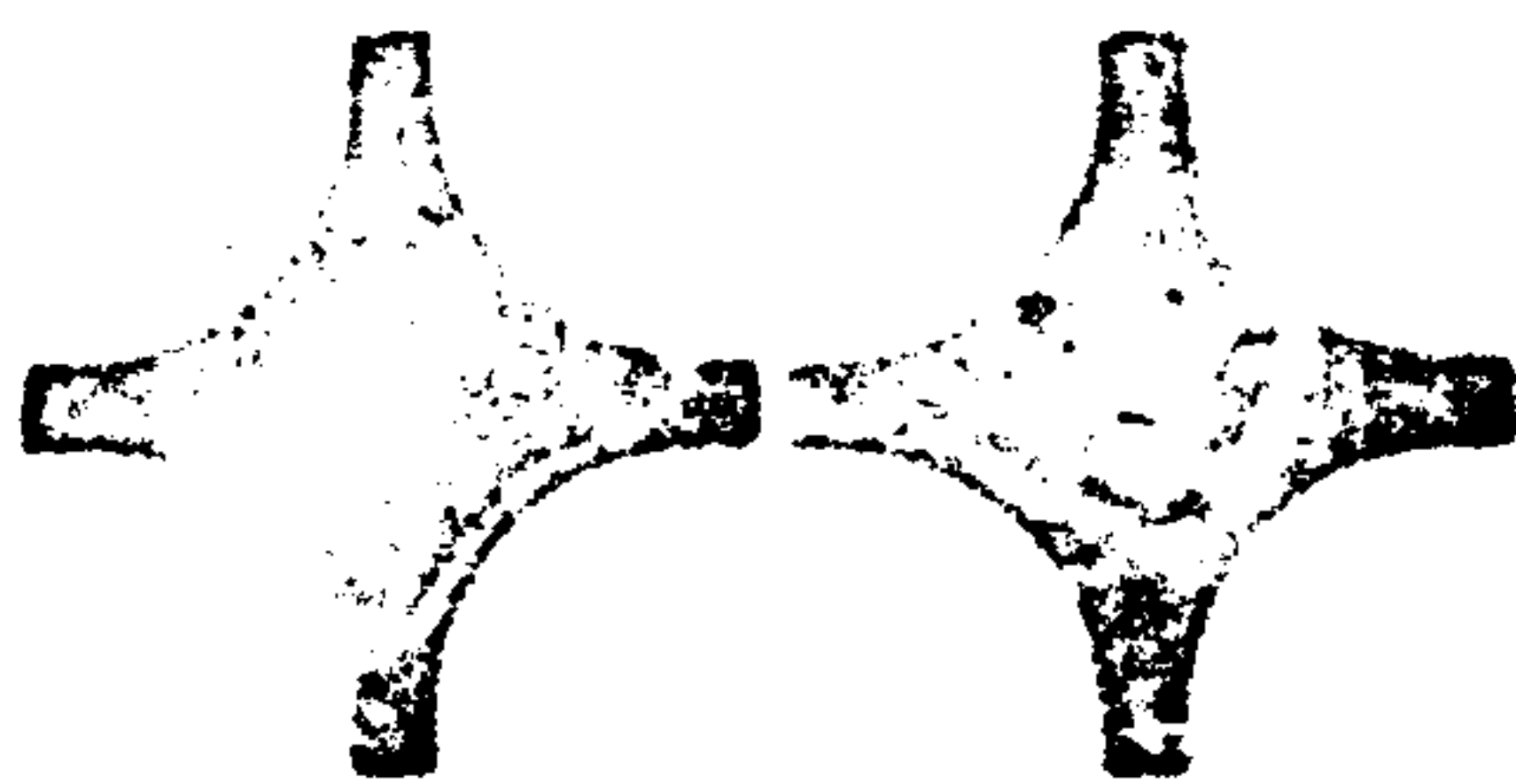
شخص غریب گفته می شود یعنی بوت شخص زور آور

برای ضرب بر سر غریب است یا سر غریب برای ضرب

بر داشتن بوت زور آور است •

244— 'An oppressor's sandal is for the head of the oppressed.'

The proverb shows the relationships of a cruel oppressor and the toiling oppressed.

۴۴۵- د زورور و هل دکم زوری بنه کنه عمل •

ترجمه دری : از زور آور زدن از کمزور دشنام •
مورد استعمال: در مورد تفاوت وضع مجادله بین زور
 آور و کمزور گفته می شود یعنی زور آور در وقت
 مجادله طرف مقابل را می زند ولی کمزور دشنام میدهد

245— 'A strong one hits and a weak one calls names.'

This explains the positions of the strong and the weak in a struggle.

۲۴۶- دزور وریاری دخره سپرلی

ترجمہ دری: دوستی زور اور سواری خراست .
مورد استعمال: دربارہ بی اعتبار بودن دوستی شخص
 زورا اور گفتمی شود یعنی بہمان اندازہ کہ سواری خر
 قابل اعتبار و اعتماد نیست و شاید ناگاہ بی خبر سوار
 خود را بیندازد بدوستی شخص زور اور ہم نباید اعتماد داشت

246— 'Friendship with a man of authority is like riding a donkey'.

Friendship with an authoritative man is not reliable as riding a donkey is not.

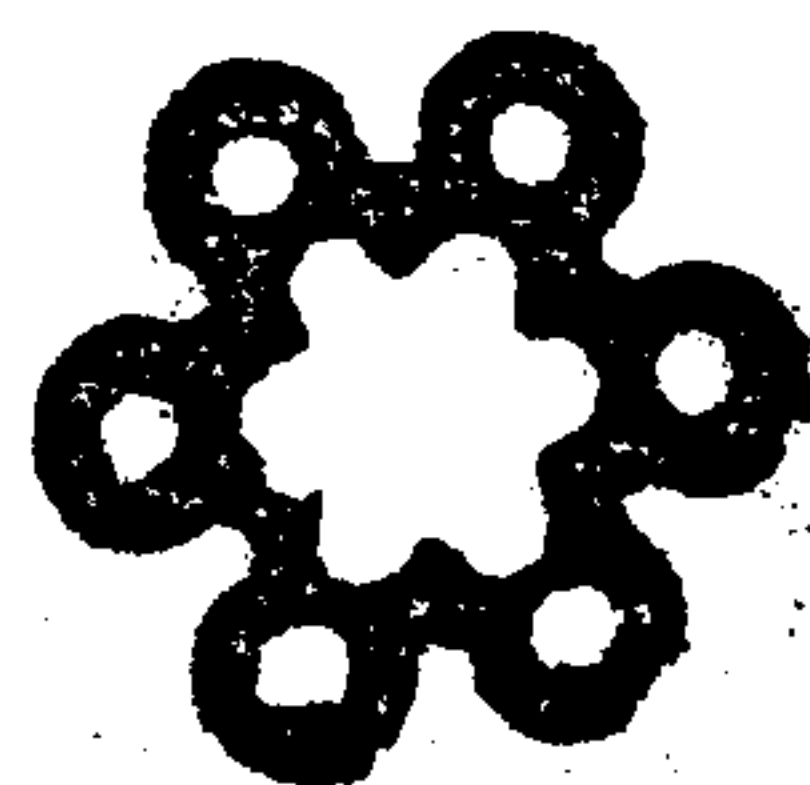

۲۴۷- دزوی په هیله مور دمیره ووتله ♦

تر جمه د ری : با میه پسر مادر از شوهر ما زده .
 مورد استعمال: در باره کسی گفته می شود که با دید
 دور و دراز تعاون دیگران دست بکاری نمی زند و بالاخر
 اوقات کاریش در امید کمک دیگران ضایع می گردد مانند
 بیوه که با امید بزرگ شدن پسرش از شوهر می ماند.

247— 'A widow awaiting her son to grow up remains husbandless'.

A man awaiting others to help him wastes his valuable working time, like a widow awaiting his son to grow up and then remarry.

۲۴۸- دژمی په توده ددښمن په خوبه مه
غولپیره •

تر جمه دری : به گرمی زهستان شیرینی دشمن فریب

• بخور •

مورد استعمال : بکسی گفته می شود که دشمنش

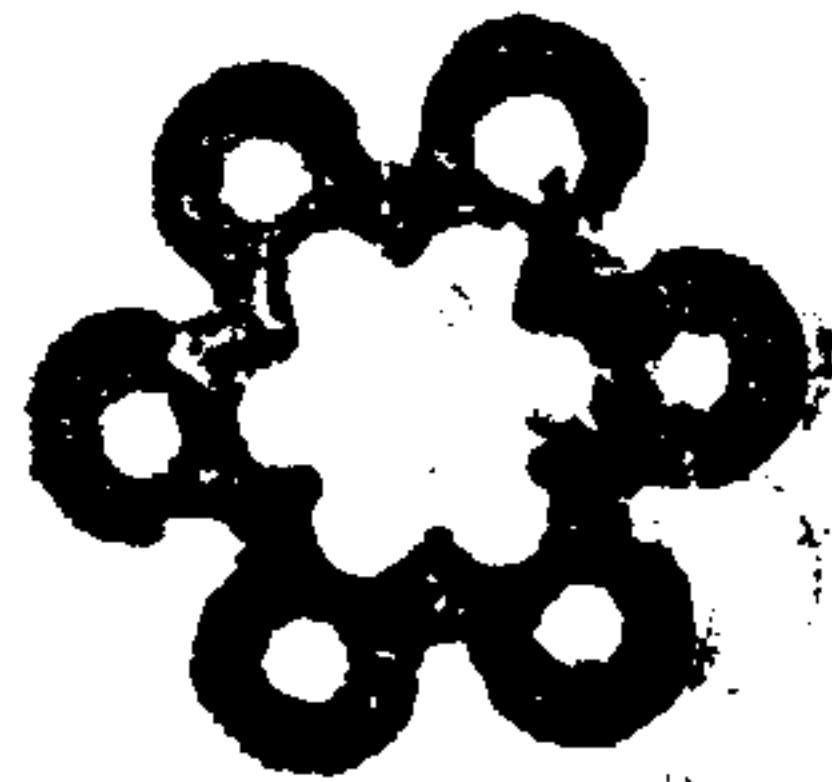
بخواهد استخوان چرب و شیرین و خالی از حقیقت او را

فریب دهد بنا بران با و فهمانده می شود که شیرینی دشمن

با نند گرمی زهستان موقتی است زیرا که بان فریب خورده

248— 'Do not be deceived by the warmth of winter and the kindness of the enemy.'

One is advised not to be deceived by the kind words of the enemy, for they are like the warmth of winter.

۲۴۹- دژ می به لمر مه ناز یبره دد بنهمن په خنده ا

آرجمه دری : بسا فتا ب ز سمستان و به خنده
دشمن سناز .

مورد استعمال : در مورد فریب نخوردن بخنده
دشمن گفته می شود یعنی خنده دشمن ما نند انتاب
ز سمستانست که بان اعتماد و اعتبار نشاید .

249— 'Don't be spoiled by the winter sun and the enemy's smiles'.

The smile of an enemy is like the winter's sun, not reliable.

۲۵۰- دسپو کور په کور دعوو ده خو ا ر
فدیر آه یی یوه ده .

ترجمه ددی: سگان بین خود بخانند دعوو دارند ولی
در مقا بل گدای غریب یکی هستند .

مورد استعمال: در مورد انچه استفاده جو بان گفته
می شود که در راه استفاده بیشتر بین خود اختلاف
و مجادله دارند ولی برای نگرهبانی نفع مشترک در مقا بل
رقب سوم با هم متحد و یکی هستند- مانند سگان در مقا بل
گدا یگر .

250— 'Dogs fight amongst themselves but unite-
against a beggar'.

The exploiters compete to catch the biggest share
but unite against the exploited.

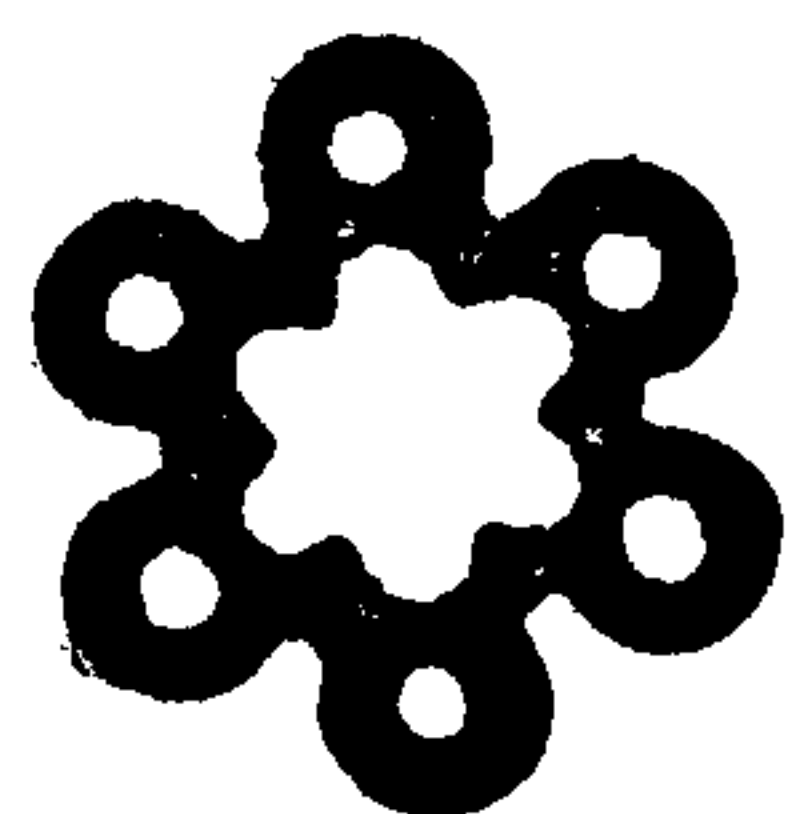

۲۵۱- دسپولہ خواری کید پر پام کوی بازی ♦

ترجمہ دری: از زبونی سگان رو با، بر بام میر قصه .
 مورد استعمال: وقتی گفته می شود که اوضاع اجتماعی
 مردان يك قوم یا يك قبيله و یا يك ملت بچنان زبونی
 برسد که سر نوشت و اداره امور اجتماعی آنان بدست
 نامردان بیفتد یعنی از زبونی زیاد جای مردان را
 نامردان بگیرند .

251-- 'The weakness of dogs enables foxes to play.'

A nation humiliated brings incapable fools to rule.

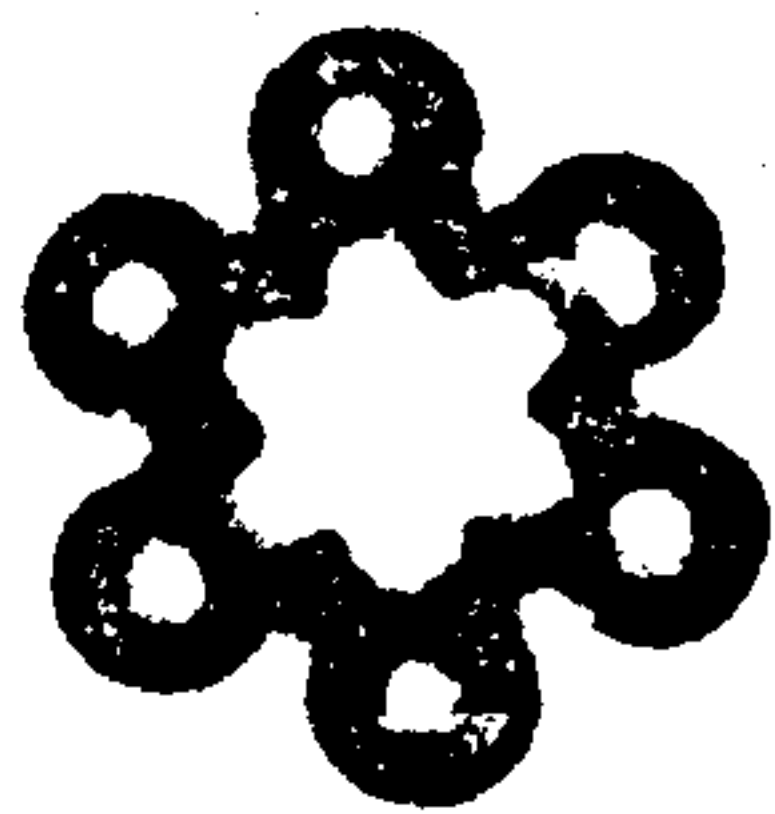
۲۵۲-دسپوله نیستی چغالا نو په کورو کی

ترجمه دری: از نبودن سگان شغالان در خانه ها جای
گر نند .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که در یک جامعه
جای پاسبانان را دزدان بیگانه ویا و ظایف خادمان
حقیقی مردم بدست خائنان بیفتد ویا از نبودن مردان
یا جمعیت اشخاص نامرد روی کار آیند .

252— 'From the lack of dogs jackals live in houses'.

When the protection of the interests of a society is taken up by dishonest men and the honest men and real servants of society are pushed aside, then the above proverb is said.

۲۵۳- دسپی اودمیر هویندی زه آلمای کیبری .

ترجمه دری : خون سنگ (نامرد) و مرد وزن نمی شود .
مورد استعمال : زمانه گفته می شود که از بی تمیزی
 زمانه فرق بین مرد و نامرد از میان برود - یعنی خون
 مرد و نامرد در ترازو توان نمی شود که سنگینی یکی آن
 برد دیگری معلوم گردد .

253. One cannot find the difference between a
 heroic man and a coward by weighing their blood.

۴۵۴-دسپی په خوله دریا بزه هر داری پوری :

ترجمه دری : بدمان سگ دریا پلید نمی گردد .
مورد استعمال : وقتی استعمال دیگر د که یک شخص
نیکو کار بود بدگویی شخص بدکار قرار گیرد یا فضائل
یک شخص و به یک جمعیت مورد نکوهش بدکاران واقع
گردد یعنی مانند دریا که بدمان سگ پلید نمی گردد
نیکو کاری و فضائل هم بدگویی شخص بدکار بد نام
نمی شود .

254— 'A river does not get filthy by a dog's drinking from it'.

A beneficent person cannot be defamed by the non-beneficent's propaganda.

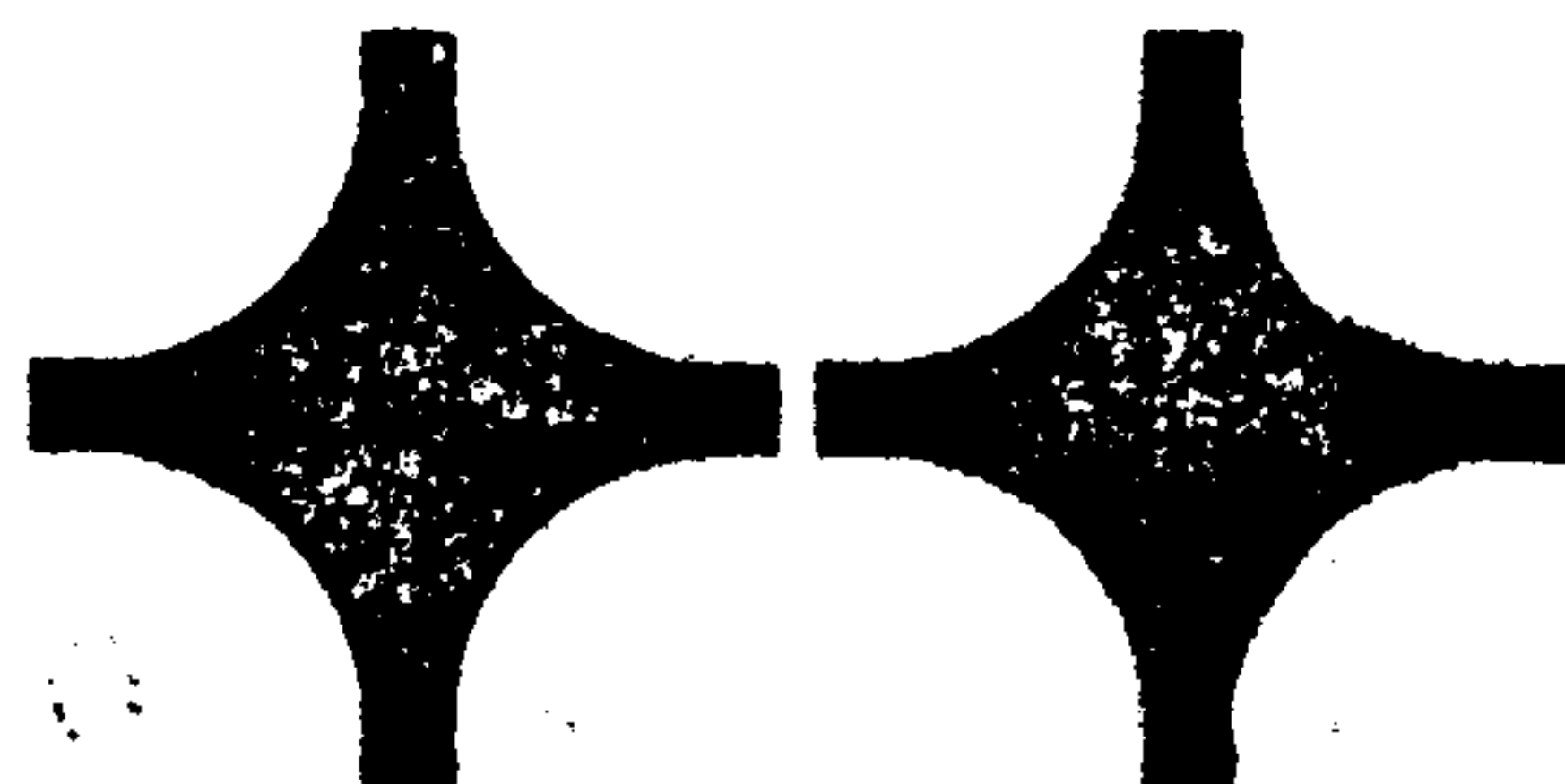
۲۵۵ - دسلو بللو عحای سهه دیوه نا بللی عحای نهسه .

ترجمه دری : صد دعوت شده گان جای دارد و یک دعوت
نشده، جای ندارد .

مورد استعمال: در ادب مهمانی گفته، این شود یعنی اگر
صد نفر دعوتین مهمانی حاضر شو ند آنقدر تکلیف
و سنگینی ندارد مانند یک نفر که بدون دعوت
مهمانی حاضر شود فائده این ضرب المثل این است
که نباید بدون دعوت مهمانی رفت و نباید در هر کاری
بدون استحقاقی مداخله نمود .

255— 'A hundred invited men have a place, but
not one uninvited'.

The uninvited coming for a dinner is not welcomed.

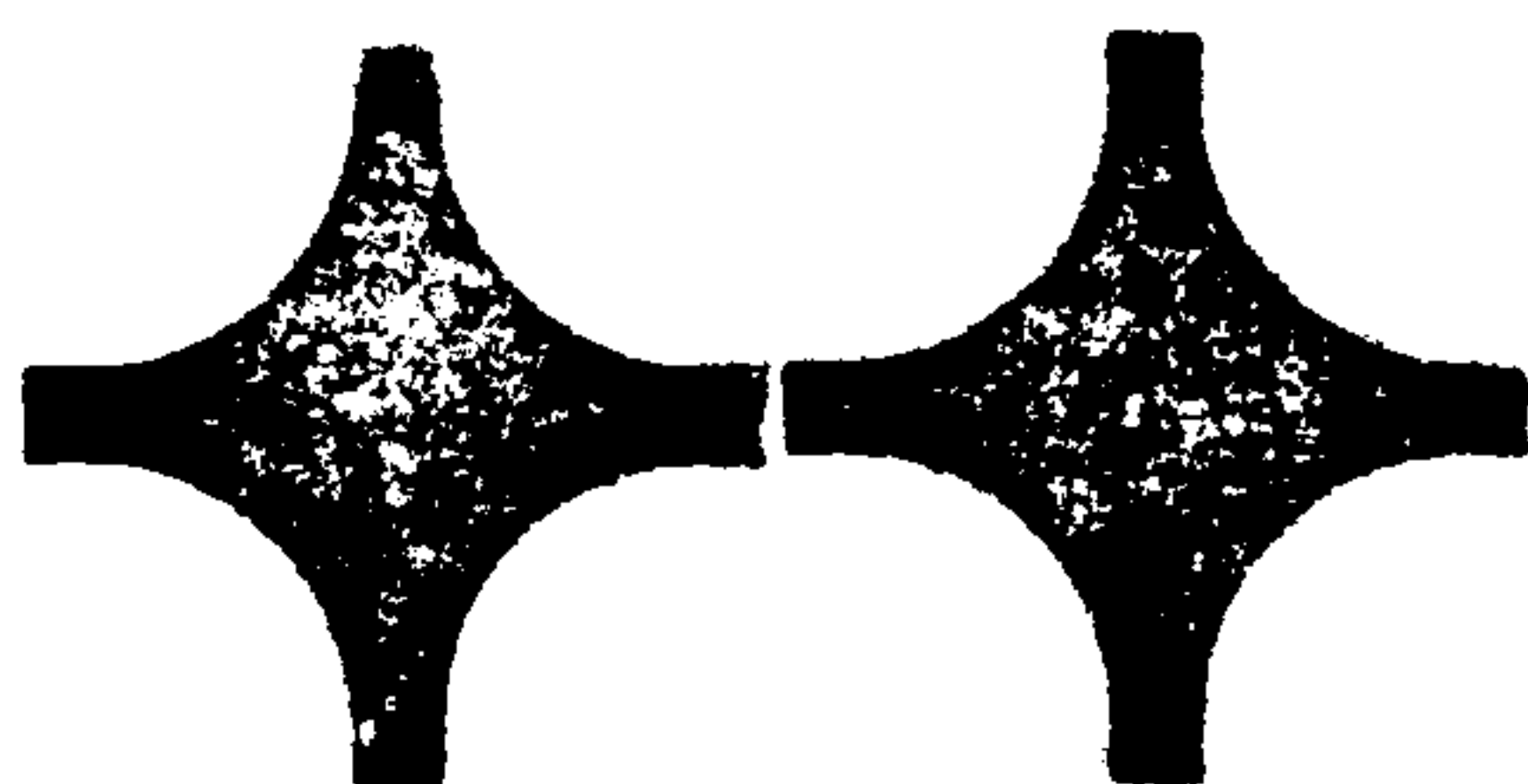
۴۵۶ - دسلو کالو موچ به په سل کاله و پری نه شی
 دسلو کالو و پری به په سل کاله موچ نه شی

ترجمه دری : هر صد ساله در صد سال گرسنه نمی شود
 و گرسنه صد ساله در صد سال سیر نمی گردد .

مورد استعمال: در مورد اشخاص گرسنه چشم و سیر چشم
 گفته می شود یعنی اشخاصیکه آنها با گرسنگی روز و گردند
 آنها از خود گرسنه چشمی نشان نمیدهند و بی گرسنه چشمیکه
 سالها در گرسنگی زیسته گرچه روزگار با آنها چانس سیر
 بداد تا دهر گرسنه چشم می مانند .

256— A person well—fed for one hundred years will not get hungry, and that hungry for one hundred years will not be fed up during that period.'

Continually unsatisfied man will not get satisfied. A rich man may not get poor soon nor will a poor man get rich soon.

۲۵۷ - سوال پانزدهم و بیست و نهم نه چله پیری •

ترجمه دری : باب عاریت آسباب نمی چرخد - یا نمی چلد .
مورد استعمال : در نکوهش سوال کردن و عاریت خواستن
چیزی گفته می شود یعنی آنچه بسوال خواسته و عاریت
گرفته شود بقا و اعتبار ندارد .

257— 'A water mill cannot run by water begged for.'

Any thing that is received by begging is not so much to be sufficient for the envisaged needs.

۲۵۸ دسور ناچی خه دی یو پودی ♦

ترجمه دری : از سر ناچی چیست یک پف .

در زبان دری نیز میگویند: (از سر ناچی چه بیرون! پف!)

مورد استعمال: در مورد کسی گفته می شود که خودش

در کار و عمل سهم نمی گیرد ولی دیگران را برای کار

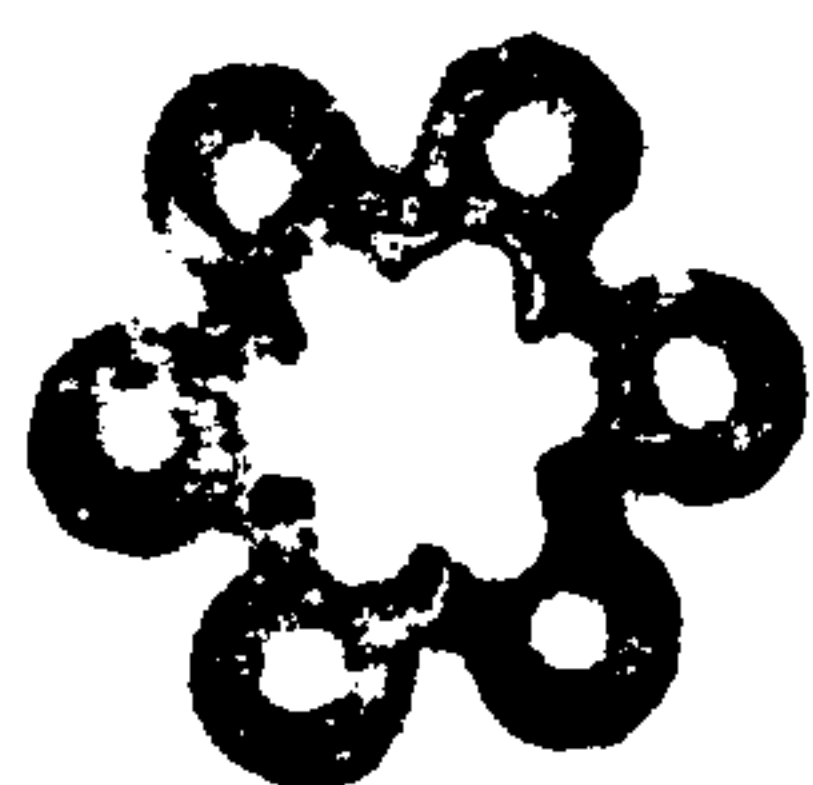
و عمل تحریک می نماید - یا خودش خرج نمی کند دیگر برای

دیگران پروگرام خرج را می سازد و یا اینکه او تنها امر

کند و زحمت کار بر ذمه دیگران باشد .

258— 'A trumpeter just blows'.

The one not practicing what he preaches is just like the trumpeter only blowing on the trumpet.

۴۵۹: دشپی بندا و بووپی دی •

ترجمه دری : بند شب و آب، برد، است •

مورد استعمال: اکثر اء در مورد تنها میبیکه از طرف

شب گرفته می شود و بیشتر آن روز هملی نمی گردد گفته

می شود، مانند بندهای آبیکه دهقانان در شب برای آبیاری

می بندند زیرا در آنجا با اثر ظلمت شب بی بنیاد بود و

آب می رود •

259— 'Dams built at night are over—run by water.

Resolutions not practiced are like dams built at night over—run by water.

۲۶۰: د بنار دروازی تپری کیبری د خلکو خولی
 نه تپری کیبری •

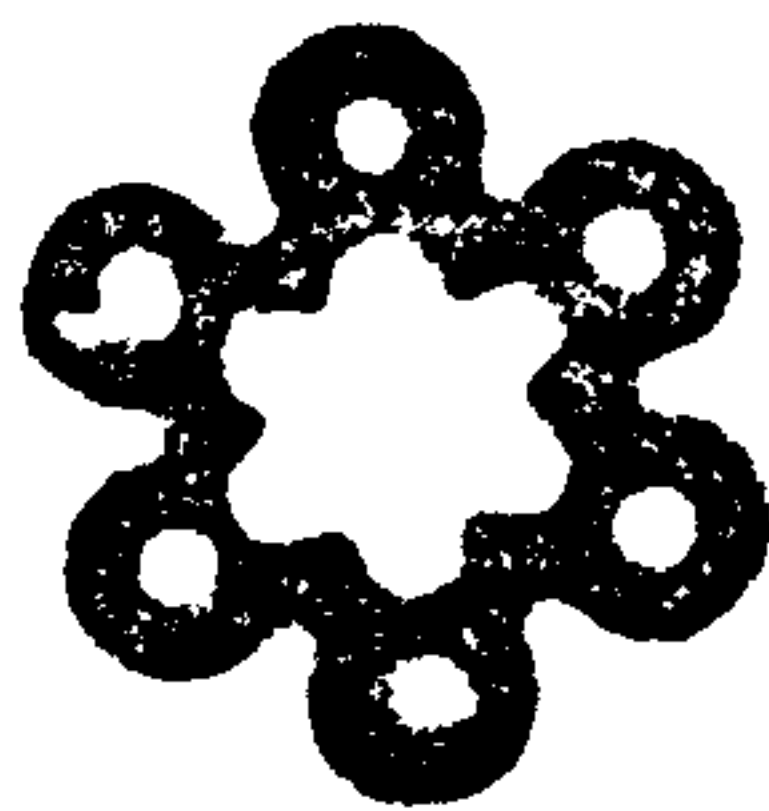
ترجمه دری : دروازه های شهر بسته می شود دها نهایی
 مردم بسته نمی شود •

در زبان دری نیز گویند : « دروازه شهر بسته می شود و
 دهن مردم نمی »

مورد استعمال : در مورد آوازه های برجای و بی جای
 مردم گفته می شود که نمی توان از آن جلوگیری نمود •

260— 'A city's gates can be shut, but not people's mouths'.

Care for public opinion for a people's verdict eventually prevails.

۲۶۱ دینار ه و و عه له نر خه مه وعه

ترجمه دری : از شهر ارای از نرخ نبرای .

مورد استعمال : در مورد رعایت رسم و عادات یک شهر

یا یک قوم و یا یک ملت گفته می شود یعنی از یک شهر و یا

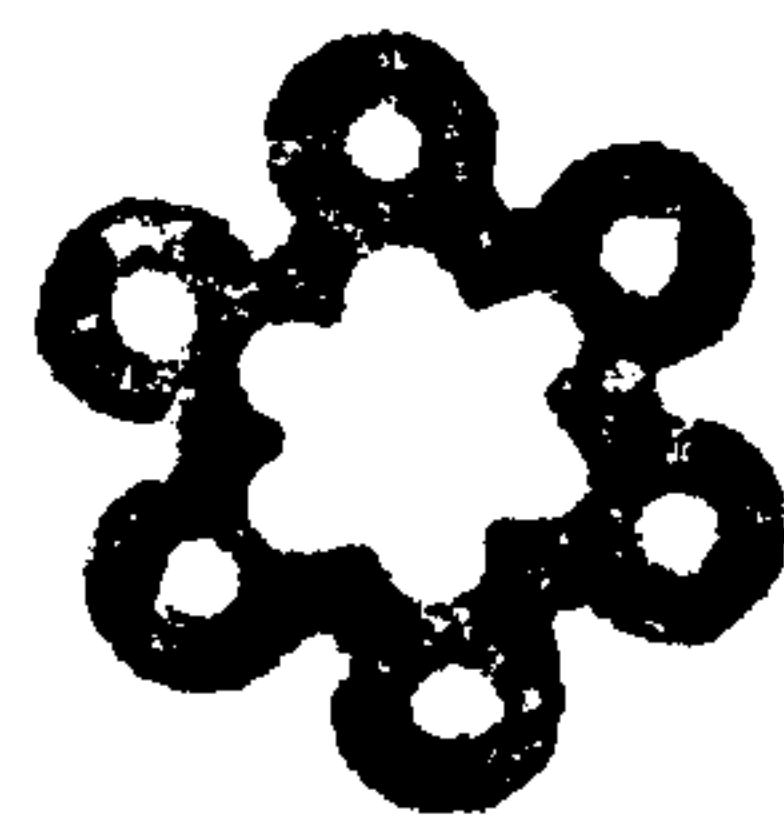
از قوم و یا از یک ملت بر آمدن آن قدر اشکال ندارد و ای

برخیزد رسم و عادات و عادات و عادات های یک شهر و یا

قوم و یا یک ملت قیام نمودن در شکل بزرگ است .

261— 'Leave the town, but not its customs and traditions'.

Respect custom and tradition.

۲۶۴- دشمن دی چه په شا تو مری په زهر ویی
مه وژنه .

ترجمه دېری: دشمنیت را که بعسل می میرد بزهر مکش .
مورد استعمال: در باره لزوم روش و سلوک نرم در حیات
اجتماعی گفته می شود گرچه با دشمن هم با شد یعنی اگر
دشمن از راه، --- لطافت و دهر با نی از بین برده
شود از تلخی زهر - الود یک - دشمن را بیشتر مت - ام
بسیار زود بهتر است .

262— 'An enemy who can be killed by honey,
shall not be poisoned'.

Never be rude to anyone, not even to your enemy.

۴۶۳: دشمن هغه دی چه اول ئی «هو!» وی
 اخیر ئی نه!

ترجمه دری: دشمن کسیست که اول (پہلی) گوید و آخر
 ((نی))

در نکو هش شخص وعدہ، خلافی گفته، من شود کد در اول
 وعدہ، و قول میدہنوی بعد آند در دید از عمل و ندہ و قول
 خرد را نقض مینماید۔ پس بحکم این ضرب المثل چنین شخص
 راسی باید دشمن خرداند.

263— 'An enemy is the one who promises an un-
 dertaking and does not comply'.

Be firm and stand by what you say.

۲۶۴: دشمنی به سلام نه ورکیزی:

ترجمه فارسی: دشمنی به سلام کم نمی شود.

مورد استعمال: درین ضرب المثل توصیه شده است بروش نرم

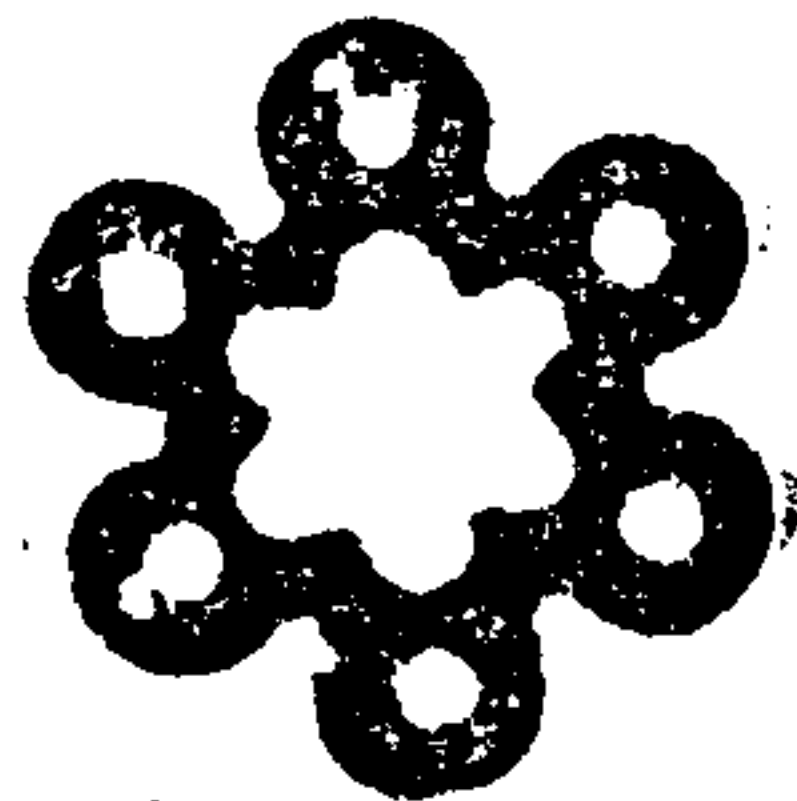
و انسانی ولو با دشمن باشد دشمن سلام دادن اگرچه

دشمنی را از بین نخواهد برد ولی علاوه بر آنکه وظیفه

انسانی ادا میگردد در دل دشمن هم حتماً بی تا ثور نمی ماند

264— 'Hostility cannot be diminished by (saying hello).'

Always be good mannered.

۲۶۵- دینو خنجه بنه زی-بری له بد و خنجه و اینه .

ترجمه دری: از نیکان نیکویی زاید و از بدان علف .

مورد استعمال: در تاثیر اخلاقی و اعمال والدین در

فرزندان گفته می شود یعنی اگر پدران و مادران دارای

اخلاق و اعمال نیکو باشند در اخلاق و اعمال فرزندان

نیز تاثیر مثبت دارد ورنه فرزندان اشخاص بدمانند

علف استند .

265— 'Good gives birth to good and bad to bad'.
The manners of parents influence their children.

۲۶۶ - دینو غو بنو بنه بنوروا وی .

ترجمه دری . از گوشت خوب شور بای خوب بدست مه آید .

مورد استعمال: درست کردن جنسیت خوب هر شی و هر شخص

گفته می شود یعنی ما ندانیم بلکه از گوشت خوب شور بای خوب

پوجود می آید خوب جنسیتش و جنسیت شخص در تکمیل

همان ش و همان شخص مؤثر است .

266— 'Good meat makes good soup'.

Good quality is praised.

۴۶۷ - دظلم عمر لنهوی .

ترجمه دری : عمر ظالم کوتاه است .

مورد استعمال : مورد استعمال این ضرب المثل همیناً

ما نند ضرب المثل یکدیگر گذشت تقبیح و نکوهش ظلم است و عمر

ظلم را کوتاه میدانند .

267— 'Cruelty and oppression are short lived'.

Justice will eventually rule.

۲۶۸ - دظلم کاسه آخر چپه ده

ترجمه ددی . کاسه ظلم آخر سرنگونست .

مورد استعمال: درین ضرب المثل نیز از زوال ظلم گفته

شده و کاسه ظلم راها قوت سرنگون میداند .

268— 'The bowl of cruelty and oppression turns upside down'.

Cruelty and oppression are eventually defeated. For they are against humanity, like a bowl upside down; always empty.

۲۶۹ - دظلم کور ویران دی

ترجمه دری : خانهٔ ظالم خرابست .

مورد استعمال: در نکودش و نابیح ظلم گفته می‌شود

یعنی همانطوریکه ظالم خانهٔ مظلوم را ویران می‌سازد

عاقبت خانهٔ ظالم را نیز ویران خواهد ساخت .

269— 'Cruelty has no home'.

The home of the cruel man is eventually ruined.

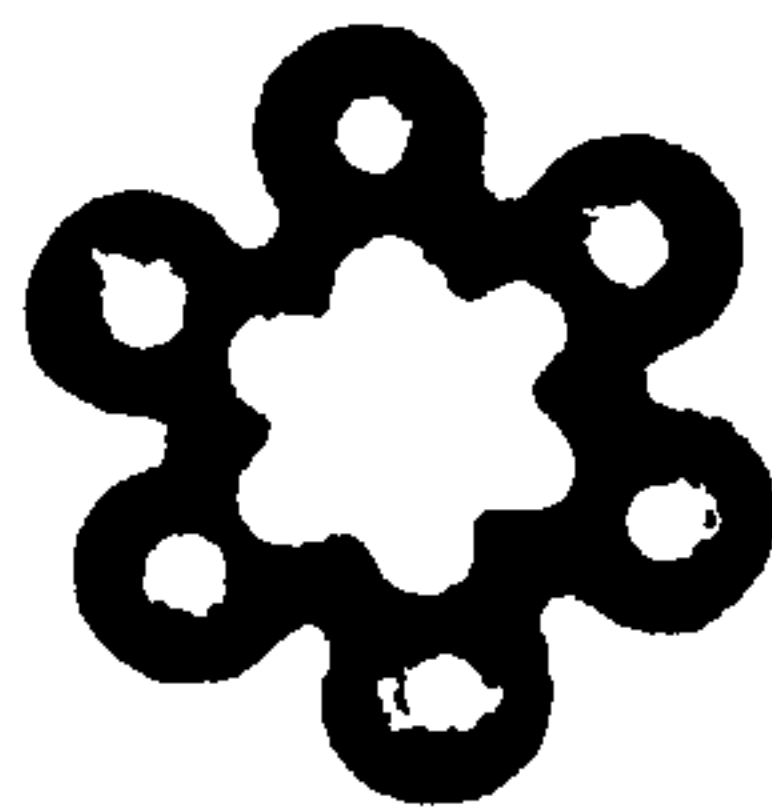
۲۷۰. دعا نامه سره غم نه غم دی ♦
قرجه دری: غم با مردم غم نیست .

مورد استعمال: پښتونها عموما زیست با همی و
زندگی اجتماعی را خوش دارند حتی اگر بصورت اجتماعی
بمصیبتی هم گرفتار شوند آن مصیبت را با گفتن این ضرب
المثل بر خود گوارا می سازند یعنی غمیکه با مردم پیش
آید آنرا غم نمیدانند .

270— 'A common grief is no grief'.

Don't worry about what befalls one and all.

Cooperation and unity are Praised.

۲۷۱-د عقل و بی چالیدلی نه دی او د دنیا

• و ۵

ترجمه دری : گرسنه عقل و سیرد نیما را کسی ندیدد است .

مورد استعمال : د سورد خود پسندی و حرص مالی

انسانها گفته ری شود یعنی اکثر انسانان عقل خود را

زیاد و مال خود را کم می پندارند، از زیادت عقل خود

می لاندند و از کمی مال خود می نالند - بنا بر آن از عقل سیرد

از سال گرسنه استند .

271— 'The lack of wisdom and the plenty of riches are not seen'.

Every one brags about his wisdom and cries for riches.

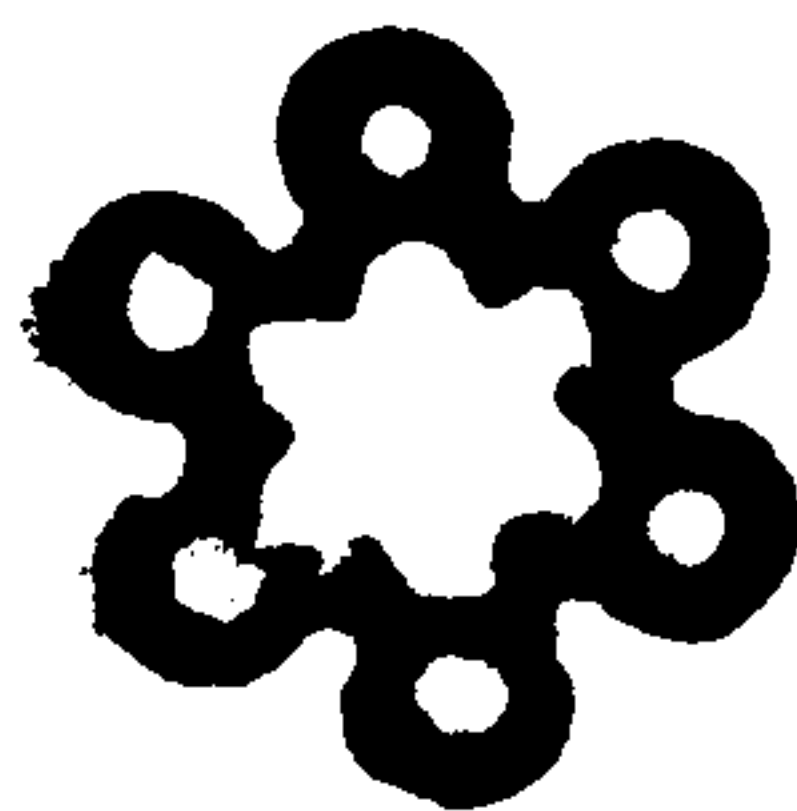

۲۷۲-د عقل و بوی نشته او دد نیاه و و

ترجمه دری: گرسنه عقل و سیرد نیان نیست.

مورد استعمال: عیناً در فهم ضرب المثل گذشته را دارد.
بکسی گفته میشود که به جز بر آ ورده شدن غرضش
د یگر هیچ چیز او را قانع نمی سازد و لو غرضش حق
هم نباشد.

272— 'No one is poor in wisdom and rich in wealth'.
Every one prefers wealth to learning.

۲۷۳- دغا تری تر شامه تور یبره، دملک تر مخ .

ترجمه دری: از پشت قاطر و از پیش روی ملک مگذر (۱)
 مورد استعمال: در خدمت قریه دار (ملک) گفته می شود
 چون ملک بیشتر موجب اذیت مردم میگردد بنا بر آن توصیه
 می شد که: « از پشت قاطر و از پیش روی ملک مگذر» یعنی
 قاطر ترا بگذرد خواه زرد و ملک بتو اذیت خراهر رسانید .

273— 'Don't walk behind a mule and before a chief'.

If you walk behind a mule she will kick you and if you walk before a chief, he will harm you.

(۱) ملک: در گذشته ملک کسی بود که از طرف
 مردم یک ده بکلانتری همان ده، انتخاب می شد و قریه
 دار هم یاد میشد این شخص بین مردم ده و نمایندگان
 سرکار وساطت میکرد، ولی بیشتر موجب اذیت مردم
 و خوش ساختن نمایندگان سرکار می شده بنا بر آن مردم
 از و بیزار و گریزان بودند .

۲۷۴- د عرض خبستن لیو نی وی ♦

ترجمه دری: صاحب غرض دیوانه است .

مورد استعمال: در مورد کسی گفته می شود که برای

بدست آوردن مطلب و غرض خود عقل و منطق را زیر پا

می گذارد و بجز بر آورده شدن غرضش دیگر هیچ چیز

اورا قانع نمی سازد و او غرضش حق هم نباشد .

274— 'A partial man is crazy.'

One pursuing a definite goal applies every means to achieve it.

۴۷۵- دغریب غابش په حلوا ما تیبری ♦

ترجمه دری : دندان غریب بحلوا می شکند .

مورد استعمال : از بد بختی شخص غریب حکایه می کند

و در باره کسی گفته می شود که هم غریب باشد و هم

بد بخت مثلاً از غریبی بحلوا یا فتن خوش شود ، ولی

از بد بختی دندانش در حلوا بشکند .

275— 'A poor man's tooth breaks, even when eating puddings'.

A poor man lives with bad luck.

۲۷۶- د غریب ملا په اذان خوځو ژه نه ما توی •

ترجمه دری : باذان (۱) ملای غریب کس روزه را افطار
نمی کند .

مورد استعمال : در بد چانسى شخص غریب گناهى شود
یعنى اگر ملاى مسجد غریب باشد روزه دار مسلمان
باذان او افطار نمی کند، حالا نکه اذان از دهان
هر مسلمان باشد قابل شنیدن و احترام است .

276— 'No one will break his fast by a poor priest
(mullah) calling'.

A poor man is never listened to.

۲- آذان در دین اسلام اعلام وقت نماز بنا م خدا است ،
و چون مسلمان در ماه رمضان روزه را وقت نماز
شام باذان ملاى مسجد افطار مى کنند ، بنا بران درینجا
برای مثال آورده شده است .

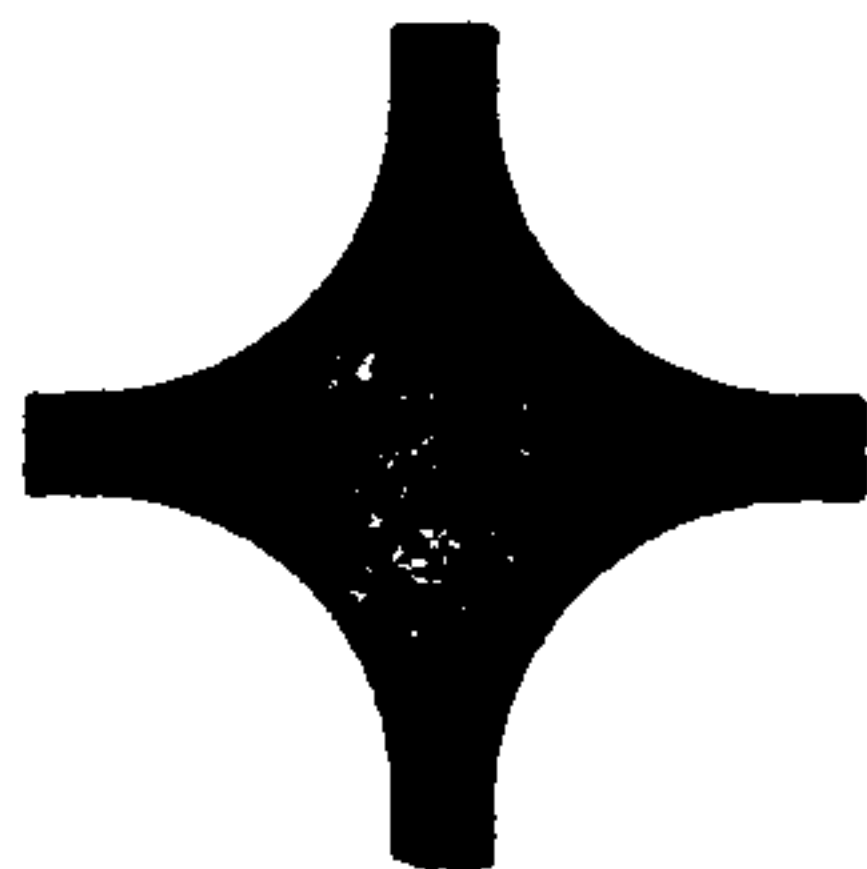

۲۷۷-دغله محای په غره کی نهسته ♦

ترجمه دری . جای دزد در کوه نیست .
 در زبان دری نیز گویند : « دزد در کوه، جای نمی شود »
مورد استعمال: در مورد وار خطا بودن شخص خائن و
 دزد گفته می شود که حتی در کوه هم نمی تواند پنهان شود و
 جای گیرد آرام کند و همین مفهوم در زبان دری ضرب المثل
 دیگر است که می گویند : « دزد بسر خود پردازد » و هم
 در پشته و سن گویند : « دغله پرده خلی » یعنی در پیش دزد
 خس است .

277— 'A thief has no hiding place, even in the mountains'.

A traitor and dishonest man cannot live calmly and comfortably even in the mountains, for he knows how disliked he is

۲۷۸ - دغینمو رویه محوزاو بیبری •

ترجمه‌دری: از روی گندم خار هم آبیاری می‌شود •

مورد استعمال: در مورد کمک‌های با واسطه و یا خیر

رسید، نه‌ای خیر مستقیم گفته می‌شود - مثلاً از لحاظ يك انسان

صالح با انسان غیر صالح هم خیر برسد ما نند اینکده از لحاظ

آبیاری گندم به خار هم آب میرسد و هم وقتی استعمال می‌گردد

که يك انسان از فیض سایر انسان دیگر مستفید گردد •

278— 'Because of wheat a thorn is watered'.
A parasite lives at the expense of others.

۴۷۹-د کابزه تیکي سره کبره توره جوړه یږي .

ترجمه دږي: باڼلاف کچ شمشیر کچ در متاسی آید .
مورد استعمال: وقتی گفته می شود که کردار و یا گفتار
 نا پسند با عمل و قول نا پسند دقا بل روش کچ روید با لمثل
 بعمل آید - مثلا در دقا بل شخص دتکبر اظهار تکبر نمودن
 و یا در برا بر شخص دغرور غرور نشان دادن و غیره . . .

279—'A curved sheath requires a curved sword.'
 Everything is returned in its like.

♦ ۲۸۰ - د کبیر کاسه نسکوره دد

ترجمه دری . کاسه نکبر سرنگو نست :
مورد استعمال : در نکوهش و تقيیح تکبر گفته می شود
وعا قبت آن نگو نی دانسته شده است .

280— 'The bowl of conceit is upside down'.
Conceit is denounced as always being empty like
an upside down bowl.

- ۲۸۱- دکم اصل لوی توپا د اصيل سپک تپاوي •
- ترجمه دري : بزركي كم اصل خفت اصيل مي با شد .
- مورد استعمال : وقتي گفته مي شود كه نا اهل بزرگي بر كرده هوداين بزگزي دن در حقيقت خفت و تحقير و تذليل هخض با اهليت است .

281— 'To honour the base is to insult a noble.'
The appointment of incapable and dishonest persons is insulting to capable and honest ones.

۲۸۲ - د کوچنی په ژبه خپله مور بڼه پوهیږي .

ترجمه دري: زبانون پلر واما د رښخوب مېدانده .
مورد استعمال: کنايتاً در باره کسې کفته سي شود که
 سازنده يك چيزو يا يك ساختمان ويا وارد دريك کار ويا
 شد و مطلب اين است که چنين کس نسبت بشخص نابالغو
 نو وارد بيشتر مستحق اظهار نظر در موردان چيز ويا
 ساختمان ويا کار سي باشد - زيرا او بما هيتان چيزو يا کار
 خوبتر سي فهمد ما ننده ما در که بزبان طفل خود ازد پگران
 بهتر مېدانده ويا اېنکه مشکلات يك فن را اهل فن خوبتر
 فهميد، سي توانده .

282— 'The mother knows the tongue of her child.'
 'Experience is worth earning'.
 An expert knows his work.

۲۸۳ - دکور پیرچا ته نه معلوم پیری •

ترجمه دری: هر شد خا نه بکس معلوم نمی شود .
 مورد استعمال: وقتی گفته می شود که یک خا نواده و یا
 یک قبیله و یا یک قوم و ملت بزرگان و دانا نشینان خود
 اعتنا نداشته باشند و بزرگان و دانا نشینان بیگانه را
 بیشتر احترام کنند .

283— 'One does not know the saint of his family.'
 One seldom respects the learned and the great per-
 son of his nation, but often the one from another na-
 tion.

۲۸۴ - د کور خپره د با ندی مه کوه .

ترجمه دري: سخن خانه را بیرون مکن .

مورد استعمال: وجیزه نصیحت امیز است و بکسی توصیه

نی شود که اسرار و از های محرمانه خانه خو در ادر بیرون

خانه فاش می سازد .

284— 'Don't say outside what is said at home'.

Do not reveal the secrets.

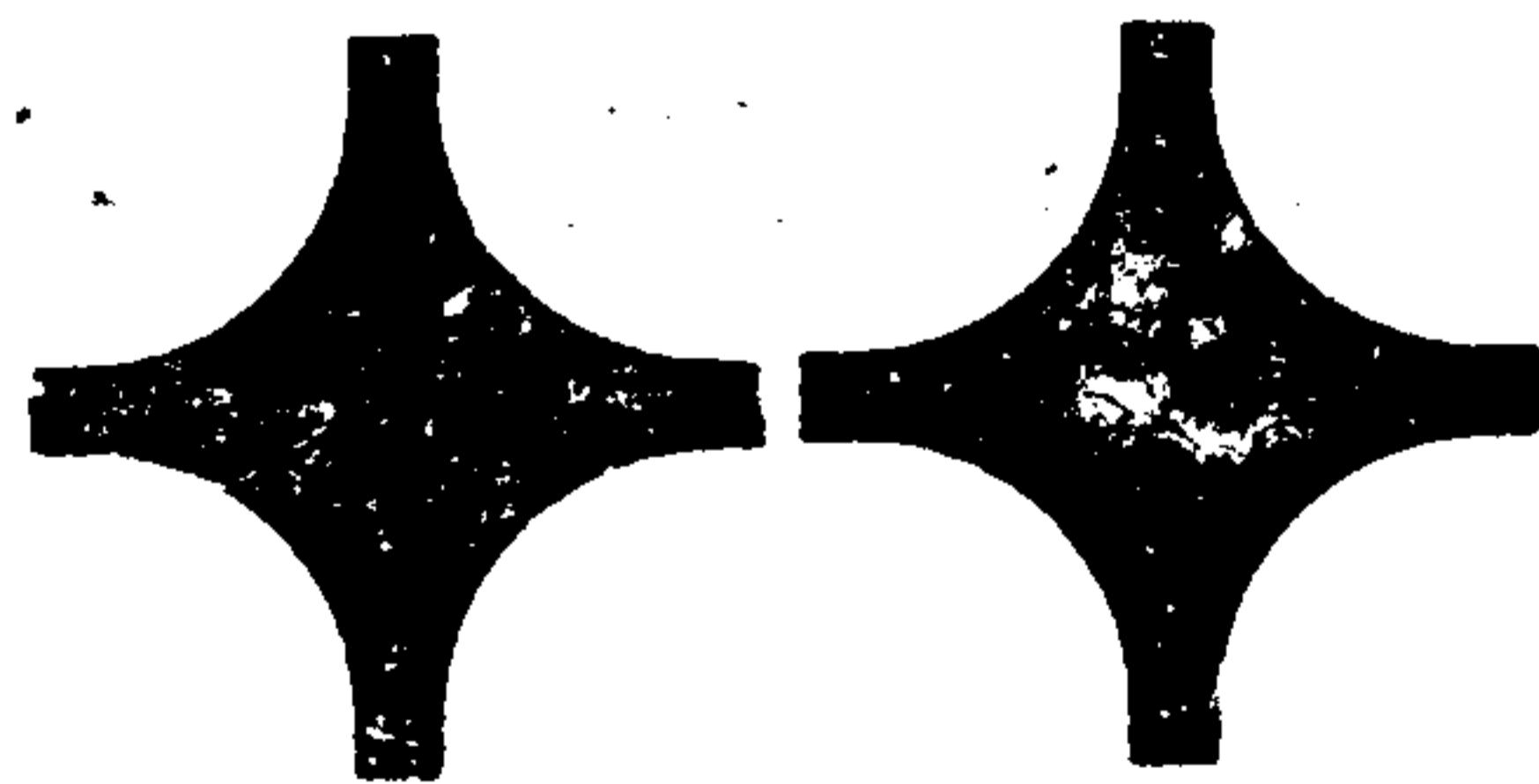
۲۸۵ - د کونډی دوو غوايي ويووت نه بل نيزه ووت نه .

ترجمه درې: بيوه دوو گاوداښت بکې ايرون نيمې رفت
ود بگري د رون نيمې در آمد .

مورد استعمال : در مورد کسی گفته می شود که با دو
مشکل متناقض رو برو گردد و یا بین اجرای دو امر متناقض
قرار گیرد .

285— 'A widow had two bulls, one (didn't go) out
and the other (didn't go) in'.

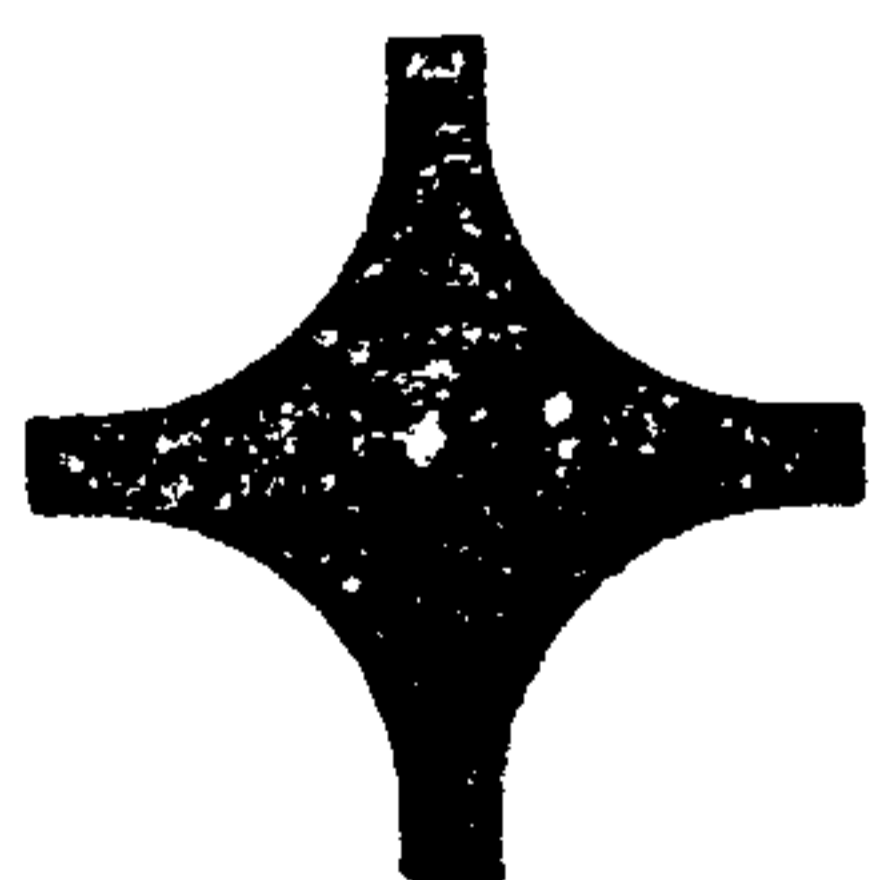
To solve two opposing difficulties is hard.

۲۸۶ - د هکونک په ژبه هکونک پوهیږي .

ترجمه دري : زبان گنگه را گنگه مپي ازل .
مورد استعمال: وقتی گفته می شود «حقیقتاً دو نفر گنگه
باشاره با هم انها م و تفهیم نما پندویا کنایته در باره دو
تن هم مسلکانه که در چوکات مسلک خود بهم صحبت کنند
استعمال میگردد .

286— 'A mute knows the tongue of another mute'.
Two experts of the same trade know each other's
language.

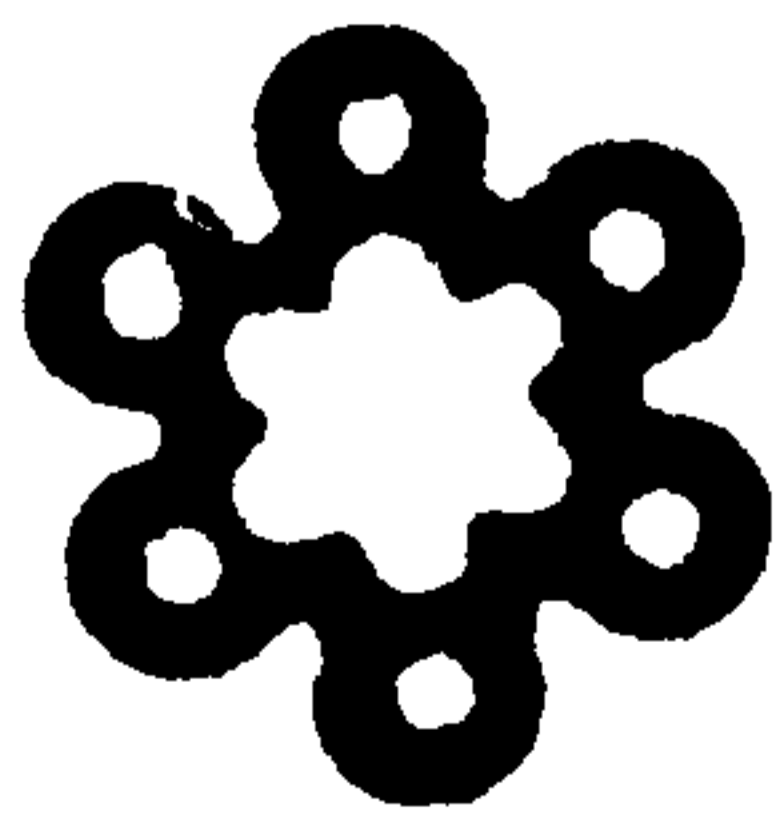

۲۸۷ د کوننگ په ژبه مور پوهیږي

ترجمه دري : زبانون گنگ را مادرش پيداند .
 مورد استعمال : وقتيکه ديگران از حل مشکل يك قضيه عاجز شوند و زنها شخصيکه در ان قضيه وارد است آنرا حل نمايد دوباره آن شخص کنايته ميگويد که « زبان گنگه را مادرش پيداند » و يا حقيقتاً در باره ما دري گفته مي شود که فرزندان گنگه باشد .

287— 'A mute's mother knows his tongue'.

Every person knows what he is experienced. An expert knows the problems of his trade.

۲۸۸- دھکیدی کر ناز دز مری خیرل بنه دی .

ترجمہ دوی : از ناز دادن و با ہ پارہ کردن

شیرخو بست .

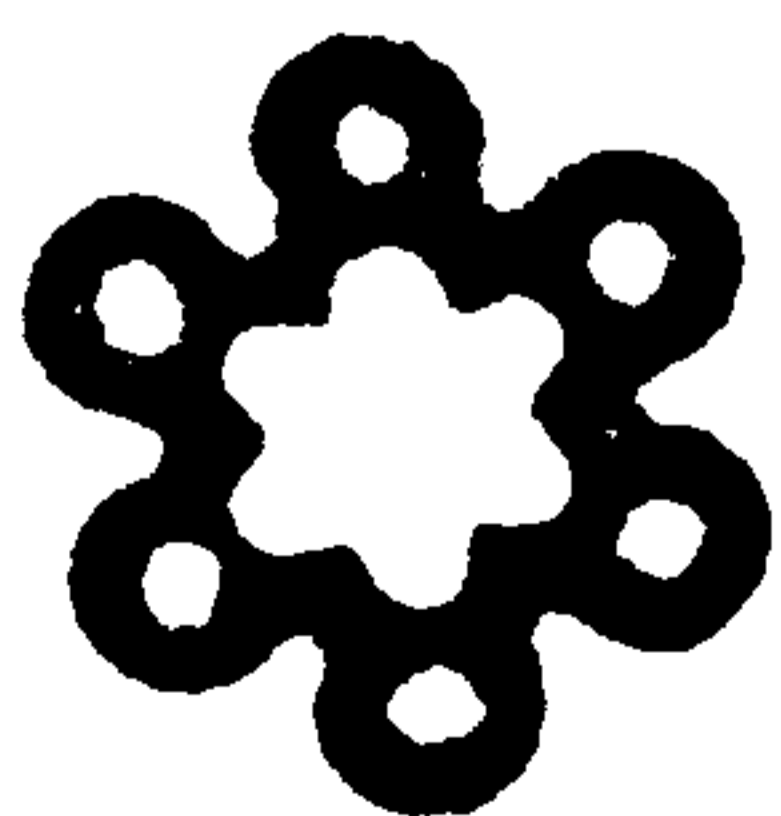
مورد استعمال : تشویق بملوہمت و اجتناب از زبونی و

پستی است یعنی انسان بلند ہمت با یاد از نوازش انسان دین

کشتن بدست اشخاص بلند ہمت را بہتر بدانند .

288— "To be torn apart by a lion is better than to be shouted at by a fox, .

Better be killed by a courageous person than to be shouted at by a coward.

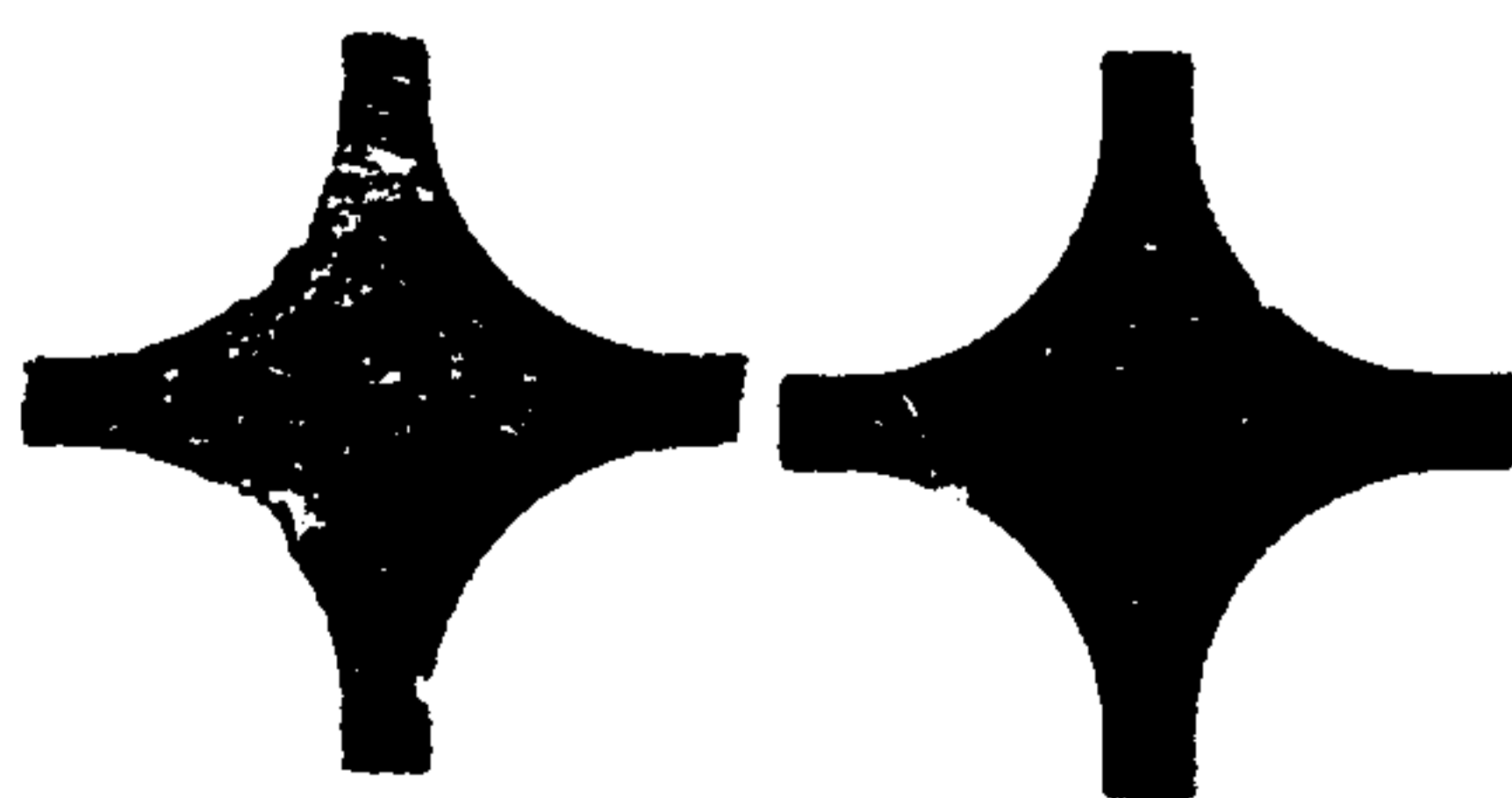

۴۸۹- د لو هکری چی رضا نه وی : لو ر په
لوټه اچوی •

ترجمه دری : دل دروگر اگر نپاشد داس را بر
کلوخ تیز میکند - ویا بر کلرخ سیانه اژد.
مورد استعمال: در مورد شخصیکه نمی خواهد از دل کار
کند و برای کار کردن بهانه می جوید گفته می شود - و
هم در عین حال نا راضی بودن کار دیگر و دهقان را باعث
بهانه جوئی و سبب تعطیل کار دانسته است.

289— 'When a reaper does not like to work, he sharpens his scythe with a clod'.

The one who does not want to work makes excuses for it.

۴۹۰ - دماغ دی. پوپل و پو ای نشی په کورکی دی
مورکان له لوبی مری

ترجمه دری : د ماغت را ایل برده نمی نوا ند درخا نه ات
موش ها از گرسنگی می میرند .

مورد استعمال : شخص متکبر و غروری گفته می شود که
در این حال بی بضاعتی یا خسب هم باشد .

290— 'An elephant cannot carry your conceit, but mice die of hunger in your house'.

A conceited person is empty minded like an empty house in which even a mouse cannot find anything to eat.

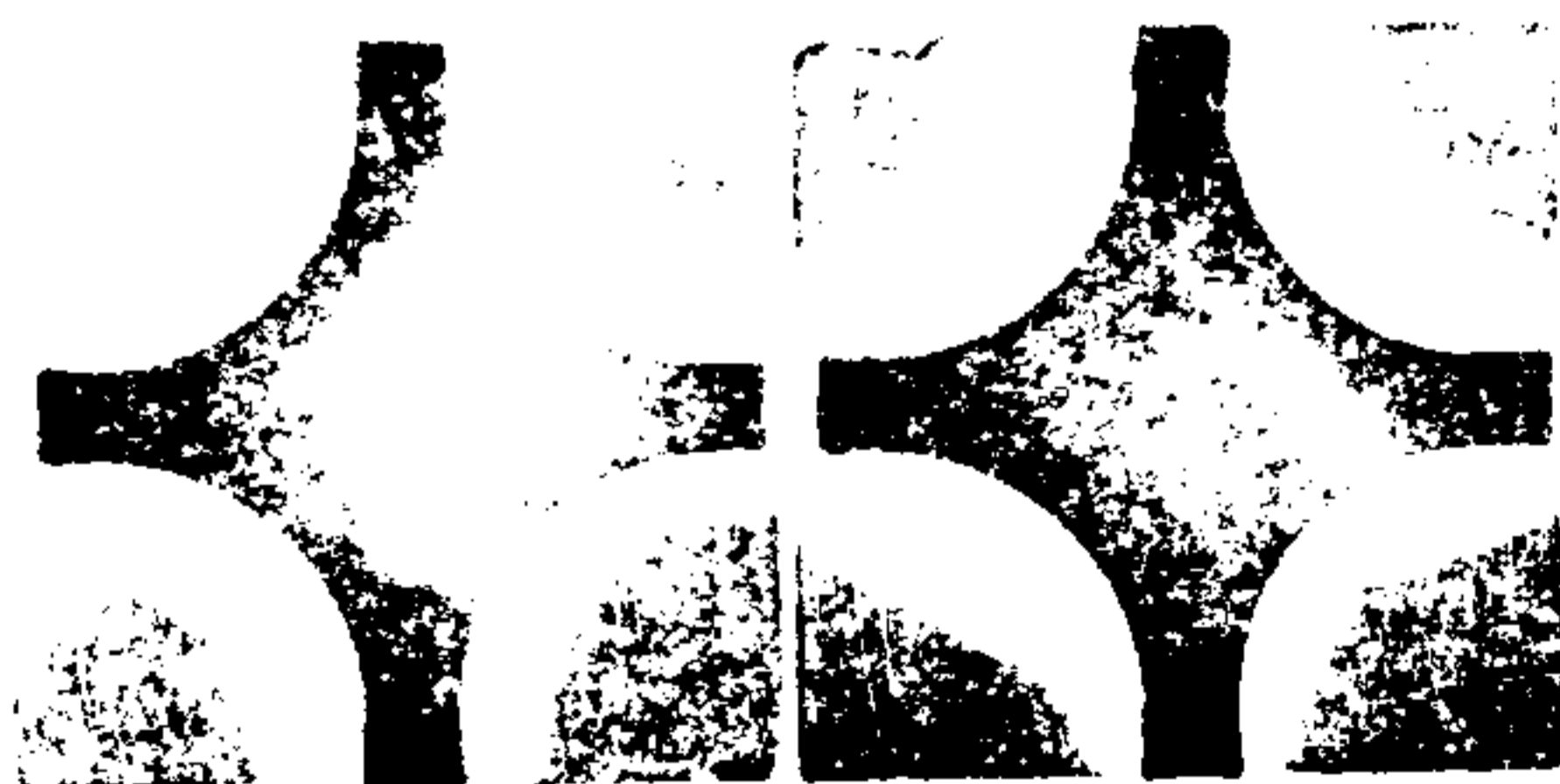

۲۹۱- دهر دخوا هه دنا مرد به نس کبئی پاتی کیبری

ترجمه دری : خوراک درد در شکم نا درد می ماند .
مورد استعمال: ذاهراً و وقتی گفته می شود که شخصی
 بدوست خود مهمانی ندهد و ای آن دوست جواب مهمانی را
 مهمانی ندهد - ولی گناهی در مورد کسی استعمال میگردد
 که احسان دوست خود را فراموش کند و در عوض احسان
 دوست احسان ننماید .

291— 'A generous man's meal remains in the stomach of a stingy man'.

Return favor for favor.

۴۹۴ و - د مړو او بوو بېر بېر هله توندواو

• بومه بېر بېر •

ترجمه دري : از اب آرام بترس از اب تند بترس .

مورد استعمال : ظاهراً در باره اب آرام دریا و اب تند

دریا گفته شده یعنی اب آرام دریا عمیق زیاد دارد از آن باید

ترسید و اب تند دریا گرچه تیز می رود عمیق آن زیاد

نیست از آن نباید ترسید - ولی کنایه در مورد اشخاص

آرام و دست‌خود و اشخاص تند مزاج و عصبی نیز استعمال

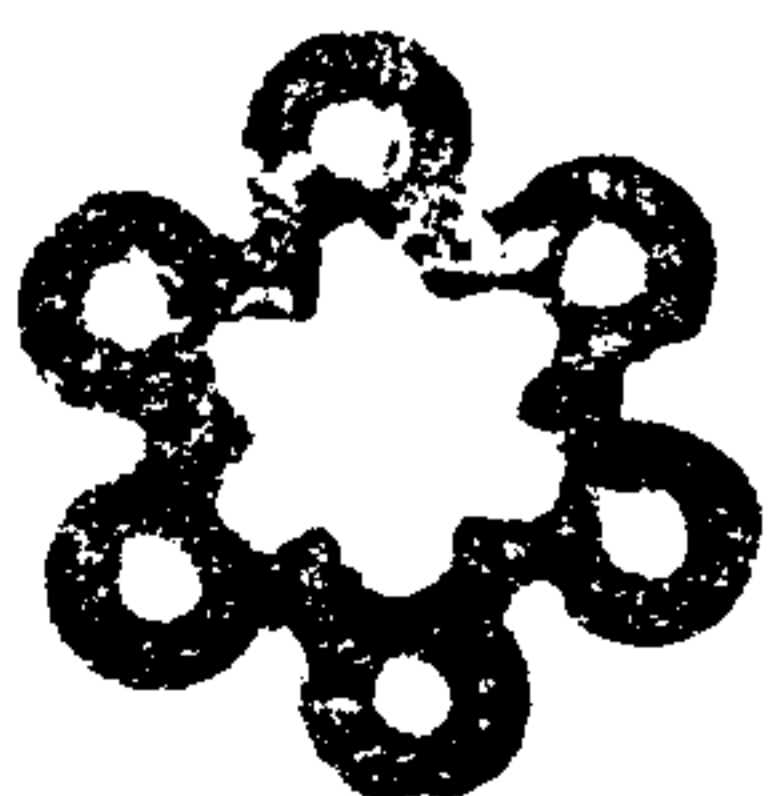
میگردد یعنی از اشخاص آرام که ظاهراً مانند اب آرام دریا

تندی ندارند باید ترسید و از اشخاص تند مزاج که تندی

شان مانند اب تیز و سریع است نباید ترسید .

292-- 'Fear the still standing water, but not the fast running'.

The still --standing water may be deep but • the fast--running is never.

♦ ۲۹۳- دمره خنجه شیطان هم بیزاره دی

ترجمه دری : از مرده شیطان هم بیزار است .

مورد استعمال: در مذمت اشخاصی گفته می شود که از

مردگان بدگویی کنند و با زبان اخطار می دهند که از

مرده شیطان هم بیزار است پس انسان باید بطریق اولی

از مرده بدگویی ننماید .

293— 'Even Satan is afraid of a dead person.'

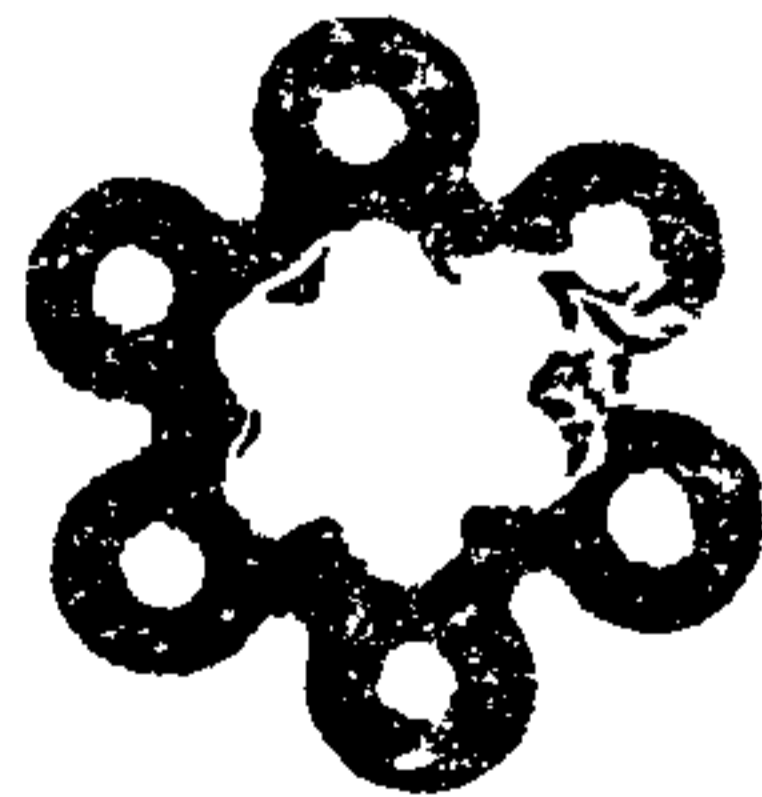

۴۹۴- دمنگري سر په دښمن ټکوه .

ترجمه دری : سر ما رو ا بدست دشمن بکوب .
مورد استعمال : در باره دفع يك خطر به خطر دیگر گفته
می شود زیرا هر خطر یکی از این بود و بفرج دفع کنند،
است پس توصیه می شود که اگر زه پینه مساعد باشد خطر
را باید به خطر دفع کرد .

294— 'Have an enemy crush a mangari snake's head'.

Protect yourself from peril by peril, as the proverb says 'An enemy of my enemy is my friend'.

۴۹۵- داستان زهری گر عخنده گید و بنه دهه
 ترجمه دری : از شیر نشسته رو باه گردناه و مهر کن
 بهتر است .

مورد استعمال: هر سو رد شخص تنبل و بی کسار گفته
 می شوند یعنی اگر شیر هم ایسکار و بی حرکت خوابیده باشد
 رو باه گرد زنده و حرکت کننا ه ز و بهتر است درین ضرب المثل
 علاوه بر تحريك بكار تشويق سياحت هم مضمون است .

295. 'An active fox is better than an inactive lion'.

Action brings exploitation.

۴۹۶- دنورو دا نیمه نیمه دا نادایوه نیمه .

ترجمه دری : از دیگران نیم نیم واز مادر کلان يك
ونیم .

مورد استعمال: در مورد شخص حریص فریبکار گفته می

شود و منشاء آن روایت کوتاهیست که میگویند: يك
مادر کلان سه نواسه داشت و سه نان پخته بود بهر نواسه
يك يك نان داد یکی از نواسه ها از پرسید « شما چه
میخورید .

مادر کلان گفت: خالکی خورم نیم نان تو دیده می
ونیم نیم نان دو نواسه دیگر! « پس باین فریب به نواسه
ها نیم نیم نان رسید و بمادر کلان حریص و فریب کار
يك ونیم نان .

296-- 'One half for every one, one and a half for the grandmother'.

A grandmother gave a loaf of bread to each of her three grandsons, leaving none for herself. One of the children asked her--do you have any left for you? none; unless each one of you give me a half of your loaf of bread. Every one of the three gave her half of his

۴۹۷ دنه زویه هینه نه ورکیبری دسپی زویه
هینه ورکیبری .

ترجمه دری: از نبودن پسر خانواد، گم نمی شود از
بودن پسر سنگ صفت خانواده گم می گردد.

مورد استعمال: درباره گریکتر پسر گفته می شود یعنی

گریک خانواده بزرگ و نادره ار بکه پسر نباشد از این

نمی رود ولی اگر پسر ی باشد که اوصاف سردانه نداشته

باشد تا نام خانواده خود را حفظ کند تنها نام خانواده

را بد نام نمی سازد بلکه از بین می برد .

Not having a son-will not cause a family to abandon their place of domicile but having a doggish son will do so.

A bad character in the family will bring notoriety to it.

۲۹۸ دنیا به امید خورده کیری •

ترجمه‌داری: دنیا با امید خورده می‌شود.

مورد استعمال: درست‌بودن امید گفته می‌شود و توصیه

است بزینست با امید که نسبت بزینست نا امید می

پایه‌ارتری با شد.

298— 'One lives with hopes'.

One lives a happy life hoping for a better future.

۲۹۹-دنیا و یریری نزه انگیری

ترجمه دری: مال دنیا که زیاد می شود دل تنگ می گردد .
 مورد استعمال: در نکوهش زیادت مال و خست دادن از
 گفته می شود یعنی بهمان اندازه که مال زیاد می گردد
 دل مالدار رو به تنگی می گذارد و بخلش رو با نرودی .

299— 'The richer, the greedier'.

'The richer, the more frugal'.

'The richer one gets, the stingier he becomes.'

♦ ۳۰۰ - دوی سترگی به دیگد ان کی وی ♦

ترجمه دری : - چشم گرسنه درد یگد ان می باشد .
مورد استعمال : - کنا یقدر باره کسی گفته می شود که
همیشه در هر موقع فکر چیز و یا مطالبیکه در جستجوی آنست
می باشد و مانند گرسنه ایکه بانتظار طعام سوی دیگد ان
دنی یند .

330— 'A hungry man seeks the kitchen.'
One must seek his goal persistently, as a hungry
man seeking food.

۳۰۱- دوست به دی و ژپوی، دشمن به دی و خندوی.

ترجمه دری : دوست ترا بگریه خواهد آورد، و دشمن
ترا بخنده.

مورد استعمال: در وقتی که یک شخص به سبب شنیدن
حقایق تلخ از زبان دوست خود برانجا ویا با اثر سخنان
فریبنده دشمن خود خوش شود برای تنبیه آن شخص
گفته می شود، ناحقاً بق تلخ دوست خود را بخوشی بشنود
و از آن نرنجا و به تملق دشمن اریب نخورد و خوش نشود

301—'A friend criticizes bitterly, and an opponent
praises sweetly.,

Hearing bitter criticism is not sweet but bears
sweet results.

۳۰۴- دوست ته حال واپه ، د بنهن ته لاپی وهه .
ترجمه دری . بدوست حال بگو، بدشمن لاف بزن .

مورد استعمال: در طرز گزاره با دوست و دشمن گفته

می شود یعنی بدوست حقیقت حال خود را اظها ر کن ، او

را همه رد و غمشر یک خود بدان ، ولی دشمن را از حقایق

احوال خود غافل نگهدار و احوال خود را پشت پرده

لاف پنهان کن .

302— 'Tell a friend the truth, but brag before an enemy'.

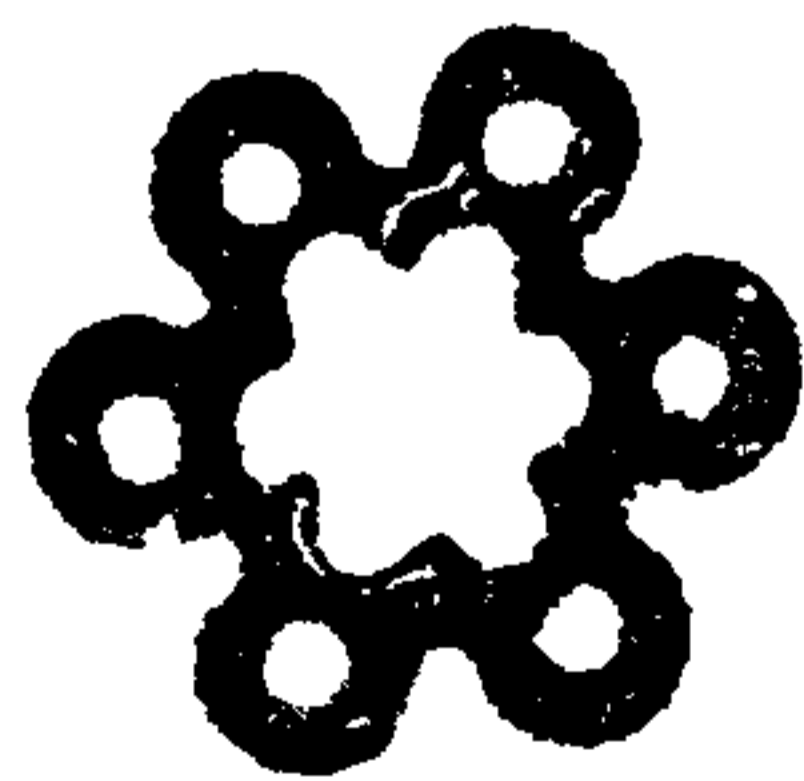
Reveal your real—self to a friend, but hide it from an enemy by bragging.

۳۰۳ = دو نه توپ و هه چه دپینو و نه لویبری :
 ترجمه دری : آنقدر خور بزنی که از پای نیفتی .
 مورد استعمال : بکسی گفته می شود که با لاتراز توان
 خود بکاری اقدام کند و توصیه می شود که یک انسان
 باید در اقدامات خود تعادل را از دست ندهد و با اندازه
 توان و استعداد خود بکار اقدام نماید .

303— 'Jump so high as not to break your legs'.

Try not to attempt doing something of which you
 are not capable.

۳۰۴- دهر چا سره خپل سیوری مل دی .

ترجمه دری : با هر کس سایه اش همراه است .

مورد استعمال : کنایه در باره اعمال انسان

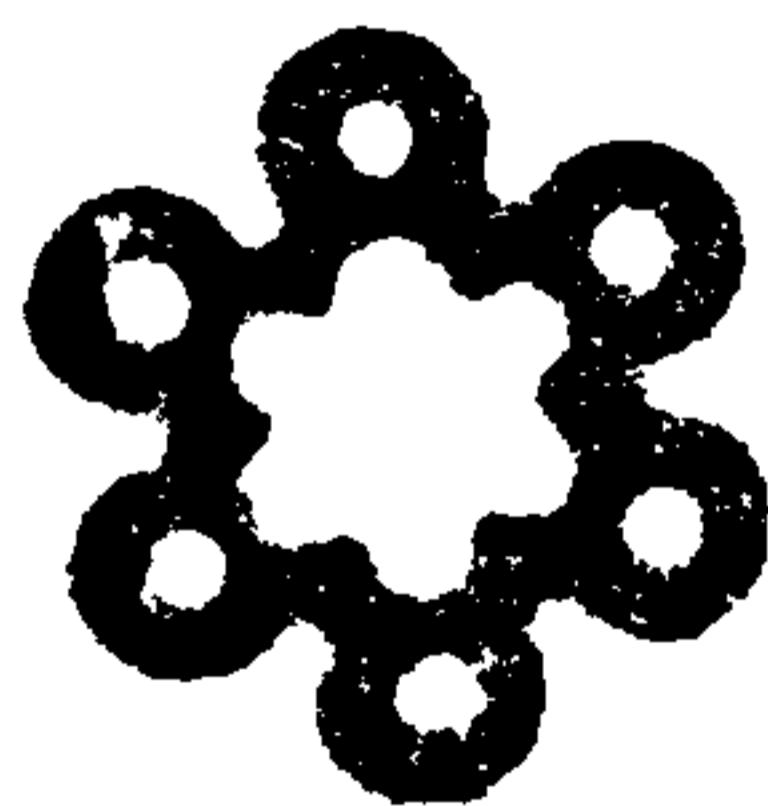
گفته میشود یعنی اعمال انسان یا اثرات و نتایج اعمال

انسان مانند سایه انسان با او همراه است پس هر انسان

باید بکوشد تا همراه خوب با خود داشته باشد .

304— 'Everyone is followed by his shadow'.

One reaps what he sows.

۴۰۵ - نه هر سه ری اب په خپل لاس کښی دی :
 ترجمه دری : اب هر کس در دست خودش است .
 مورد استعمال : در اینجا « اب » بمعنی « ابرو » است یعنی
 ابروی هر انسان در اختیار خود اوست که آنرا با احترام
 حفظ می کند و یا در راه استفاده های جزئی و شخصی می ریزاند .
 304— 'Keeping self—respect is one's own job'.

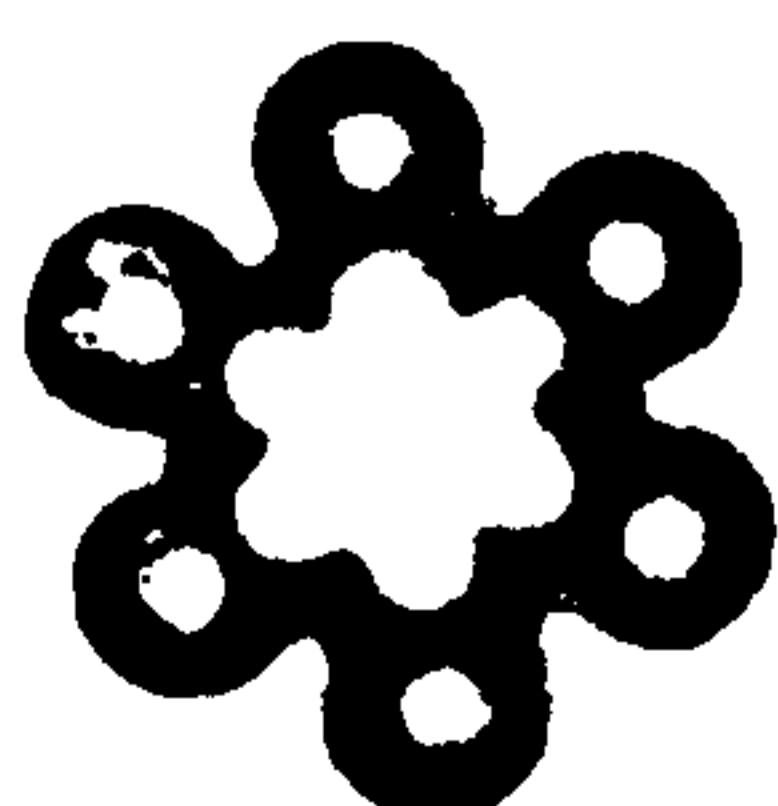
۳۰۶ - دهغه مه بیر یزه چی له خدایه بیر یوری،

دهغه و بیر یوره چی له خدایه نه بیر یوری •
تر جمه دری : از کسی نترس که از خدایه ترسد ، از
کسی بترس که از خدا نمی ترسد .

مورد استعمال : در مورد خدا ترسان و خدا نترسان گفته

می شود - یعنی کسی که از خدایه ترسد او از ارتکاب ظلم
خیانت ، تجاوز بحقوق دیگران و همه اعمال ناشایسته اجتماعی
می گریزد پس از و ترسیدن هیچ مورد ندارد - بالعکس
انسانیکه از خدا نترسد او از ارتکاب هیچگونه اعمال نا
شایسته اجتماعی هر اس ندارد پس از چنین شخص باید هر اسید

306— 'Fear the one who does not fear God'.
One fearless of God may commit any sort of crime.

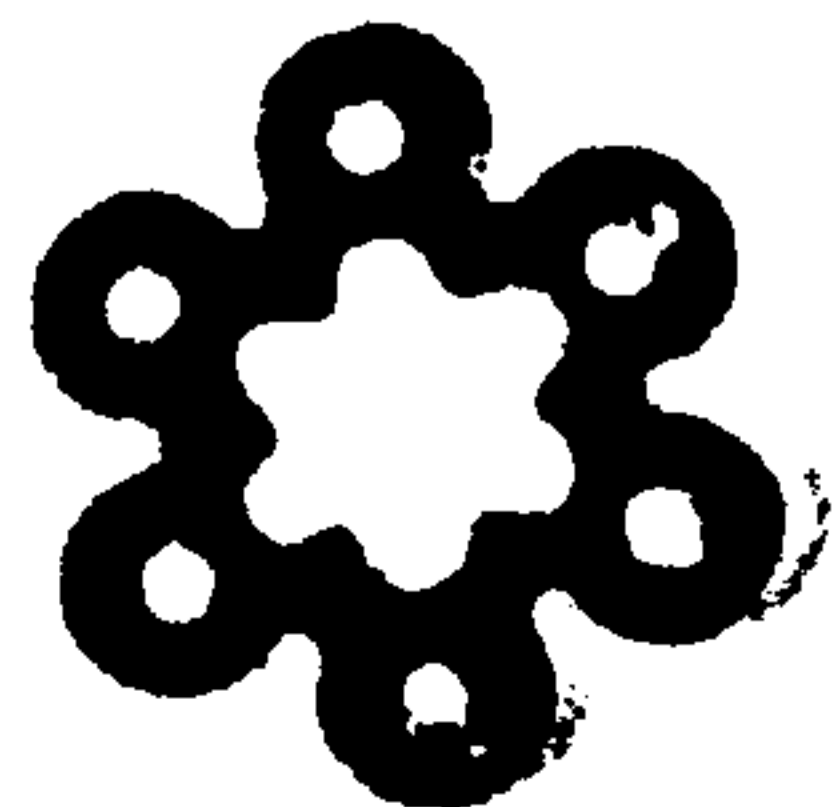
۳۰۷ - دیوار نم زده وی انسان غم

ترجمه دری : دیوار را نم کهنه سی سازد
و انسان را غم پیر .

مورد استعمال : وجیزه پند دهنده است ، یعنی هما نظور
یکه دیوار را نم کهنه سی سازد و بنیادش را سست سی گردانند
غم انسان را زود تر به پیری سی رسانند و از پای سی اندازد
پس تا که ممکن است انسان نباید خود را بغم بسوارید و با
مغلوب آن گردد بلکه بعمل غم باید پی برد و با آن مبارزه
نمود ، تا با از بین بردن عمل غم خود غم را از بین برداشت .

307— 'Moisture makes a wall wear and tear and grief a man'.

Grief makes a man aged like moisture wears and tears a mud—wall. Therefore don't grieve much, don't be desperate with down—falls and always work to succeed.

۳۰۸ - دیوارها هم خوب و نه نری

ترجمه نری : دیوارها هم گوش دارد .
در زبان نری گفته می شود (دیوارها هم گوش دارند و موشها گوش)
مورد استعمال : در اهمیت حفظ اسرار و احتیاط در گفتار
استعمال می کرد یعنی با اینکه در چهار دیوار خانه صحبت
شود و باز هم احتیاط را نباید از دست داد و چنان تصور باید
نمود که دیوارها هم گوش دارد .

308— 'Walls listen too'.

In telling secrets be very cautious.

۳۰۹- دیوه لاسه تک نه خیری .

ترجمه دری: از یک دست آواز نمی برآید .
 در زبان دری نیز گویند « از یک دست آواز نمی برآید »
 مورد استعمال: در مورد لزوم زیست با همی و
 رغبت دو جانبه بین انسانان گفته می شود یعنی اگر د و
 انسان مانند دودست با هم رغبت کنند و هم آواز شوند
 می نوازند صدای موفقیت را بلند نمایند و رزق رغبت یکجانبه
 اغلب بجایی نمی رسد و انسان یک دست از آن صدای نمی برآید .

309— 'Moving one hand does not make a sound'.
 Cooperation and not individualism leads to achieve-
 ment.

۳۱۰ = دیوه مری دسلو با دار •

ترجمه دری : غلام بکنی و با دار صد.

مورد استعمال : در محیطی گفته شده که هنوز

مفهوم با داری و غلامی در میان بود و شخص پرستی یا (فرد

پرستی) رواج داشت و در آن زمان این ضرب المثل وقتی

گفته می شد که اگر شخصی غلامی یا نوکری و یا اطاعت بکند

شخص مقتدر و با نفوذ را قبول می کرد در آن صورت دیگران

او را از لحاظ با دار مقتدرش به داری می پذیرفتند .

310— 'Be slave of one and boss of a hundred'.

Serve the powerful man to boss over hundred.

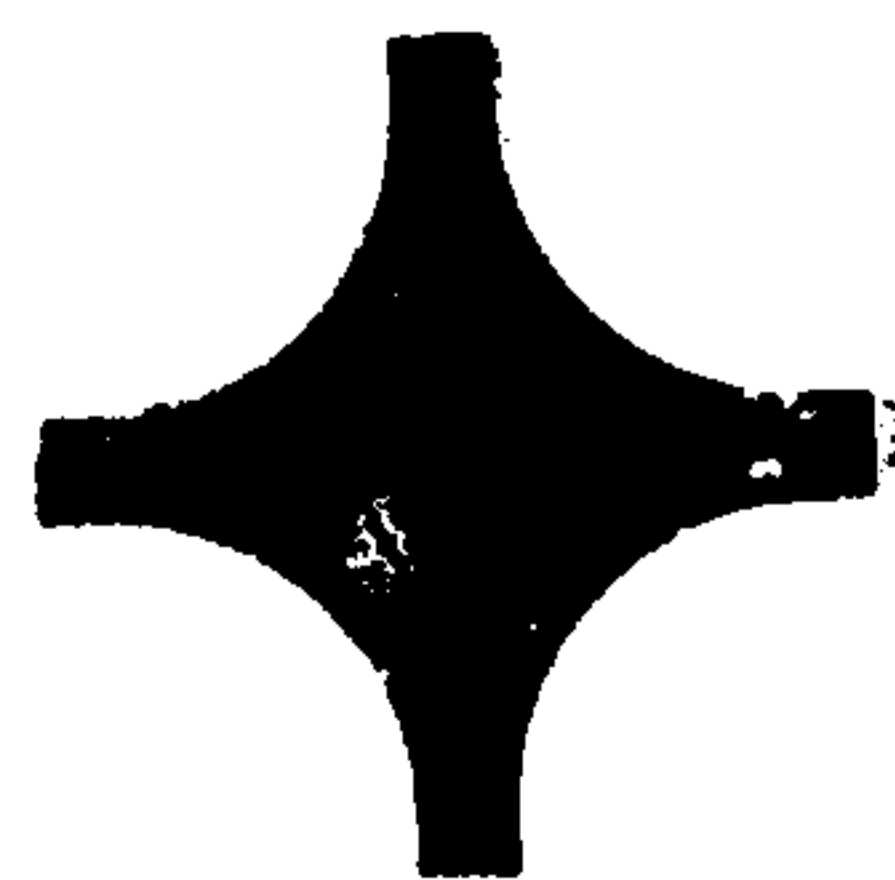

۳۱۱ - دیوی سپیری دپاره پوستین اور ته مه
اچوه

ترجمه دری: بخاطر یک شپش پوستین را در آتش
سیفگن .

مورد استعمال: بکسی گفتد می شود که برای
جلوگیری از یک خطر بسیار کوچک خساره بزرگ بخود
وارد می کند ما ننند اینکه برای دفع خطر یک شپش
پوستین را با آتش بیندازد .

311— Don't burn the fur coat to kill a louse.
Do not bring a great loss upon yourself just to
avoid a small loss.

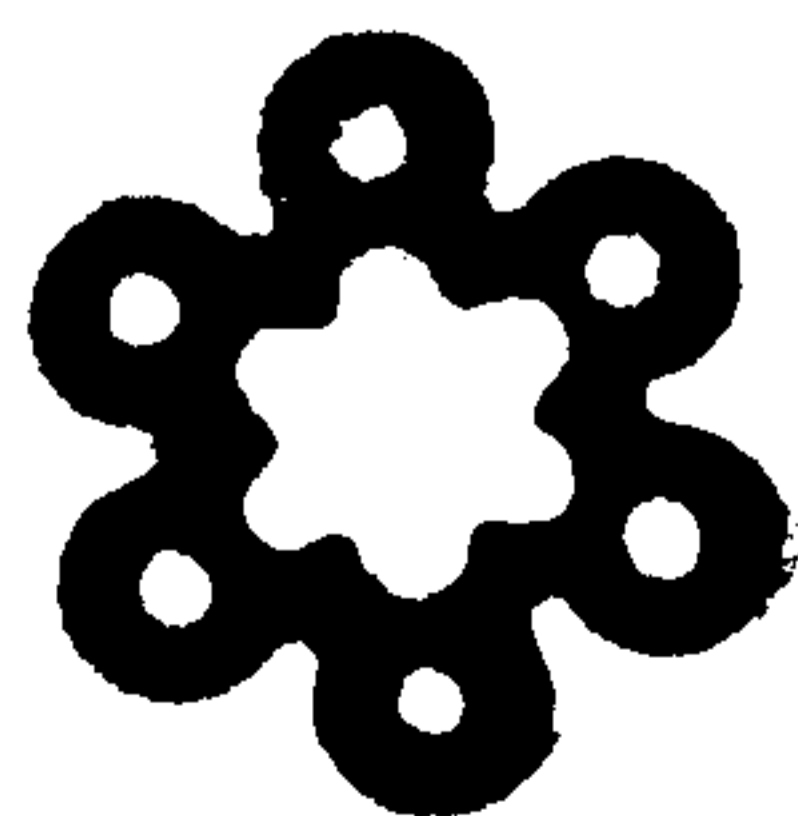
۳۱۲- دیوی ورعھی حکومت دسلو کلو کور
خرا بوی •

ترجمہ دری : حکومت یک روزہ خانہ صد سالہ را
خراب مینکد •

مورد استعمال : در مورد حکومت استبدادی و
ظالم گفته می شود یعنی حکومت مستبد و ظالم اگرچه یک
روزه باشد در همان یک روز می تواند خانہ صد ساله را بخرک
یکسان و نا بود سازد •

312— 'A one day government ruins a hundred year old family.'

A despotic government, even for one day, ruins and humiliates a nation.

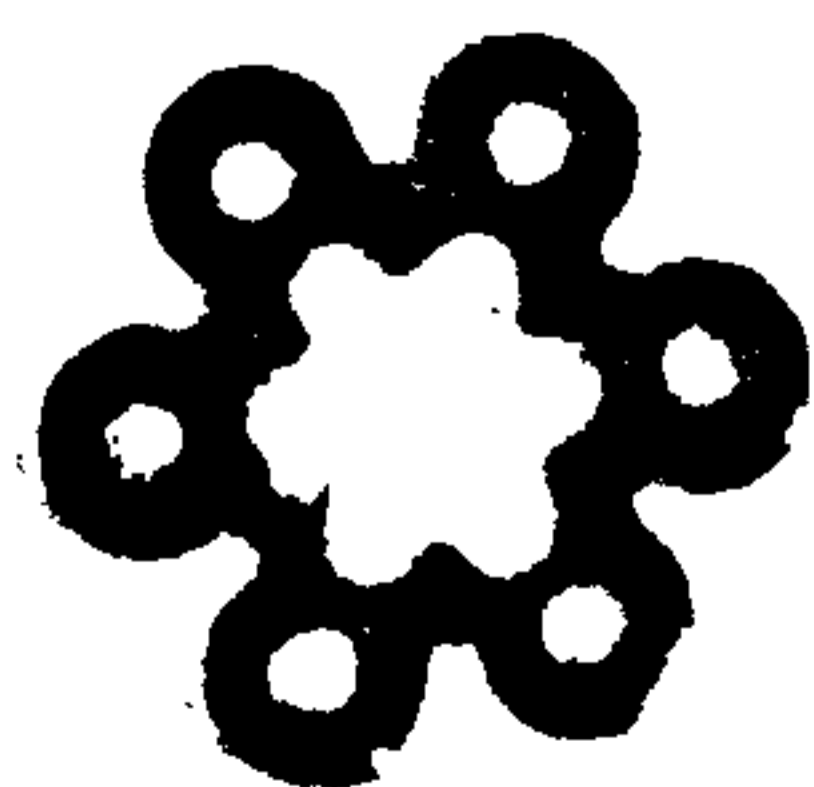
۳۱۳- دیره چپی پر عجای پر ته وی در نه وی.

ترجمه دری : سنگ بر جای خود سنگین است در زبان
دری عیناء موجود است.

مورد استعمال: برای کسی گفته می شود که بر جای خود
ارام نمی گیرد در هر کار و هر موضوع مداخله می کند
و قدر متانت خود را از بین می برد.

313— 'A stone not moved from its place seems heavy'.

Avoid interference in other's work which is to be respected.

۳۱۴- دیر ه دیتیم پر سر او پری:

ترجمه دری: سنگ بر سر یتیم می افتد - یا - سنگ از سر یتیم خطا نمی رود.

مورد استعمال: ظاهراً در باره بدبختی و بد چانس یتیم گفته می شود ولی کنایه در مورد اشخاص بدچانس که عموماً در مسیر بدبختی ها قرار میگیرند نیز استعمال میگردد.

314— 'A Stone falls on the head of an orphan'.
Bad luck comes to an unlucky.

۳۱۵ پومه کپی‌یدی نه شوه ویل یی عجمکه کپره ده:

ترجمه دری: ر قاصه ر قیصده نمی تو ا نست بی گفت
زمین کج است.

مورد استعمال: در مورد اشخاص نا لایق و بی استعداد
و نا اهل گفته می‌شود که در عین حال از خود راضی می
باشند و برای پنهان کردن نا لایقی و عدم استعداد و نا
اهلی خود بهانه‌های گوناگون می‌تراشد

315. 'A Gypsy couldn't dance, said the ground was uneven'.

An incapable person always makes, excuses for his failures.

۳۱۶- دودوی خپله خوره عقل له بله زده کوه :

ترجمه دری: نان از خور بخود عقل از دیگری
یاد بگیر .

مورد استعمال: در توصیف اسوختن از دیگران گفته
می شود زیرا هیچ انسان نمی تواند همه چیز را به
تنهایی از خود بیاموزد او برای تکمیل ذهنی و عقلی خود
مجبور است به دیگران رجوع کند و آنچه را که خود نمیداند
از دیگران بیاموزد .

316— 'Eat on your own account and learn from others.'

Learn from others what you don't know.

۳۱۷- دودی دلو بستی له مخی خوړ له کپیری •

تر جمه ددی: نان از روی ظرف طعام خورده می شود.
 مورد استعمال: ظاهراً در مورد نظافت ظرف طعام
 گفته می شود که طعام ظرف نظیف و پاک در اشتها تاثیر
 بارز دارد ولی کنایه در آرایشی و نظافت و ترتیب ظواهر
 هر چیز استعمال میگردد.

317— 'Food is eaten from a plate'.

A clean and nice—looking plate brings an appetite.
 Keep yourself clean and well mannered.

۳۱۸- دودی که دبل ده انس خودی خپل دی

تر جمله دری: نان اگر از دیگر است شکم از خودت

است.

مورد اسمعیال: بشخص پر خوری گفته می شود که

خوردن را نسبت به صحت خود بیشتر دوست داشته

خصوصاً که نان هم از خودش نپاشد بچنین شخص گفته می شود

که نان اگر از دیگر کس است شکم از خودت می باشد.

318— 'If the food is another's the stomach is yours'.

Eat enough to keep healthy.

۳۱۹- دیر ه کجه د مایه سر خوری •

تر جمه د ری: سود زیاد سر سرما په را میخورد .

مورد استعمال: در مورد خطر فکر سود زیاد در

سرما په انفرادی گفته می شود که اغلب سرما په های

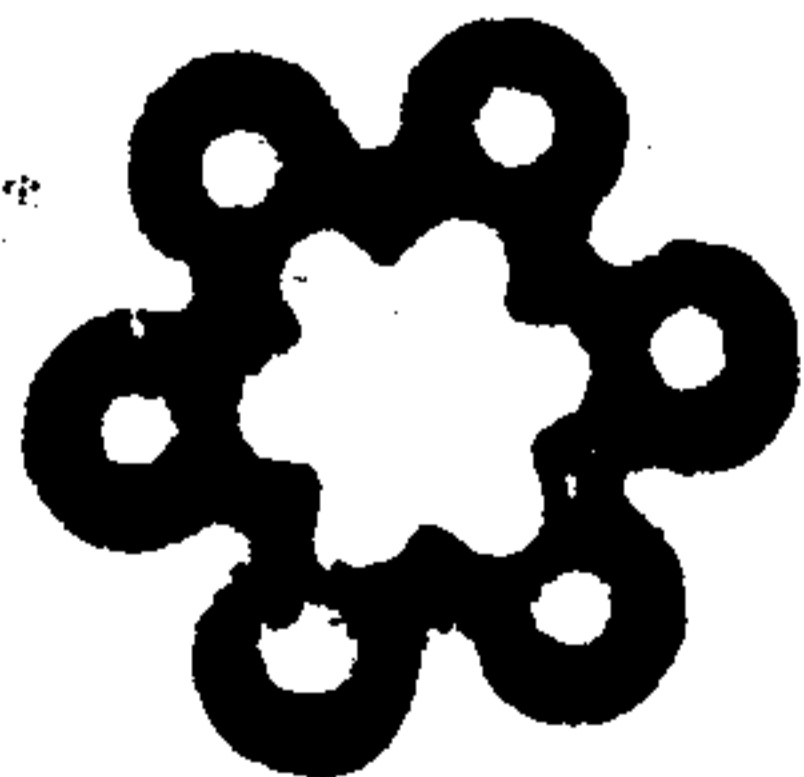
انفرادی در انتظار سود زیاد را که می ماند و بالاخره

با اثر کود زیاد از بین می رود از جهت درین ضرب المثل

می گویند که «سود زیاد سر سرما په را میخورد .»

319— 'One speculating to earn too much may lose his capital'.

Speculating for too much profit may not always be profitable.

• ۳۲۰ = دیریی نه موندل لبره یی نه خوړل

تر جمده دری: زیاد را نمی یافت کم را نمی خورد.

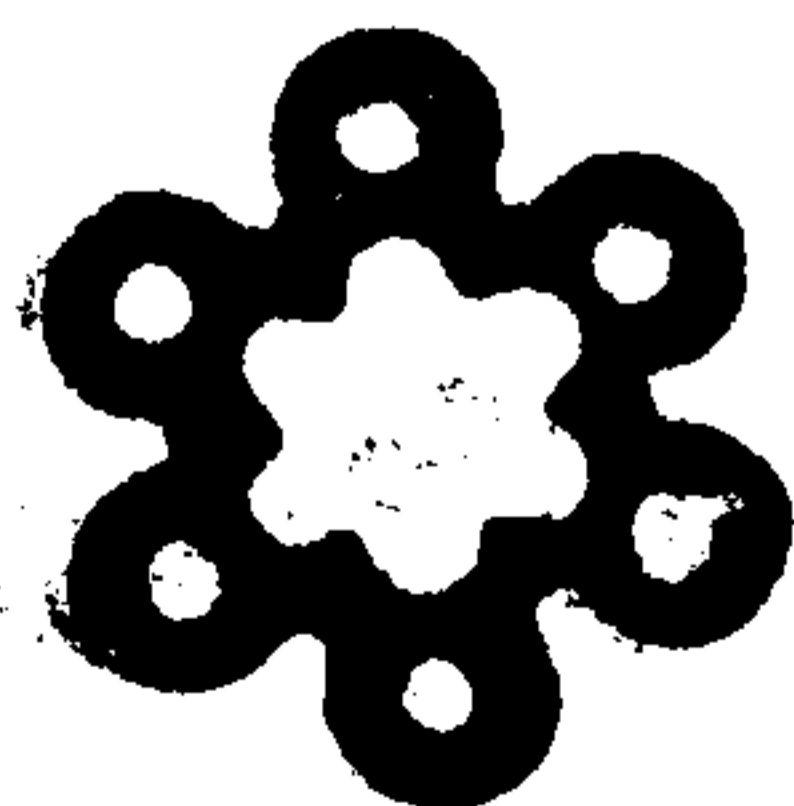
مورد استعمال: در باره کسی گفته می شود که

هم حریص باشد و هم خسیس حریص در زیادت طلبیدن مال

و خسیس در صرف نکر دن مال-چنین شخص آنچه حرص و ازاو

می طلبد نمی یابد و آنچه که دارد از خست صرف نمی کند.

320— 'He couldn't get much, but didn't take little'.
Don't be too greedy to earn too much and spend
too little.

د

۳۲۱- راستی زوال نه لری .

ترجمه دری : راستی زوال نه لری .

مورد استعمال : وجیزه است درست بودن و پایدار بودن

راستی که بشکل ضرب المثل درآمده است و در زبان دری

هم می گویند : « راستی را زوالی نیست »

321— 'Honesty does not wither away'.

Honesty is always praised.

۳۲۲- رنبتیا ویل ترخه دی •

ترجمه دوی: راست گفتن تلخ است .

در زبان دوی هم عین ضرب المثل موجود است و در

عربی هم گویند « الحق مر »

مورد استعمال : چون گفتن راست و حق مستلزم جرئت

و جسارت اخلاقی است بنا بران هر کس نمی تواند انرا

اظهار کند پس در نزد اشخاصیکه فاقد جرأت و جسارت

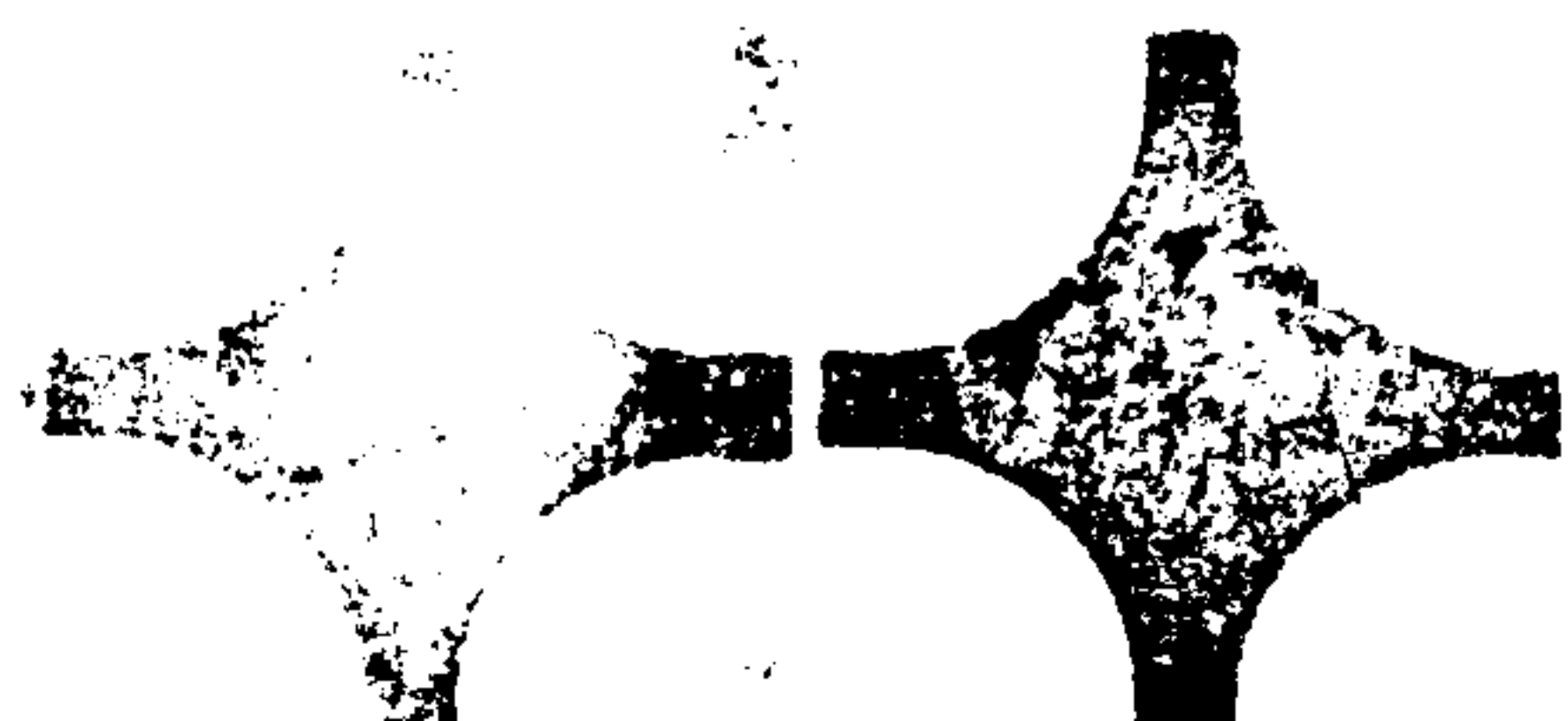
اخلاقی باشند راست و حق گفتن تلخ می نماید و هم شنیدن

گفتار راست و حق با اشخاصیکه باحق و راست شنیدن اشنا

نویسند تلخ می گذرد .

322— 'Truth is bitter'.

Only the honest and courageous men listen to
and reveal the truth.

۳۲۳- روع صورت نیمه پاچاهی ده •

ترجمه دری : بدن سالم نوم پادشا هست .

مورد استعمال : درست کردن صحت گفته می شود و انرا

با نوم پادشاهی برابر میداند و در وقتی استعمال میگردد

که ملتفت ساختن شنونده با اهمیت صحت مطلب باشد .

323— 'Good health is worth half a kingdom'.

Everyone must keep in good health.

۴۴۴ = پالنده ته شپه او ورخ یوشان ده ♦

ترجمه دری: نزد کور شب و روز یکیست .

مورد استعمال: ظاهراً در مورد کوران ظاهری گفته شده

ولی کتابته در باره کوران معنوی بی نشان استعمال

می‌گردد که روزنده گمانی اجتماعی راه راست را از چپ

تمیز کرده نمی‌توانند خوب و بد نزدشان یکسان می‌نمایند .

324— 'A blind person is indifferent to night and day'.

A blind person cannot see anyway.

۳۲۵-۳ انده ته مه گلپریزه کا نه ته پول مه وهه .

ترجمه دری: پیش کور رقص مکن پیش کرد هل مزن .

مورد استعمال: گرچه ظاهر ادر مورد کور و کور ظاهری

صدق می کند یعنی کور رقص را دیده نمی تواند و کوراواز

د هل را شنیده نمی تواند و ای کنا پتا مراد کور و کور معنوی

یعنی بی دانشان و نااهلا نند و مطلب این است که پیش

نادانان نباید عملی را اجرا کرد که بان پس نبرد و نباید

از موضوعی بحث کرد که او شنیده نتواند .

325— 'Don't dance for a blind; person don't drum for a deaf one'.

A blind person cannot see dancing and a deaf person cannot hear drumming.

۳۲۶- رومی دوروستی پل دی ♦

ترجمه دری : آغاز پل انجام است- یا- گذشته پل آینده است .

مورد استعمال : در اهمیت (آغاز) و یاد را اهمیت (گذشته) (

گفته می شود که «انجام» و یا «آینده» را بخود وصل می کند

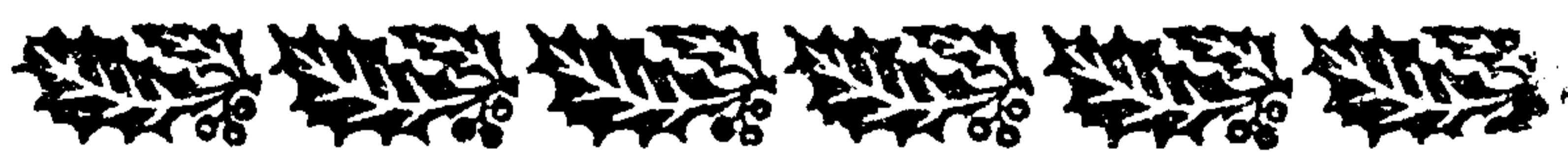
و خود آغاز «یا گذشته» شکل یک پل بین آغاز و انجام و یا

بین گذشته و آینده را بخود می گیرد . و یا بعبارت

دیگر بنیاد «انجام» آمازه اساس «آیند» «گذشته» است .

326— 'A pioneer serves as a bridge to those following him'.

A pioneer describes the trails of his journey that will save the latter travellers from their pitfalls.

۳۲۷- و نه خدا به خود غواهی دوی سترگی :

ترجمه ددی : کور از خدا چه میخواهی دو چشم روشن .

مورد استعمال : در مورد کسی گفته می شود که در انتظار

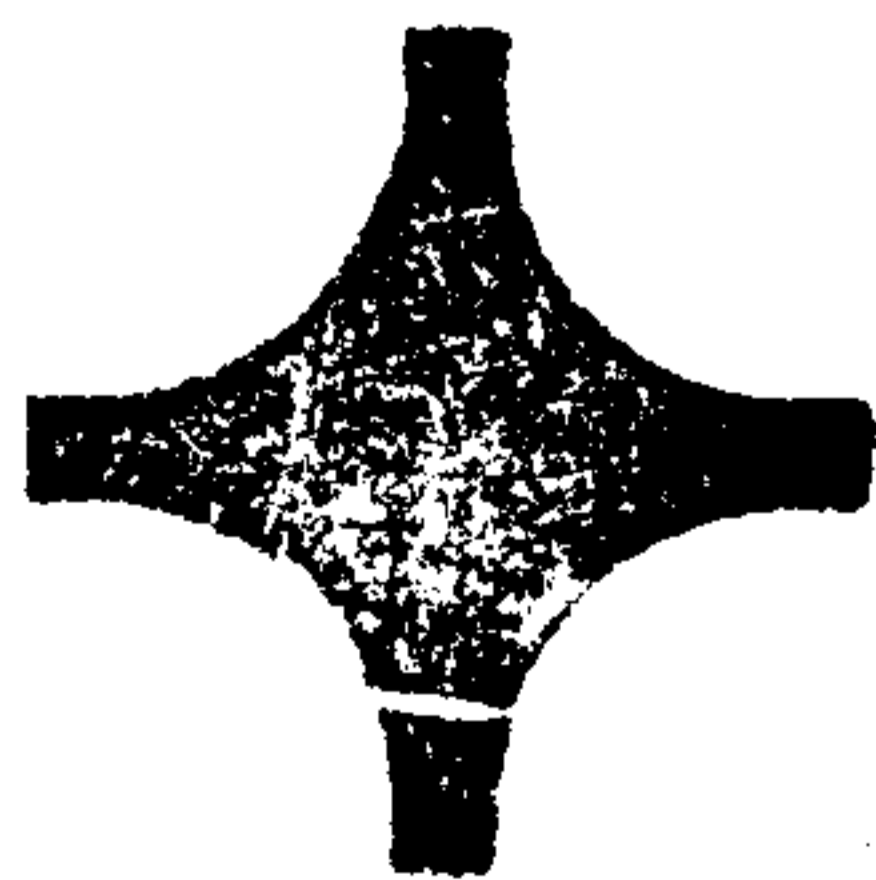
شدید رسیدن بارزویش باشد و شخص دیگر غافل از انتظار

او از رسیدن بارزویش بهرسد در جوابش گفته می شود :

کور از خدا چه میخواهد ! دو چشم روشن !

327— 'A blind man only wishes eye sight'.

The one with only goal very anxiously pursues achievement.

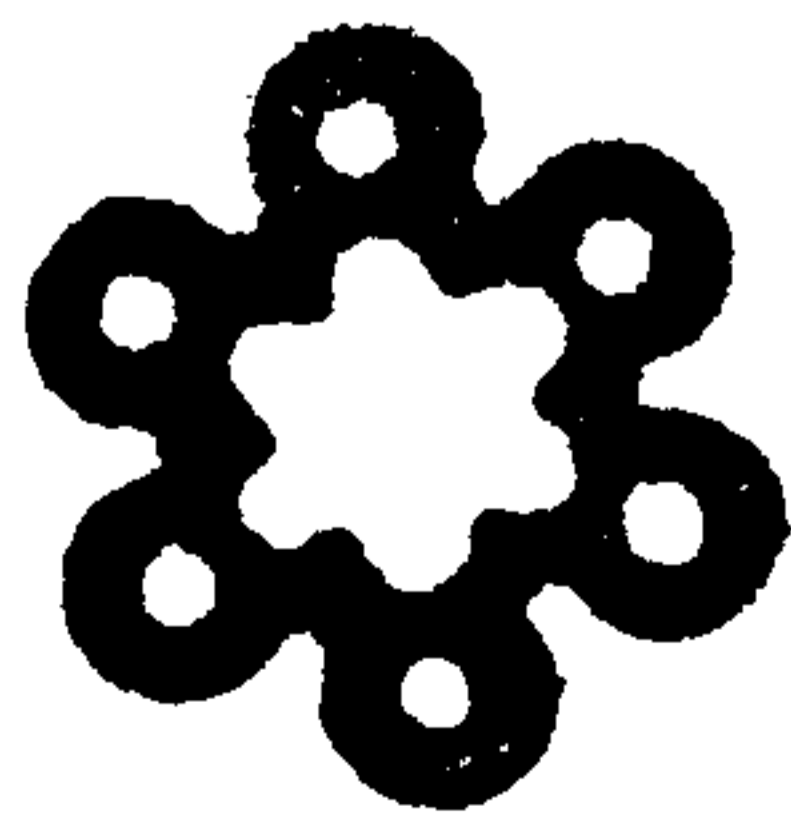

۳۲۸- پروند یو واری امساور کوی:

ترجمه دری: کور یک مرتبه عصا را گم می کند .
مورد استعمال: از زبان شخص محتاطیکه همیشه از
احتیاط کار گرفته باشد ولی تصادفا مرتکب سهو اشتباه
میگردد گفته می شود و مطلب این است که با و ثانی آن
سهو اشتباه تکرار نخواهد شد و مانند کور یک مرتبه
عصا را گم کرده باشد از احتیاط بیشتر کار خواهد گرفت .

328— 'A blind man loses his walking stick only once'.

Avoid repeating the same mistake.

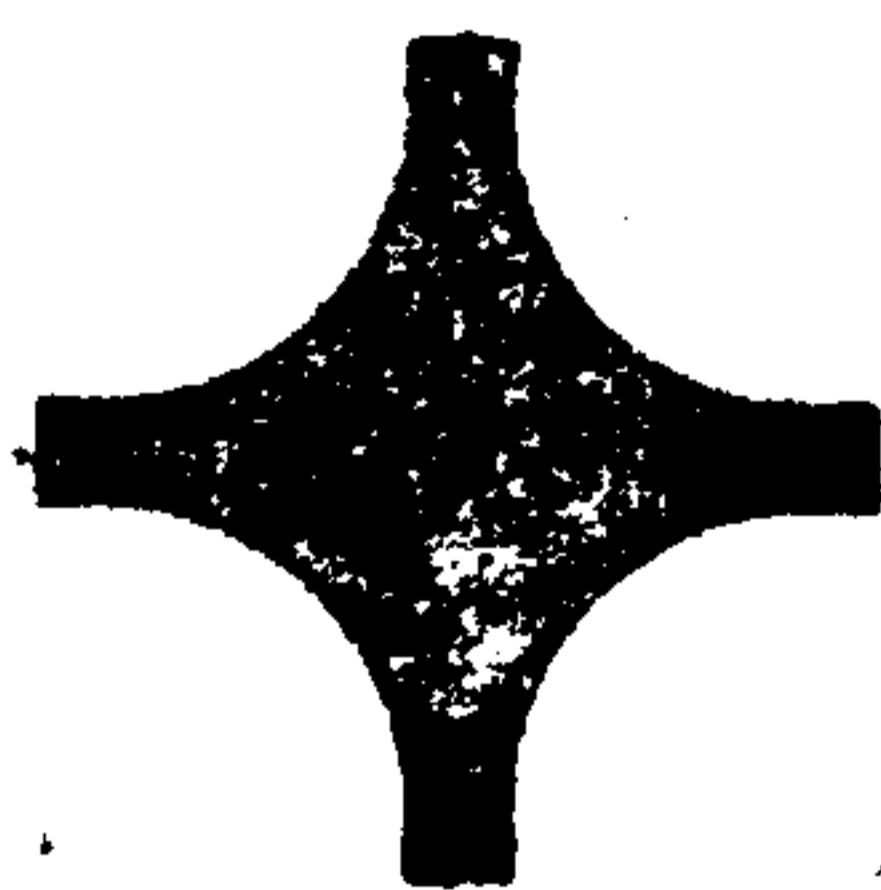
ز

۳۲۹- ز رچی پاک وی له اور هیی عه پاک وی

ترجمه دری : زو که پاک باشد از آتش چه پاک دارد؟
 مورد استعمال؛ درست بودن یا کسی باطنی انسان گفته می شود
 یعنی اگر باطن یک انسان از غل و دشمنی فساد و مخیانت
 مانند زو خالص پاک باشد او از پرسش و حساب چه پاک دارد.

329— 'Pure gold does not fear fire'.

An innocent person fears no interrogation.

۳۳۰- زرچی وی زاری دغه ده؟

ترجمه دری : زر که باهد زاری برای چیست؟

مورد استعمال : در اهمیت و قدرت زر گفته می شود یعنی

جائیکه زر باهد زاری نیست زیرا زاری زاده ناچار بخت

و ناچاری زاده بی بضاعت است- وقتی که زر آمد بی بضاعتی

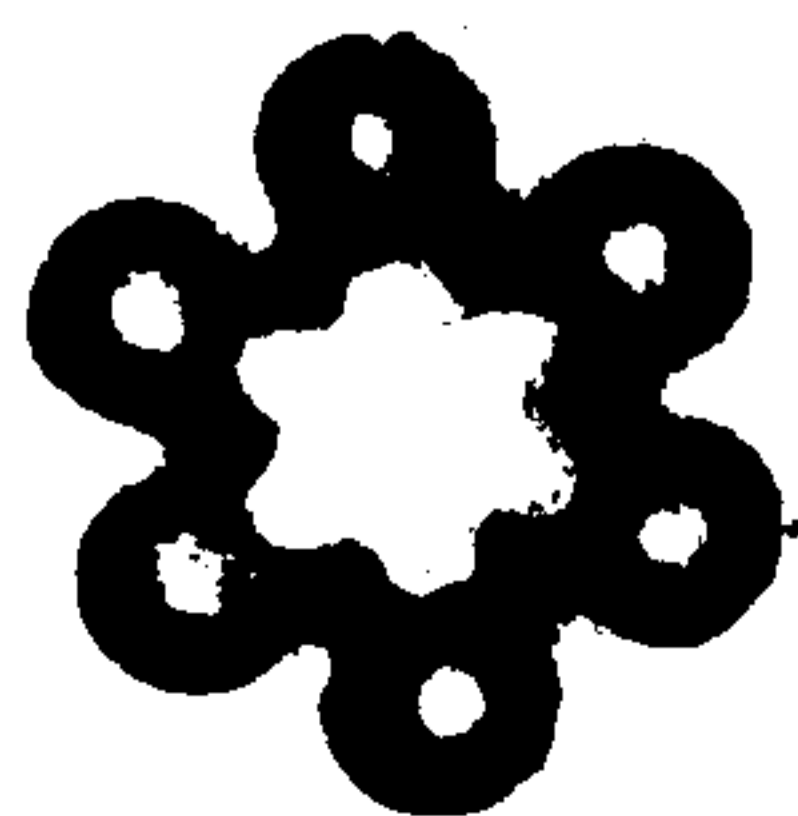
میگردد و با گریزی بضاعتی ناچاری هم از آن می رود

ناچاری کدرت جای زاری را هم زور میگیرد.

330— 'If there is money, there is no need for begging.'

Money and power solve most problems

'Money—bags don't beg'.

۳۳۱- زبده دمینی کور دی ♦

ترجمه دری : دل خانه محبت است.

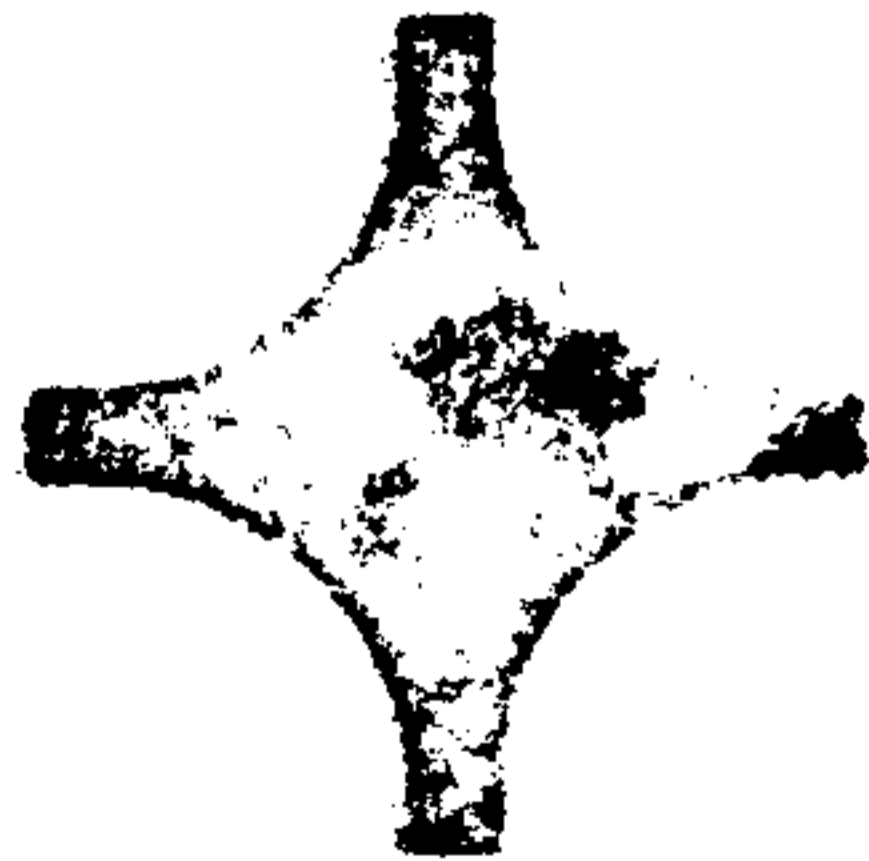
مورد استعمال : وجیزه در ستایش محبت انسانی است که دل

انسان را خانه محبت بپداند و از خانه محبت باید جز

محبت چیزی دیگری نگیرد.

331— 'Love lives in the heart'.

The heart is for love.

۳۳۲- زما دانه منی دخره دامنی •

ترجمه دری : سخن مرا قبول نمی کنی از خر را
قبول میکنی !

مورد استعمال: این ضرب المثل حکایه ای دارد سزاویه که

بی گویند: کسی از دوست خود خری را بعاریت خواست

دوستش بهانه کرد که خرش در خانه نیست - در این وقت

دوست خر بلند شد آن شخص گفت: این که صدای خر توست

دوستش در جواب گفت «سخن مرا قبول نمی کنی!» این

ضرب المثل وقتی گفته می شود که بهانه جویی یک شخص

برسوا و رسوا گردد .

332— 'You do not accept my words but the braying of a donkey'.

It is said that a person went to his friend's house to ask for his donkey. The latter replied that his donkey was not at home. At this very moment the donkey brayed. The first said,

"Listen your donkey is braying over there." The latter replied "You do not accept my words but the braying of a donkey".

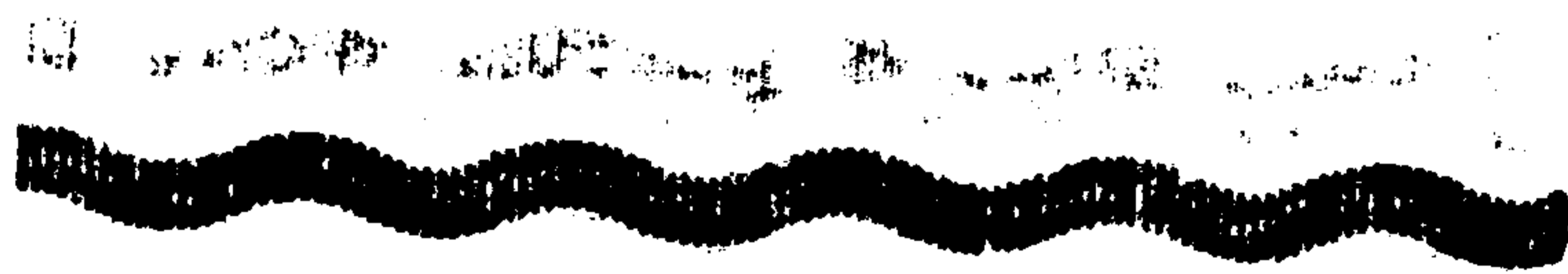
۳۳۳- زورچی زور و روشی عقل مرورشی
 ترجمہ دہری: زور کہ زور اور شود عقل بیگانہ می گردد

مورد استعمال: وقتی کہتہ می شود کہ عقل و
 منطق با زور و قوت مطلق رو برو شو دو چون عموماً عقل و
 منطق در مقابل زور مطلق ارزش خود را ہی باز دینا بران
 مردم می گویند:

« زور کہ زور اور شود عقل بیگانہ می گردد »

333— 'Where force rules, reason fails'.

Reason loses strength when force prevails.

۳۳۴- زور و حساب ملامت‌آویز

ترجمه‌داری: زور کمر حساب را می‌شکند.

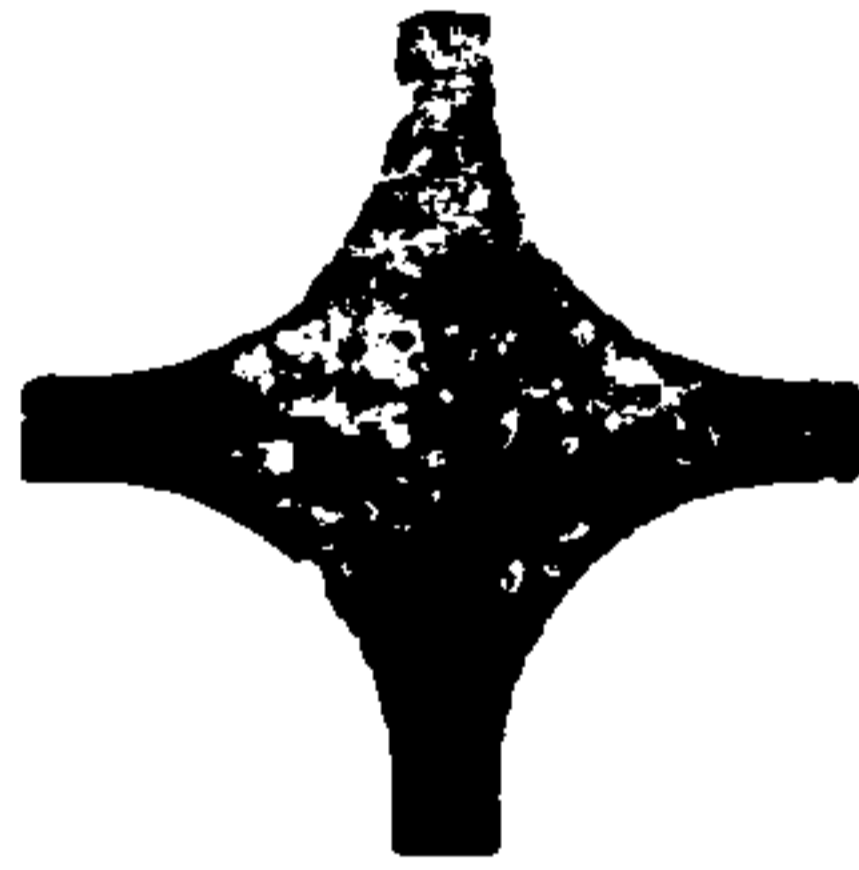
مورد استعمال: در مقام بی‌بندوباری، واستعداد و زور

بیطاق گفته می‌شود که شخص زور آور حاضر به پذیرفتن

حساب و منطق نیست.

334— 'Force breaks the backbone of reason'.

Despotism does not know reason.

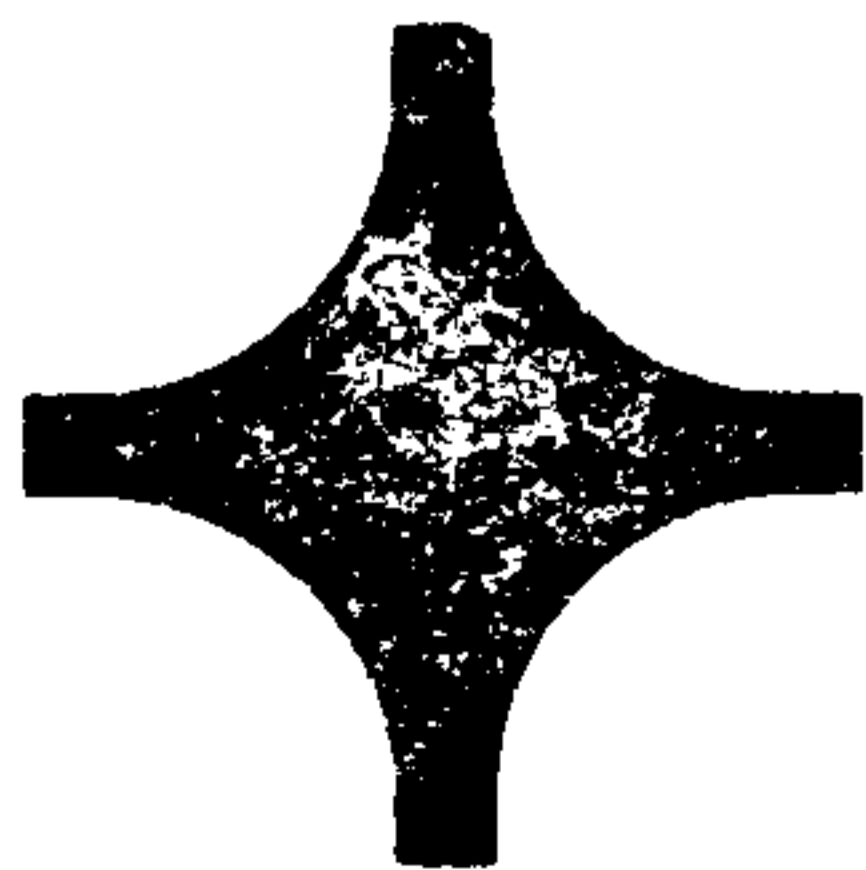

۳۳۵- زه او ته يواله يوه اسلامه زه نو ولی شوم
 کم اسلامه .
 ترجمه دری: من و تواز يك اصليم پس من چرا کم
 اصل شدم .

مورد استعمال: در نکوهش و تقيیح تبعیض بین
 انسانها گفته می شود که همه از يك اصلند پس چرا باید یکی
 اصیل و دیگری کم اصل باشد .
 این ضرب المثل از زبان آنا نیکه به کم اصلی منسوب
 میگردد گفته می شود حساسیت و نفرت پنبه تونها را در
 مقابل تبعیض نشان میدهد !

335— 'We are from the same stock, so why I am
 looked down upon.'

Men are from the same stock and there shall be
 no discrimination.

۳۳۶- زه پور غواړم ته نور غواړي

تر جمله دړی: من قرض سیخوا هم تو قرض دیگر سیخواهی.
مورد استعمال: بکسی گفته می شود که از قرض دهنده
علاوه بر قرض گذشته قرض دیگر هم نقاضا کند و کنا یت
بکسی نی نهز گفته می شود که با سوء استفاده جزئی قانع نبوده
خواهش اسفا ده بیشتر نما یند.

336— 'I am recalling previous loans and you ask for new credit.'

A debtor must not ask for further credit.

۳۳۷- زه هكورم تا ته ته هكوری ما ته کا رشو
ترمنخ پا ته

ترجمه دری : من بسوی تو می ایتم تو بسوی من کار
در همان ماند .

مورد استعمال : این جملات مقفی که در مقام ضیاع و وقت
گفته می شود در ضمن توصیه ایست سعی مشترک بدون
فوت نمودن وقت کار .

337— 'Awaiting one another to do work leaves
the work undone'.

Do not waste time waiting for others to do work,
do it yourself.

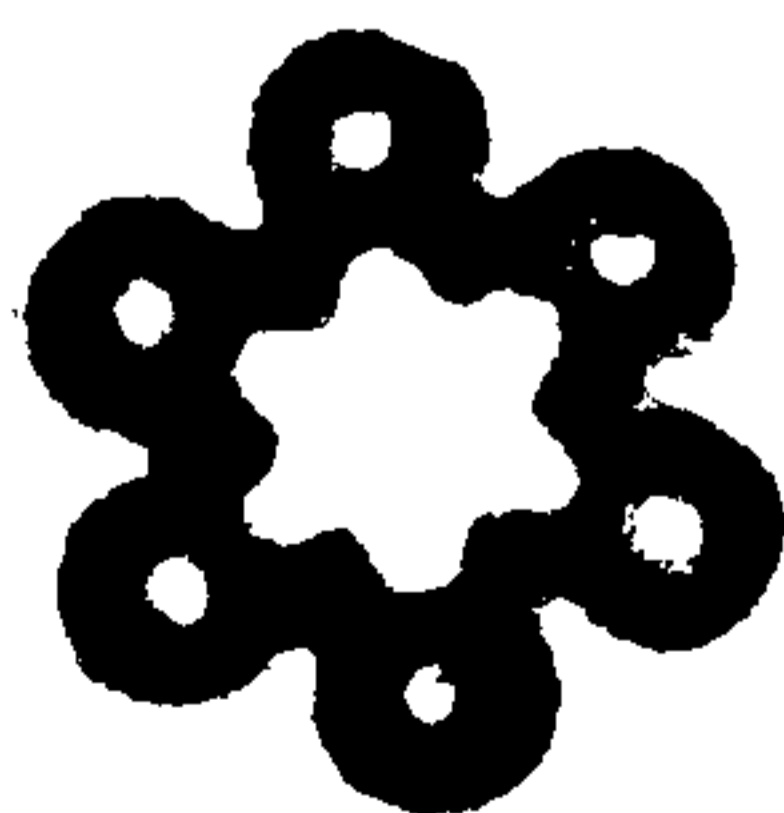
۳۳۸ - زه وایم اوچه نشته آه وایی پتوری پخی
کپه .

ترجمه دری : من دیگویم ارد نیست تو میگو هی نان
پتور - پخته کن .

مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که مواد اولیه
هک کار موجود نباشد ولی کار فرما فرمایند بکنوع
مخصوص کار را بداد .

338— 'There is no flour and yet you want to bake bread'.

When there is no raw material, orders for finished goods must not be accepted.

ژ

۳۳۹ - ژر زنده که د پلار ده هم په واره ده.

ترجمه دری : آسیاب اگر از پدر است هم بنوبت است.
 در زبان دری نیز گویند : ((آسیاب پدر هم به نوبت است))
 مورد استعمال : در باره ایت نوبت گفته می شود هر چند
 که شخص ذینفع نیز در قطار کسی نیکه نوبت گرفته اند
 بیاید. مثلاً اگر آسیاب از پدر یک شخص هم باشد در وقت ارد
 نمودن گندم باید پسر صاحب آسیاب نوبت را رعایت کند .

339— 'Even if the mills are one's father's he must take his turn'.

Take your turn.

۴۴۰ - ژمی دی تو دمه شه دوی دی سوو
تر جهه دری: زمستان گرم نشود تا بستان سرد.

مورد استعمال: در نا مطلوب بودن تغییر غیر

طبیعی فصول دوگانه سال (زمستان و تابستان)

گفته می شود زیرا گرمی زمستان سبب خشکسالی

می گردد و در سردی تابستان کشت ها نشوونوی

طبیعی خود را از دست میدهد.

340— 'Wish you not a warm winter and a cool summer'.

A warm winter signals a drought year; and plant growth is slowed down in a cool summer.

۳۴۱- بیره زما واکائی د ملا •

ترجمه دری: ریش از من اختیار آن از ملا •
 مورد استعمال :- از زبان کسی گفته که میشود
 که اختیار مال خودش توسط قوتهای مسلط شده
 باشد چنانچه ملاها اختیار ریش مسلمانان را خود
 بدست خود گرفته اند یعنی ملاها بمسلمانان عوام اجازه
 نمیدهند که ریشهای خود را بتراشند •

341— 'The beard is mine and the authority over it is the mullahs'.

The authorities encroach upon one's rights, as the mullahs do not allow Moslems to shave their own beards' .

س

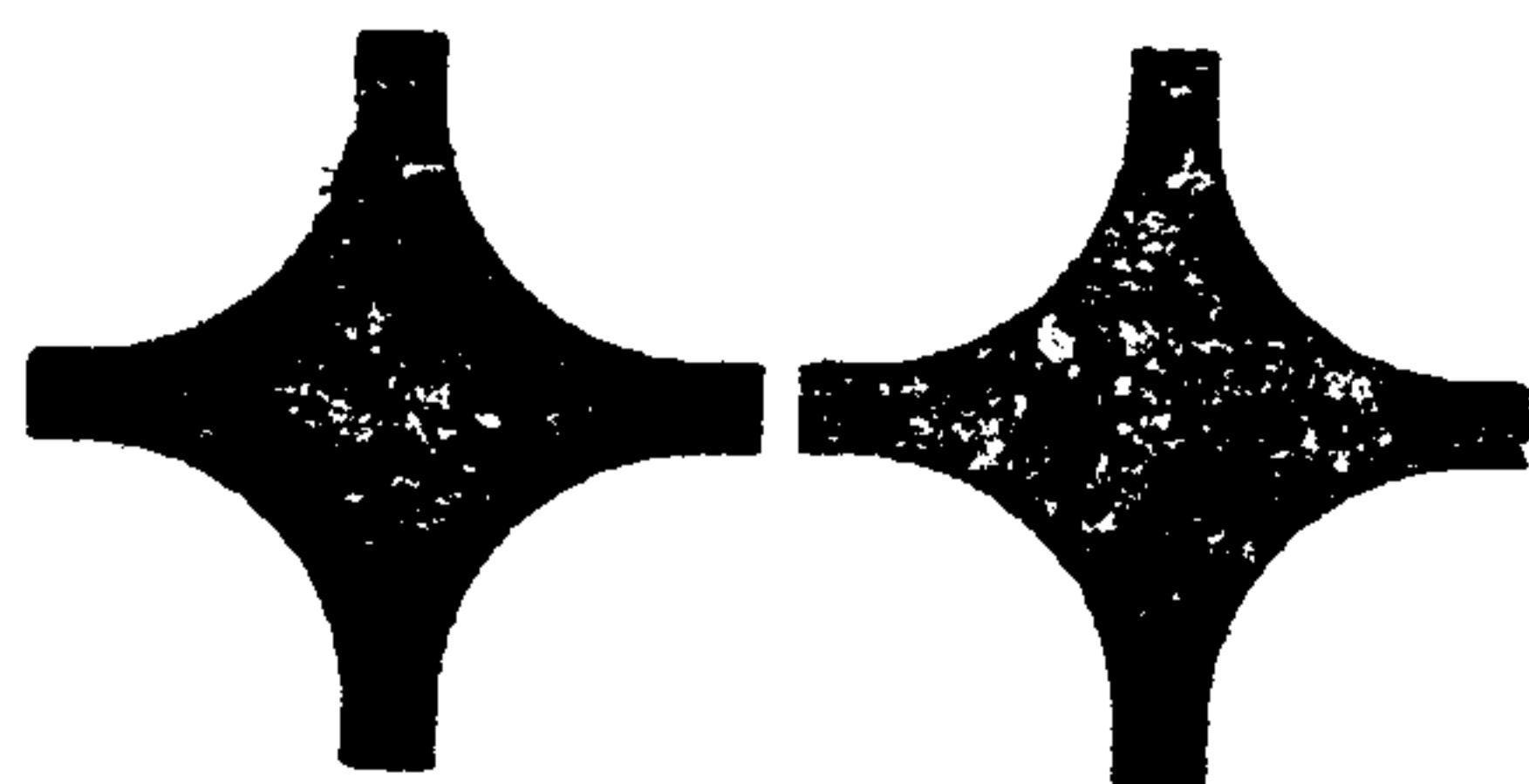
۳۴۴- سپهاسپه ما زه له ادي زه له ابا

ترجمه دری: صرفه کردن تا صرفه کردن - نی که از
مادر و پدر .

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که شخصی بنام صرفه
جویی، پس انداز و اقتصاد حتی در حق مادر و پدر هم
اساک و کوتاهی کند مقصود این ضرب المثل نکوهش
صرفه جویی و اقتصاد نیست بلکه رو داری در حق پدر و مادر
است .

342— 'Save, but not from parents'.

(One must not be stingy with his parents).

۴۴۳ سپمولی سپو خوولی

ترجمه دری :- صرفه کرده سگها خورده .
 مورد استعمال :- در مذمت افراط در صرفه جوئی
 گفته می شود و اخطار داده می شود که آنچه با افراط در
 صرفه جوئی ذخیره میگردد عاقبت نصیب سگها است
 یعنی ضایع میگردد و صرفه کننده از آن بهره نمیگیرد .

That which is saved- (Stingily) is eaten by dogs
 Do not go too extreme to save,

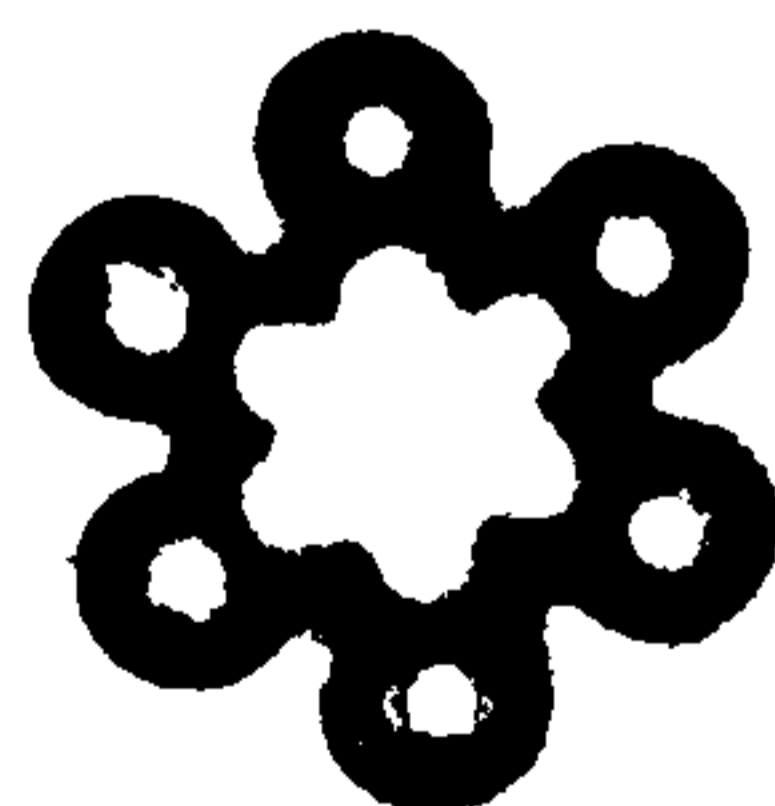

۳۴۴ - سپینوسی پاری نری عمای شکیری •

ترجمه دری :- نخ بر جای باریک می سگلد .
مورد استعمال :- وقتی گفته می شود که یک کار
و یا یک موضوع در نقطه باریک برسد و از هم قطع گردد
و هم عموماً در مورد نقاط ضعف هر کار و هر موضوع
استعمال میگردد .

344— 'A thread is broken at a thin point'

Determine the weakest link in the chain to break it.

۳۴۵- سپی دپیل په سیوری کبلی ته ویل ئی
 داسیوری زما دی .

ترجومه دری : سگ در سایه پیل می رفت گهت این سایه از
 من است .

مورد استعمال در مورد کسی گفته می شود که در سایه
 قدرت شخص مقتدر خود را گم می کند و آن قدرت را از خود
 تصور می نماید مانند سگ در سایه پیل که سایه پیل را از
 خود می پندارد .

345— 'A dog going in the shadow of an elephant
 thought it is his.

One favoured by an authority may lose his real
 self.

۳۴۶- سپی دیر دغمان د پاره غا پی لږ د کور د پاره •

تر جمه د ری : سگ بیشتر برای خود عوعومی کند کمتر
برای خانه .

مورد استعمال : در وقتی گفته می شود که استفاد، شخصی
بر منافع عوعومی ترجیح داد، شود و کنایه چنین استفاده
جو با سگی تشبیه شده که بیشتر برای نفع خود عوعو کند
و کمتر برای نگاهبانی خانه .

346— 'A dog barks much for his own sake and little for his owner's.'

An exploiter works for his own interests rather than for society's.

۴۴۷ - سپیدین والی دزیره بنه دی ، نه دو یبستو •

ترجمه دری : سپیدی دل خور بست ، نه از موی .
 مورد استعمال : درست کردن صفای باطنی انسان گفته می
 شود که از صفای ظاهری او بهتر است ما زند سپیدی
 و پاکی دل که از سپیدی موی برتری دارد .

347— 'Whiteness of the heart is better than that
 of the hair'.

Spiritual cleanliness is better than the physical.

۳۴۸- سپین و یبسته د هر گک استازی دی •

ترجمه د ری : نوی سپید سفیر مرگک است .
مورد استعمال : برای تنبیه اشخاص معمر و سپید نوی
گفته می شود تا بنزدیک شدن مرگک سلامت بوده واجد
کارهای نیک گردند .

348— "White hair is a warning of death".
One gets near his death as his hair gets white.

۳۴۹- سپینه اورول کما، توره ویرول کما •
 ترجمه دری : (ابر) سپید می بارد، سیاه می ترساند.
 مورد استعمال: ظاهراً از اصطلاحات و پیشگوئی های
 دهقانانست که ابر سپید را حامل باران و ابر سیاه را
 ابر ترس میخوانند ولی به تعبیر دیگر ابر سپید کنایه از
 انسانان صاف دل و خیر رسانست که بدون تظاهر و صدا
 بمردم خورش می رسانند و بالعکس ابر سیاه که غرور و صدا می
 بلند دارد رسانند انسانان لاف و ستظا هر بجز تولید
 ترس منبع کلام فیض نمی گردد.

349— 'A white cloud brings rain and a dark cloud frightens'.

A farmer recalls this proverb as he forecasts weather by looking at the clouds.

۳۵۰ - سه روز و سه شب، هو سا وو و شوقل .

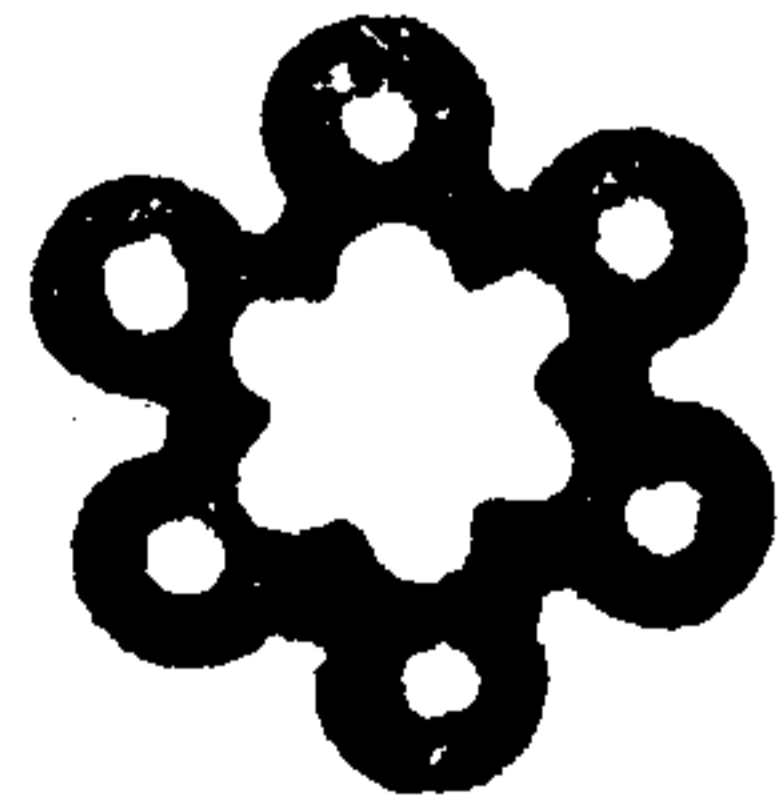
تر جمه دری: خسته گان کما نئی کرد ند، راحت
نشسته گان لیسید ند .

مورد استعمال: در وقتی گفته می شود که

استثمارگران زحمت کشان را استثمار کنند، و محصول
زحمت آنانرا را بگان بر بایند .

350— 'The toiling people produce and the parasites
eat and rest'.

Parasites and exploiters are not producers.

۳۵۱- سخوند رد موبی په زور غو عھی :

ترجمه دری: گوساله بزور سیخ خیز می زند .
 مورد استعمال: - در باره کسی گفته می شود که
 غیر از قوت خود بقوت دیگران کاء داشته باشد
 و بزور انان کاء نظا هر بقدرت نما بد .

351— A calf jumps as high as its peg permits.
 A demonstration of one's force on the strength of
 anther one's.

۳۵۲- سرچی دشال و پروی له کشمیر هور ته راغی

ترجمه دری: سر پکه لایق شال باشد از کشمیر
برایش می آید.

مورد استعمال: در مورد شخصی گفته میشود که با اثر
لیاقت خود بموفقیتی برسد که توقع آن پیش بینی نشده
باشد و مطلب این است که لیاقت موفقیت غیر متوقع
را هم باری آورد

352— 'A shawl will come from Kashmire, if one is
good enough for it'.

To every one according to his worth.

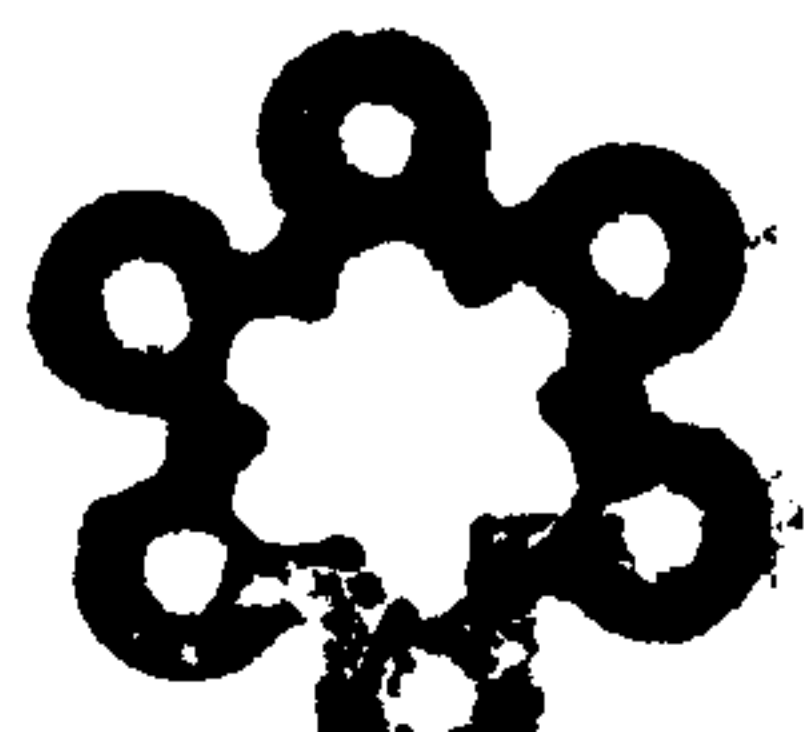

۳۵۳- سر خریلی بنه نه مپه شه لی :

تر جمه دری: سر کل شده خو ست نه رانده شوهر.
 مورد استعمال: در مدت رانده شدن زن از طرف
 شوهر گفته می شود یعنی اگر سر زن تراشیده و کل شود
 (گرچه این عمل بذات خود بسیار زشت است با زهم) بهتر است
 از اینکه زن از طرف شوهر رانده شود، و گناهیته بزن شوهر دار
 ترصیه است که نباید در تکب اء مالی شود که شوهرش در جیب
 بهتر که و رانده او گردد.

353— 'A head—shaved woman is better than a divorcee'.

A woman must not do what may cause her devorce
for a head—shaved woman (a bad woman) will be more
 respected than her.

۳۵۴- سر می لوودی چی با با می به لشکری .

ترجمه دری: مردم بلند است که پدرم در لشکر است .
مورد استعمال: در مقام از زبان نرزند پدر جنگجو و
بپارزی گفته می شود که برای دفاع وطن بالشکر همراه
گردیده است .

354-- 'My head is raised high, for my father is
the patriotic army'.
Be a patriot

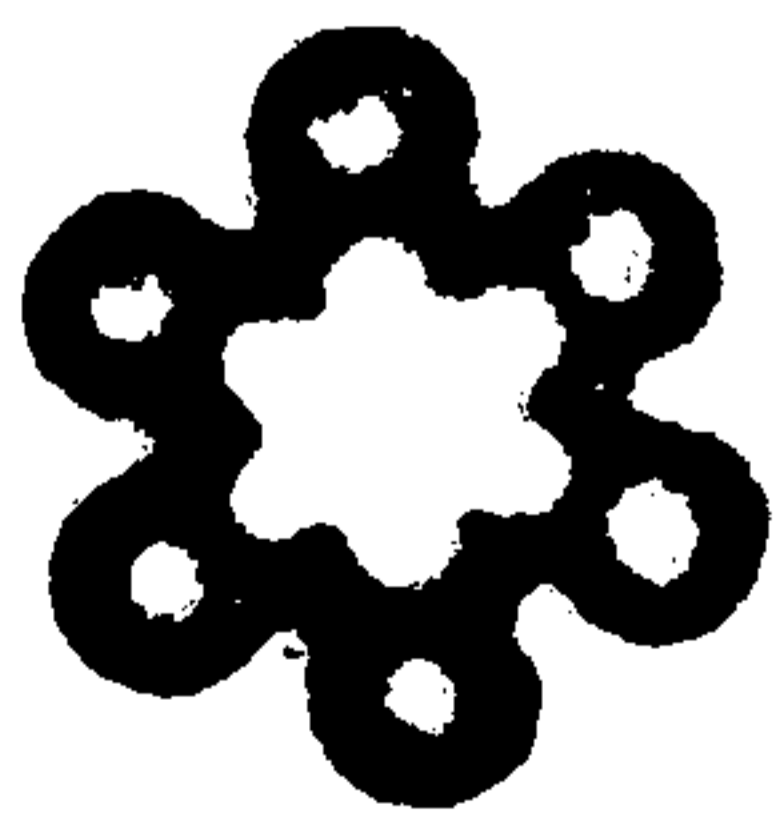

۳۵۵- سری غرو نه دی بنجی بی ارمونه •

ترجمه‌داری: مردان کوهها هستند و زنان رافعہ (۱).
 مورد استعمال: در باره تسلط زنان بر مردان گفته
 می‌شود یعنی مردان اگر مانند کوه سنگین باشند زنان
 می‌توانند آنها را زیر نفوذ خود بیاورند.

355— 'Men are mountains and women levers
 Any man can be reached through a woman.

(۱) چوب یا آهنیکه برای دور کردن یا دور کردن یک
 جسم سنگین استعمال میگردد، و با اصطلاح کابل «چهل برده»
 نامیده میشود.

۳۵۶ - سری کسه ، جا مه پری نیسه •

ترجمه دری : آدم را ببین ، لباس را برایش بپوش

بگیر .

مورد استعمال : ظاهراً خطاب بخیاط و یا کسیست که

لباس را تهیه می کند - ولی کنایه در نظر گرفتن حیثیت و

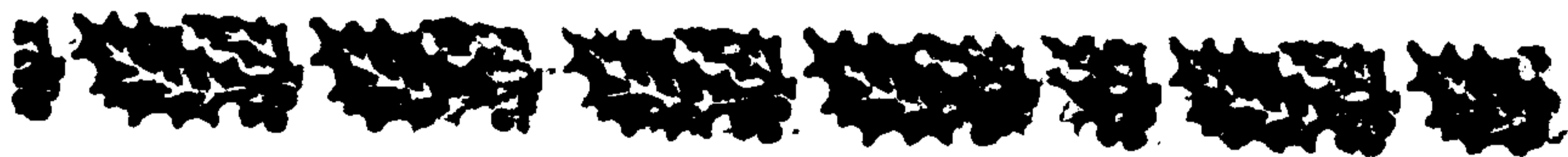
اهلیت و ایاقیت شخص گفته می شود که با او با هر شخص

بطابق حیثیت و اهلیت لیاقتش پیش آمد و روش اختیار

کرد .

356— 'Know the man and then tailor clothes for him'.

Treat everyone according to what he is worth.

۳۵۷- سل دزر گر یوه د آهنگر .

تر جمه دری: صد از زر گر، یک از آهنگر .

مورد استعمال: ظاهر آدر مورد قوی بودن ضربت چکش

آهنگر نسبت به ضربت زر گر گفته می شود، ولی کنایه در سو اثر

بودن گفتار و کردار از شخص با منطق و با عمل نسبت به گفتار

و کردار شخص بی منطق کند و عمل ازو کاری ساخته نیست

استعمال بیگردد .

357— 'A hundred blows by a goldsmith, but one by a blacksmith'.

A blacksmith has heavier blows than a goldsmith'.

۳۵۸- سل دی و مره یودی مه مره .

تر جمه دری: صدت بیمورد ، یکمیت نهورد .

مورد استعمال:- در مورد کمیت و کیفیت اشخاص

گفته می شود ، یعنی در بین انسان ها کیفیت نسبت به کمیت

بهرتر و بهتر است . زیرا در صد ها تن ، در هزاران تن

و حتی در میلیون ها تن یک تن نا بغه ، قهر مان ، قاید و

پیدا می آید . بنابراین گفته می شود که سرگ صد

تن بی کیفیت آنقدر خساره با ر نمی آورد ما نند سرگ یک

تن با کیفیت و کاری .

358— 'Give a hundred men to save a leader'.

Capable leaders are few and must be looked after.

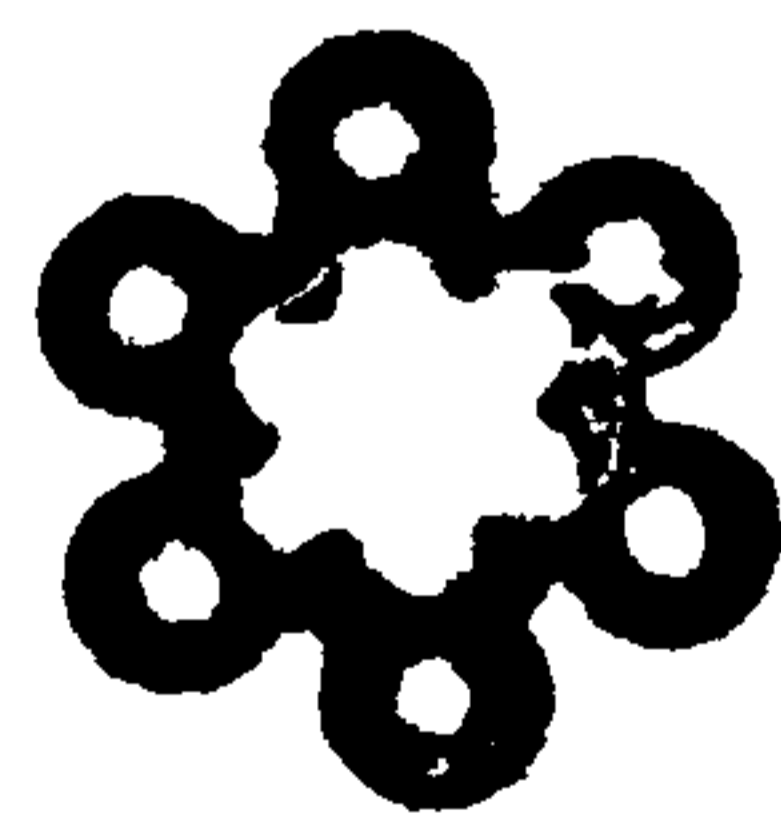
۳۵۹ - سل سمنده بننده لهه ابی عذله محان ساته .

ترجمه دری: صداسپ سمنده را ببخش از عقل خود
را نگهدار .

مورد استعمال: در نکوهش و نا وقت و صحبت با نادان
گفته می شود یعنی اگر با از دست دادن صداسپ سمنده هم
از بی عقل خود را نجات دهی باز هم بنفع تو است.

359— 'Give away a hundred horses to keep away
from a fool.'

Never associate with a fool.

۴۶۰- سال کا لہ دعبادت یوہ خیرہ د حقیقت

ترجمہ دري: صد سال عبادت يك سخن حقيقت .

مورد استعمال : درستودن گفتا و حق و سخن حق گفته بي

شود حتی يك سخن حق و حقيقت با صد سال عبادت برابر

دانسته شده است و ازین ضرب المثل علاقه و فرط پختونها

براست گفتن و حقيقت اظهار نمودن بخوبی آشکارا می گردد.

360— 'One hundred years of praying equals telling one truth'.

Always tell the truth.

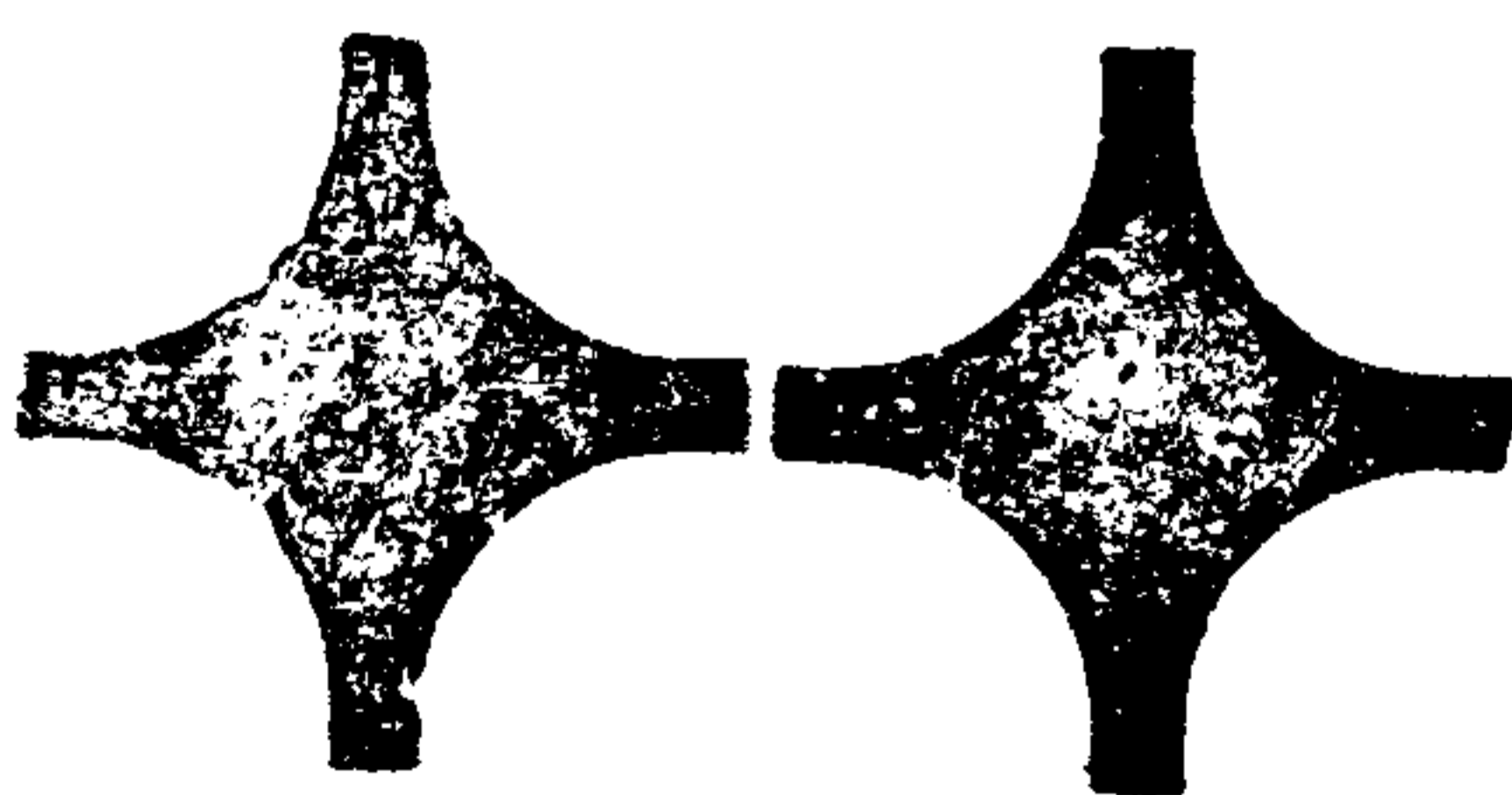
۳۶۱- سئل مہری ہر دی کوی ، یومہری انخری کوی .

ترجمہ دوی : صد مرد ہ ہ پردہ ہی کند ، یک مرد ہ
رخندہ ہی کند .

مورد استعمال : مطالب این ضرب امثل عین مطالب ضرب امثل
گذشتہ است کہ ہرک یک مرد کا و از ہرک صد مرد
ہیکار مہم دانستہ شدہ است .

361— A hundred dead may not be as great a loss
as one.

The death of a capable leader harms the cause

۳۶۲- شرم دایمان پوش دی ♦

ترجمه آری : حیا پوش ایمان است .

مورد استعمال : وجیزه نیست در سزودن «حیا» که شکل

ضربها لمثل را بخوردگر فته، یعنی حیا نگاهها ن وحا نظ

ایمان است .

362— Shamefulness is a main stay for faithfulness?

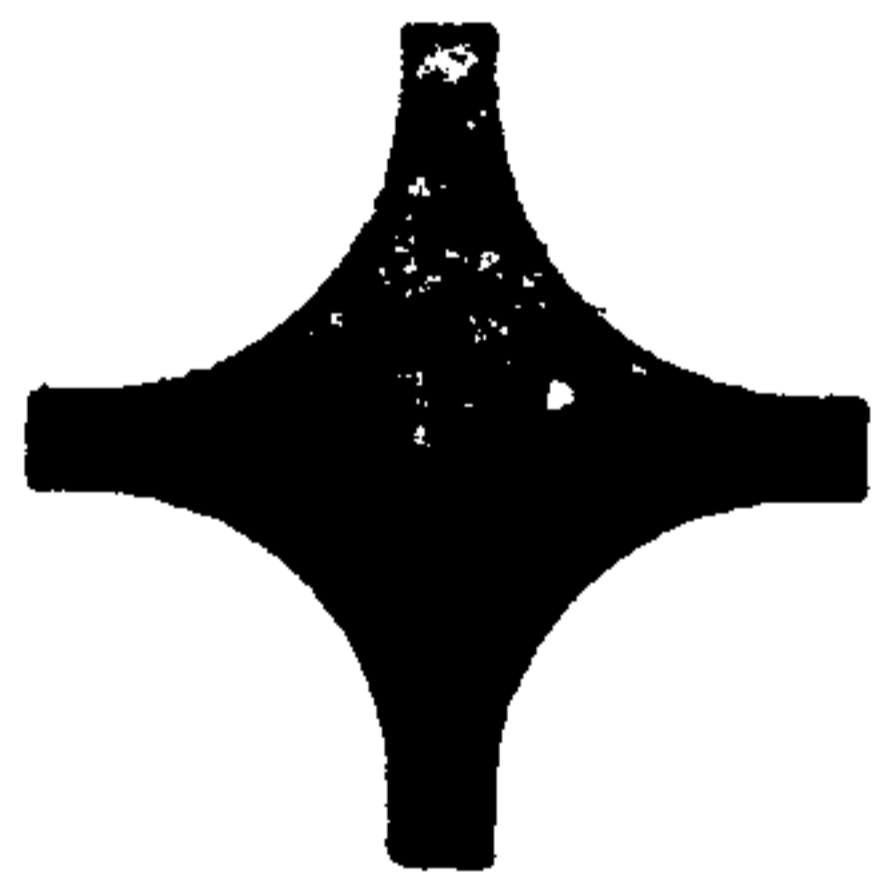
One ashamed of nothing has no faith either.

۳۶۳- شرمش خه غواهی ؟ بادو باران ♦

ترجمه دوی : گرگ چه میخواهد ؟ بادو باران .
مورد استعمال: در مورد اشخاص شریری گفته می شود که
 برای تولید شرارت و سوءاستفاده از آن صحنه ها و زمیندهای
 مغشوش و ناگواری را آرزو می کند چنانچه گرگ برای
 سهولت شکار خود با دو باران میخواهد .

363— 'A wolf only wishes stormy rains'
 A war—monger only wishes wars.

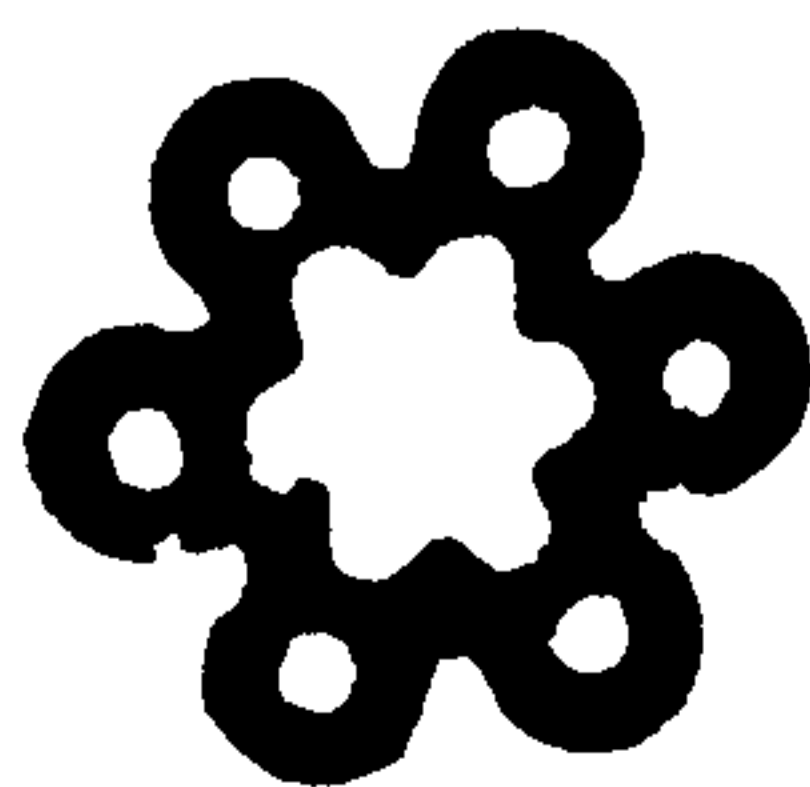
۴۶۴ - شر منبکی در ما رسره غزیده پر منخ و شاید

تر جمه دری : - چلهاسه با مار در از امی کشید ، از
دیوان سگلهید .

مورد استعمال : در مورد شخصی گفته می شود که
بیرون از توان خود باشد شخص قوی تر از خود رقابت و سیالی
نماید - چون از توان خود بالا تر گام بر میدارد بنا بر آن بجز
امجا خودش نتیجه دیگر ندارد .

364— 'A small lizard trying to be as long as a
snake tears itself into two'.

One trying to do more than his capability breaks
his neck.

۳۶۵- شرمین هغه میږه ووی چي لار مې څخه جلاوی

ترجمه دری : گرگ آن مېش را سی ز باید که از
روده جدا باشد .

مورد استعمال : زاهراً از بودن دیشیکه از روده جدا
با شد حکایه است ، ولی کنا هتأدر وورد شخصي گفته سی شود
که دور از خانواده ، پادور از قبيله ، یا دیر از جمعیت خود
بصورت انفرادی زیست دارد - زیرا اینگونه شخص همیشه
هدف خطرات قورار میگيرد .

365— 'A wolf catches the sheep away from the herd'.

An individual cannot live happily without the cooperation of others.

۳۶۶- شنبه‌په غلازه چيچلي کيږي •

ترجمه‌دري: دانه‌های خنجرک بد زدی جویده نمی‌شود
مورد استعمال: جویدن و شکستن دانه‌های خنجرک
بدندان صداتواید می‌کند، از پنجه‌ته‌بی گویند که دانه‌های
خنجرک بد زدی یعنی بی‌صد او پنهان جویده نمی‌شود، و در
وقتی گفته می‌شود که شخصی در پنهان کردن یک‌گفته‌را علمانی
و یا کردار و اژدام علمانی سعی کند.

366—Crackling nuts cannot be eaten secretly’.

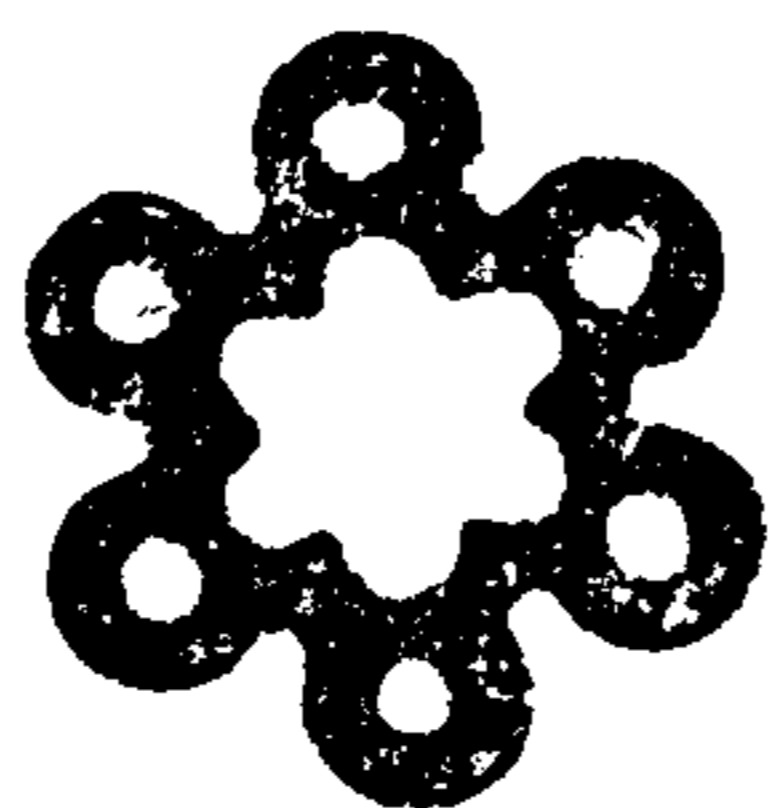

۳۶۷- بنار په نرمه ژبه خوېدل کيږي نه په کلک کونک

ترجمه دري : شهر بزبان نرم خورد می شود نه به چوب سخت
 مورد استعمال: در توصیف زبان نرم و روش نرم در اداره امور
 شهری و اجتماعی گفته می شود یعنی آنانیکه با اداره امور
 شهری و اجتماعی مؤظفند بزبان نرم و روش نرم خوبتر و بهتر
 می توازند موفقیت و محبوبیت را بدست بیاورند - بعض
 اینکه بسخت گیری و ضربت چوب سخت ، توسل شوند .

367— 'One cannot live in a town with only a big stick.

A despotic government alternates the carrot and the stick to rule.

♦ ۳۶۸- بنده دکن جامه ده

ترجمه دری: زن جامه تن است .

مورد استعمال: در تعریف و اهمیت زن گفته می

شود، چنانچه خدا در کتاب مقدس مسلمانان «قرآن» نیز

میفرماید: «هن لباس لکم و انتم لباس لهن»

یعنی زنان لباس شماست و شما لباس زنان استید .

368— 'A woman is a cover for a man'.

Women play important roles in human society. ,

• ۳۶۹-نبه عمل دلاری مل

- ترجمه دری : عمل خوب رفیق راه .
مورد استعمال : در ستودن عمل نیک گفته می
شود ، و عمل خوب رفیق راه ، زندگی دانسته شده است .

369— 'Good acts accompany one'.

Always try to be kind to others.

۳۷۰- نینه کوه راه پا چا مه بیر یزه ♦
ترجمه دری : خوبی کن و از پادشاه مترس .
موردستعمال : در توصیف نیکو کاری و نبودن خوف
در راه انجام نیکو کاری گفته می شود .

370— 'Do good and don't fear anyone'.

Good doing is always favoured and never punished.

۳۷۱- عاقلان بدی و رکوی بی عقلان په بدو عخان
اخته کوی .

- تر جمه دری : هوشیاران بدی را گم می کنند، نادانان
خود را بدی گرفتار می سازند .
مورد استعمال : در دست بدی و بد کردن و اجتناب
از بدی گفته می شود ، و اینکه هوشیار کسیست که بدی را
از بین بردارد ، و بدست خود ، خود را بدی مبتلا کردن
نادان نیست .

371— 'Wise men stop hostilities, but fools start them.'

Only fools engage in hostilities.

۳۷۲- غیبه گوله کومی شیری •

ترجمه‌داری : لقمه بزرگ کام را پاره میکنند .
مورد استعمال : افراط در هر کار بکند باشد منتج ضرر
میگردد، ولو در لقمه طعام باشد و این ضرب المثل در باره
اشخاص حریص گفته می شود که میخواهند از حد بیشتر
استفاده برند و فایده بدست آورند .

372— 'A big mouthful requires a mouth wide open'.
Avoid extremes.

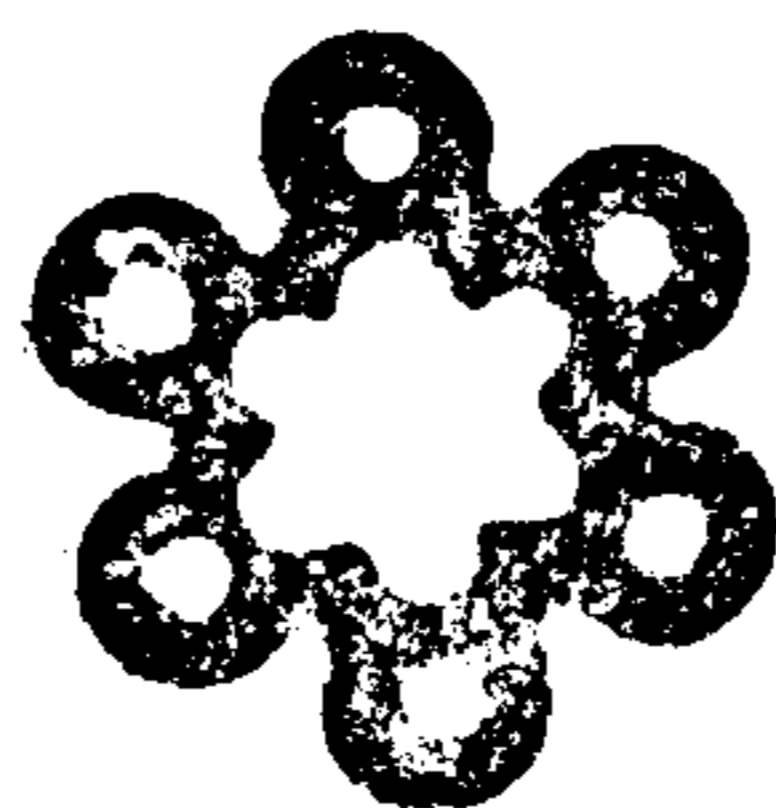
۳۷۳- غیبی سترگی همان وینمی، و بوی سترگی جهان .

ترجمه دری : چشمان بزرگ خود را می بیند و چشمان
خورد جهان را .

مورد استعمال : در مورد خود بینانیکه بمقامات
بزرگ رسیده اند و جهان بینانیکه در مقامات خورد استند
گفته می شود ، یعنی آنانیکه بمقامات بزرگ رسیده اند
واقتدار بزرگ بدست آورده اند هموماً خود بین استند
و بجز خود بشخص دیگر قائل نمی شوند، ولی بسا اشخاص
دارای اقتدار کم و مقام کوچک استند که نظر جهان
بینی دارند .

373— 'Big eyes see only themselves, but small eyes
see the world'.

Great ruling authorities only see themselves but
the small toiling men see the world.

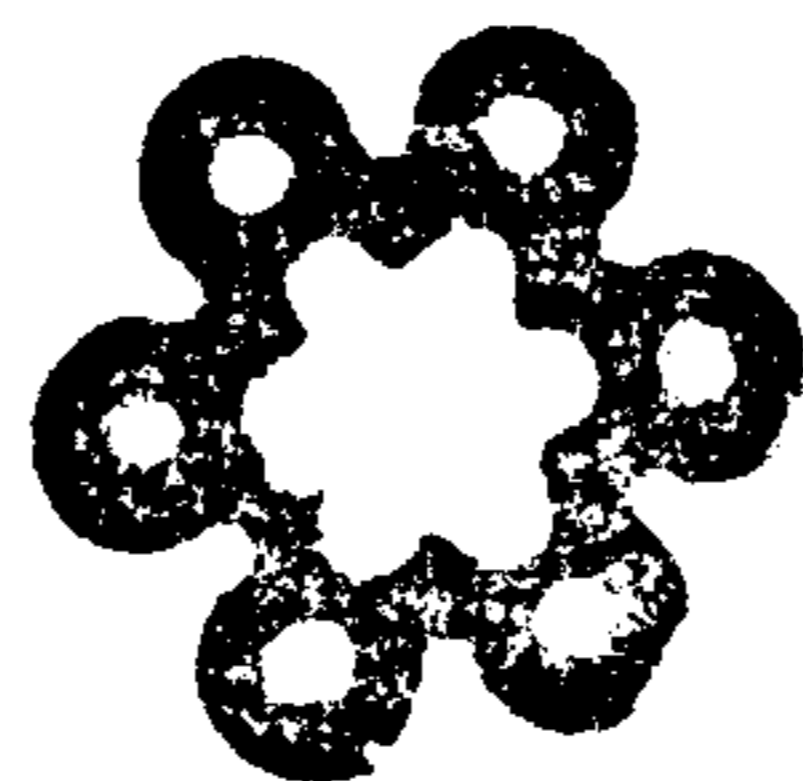

۳۷۴- غر په غره نه ورغی، سړی په سړی ورغی •

تر جمه‌دوری : کوه بکوه نمی رسد، آدم با آدم می رسد .
مورد استعمال : در مورد لزوم زیست با همی و جذب به
محبت انسانی بین آدمیان گفته می شود یعنی کوه با آن
بزرگی نمی تواند نزد کوه دیگر برود ، ولی آدمیان با این
کوچکی می تواند به جذب به محبت انسانی یکدیگر را بخود
جذب کنند .

374— 'Big mountains don't need each other but men do'.

Cooperate and assist each other.

۳۷۵- غر که لوپدی په سړیی لارده .

ترجمه دری: کوه هر قدر بلند باشد بر سر خود را دارد
مورد استعمال: وقتی گفته می شود که مشکلی
بزرگ پیش روی باشد و مطالب این است که مشکل بزرگ
همراه حل دارد .

375— 'There is always a way over a high mountain'.

There are no problems that cannot be solved.

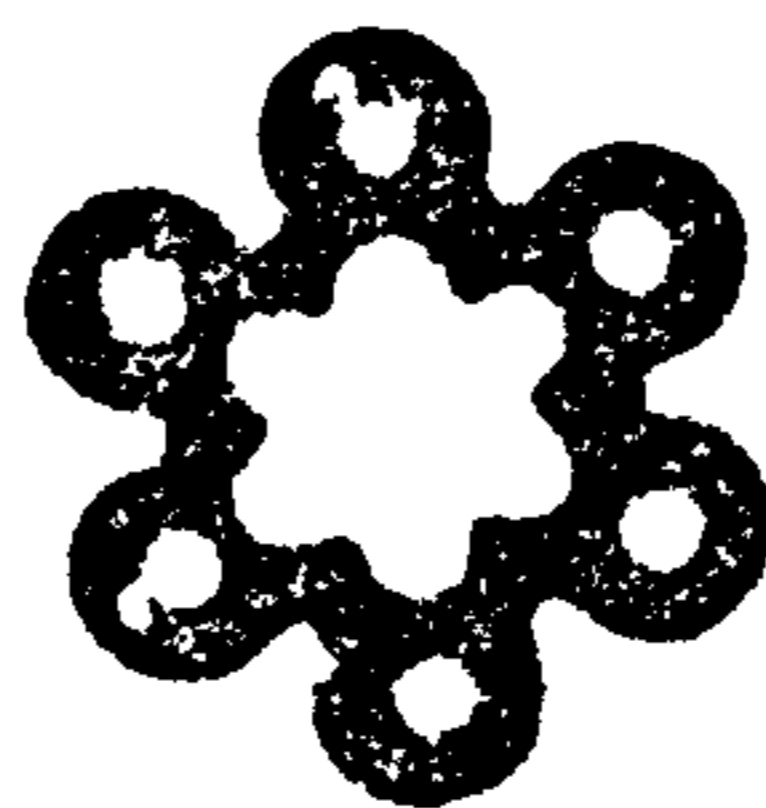

۳۷۶- غلبه پیل و لاپه سوکوزی ته پی ویل سوری لری .

ترجمه دری :- غربال بگوزه گفت سوراخ داری .
مورد استعمال :- در مورد شخصی گفته می شود
که بعیوب زیاد خود سلامت نبوده ، عیوب کم دیگران
را برخشان می کشد .

376— 'The sieve pointed to the only hole in the jug'.

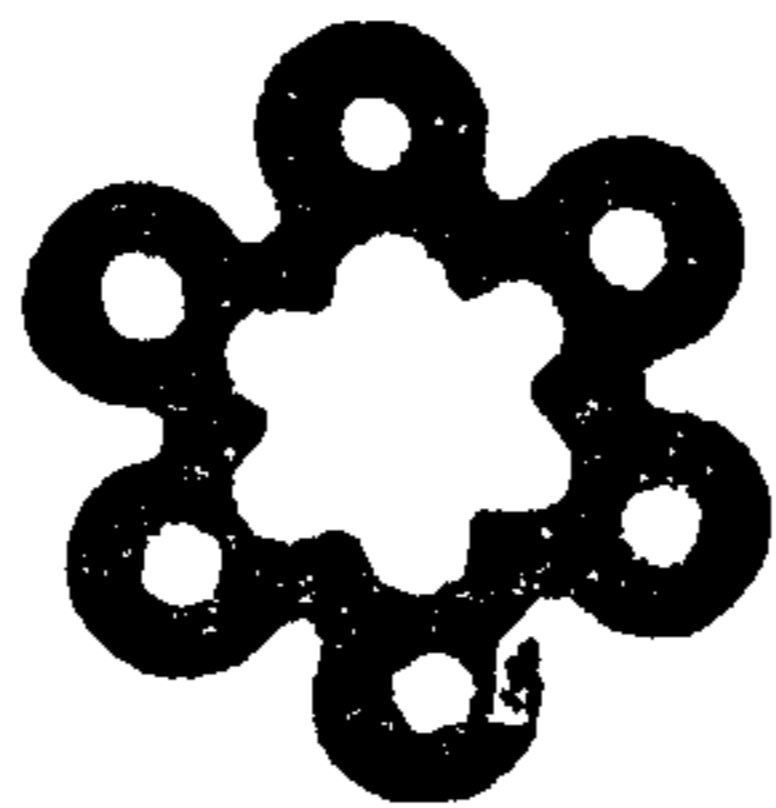
No one sees his many faults but he always sees any fault of others.

۳۷۷- غل غل پیڑ فی:
تر جمہ دری:- دزد دزد راسی شناسید.
مورد استمال:- وقتی گفته می شود کہ یک شخص
در باره همسایک خود صحبت کند .

377— 'Thieves know each other'.
It takes a crook to catch a crook.

۳۷۸- غله ته وای غلاکوه، د کور مخبتین ته وای
وینش اوسه :

ترجمه دری : بد زد میگوید دزدی کن ، به صاحب
خانه میگوید بیدار باش .

مورد استعمال :- در باره کسی گفته می شود که
بین دو طرف متقابل رول بهم اندازی و تحریک کردن
یکی علیه دیگر را بازی کند .

378— 'Encourage the thief to steal but warn the
house owner to stay awake.'
Divide and rule.

۳۷۹- غل خه غواپی دغان مله غواپی

تر جمه دری :- دزد چه بیخواهد ؟ همراهان برای
خود بی خواهد .

مورد استعمال :- در دورد کسی گفته بی شود که
در راه رسیدن بمطلوب خود سعی نماید - فدا ران
و همراهان زیاد پیدا کند .

379— 'A thief looks for an accomplice'.

Try to get assistance from others .

۳۸۰ غوغو پر غوغو تو ئیبری •

ترجمة درى: روغن ابرو روغن مى ریزد .
مورد استعمال: وقتی که يك ثروتمند به ثروتمند ديگر
چيزى مى بخشد و يا يك شخص دقتدار و بهقتدار ديگر تحفه
ميدهد، و يا پولدار تر مى شود و امثال اينها پس گفته مى شود
که روغن ابرو روغن مى ریزد .

380— 'Fat gets fatter'.
Money makes money.
The rich get richer.

۳۸۱- غویشی خانانانو و خویدای، پر هلو و کوئی سپی جینگ کوی

ترجمه دری: گوشت را خانان خوردند، پر
استخوانهای آن سگان میجنگند.

مورد استعمال: دربارهٔ طفیلان استقامده جو گفته می شود
که بر فضلات و پسماندهای دیگران با هم می جنگند.

381— 'Bosses eat meat; dogs fight over the bones'.
The unorganized toiling people provide for the
parasitic life of the bosses and fight among themselves
for a pittance.

۳۸۴ - غوښی دهر چا خوښی دی، مگر پوښی
ایمان پر راوپی دی

ترجمه دری : گوشت را هر کس خوشتر دارد، ولی گر به
بان ایمان آورد است.

مورد استعمال : در مورد کسی گفته می شود که در دوست
داشتن و خوش داشتن چیزی بیش از حد ابراط نماید.

382— 'Everyone likes meat, but a cat more than all'.
Going to extremes in liking some thing.

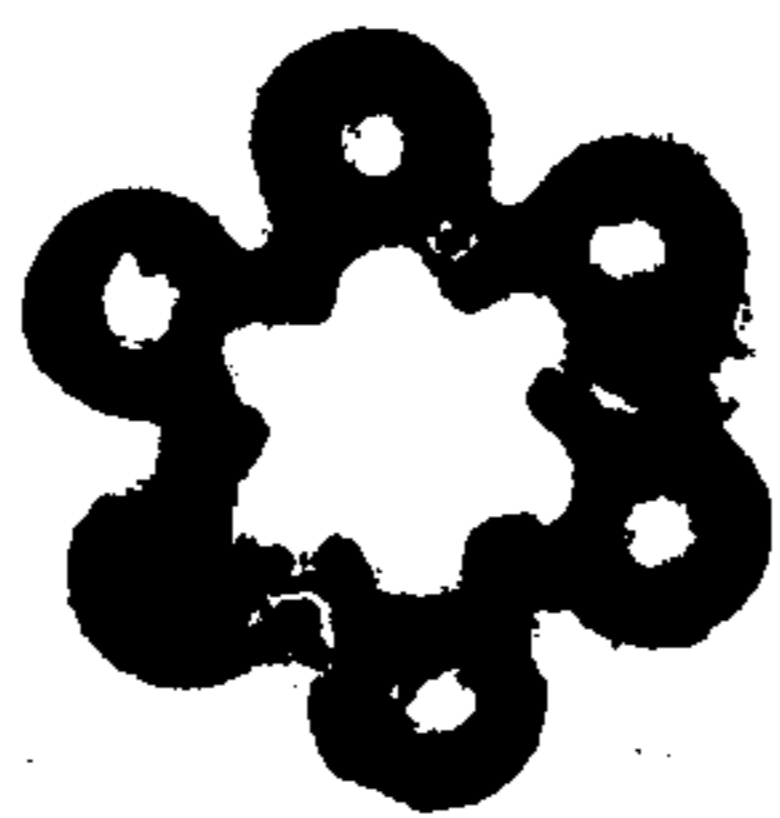
۳۸۳- غیر انونہ چی پر خرہ بانڈی شی نوم ٹی
غیرت خان شی

تر جمہ دری: قرا نہا کہہ پر خرہ بار شود غیرت
خان نامید دمی شود.

مورد استعمال: درآمدیت پول و بولاری گفته می شود
یعنی اگر خرہ ہم پر پشت خود بار پول داشته باشد اورا
عوام « لقب غیرت خان » خواهند داد.

383— 'A donkey loaded with money is called a
money—boss'.

Money is important for social prestige,

۳۸۴- صبر که تر یخ دی میوه‌ئی خوبه ده .

تر جمله دری :- صبر اگر تلخ است ، میوه شیرین دارد .
مورد استعمال :- برای حوصله انزائی کسی گفته
دی شود که از تلخی صبر و تحمل نا دلایمات بستوه آمده باشد
و او را بشرینی نتیجه ، صبر امیدوار و دتین می سازد .

384— 'Patience is bitter but bears sweet fruits'.
Practicing patience results in success.

۳۸۵- قصا بان چي ډير هي، غوا هر ډار ډيري •

ترجمه دري :- قصا ب كه بسیار شد، گا و هر ډار

شد .

مورد استعمال :- کار يك شخص را بچند شخص سپردن

نتيجه نامطلوب ميدهد زيرا ذوق و سليقه و تربيت کار

هر شخص از شخص ديگر جداست و تا ذوق های مختلف بهم

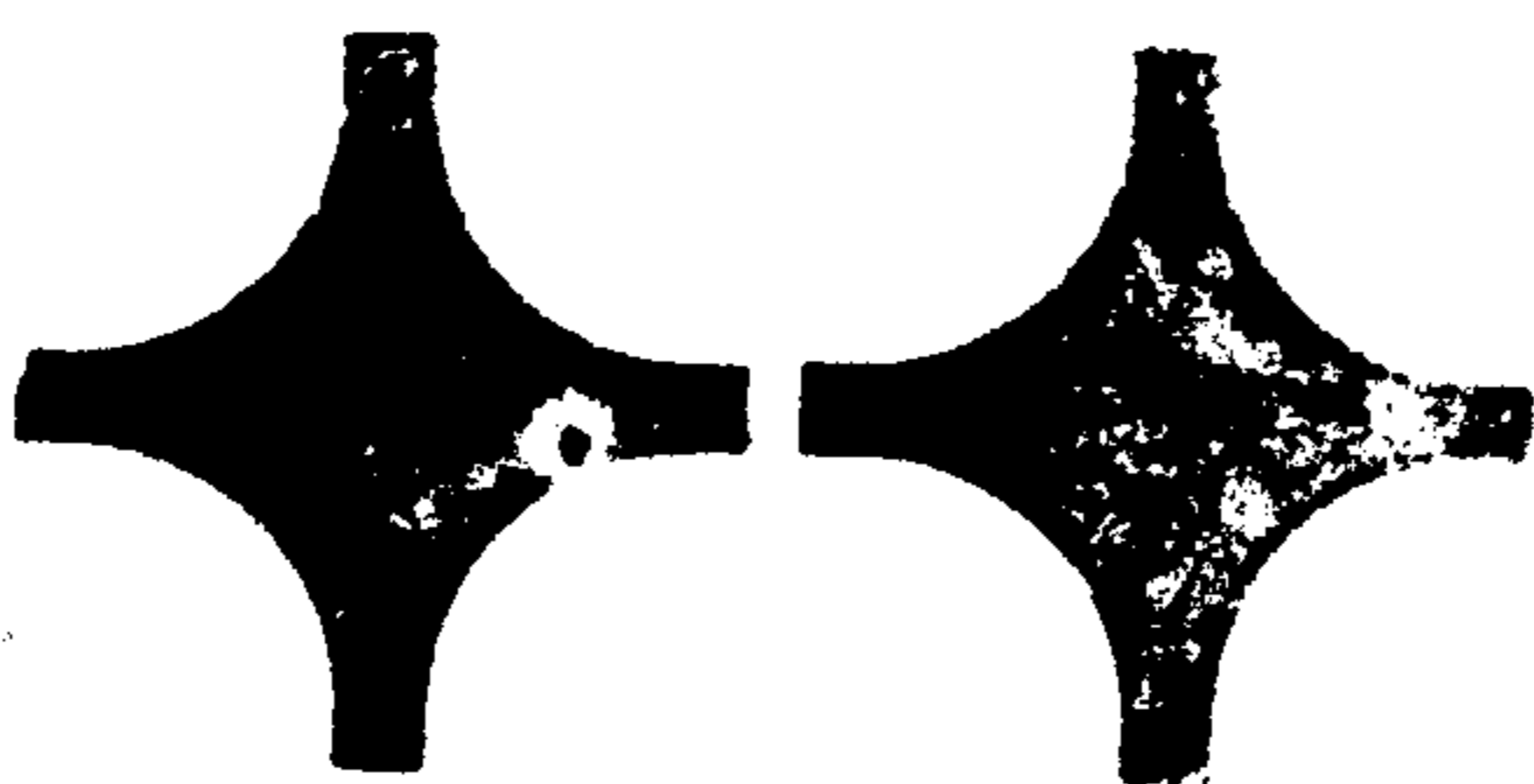
توانق پیدا کند انجام کار بتعويق می افتد و يا برهم

می خورد، چنانچه زيادت قصا بان باعث مردها شدن يا بردن

گا و بيگردد.

385— 'Many butchers and only one cow'.

Only one job assigned to many may never be done.

۳۸۶- کار آسان زنده‌دی پهل‌لی گران‌دی .

ترجمه‌وری :- کار و آموختن آسان است اما ز آن سخت است .

مورد استعمال :- در اهمیت آغاز کردن کار گفته

می‌شود ، یعنی بعد از آغاز کار کردن مشکل نیست .

386— 'The work is easy, but to begin it is difficult.

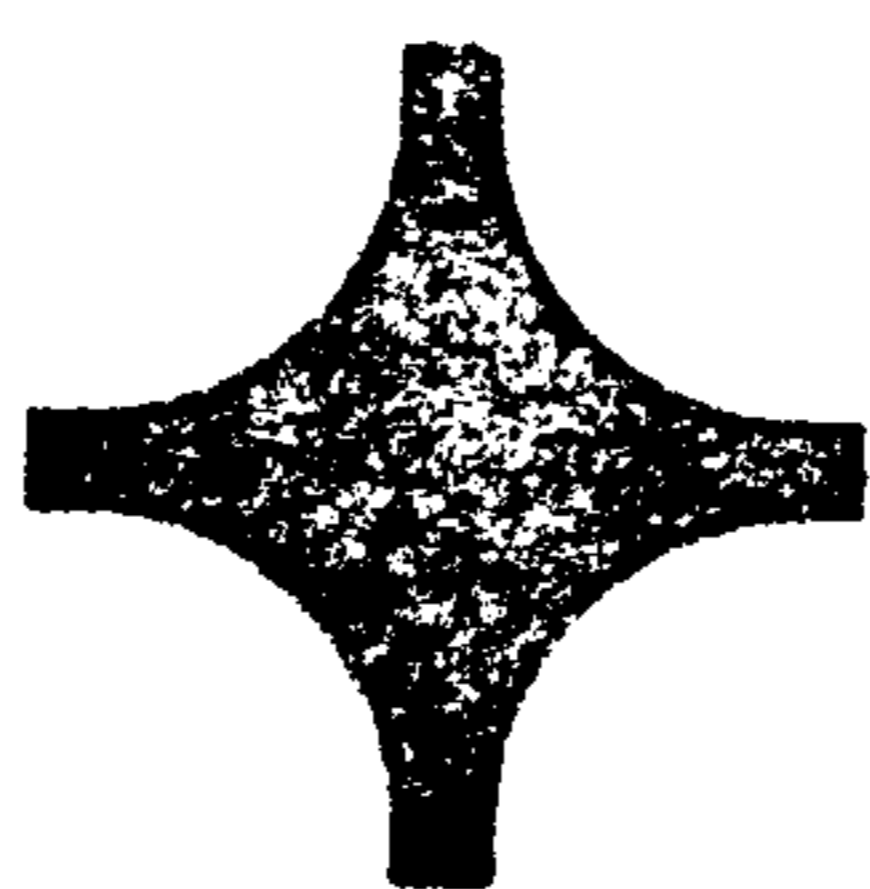
۳۸۷- کارگر کورم روی، لبمورژ روی •

ترجمه دری :- کار یگر خا نواده واسیرسی سازد ،
کاهل مادر واسی گریا ند .

مورذ استعمال :- درستودن کارگرونکوهش کاهل
گفته می شود یعنی يك انسان کار یگر از برکت کار
وزحمت علاوه بر شخص خودش خا نواده خود راهم سیر
می سازد ، وای انسان کاهل بجز اینکه باعث اذیت
مادرش گردد کاردیگر نمی کند .

387— 'A worker makes his family have their fill,
an indolent person makes his mother weep.

Work hard and have a happy family life.

۳۸۸- کاره که دزر کی تگ زده کا وه خپل
بی هیر شو

ترجمه نری: زاغ رفتار کبک راسی آءوخت رفتار
خودش فراموشش شد.

مورد استعمال: در مورد مقلدین بعض گفته می شود که در
تقلید دیگران خاصیت خود را فراموش می کنند.

388— 'A crow imitating a partridge forgets his
own way of walking.'
Be original; don't imitate blindly.

۳۹۰- کانی به پوست نه شی دشمن به دوست نه شی

ترجمه دری : سنگ نرم نخواهد شد ، دشمن دوست نخواهد شد .

مورد استعمال : دشمنان را دوست نمی شود .

39— 'One can't turn an enemy into a friend, as he cannot soften a stone'.

Turning an enemy into a friend is as hard as softening a stone.

۳۹۱- کبر جن و خدای دشمن دی .

ترجمه دری : متکبر دشمن خدا است .

در مورد استعمال : در نکوهش تکبر و مذمت متکبر گفته

می شود ، و این وجیهه اخلاقی است که شکل ضرب المثل را
بخود گرفته است .

391— 'A conceited one is an enemy of God'.

Do not be conceited at all.

۳۹۴ = کپی و کپی چاره یو آس غواړی دری ناله .

تر جمه دری : کار تمام است ، یک اسب
میخواهد و سه نعل .

مورد استعمال : - در مورد خوش باورانی گفته
می شود که یک موفقیت بسیار کوچک را علامت
موفقیت بسیار بزرگ بدانند .

دیگوبند یکی از چنین خوش باوران یک نعل پهای اسب
را یافته بود و از خودی زیاد در جامه نمی گنجید و صد
میکرد : « کار بکلی تمام و آماده است ، فقط یک اسب و سه
نعل بکار است تا من صاحب اسب شوم » .

392— 'Only a horse and three horse—shoes are
needed to take a ride'.

Turn a small success into a great one.

۳۹۳- کبردی په خپلو هر اند وولایه ده .

ترجمه دری :- غژدی بطنا بهای خود ایستا ده
است

مورد استعمال :- در مورد اتکا به خود گفته
می شود ، یعنی ما نند غژدی که بطنا بهای خود
استوار است انسان نیز باید متکی به خود باشد .

393— 'A tent stands on its steads'.
Be self reliant and self-sufficient.

۳۹۴- کمال زده که، په تاخچه کن نی کنو پورده .

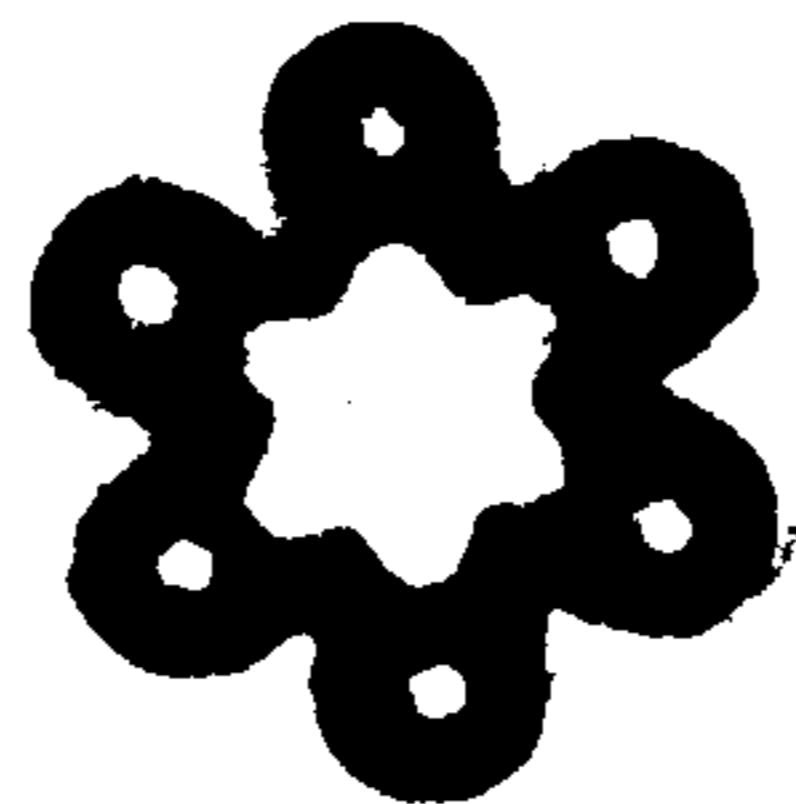
گر جمه دری :- کمال را یا اوز و د رطاق بگذار .

موردا استعمال :- در اشواق و ترغیب با موختن

صنعت و حرمت و هنر گفته شده است -

394— 'Learn a trade no matter what'.

Trade is praised.

۳۹۵- کوپ کوپ دلتیه لری هتکی هلتیه اچوی .

ترجمه دری :- گت گت اینجا میکنی ، بیضه را آنجا

میگذاری .

مورد استعمال :- بکسی گفته می شود که در حیات

اجتماعی روش منانقت و دو روئی را تعقیب کند ، در

ظا هر بجائی و در باطن بجای دیگری پیونزد و بستگی

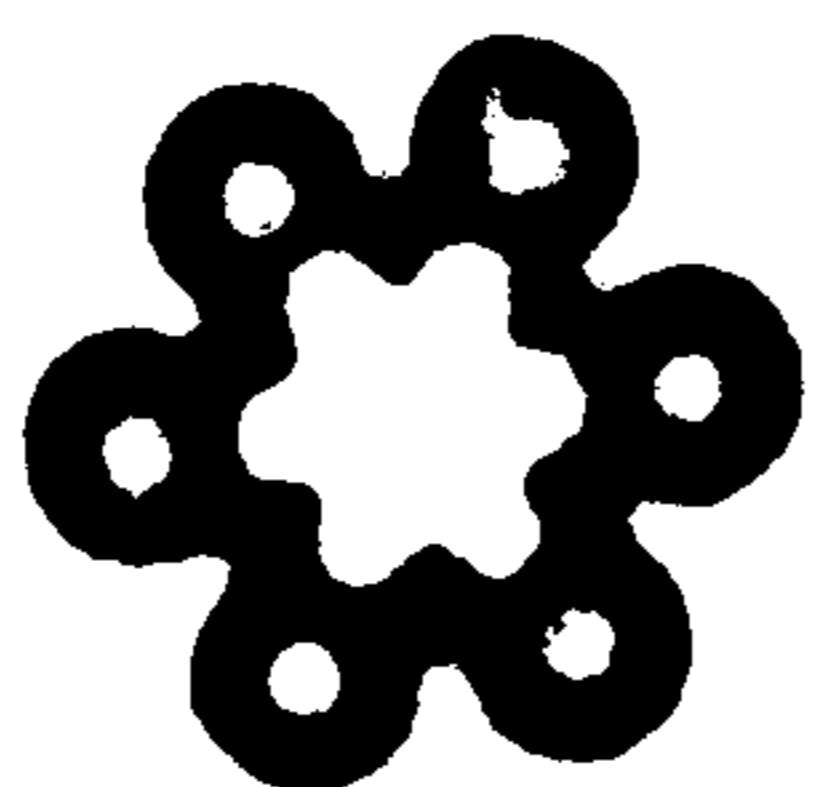
داشته باشد و چنین کس بما کیانی شبیه گردیده که ،

صدایش یک جا و تخم گذاری اش جای دیگر باشد

395— 'Being fed here she lays eggs there'.

An opportunist and a double—faced person always

try to deceive.

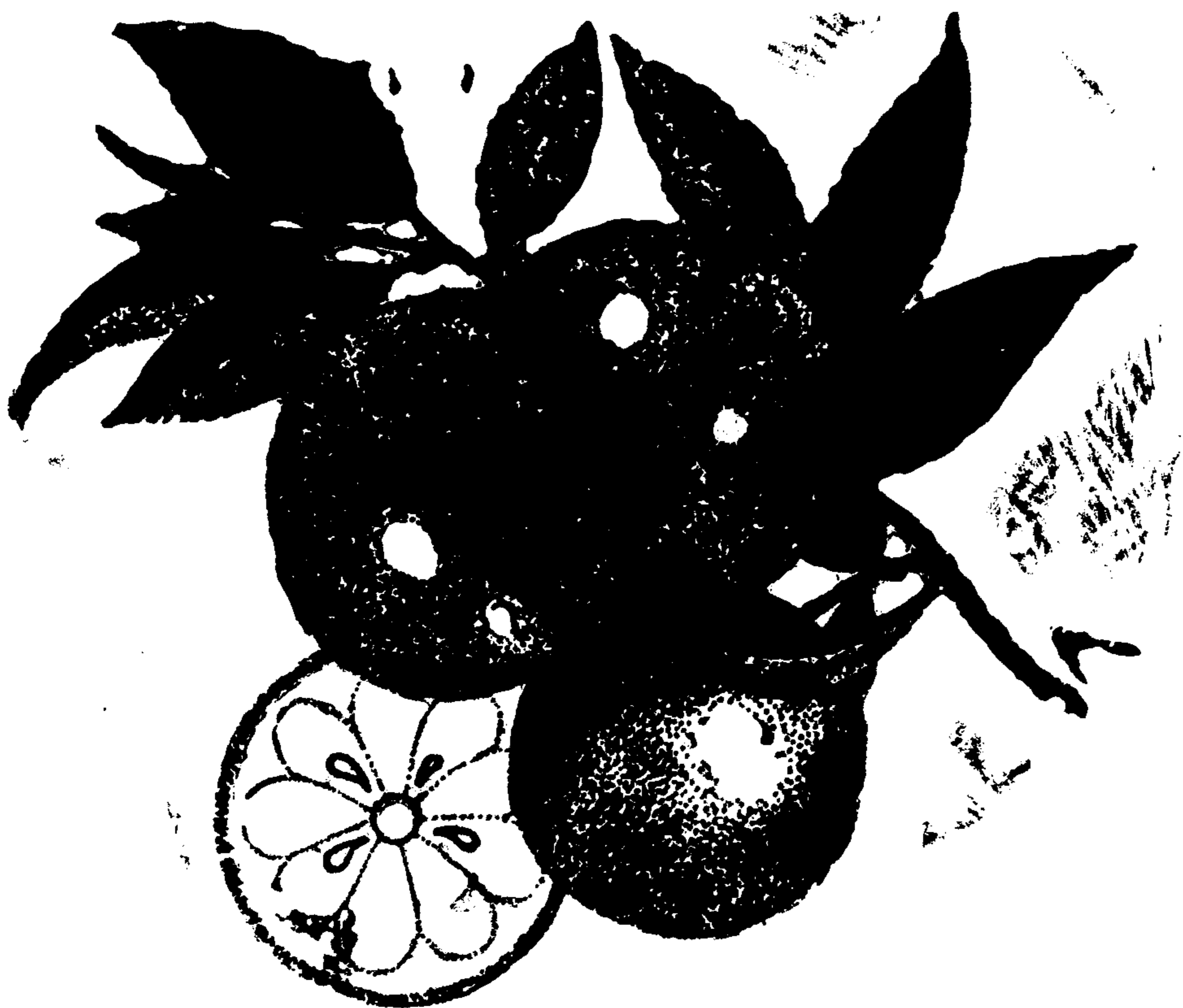
۳۹۶ - کور کی دی جواری نشته له دماغه دی
دپلو بوی عی .

ترجمه دری : درخانه ات جواریست از دماغه توی
پلو بوی آید .

مورد استعمال : بشخص دتکبرین بضاعت گفته
می شود ، و کنایه تادرباره شخصی نیز صادق می کند که بیش
از لیاقت و بالاتر از اهلیت و استعداد خود ادعا می نماید .

396— 'There is no corn in his house, but he brags
about having had a rice meal'.

He shows off more than he is.

۳۹۷- کورمی آرتا جارخکه دی مه وهه .

ترجمه دری : خاندهام قربان تو ، چشکت نباشد .
مورد استعمال : از زبان کسی گفته می شود که ظاهراً
بدوست خود لاف هرگونه تعاون می زند ، ولی عملاً جز تظاهر
محض نتیجه دیگر ندانسته باشد .

397— 'My house is your own, but don't eat there.'
Only bragging about friendship but never being
sincere

۳۹۸- کو بر بار تر مزله نه رسیدی

تر جمه دری: بار کج بمنزل نمی رسد .
مورد استعمال: برای انقباض کسی گفته می شود
که در حیات اجتماع را وریش کجی ادب پیش گرفته باشد
و با و اخطا رداد می شود که روش کجی نتیجه مطلوب ندارد
مانند بار کج که بمنزل نمی رسد .

398— A Load gone askew will not reach
its destination.

Do not be on the wrong side.

۳۹۹- کون دوه واره خاندی .

تر جمہ دری : کر دو مرتبہ ہی خندد .
 مورد استعمال : د ر و د کسی گفتمہ ہی شود کہ چنان
 عملی را اجرا کند کہ ہم از روی تقلید باشد و ہم از لحاظ
 پی بردن مفہوم آن عمل۔ مانند کر کہ ارل با خند ڈ مردم ہی
 خندد دو مرتبہ دوم و تری ہی خاند کہ مفہوم اور خند ہی ابود .

399— 'A deaf person laughs twice'.

A deaf seeing everybody laughing laughs and then when he knows why they were laughing laughs again.

♦♦-۴۰۵- که په ژباړه ژوندی کیدای مری به ژوندی
شوی وای

تر جمه دری اگر بگرید سی شه، درد گان زنده سی شه زنده.

مورد استعمال: برخلاف ارباب ضعیف و بیچارگی که در

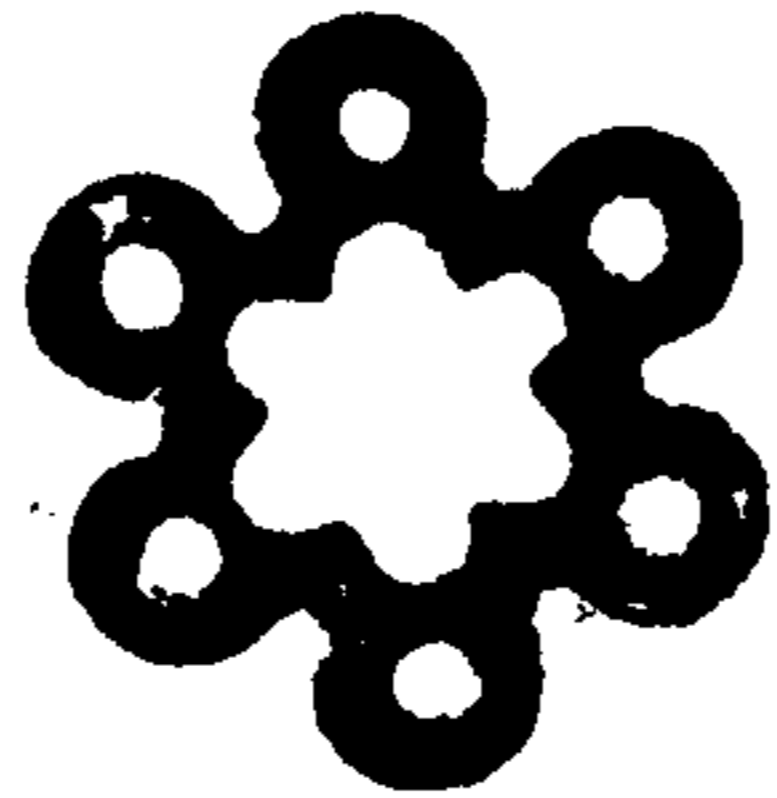
ضد ناله و زاری در رو بری شدن با مشکلات زندگی گرفته

سی شود، و ضمناً انسان را مبارزه با مشکلات از راه معنی

و تلاش توصیه می کند .

400— 'If you could enable him to live again by weeping for him, all the dead ones would have returned to life'.

The currents of reality cannot be turned back.

۴۰۱- که تاویل چیه زه ایم او ماویل چیه زه ایم نه به
 ته یی نه به زه ایم او که تاویل چیه ته یی او ماویل
 چیه ته یی هم به زه ایم هم به ته یی *

ترجمه دری: اگر تو گفتی که «منم» و من گفتم که «منم»
 نه تو خواهی بود و نه من - و اگر تو گفتی «تو هستی» و من گفتم
 که «تو هستی» هم تو خواهی بود و هم من .

مورد استعمال: درباره لزوم همبستگی نزد یک
 زیست با هم بین آدمیان گفته می شود، چنانکه یک
 انسان بقای خود را در بقای انسان دیگر بداند، و این
 یک درس مهم از فلسفه عمیق زیست با هم است.

401— 'If every one cares only for himself, nothing
 will be achieved':

Cooperation and well organized mutual assistance:
 is praised.

۴۰۲-۴۰۵ مشر مشر توب غواپی کشر هم د دنیا دود غواپی

ترجمه دری: سهتر اکر بهتری بهخواهد، کهتر هم
رسم جهان بهخواهد.

مورد استعمال: برای احقاق حق کهتر را بهتر
گفته می شود، یعنی همانطور یک پدر بر پسر، یا برادر بزرگ
بر برادر خورد حق بزرگی دارد، پسر یا برادر خورد نیز
بر پدر و برادر بزرگ حقوق سروجه دارد.

402— 'If an elderly man demands respect, young
one demands his rights'.

The rights of everyone must be respected.

۳۰۴- که زری و دانه ده په مری قیامت دی .

تر جمه دری: اگر جهان آباد است بر سر ده قیامت است .

مورد استعمال: در مورد کسی استعمال می گردد که

خودش مصیبتی گرفتار باشد، ولی محیط دایره اش در

آسودگی بسر برد.

403— 'It is dooms day for the dead, no matter how long the world lives'.

Respect life.

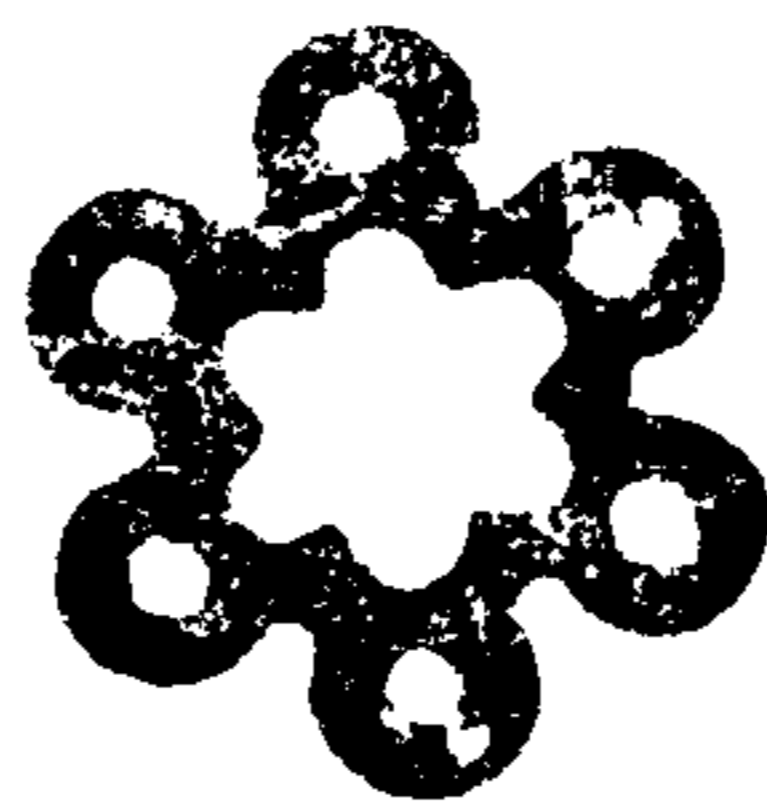

۴۰۴- که هر خواه و نیاری نادان پوینته .

ترجمه دری - هر قدر دانا باشی نادان را پرس .
مورد استعمال :- کسی گفته می شود که زنها
بدانای خود اتکا داشته باشند و کسی را از خود دانا تر
فکر نکنند ، و یا عبارت دیگر توصیه است بمشوره کردن .

404- 'No matter how smart you are, always seek advice'.

Try for collective decision and action.

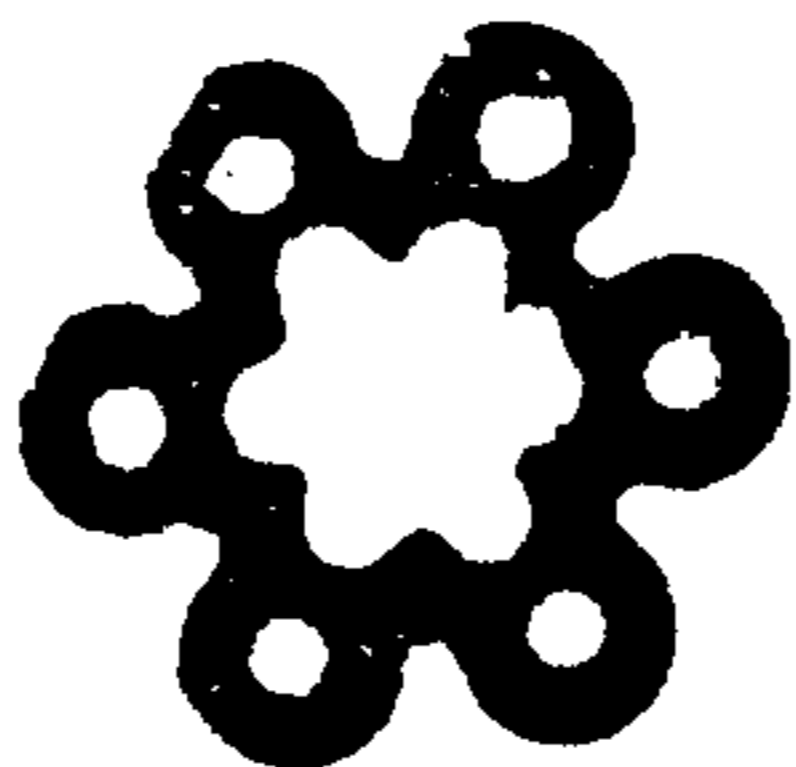

۴۰۵ - گاومیش به گل چه بوی خه پوهیبری •

ترجمه دری: - گاومیش بوی گل چه بی فهمد .
 مورد استعمال: از روی کنایه بشخصی گفته می شود
 که اهمیت یک کار ویایک موضوع را نداند و در آن اهلیت
 نداشته، باشد ولی در آن خیر حق بد اخلاء کند و یا کاری
 بغیر از اهل کار سپردد شود .

405— 'A buffalo cannot smell a flower'.

A non—expert does not know the work of an expert.

۴۰۶- هکتی تر هکتولا ندی دی •

ترجمه دری: - فایده ها زیر سنگها است .
مورد استعمال: - برای تشویق سعی و تلاش گفته
می شود ، یعنی سود و فایده باون زحمت کشیدن میسر
نمی گردد ، انسان باید سنگهای مشکلات را بردارد تا
سود و فایده دست یابد .

406— 'Gains are under stones'.
Pay great efforts to get great gains.

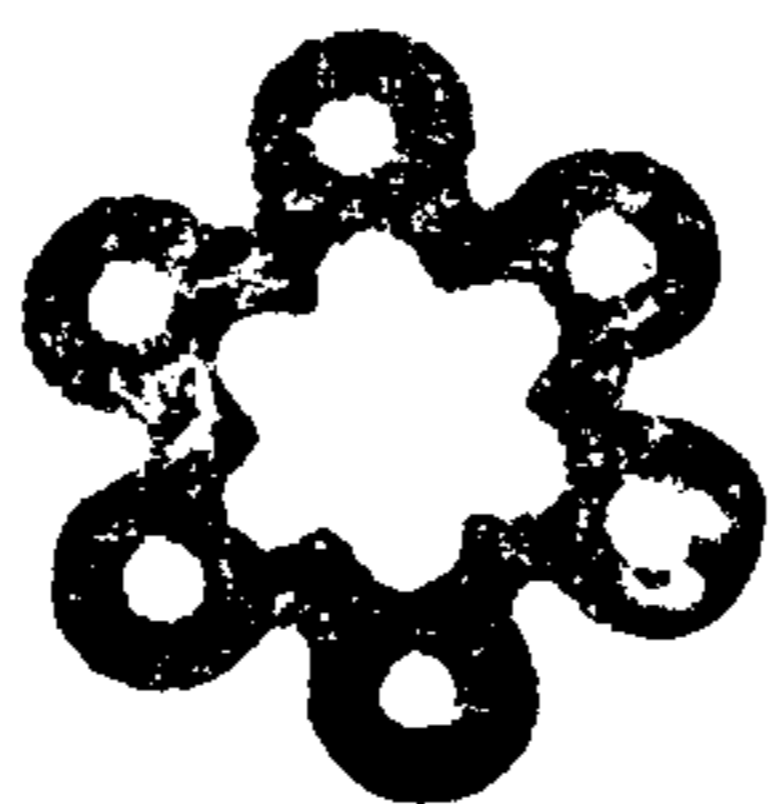
۴۰۷- کنگچی که داکتر و ای دخیل سرعلاج به ئی
کری و •

ترجمه دری :- کل اگر اکتور سی بود سر خود را
علاج میکرد .

مورد استعمال :- بکسی گفته می شود که از
بیچاره چاره کار بخواند ، مثلاً از بیماری علاج بیماری
از ناخوان خواندن مکتوب و غیره .

407-- 'If the bald-headed were a doctor, he would
have cured his head'.

Accept failures try for success.

۴۰۸- کپی دپی ته خپل پوست بلادی .

تر جمه ددی : برای رز با پوست خودش بلاست .
مورد استعمال : در مورد کسی استعمال می
گردد که هنر خودش برایش موجب اذیت شود ، و یا از
اقارب و خویشاوندان نزدیک خود ضروری بیند .

408— 'For a fox his own skin is an enemy.'

A close friend or a relative may be jealous of
one's accomplishment.

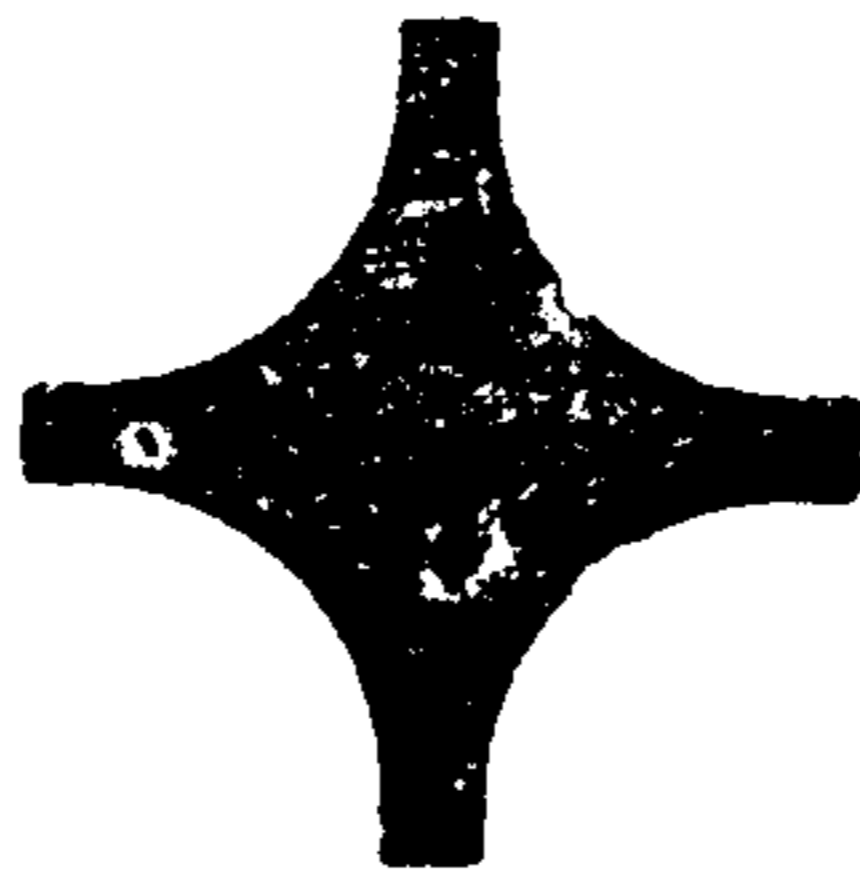
۴۰۹- لاس چپی مات شی غا پی ته عھی لویبری .

ترجمه دری : دست که بشکند بسوی گردن می رود - و یاد در گردن می افتد .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که بانسان مصیبتی و یارنجی رسد و او برای جلب همدردی و غم شریکی

با قارب و دوستان خود رجوع کند .

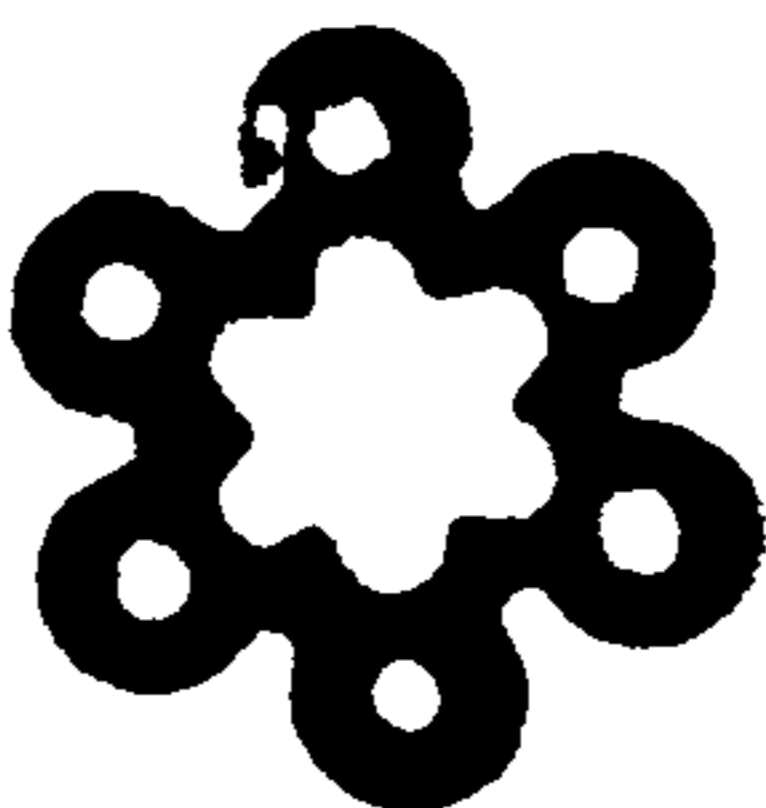
409— 'A broken hand hangs from one's neck'.
Only sincere friends and relatives sympathize.

۴۱۰- لاس می تور سپی خقلمی دی .

ترجمه دری : دستم را سگ سیاه لیسیده ، است .
مورد است هممال : از زبان کسی گفته می شود که احسان
همدردی و کمک وی با شخص دیگر نتیجه مطلوب ندهد
آنگاه می گوید « دستم را سگ سیاه لیسیده است » یعنی
برکت و تاثر ندارد .

410— 'A black dog has licked my hand'.
My favour and assistance are not returned in kind,
for I have no luck.

۴۱۱- لبر خوره تل خوره، لبر خوره گنله لبر خوره ♦

ترجمه دری: کم بخور همیشه بخور، زیاد بخور زهر بخوره

مورد استعمال: وجیزه صحی است که در او د کم

خوری واجتناب از پر خوری گفته می شود یعنی آنکه کم

میخورد صحتش خوب می باشد بنا بر آن همیشه می تواند

بخورد، ولی زیاد خوردن مثلاً به زهر خورد نیست.

411— 'Eat little and for ever, eat much and be poisoned'.

Eating too much is like eating poison.

۴۱۴- لبرخوره طبیب ته به اگ نه پی

ترجمه دری: کم بخور طبیب بهتاج نه خواه شد .
مورد استعمال: توصیه طبی است که شکل ضرب
المثل گفته می شود، ابقناب از پر خوری توصیه می نماید

412— 'Eat little and don't visit a doctor'.
Too much eating is not good for health.

۴۱۳- لبرویل پیر کار .

ترجمه دری . کم گفتار زیاد کردار .
مورد استعمال : در بهتر دانستن گفتار کم و کار
زیاد گفته می شود یعنی انسان با شخصیت و فعال با یاد کم
بگوید و بسیار کار کند .

413— 'Few words and more work' .

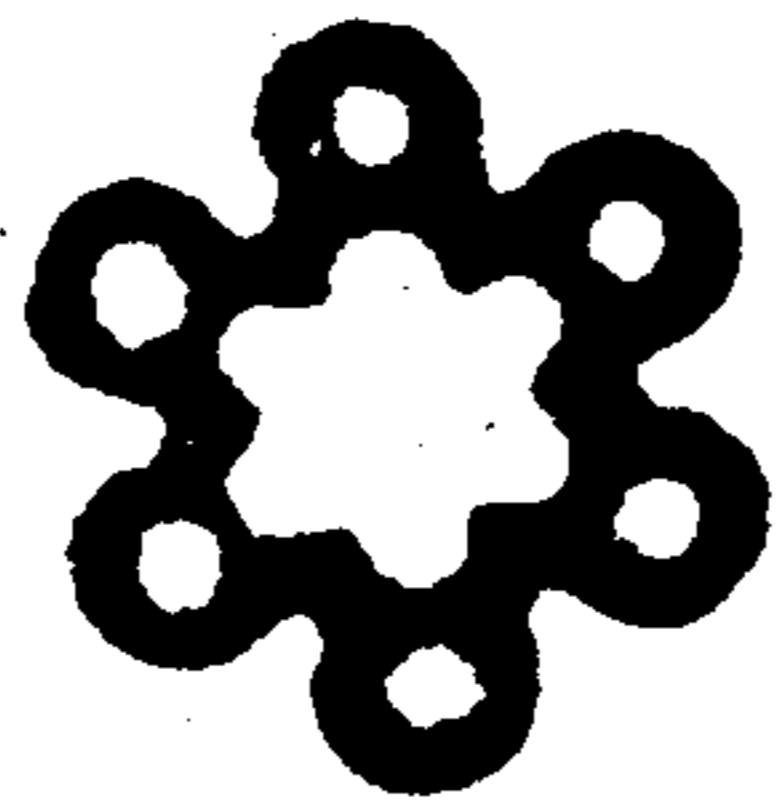
An active person works much and talks little.

۴۱۴- امر به دوو هکو تو نه پتیه بزی

ترجمه دری: آفتاب بدوا گشت پنهان نمی شود .
مورد استعمال: وقتی گفته می شود که کسی بخواند
بگگ حقیقت آشکار و یاریک و ا قعبت روشن را بحیله های
کوچک بپوشاند.

414. You can't hide the sun with two fingers
One cannot conceal a reality

• ۴۱۵- لوخ له او بو نه بیریری •

ترجمه دری : برهنه از آب نمی ترسد .

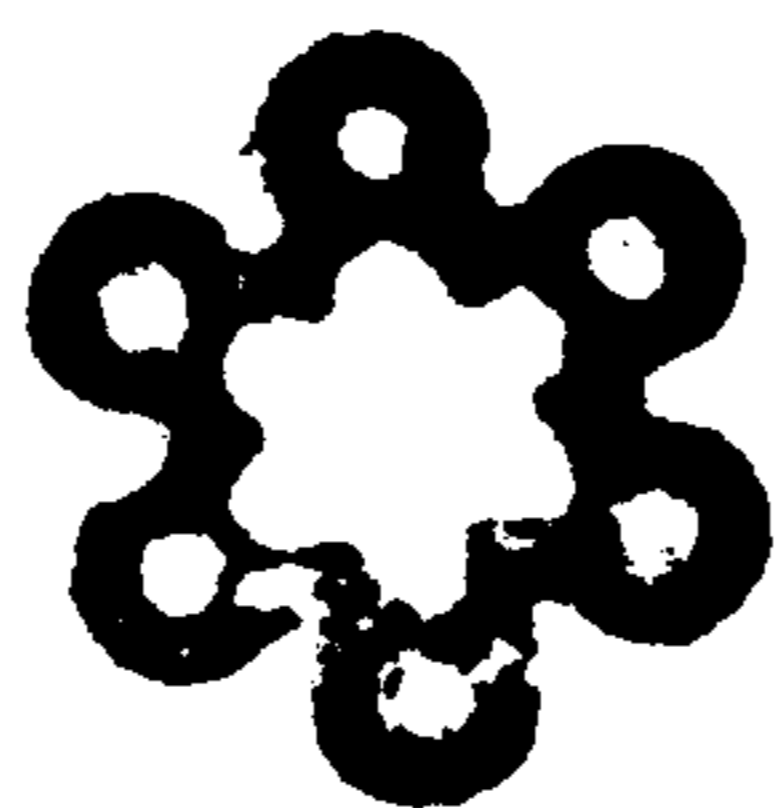
مورد استعمال : در باره کسی گفته می شود که پیش از

وقوع واقعه برای رو روشن آن واقعه خود را آماده

ساخته باشد .

415— 'A naked one does not fear water'.

One ready for an eventuality does not fear any calamity.

م

۴۱۶- مار دشینشو بی بدرا تله شینشو بی بی
دغار په خوله کی ورته شین شو •
تر جمه دری : مار از بودینه با من بود ، پز دینه در هن
زارش سبز کرد •
مورد استعمال : در مورد شخصی گفته می شود که
از کسی یا چیزی که زیاده تر بد می برد با آن بیشتر رو برد
می گردد •

416— 'A snake does not like mint but mint grows right at its hole.'

An unliked person is frequently met.

م

۴۱۷- مارچی غار لاه ورسی نوسمیپوری

تر جمہ دری : مار کہ بغار خود بر سر راست می شود .
 مورد استعمال : در لزوم راستی و راست بودن
 در خانوادہ خود گنتہ می شود ، چنانچہ سار ہم کہ برون
 غار خود کج می رود ، وقتیکہ بغار خود می رسد راست
 می شود .

417— 'A snake straightens itself when entering its hole'.

Be always straight and upward.

Be always straight and upward.

۴۱۸- مار چپچلی له پری ویری پری •

تر جمه دری : مار گزیده از ریسمان منی ترسد .

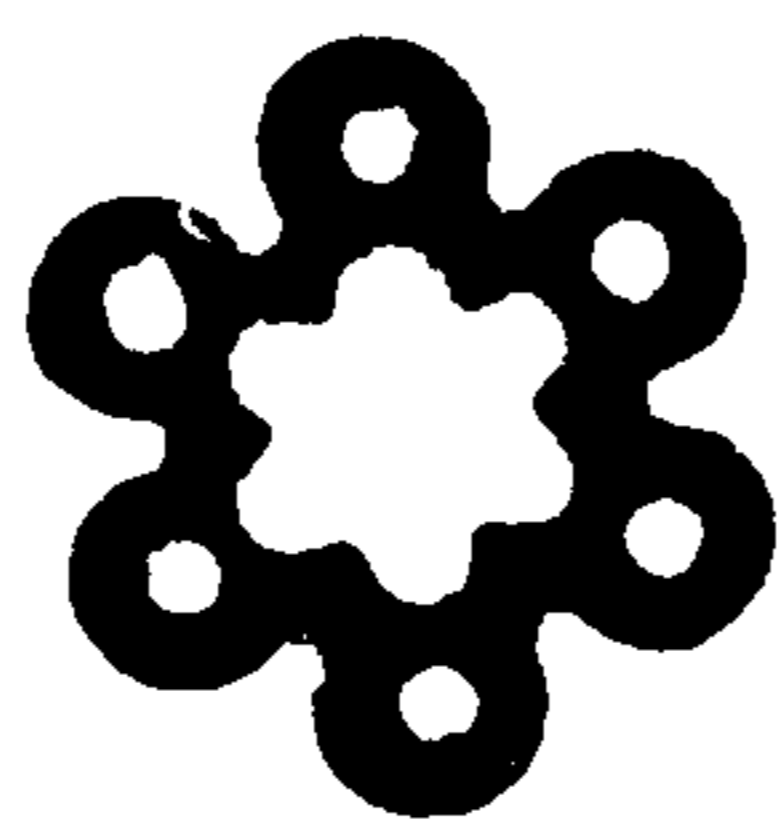
مورد استعمال : در مورد کسی استعمال میگردد که

بیک مرتبه با خطر مواجه شده می باشد باردوم از شبیه همان

خطر بترسد .

418— 'When bitten by a snake one fears a rope'.

One who has experienced great difficulties fears its
resemblance.

۴۱۹- ماهی چی اینه زوسی تر لکی بی نپسه .
 ترجمه هری : ماهی را که نیس گیری از دمش بگیر .
 مورد استعمال : بکسی گفته می شود که برای نکردن
 کار بهانه می تراشد ، مانند ماهیگیر بکه نمی خواهد
 ماهی بگیرد پس ماهی را از دمش می گیرد ، و ماهی را
 نیس توان از دم محکم گرفت .

419— 'If you don't want to catch a fish, hold it by its tail'.

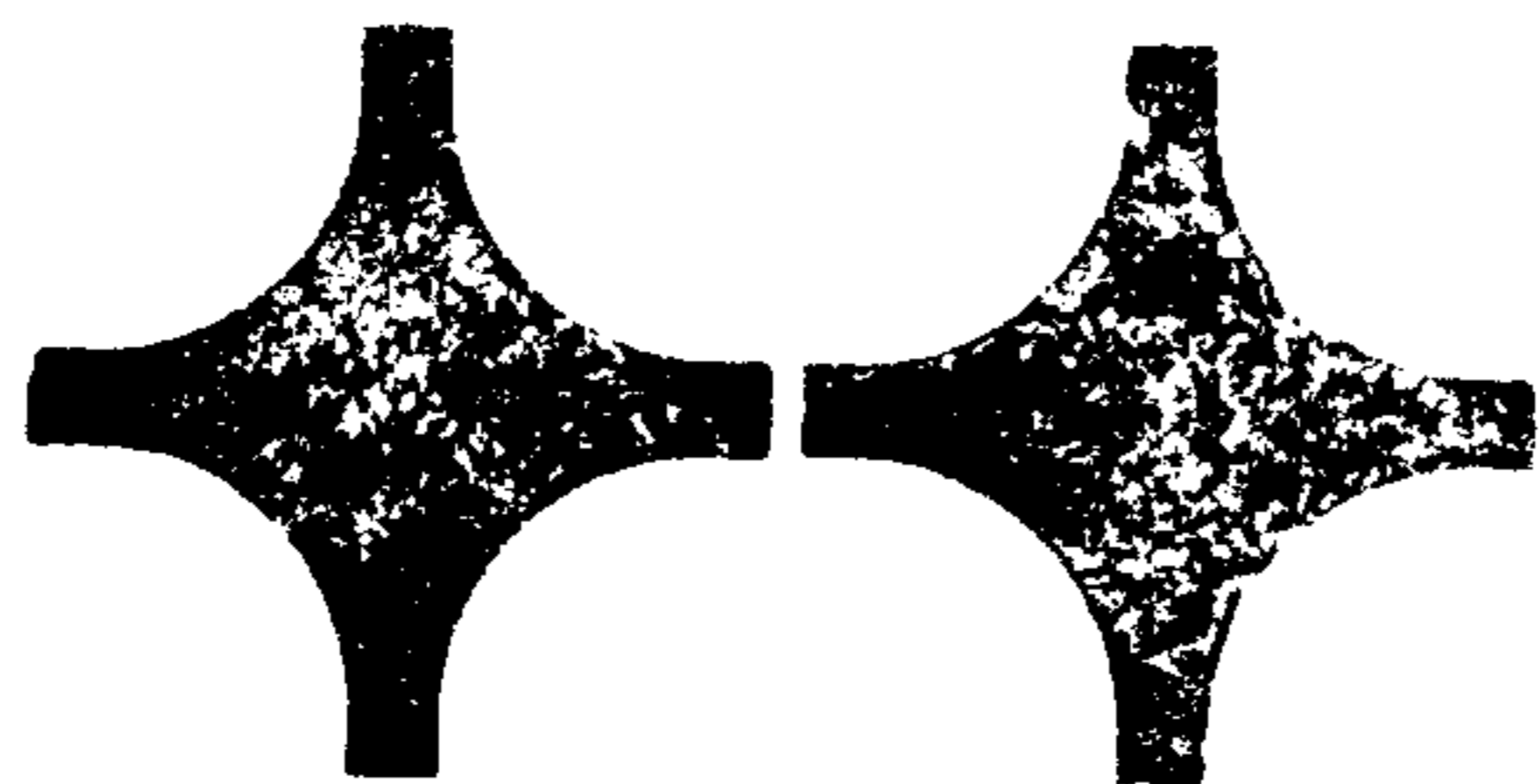
Don't make excuses for not doing something, like the fisherman who catches a fish by its tail.

۴۲۰- میخ کی عجب! خوبیر ته هم گوره

ترجمه دری : رو رو رو، مگر پشت سر هم بین !
مورد استعمال : کسی گفته من شود که تنها
رو برو می بیند و پشت سر نمی نگرد یعنی ماضی فراموش
می کند و تنها بحال و مستقبل متوجه است حال آنکه انسان
دانا با اینکه بسوی حال و آیند، متوجه می باشد ماضی را
نیز از یاد نمی برد و از زجارب گذشته برای کامیابی آیند،
استفاده می کند .

420— 'Advance, but be mindful of the past.'
Use your past experience fruitfully in making
further advances

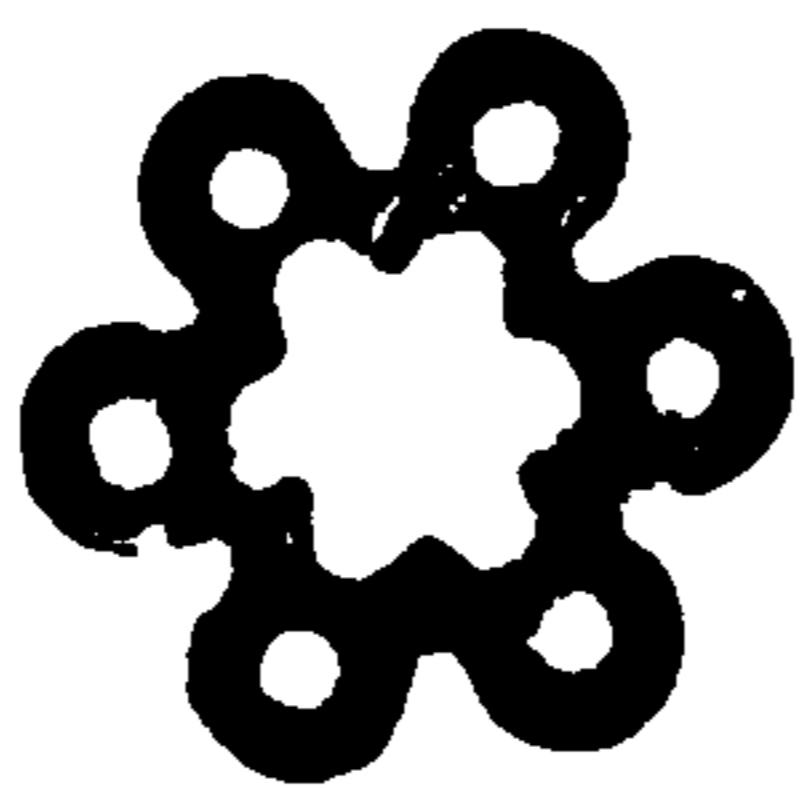

۴۲۱ محکمہ ہنگامہ سونچی چہ اور پر بلدی پوری

ترجمہ دری : همان زمین می سوزد کہ آتش بر آن روشن است
 مورد استعمال : وقتیکہ ایک شخص با ایک حادثہ ناگوار
 روبرو گردد و شخص دیگر آن حادثہ را بنظر بی اعتنائی
 ببیند این ضرب المثل گفته می شود یعنی از یک حادثہ نا
 گوار شخصی حقیقتاً متاثر می گردد کہ با آن حادثہ روبرو
 گردیده است .

421— 'The place is burned where fire is made'.

Only the one engaged in a great struggle is experienced.

۴۲۲ مبرک په غار نه سوانو تلای جا روپی ه ه په
لکی پوری غوټه کره

ترجمه دری : موثر بسو راخ درآنده نمی توانست جا رو
را هم بدم خود بسته کرد .

مورد استعمال : در آورد کسی گفته می شود که توان
و استعداد انجام دادن کار کوچک را نداشته باشد ولی
با انجام دادن کار بزرگتر اقدام نماید .

422— 'A mouse couldn't go into its hole and yet
tied a broom to its tail'.

A person not capable of trivial accomplishments
seeks great jobs.

۴۲۳ مور چی روی سی هم دزوی زپه نه خوری •

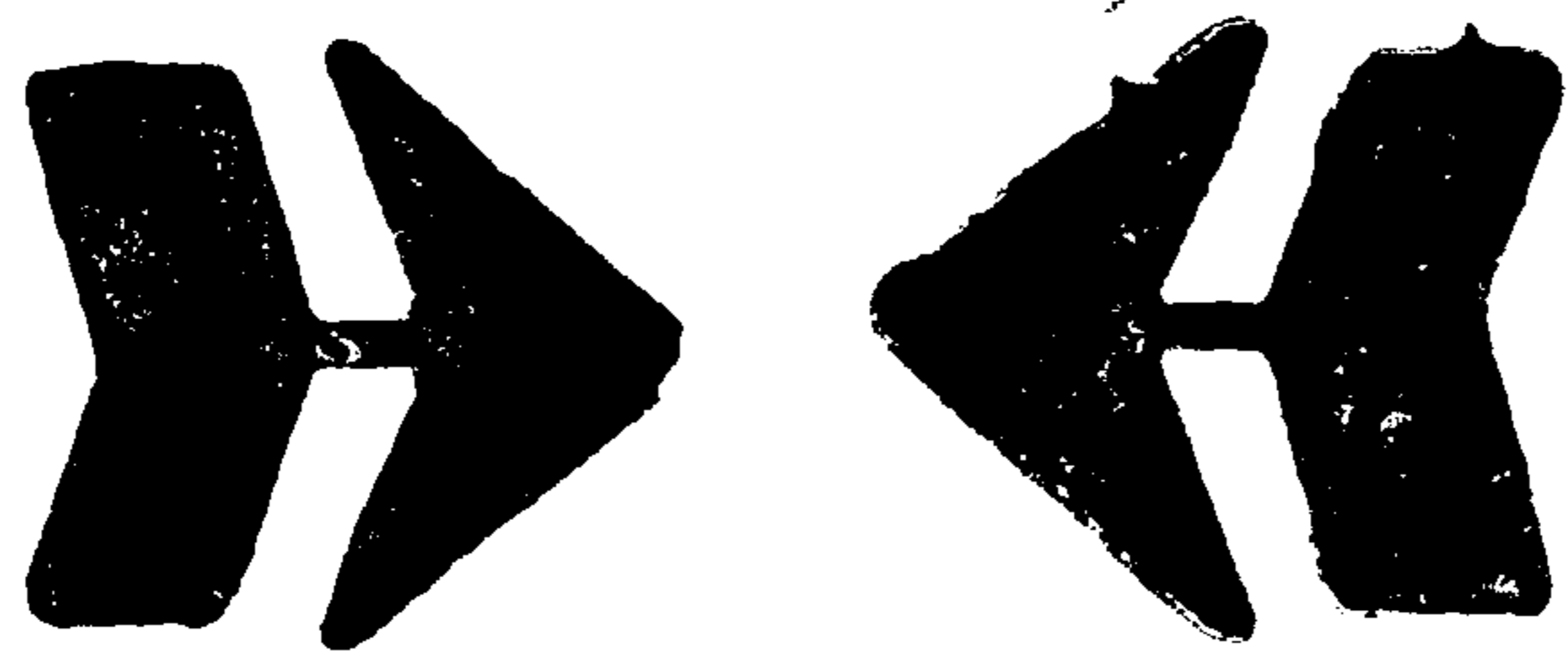
تر جمه دری : ماد را اگر بلا هم شود دل پسر را نمی خورد ،

مورد استعمال : دودورد لطف و محبت مادر با فرزند

گفته می شود .

423— 'A mother, even of a wolf, does not eat her child's heart'.

A mother always loves her child.

۴۲۴- مورئی دانه شولی مپه کیدانه زوی نی به

پا نوده پوری پوری خورده .

قرجه دری :- ما درش از ندا اشتن شاه می مرد ،

بصرش با فا نوده نان می خود .

مورد اسه مال :- د رورد کسی گفته می شود که

کلان کاری بیجای نماید و بالا تر از آنچه که هست

خود را نماید دهد .

424— 'A mother didn't have rice—soup, her son
was eating cake with pudding.
About a show off of a poor boy.

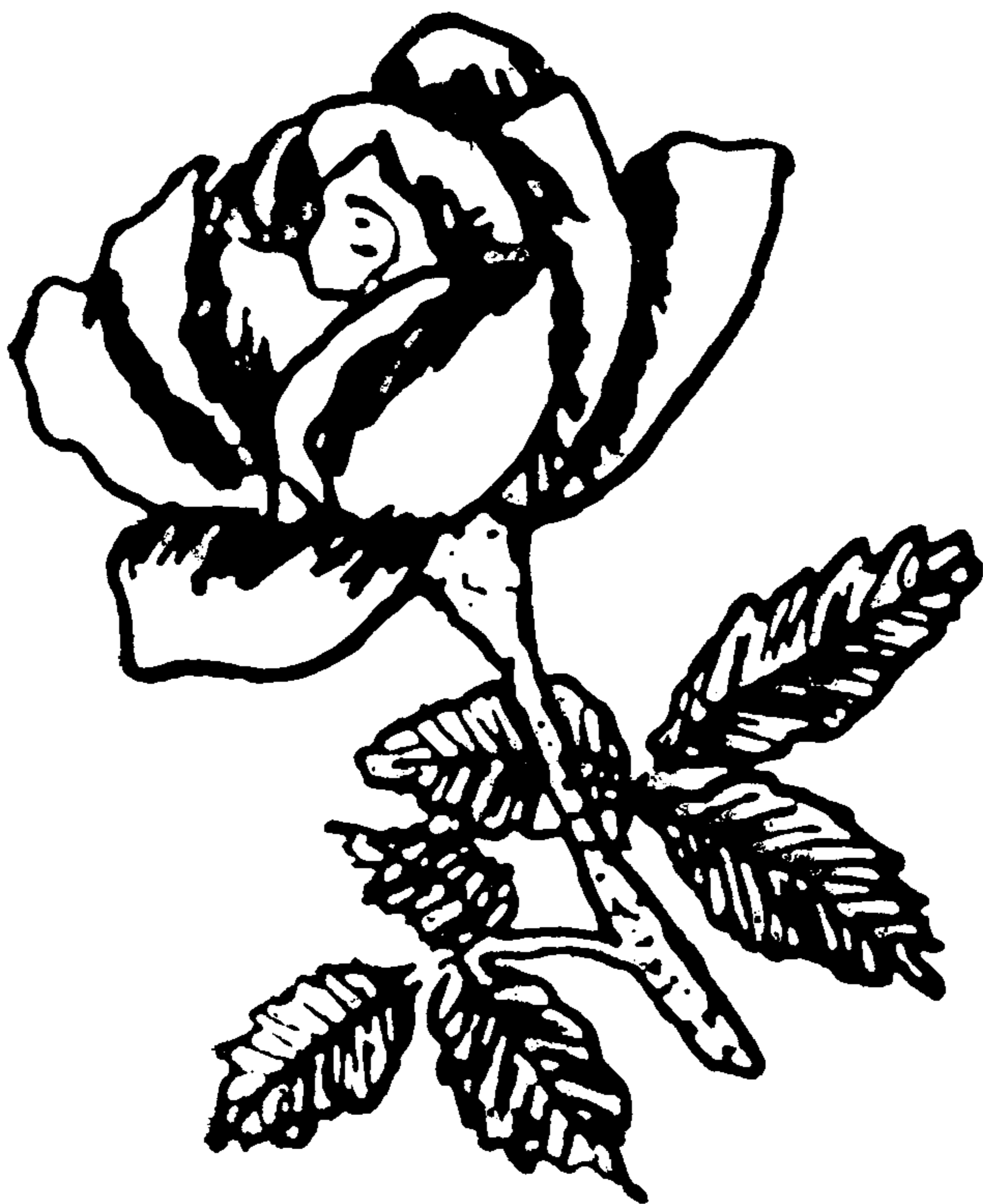

۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵-
 ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵-
 ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵-
 ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵- ۴۲۵-

ترجمه دری: - نه اینقدر شیرین شو که کسی ترا
 بخورد، نه آنقدر تلخ شو که کسی ترا دور بیندازد.

مورد استعمال: - در مسیر حیات اجتماعی انتخاب
 راه اعتدال را توصیه می کند که هر انسان باید در روش
 خود با مردم از افراط و تفریط پرهیزد، روش معتدل را
 برگزیند.

425—Dont be so sweet as to be swallowed and not
 so bitter as to be spit out.
 Don't be at the extremes.

۴۲۶: مه کوه په چا چي و به سي په تا •

تر جمه دري: - مکن بکس که نشود بقو •

مورد استعمال: - در مورد اجتناب از بد کردن

بیا کس گفته می شود یعنی با کسی بد مکن تا خودت

بد گرفتار نشوی •

426— 'Don't do to others what you don't want to be done to you'.

Avoid harming others.

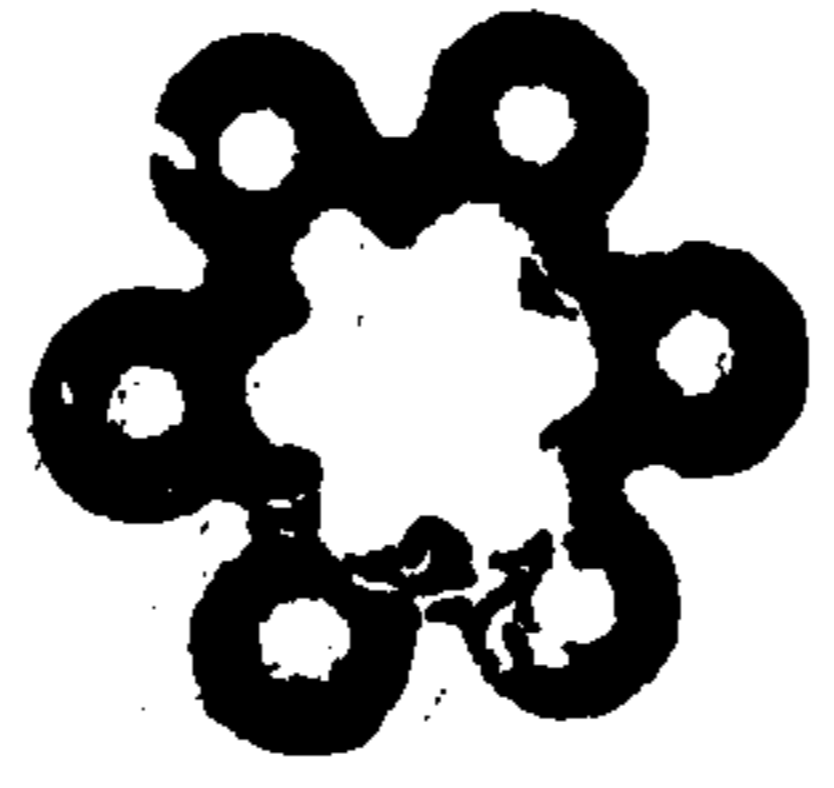
۴۴۷-: میگویم که میگویم از نه نی مه وور کوه .

ترجمه دربی :- مرد را بکش ولی مردانگی او را از

بین ببر .

مورد استعمال :- در مورد حفظ شیوه مردانگی
مردان بزرگ و لو دشمن هم باشد گفته می شود - یعنی اگر
دشمن تو هم صفات مردانگی داشته باشد و لو اینکه او را
بکشی باز هم شیوه مردانگی این است که اوصاف مردانگی
و کارهای او را از بین نبری .

427— 'Kill a man but not his good reputation'.
Encourage one to work for a good reputation.

۴۲۸- مبری ته چی خدای په قهر شی نو و زور و نه
 و کړی .

تر جمه دری : بمورچه ، که خدا قهر شود د بال پیدا می
 کند .

مورد استعمال : وقتی گفته می شود ، که شخص ضعیف
 و بی اهلیت اقامت ، از بزرگ سپرد ، شود ، و چون بنا بر ضعف
 و نا اهل خود از آن اقتدار طوریکه ، شاید استفاده کرد ،
 نمیتواند بنا بر آن دانند و چه بالدر و عا از یک پرواز
 مقطومی کند .

428— An ant that has been damned gets wings.
 A poor man must not ape a man of power.

ن

۴۴۹- نرمه غاړه توره هم زه غوڅوی

تر جمه دوی : گران نرم را شمشیر نمی آرد .

هورد استعمال : درست کردن تواضع و نرمی در

مقابل زور گفته می شود .

429—'A knife cannot cut the throat of an affectionate man.,

Be kind and affectionate so that the man of power and cruelty may not harm you.

۴۳۰ - نوک او اواری نه سره بیله پوری
تر جمه دری : ناخن و گوشه از هم جدا نمی شود .
مورد استعمال : وقتی گفته می شود که بین دو برادر ،
دو دوست ، دو قریب ، دو خویشاوند ، دو قبیله اتحاد کامل
و یگانگی تام بقصد باشد یعنی آنها را نند ناخن و گوشت هیچ از
هم جدا می نماید .

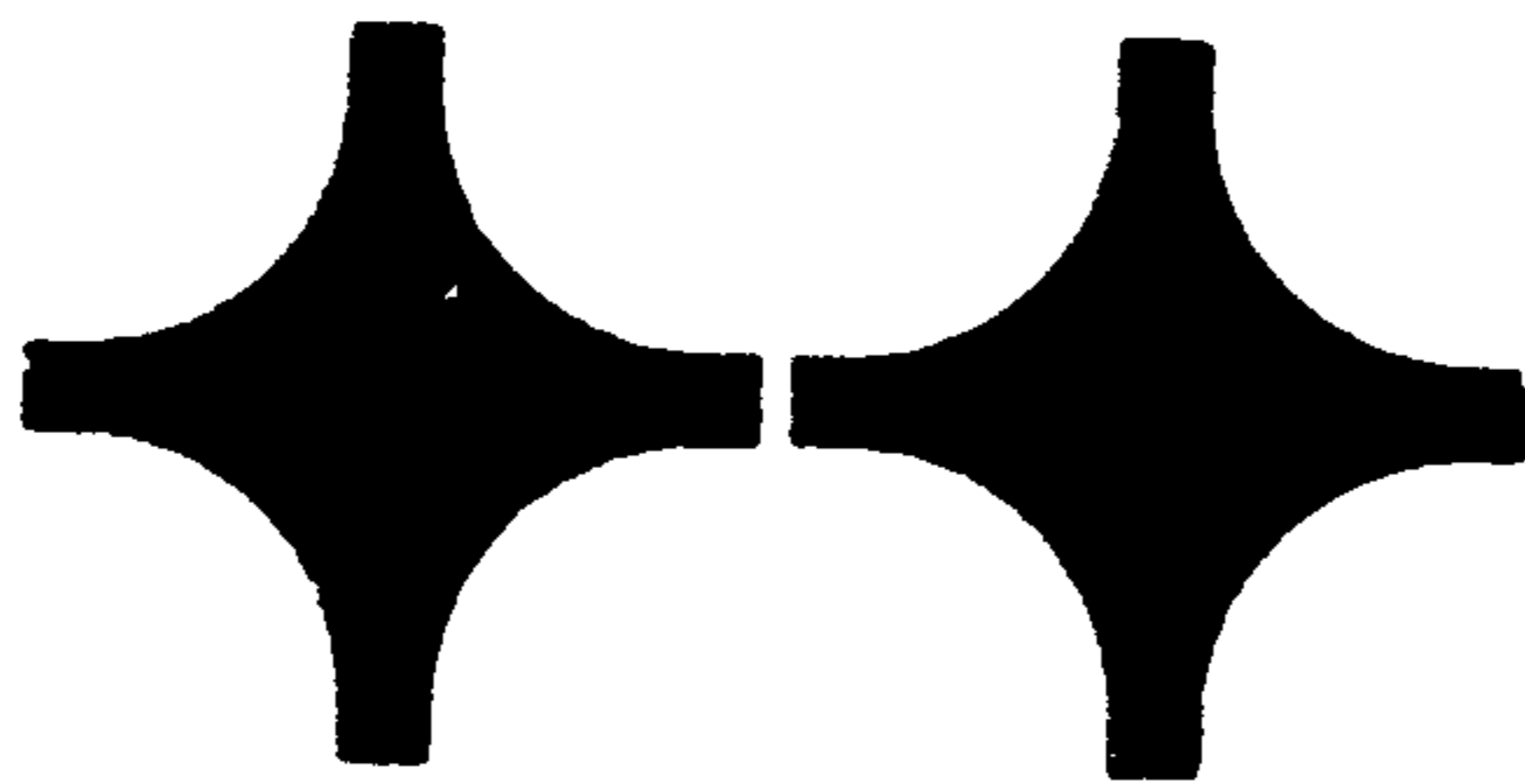
430— 'A nail cannot be separated from the finger tip'.
Men of the same outlook are always united.

۴۴۱- نه سیخ سوخته کیاب .

ترجمه دری: نه سیخ بسوزد نه کیاب .
مورد استعمال: وقتی بین دو تن مشاجره و یا منا زعه
رخ دهد، و شخص سوم بحیث میا زبجیگر رسد اخلاص کنایه او گفته
می شود که چنان فیصله عادلانه نماید که نه سیخ بسوزد نه
کیاب یعنی بنفع هر دو طرف باشد .

431— 'Burn neither the roast nor the spit'.
Settle the matter acceptably to both parties.

و

۴۳۲- واده یم خو خیره نه یم په چا؟

تر جمه ددري: از دواج کرده ام ولی نمیدانم با کی؟

مورد استعمال: از زبان عروسی گفته می شود

که بدون رضا و اختیار خودش عروسی شده باشد، و کنایه

در باره شخصی نیز استعمال میگردد که در حیات اجتماعی

اختیار خود را از دست داده باشد و آله دست قدرت دیگری

باشد.

432— 'I am married but don't know my husband'.

A rubber—stamp politician always follows the will of others without knowing them.

♦ ۴۳۳- واینسکی پرنری عحای شلیپری

ترجمه دری : طناب برجای بار یک می سگلد .
مورد استعمال : وقتی گفته می شود که یک شخص
بیچاره و ناتوان محکوم واقع گردد ، و یادریک موضوع
نقطه ضعیف آن موضوع مدار حکم قرار گیرد .

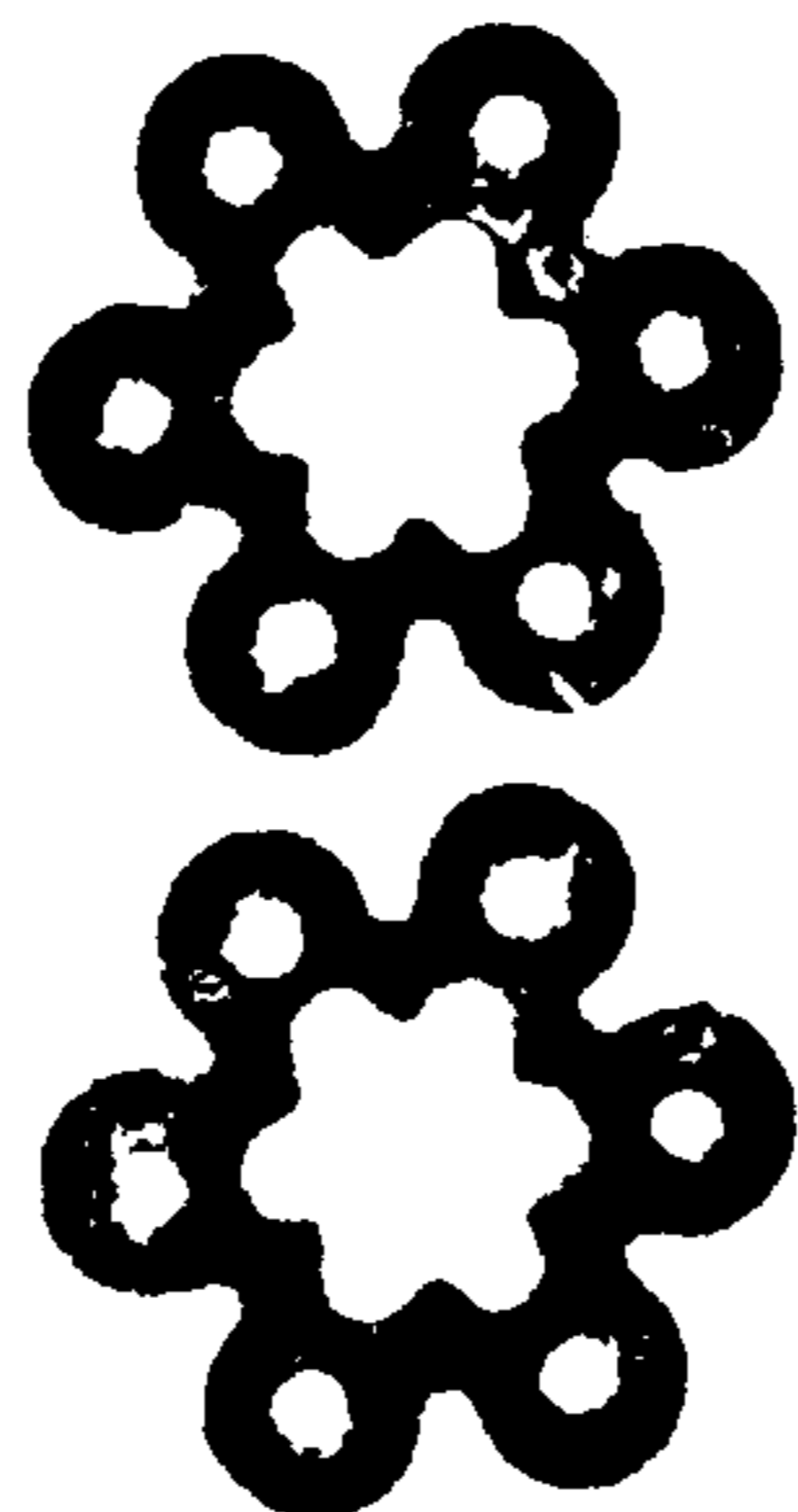
433— 'A chain breaks at the weakest link'.
The powerless one in a group is always under
pressure.

۴۴۴- ویدی پیشو دزمری سره جنگ پوری ♦

ترجمه دوی : گربه گرسنه با شیر سی جنگد .
مورد استعمال : در تأثیر گرسنگی گفته می شود ،
یعنی شخص گرسنه و لضعیف هم باشد برای رفع گرسنگی
و بقای حیات با قوی تر از خود مبارزه می کند .

434— 'A starved cat fights a lion'.
Struggle for survival.

۴۳۵- ویدی ته چا ویل خلو راو خلو شو کی پری؟

ویل یی اته دووی .

ترجمه دری : کسی بگرسنه گفت که چهار و چهار

چند می شود او گفت هشت نان .

435— "When asked 'how much is four and four It makes eight loaves of bread, answered a hungry man".

مورد استعمال : وقتی گفته می شود که يك شخص

همیشه در فکر سطلوب خود باشد، چنانچه ضرب المثل آتی

نیز همین مفهوم را در بردارد که میگویند :

« وری د بلغلر و همیا نی پیدا کردد نینو گو مان نی پرو که »

یعنی گرسنه، خریطه سروارید را یافت و گمان پله کرد.

ی

۴۴۶- یار تر کوشی تیر که ، رنگ نی هیر که .

ترجمه دری: یار را از کوچه تیر کن ، رنگش فراموش کن .
مورد استعمال: در مورد دوست و رفیق بی وفا گفته می
شود که در حضور بدوستی و رفاقت تظاهر نماید ولی
در غیاب یا بند دوستی و رفاقت نباشد .

446. 'You should forget the friend who is not loyal.
An unloyal friend soon forgets one.

۴۳۷- و ۳۰۰ سہمی، تری لاندی و اچوہ کالی

ترجمہ دری: آدم را بین، فرش را زیر پایش بوند از .

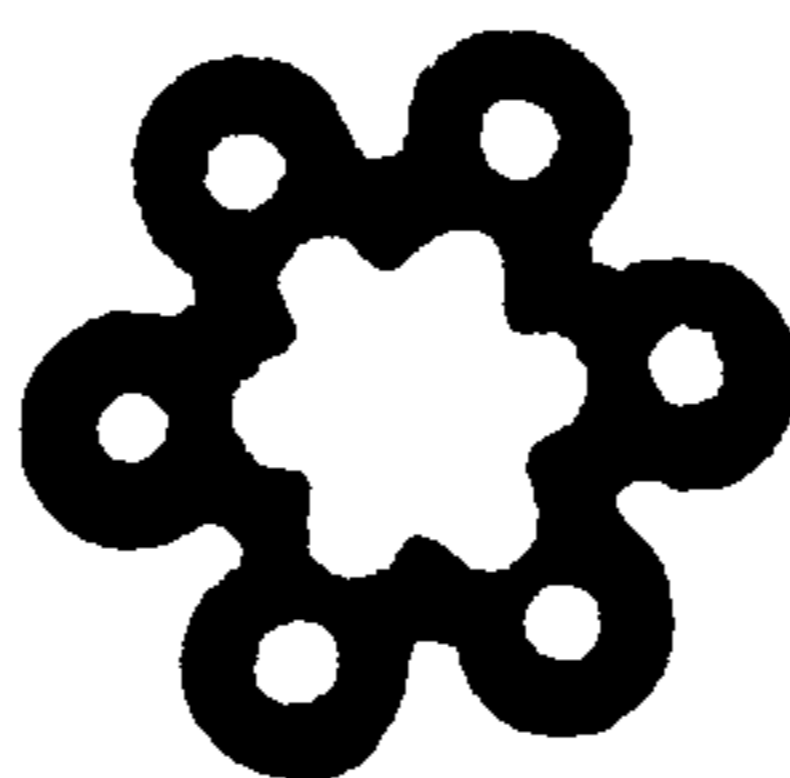
مورد استعمال: در مورد پذیرائی و استقبال بہمان

مطابق بسویہ شخصیت او گفتا می شود یا اوزیای

شخصیت نظر با سہم ادواہایت آن .

437— 'Know the man, then put a cushion under him'.

Receive one as he is worth.

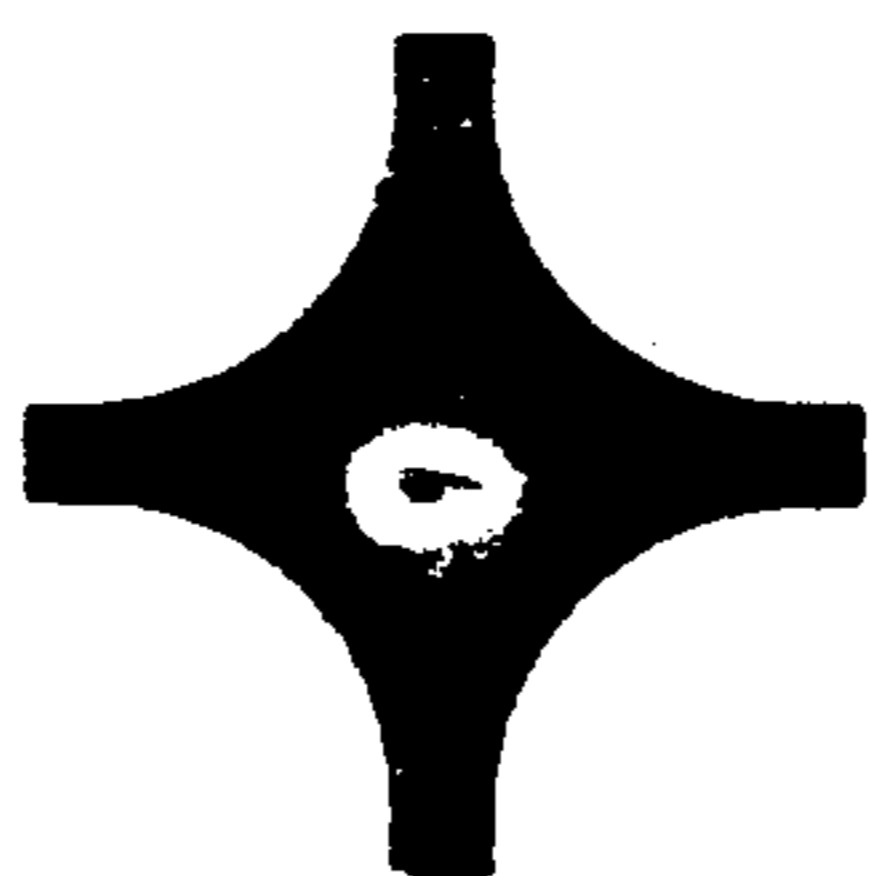

• ۴۳۸- ولایری او به ژر ژو یبری •

ترجمه دری : آب ایستاده زود زرد می گردد .
مورد استعمال : در نکوهش سکون سطاق و ضمناً در
تشویق بحرکت گفته می شود یعنی انسانیکه بی کار
حرکت نمی کند مانند آب ایستاده است که زود زرد و
ناسالم می گردد .

438— 'Standing water soon stinks'

**An inactive person is not worthy; he is like stand-
ing water that will soon stink.**

۴۴۹- و گفته؛ پیل و خوره •

- ترجمه دری : کمائی کن و پیل را بخور
- مورد استعمال : بکسی گفته می شود که اشتها ی
مصرف و پر خوری وی نسبت به کمائی وی بیشتر باشد، و او
را بکمائی کردن بیشتر تشویق و ترغیب می نماید •

349— 'Earn and eat an elephant'.
Live by your own earnings.

۴۴۰- هر څو ځي و زگارشي يا غل شي يا بيمار شي

تر جمه دري : هر کس که بيمار شود ، يا دزد يا بيمار شود

مورد استعمال : در مذمت و نتيجه بيماري گفته سي

شود که انسان را يا دزد يا سازد و يا بيمار ، و ضمناً تشويق

است براي کار کردن .

440— 'An unemployed person, either becomes a thief or gets sick'.

Unemployment and idleness are social diseases.

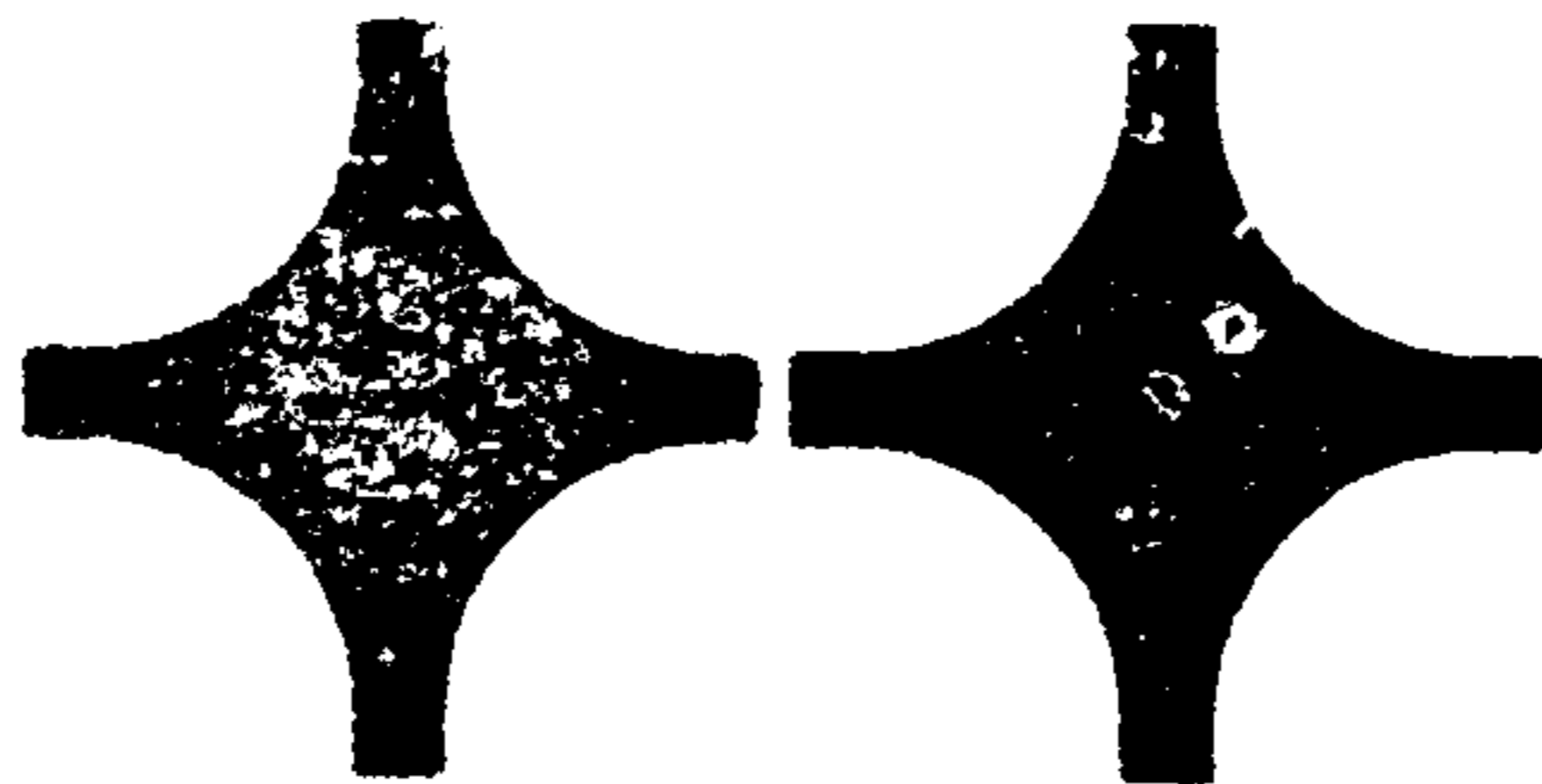
۴۴۱- هغه آش هغه کاسه .

تر جمله دوی: همان آشی و همان کاسه .
مورد استعمال: وقتی گفته می شود که برای تغییر
دادن فکر یک شخص و یا برای تحول یک موضوع و یک جریان
سعی بعمل آید، و ای در نتیجه آن سعی بی اثر واقع گردد نه
تکرار تغییر کند و نه موضع و جریان تحول پذیرد پس گفته می
شود که همان آشی است و همان کاسه چنانچه ضرب المثل
آتی نیز عین مفهوم را در بردارد که میگویند:

« هغه درک هغه خړک »

یعنی همان درگ و همان خړک .

441— 'The same soup in the same bowl'.
Too rigid and will not change.

۴۴۲ هلمته به دی زده ی شی شی دخوار په حال دی شپه شی .

ترجمه دری . وقتی خواهی آموخت که بحال غریب
شب را سحر کنی .

مورد استعمال: در مورد واقف شدن از حال غربا و
بیچارگان با اشخاص دارنده و ثروتمند گفته می شود
یعنی ثروتمندان و سعادتمندان وقتی از حال بی بضاعتان و
بیچارگان واقف خواهند شد که يك شب را مانند آنان بگذرانند .

442— 'You will know a downtrodden man's life,
if you pass a night with him'.

A rich man will know the living conditions of a
poor one only when he lives like him.

۴۴۳- ہم درخجہ ہم ، ہم درپسی ہم •

ترجمہ دہری : ہم از دست تو سیمیرم ، ہم پی

توسیمیرم

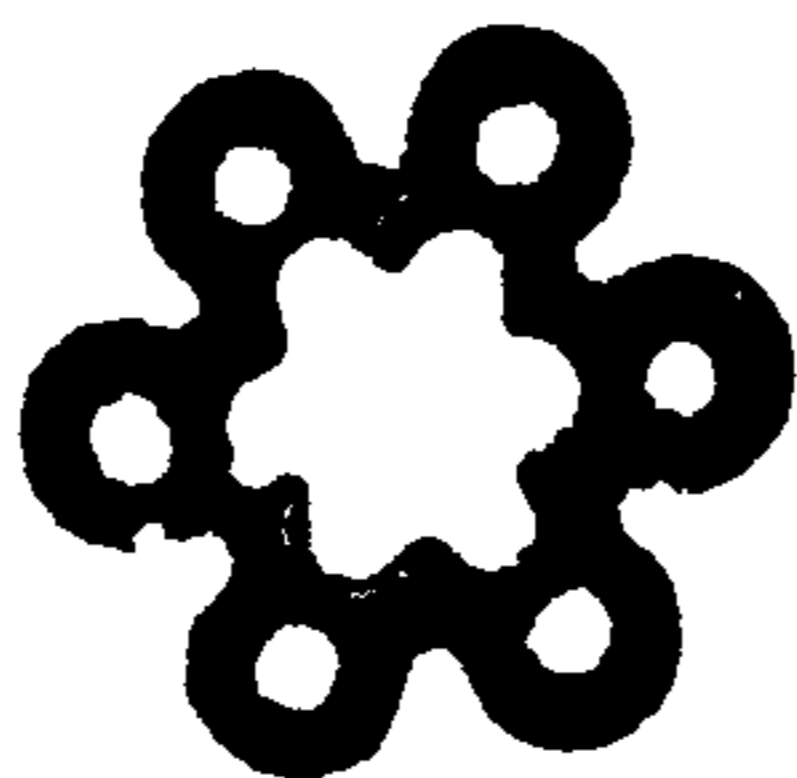
مورد استعمال : بہ دوست ہا رفیق ہا قریب و یا

خویشاوند نا اہل گفتہ می شود کہ انسان اورا ہم از دل

دوست داشتہ باشد وہم از نا اہلی وی اذیت بیند .

443—"You torture me and your absence torture me too."

It is said about an unkind or vulgar beloved, son, daughter, etc., whose evil behaviour hurt their lover or parents, and their separation troubles them too.

۴۴۴- هم یی پر میخ و هی ، هم یی پر نال •

ترجمه دری : هم بر میخ میزند هم بر نعل •

مورد استعمال : در مورد شخص دو روی و منافق

گفته می شود ، چنانچه ضرب المثل نمره (۴۴۵) نیز همین مفهوم

را در بر دارد

444. 'You are hammering both, the nail and the horseshoe'.

An opportunist can go either way. ...

۴۴۵- هم يې سېکنې هم يې رغوی .

تر جمه دری : هم تیچی سی کندو هم سی دوزد.

445— 'You do both, cutting and tailoring.'
An opportunist may go either way.

۴۳۶- ویدی نس بلا ده •

ترجمه دری: شکم گرسنه بلا است •

مورد استعمال: وقتی گفته می شود که يك شخص گرسنه

با اثر گرسنگی باعث بلاخیزی و فتنه انگیزی گردد •

436.— An empty stomach is seditious

۴۴۷- یا نیکک پلو (۱) یا نیکک جلو

ترجمه دری: یا نوک چادر نیکک یا جلوی نیکک.
 مورد استعمال: در پهنه و نهار دو چیز بفال و شگون گرفتند
 می شد یکی عروس و دوم اسپ- از آن جهت اگر با آمدن عروس نو
 ویا با قدم اسپ نو زندگی فامیل داماد ویا حیات فامیل
 صاحب اسپ رو بخوبی می نهاد آن وقت عروس را نیکک پلو و
 اسپ را نیکک جلوی پنداشته اند

447—'Either a lucky bride or a lucky horse'.
 A lucky horse and a lucky bride bring good luck
 to a family.

(۱) پلو: در پهنه و نوک چادر زنان را گویند.

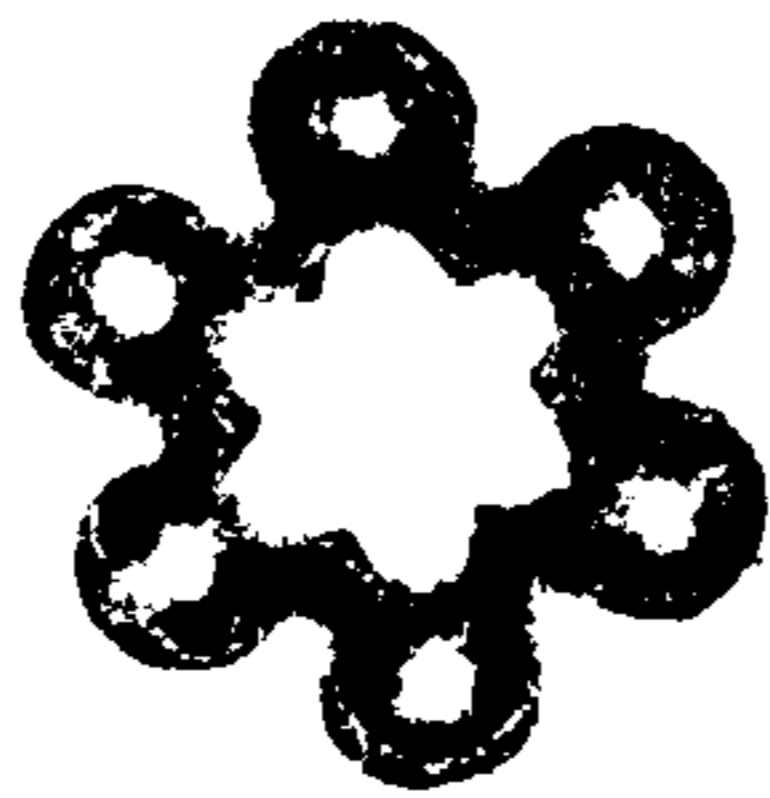

۴۴۸- یود لوبی مپ کیدی ۛ بل نی سر ته پرا اقی لوقو لی

ترجمه دری: یکن از گر سنگی می درد و د یگری زیر سرش پرا ته می پالید.

مورد استعمال: در باره شخص استفاد ه جو بی گفته می شود که حتی در حیات مردن شخص دیگر هم از استفاد ه جو بی خود دستبر دار نیست.

448— 'One is dying of hunger and another one is looking for cake under his head'.
An exploiter drains out the last drop of blood of an exploited.

۴۴۹- یوه مور خر خوله بل په پور غوښته

ترجمه دوی: یکی مادرش را می فروخت و دیگری بقرض می خواست.

مورد استعمال: در مورد مجبوری یک انسان و بی اعتنائی انسان دیگر گفته می شود - یعنی یک انسان از بیچارگی و ناچاری مادر خود را می فروشد و دیگری از بی اعتنائی به مجبوریّت شخص اول مادر او را بقرض می بخرد.

449— 'One was selling his mother and another was buying her on credit'.

It shows one to be highly in need and the inconsiderate purchaser to be only mindful of his own wishes.

۴۵۰:- یوی گیتی، سل یی ختی

تر جمہ دری : یک تن کماہی می کند و صد تن از-
آن استفادہ ہی نما ہند .

مورد استعمال : در موردی استعمال می شود کہ
یک تن کاریگر ماہر و مفید بجامعہ را ستا یث می کند-
و ہم چنان می نما ید کہ یک عضو فعال جامعہ می تواند از
فعالیت اجتماعی خود صد تن را مستفید گرداند .

450.—'One person earns it and hundred persons
consume it.

The above proverb is used in the case of a skilful
and useful laborer who sincerely contributes to his
society. Furthermore, it also appears that an active
member of the society may enable many people to
benefit from his activities.

ضروری یادونہ

لطفآدی ۴۴۶ نمبر متل پہ ۴۳۹ او ۴۴۶ نمبر

متل دی پہ ۴۴۹ سخ کی تصحیح شی

سمون

له محترم مولوستونکو شخصه هيله لروچی ددی
کتاب تر لوستلو د مخه دالا ندی غلطو سهی کړی

لیکه	مخ	سم	نا سم
۴	۱	آره	آر
۲	۵	مرد	پت مرد
۵	۵	مېړه	مېړه
۶	۱۰	نمی کرد	نمیکرد
۴	۱۰	مطلوب بدست	مطلوب بدست
۲	۱۱	آزمایش نمی کند	ازما نوش می کند
۸	۱۱	آزموده را آزمودن	آزمودن
۱	۱۲	گتی	گتی
»	»	مېړونه	مېړونه
۶	»	سخن است یعنی	سخن
۷	»	کنند	کنند
۴	۱۳	می کشد	می کند
۱	»	خرایی	خرایی
۴	»	عرعر	غوغر
۴	۱۶	اصل	اصیل
۸	۱۶	می ترساند	می ترسانو

لیکده	صنخ	مسم	ناسم
۵	۲۱	مرده	مرد
۱	۲۳	مرد سهوه	مرد سهوه
۳	۲۸	نیزه	نیز
۲	۲۹	سرچشمه	سر
۳	۳۱	لپ	لپه
۱	۳۱	اتنی	اتن
۲	۳۲	سم دی	سم وی
۶	۳۳	بشور	بشور
۲	۳۵	ریخت	ریخت
۳	۳۶	عموماً اعات	عموماً اعات
»	»	مهمان	مهمان دت
۳	»	پرسیدند	پرسود
۵	۳۷	می گویند	می گویند
۵	۳۹	مشکلات	بر مشکلات
۸	۵۱	داد	داد

لیکده	مخ	سوم	لما سوم
۸	۵۳	ضرب المثل	ضرب المثل
۷	۵۴	ضرب المثل	ضرب المثل
۳	۵۶	بر پشت	بر پشت
۶	۵۶	بر خود	بوجود
۱	۵۷	خای ہی	خای دی
۵	۵۸	وذ لیل	وذ لیل
۵	۵۹	میشیت	میشیت
۱	۷۱	تنگه	تنگه
۷	۷۲	سو	مود
۸	»	میدارد	میداد
۱	»	گتی	گتی
۱	۶۴	رسید لی	رسد لی
۷	۷۴	بجای	بجای
۳	۱۱۹	مذمت	مذمت
۶	۱۲۶	در نمی دارد می باشد	در نمی دارد
۱	۱۳۹	پلار	د پلار

لیکھ	مخ	سم	نا سم
۸	۱۳۹	تھید	تھید
۱	۱۵۶	پنپی	پنپی
۸	۱۶۳	تازی	نازی
۳	۱۶۷	با اجبار	بار جبار
۲	۱۷۲	حاضر	خاضر
۲	۱۷۶	زیاد اند	زبا اند
۳	۱۸۱	تقیح	تاجوع
۲	۱۸۷	خو بست	خوست
۳	۱۹۳	اتفاق	انفاق
۲	۱۹۷	«میری»	«میر»
»	»	شخصی	شخصی
۷	۱۹۸	تظاہر	نظاہر
۶	۱۹۹	بیدادگری	بیدادگری
۳	۲۰۲	امید	اید
۳	۲۰۳	گذشتہ	بالا

ناسم	سم	مخ	لیکھ
سینگفت	اوسینگفت	۲۱۲	۳
وجیزء	وجیزه	۲۲۱	۳
در اشخاص	در مورد اشخاص	۲۲۹	۳
خواهد	خواهند	۲۳۳	۲
متوجه	نقص متوجه	۲۳۰	۳
دلیر	پندار	«	۵
لیاقت	لیاقت	۲۳۱	۳
دل دل	دل بدل	۲۳۳	۲
درسی گوید	در درسی گوید	«	۷
دباره	درباره		۳

لیکھ	مخ	سم	ناسم
۳	۲۵۳	خانہ بخانہ	بخانہ
۱	۲۵۵	پہ کورو کی اوسی	پہ کورو کی
اشخاصیکہ آنها اشخاصیکہ سالها سیر بوده اند اگر ۶۲۵			
۷	۲۵۹	از خود	آنها از خود
۸	»	سیری	سیر
۲	۲۶۰	باب	باب
۸	۲۶۵	بسازد	بسیازد
۱	۲۶۶	دشمن	دشمن
۴	۲۶۸	پدران	پدارن
	۲۷۵	زاید است	سطر ۴ و ۵ و ۶
۳	۲۷۶	در مذمت	در خدمت
۱	۲۷۷	غرض	عرض
۶	۲۷۸	دندان	دنداش
۱۱	۲۷۹	مسلمانان	مسلمان

لیکھ	مخ	سم	فاسم
۲	۲۸۳	تکبر	تکبر
۴	۲۸۴	گزیده	گزیده
۵	۲۸۴	شخص	شخص
۶	۲۹۵	زیاد	زیاد
۱	۳۰۲	تنگیری	تنگیری
۳، ۲	۳۰۸	آب	آب
۵	۳۰۸	نمی ریزاند	نمی ریزاند
۹	۳۰۹	خدا	خدا
۸	۳۱۰	بعلل	بعلل
۷	۳۱۳	مانند	مانند
۴	۳۱۵	میکند	میکند
۲	۳۱۸	رقصیده	رقصیده
۷	۳۱۸	می تراشند	می تراشد
۲	۳۱۹	از خود بخور	از خود بخور
۵	۳۱۹	هیچ	هیچ

لیک	مخ	سم	نام
۵	۳۲۰	کنایتاً	کنایه
۱	۳۲۲	گنه	گنه
۲	۳۲۲	سود	مود
۵	۳۲۷	می‌گردد	می‌گرد
۸	۳۲۹	«آینده» و	آیند
۲	۳۳۰	سیخواهد	سیخواهی
۲	۳۳۲	زر	زو
۱	۳۳۸	تئی	ته
۵	۳۳۹	کنایتاً	کنایه
۳	۳۵۲	پیشگویی‌های	پیشگویی‌های
۱	۳۵۴	غورخی	غوخی
۱	۳۵۷	لبنکردی	لبنکری
۴	۳۵۷	سبازز	سباززی
۱	۴۴۵	چی	ثی

PAGE	CORRECT	INCORRECT	LINE
238	oppose	oppsing	4
247	between	of	3
255	due to	from the	1
266	you	your	3
274	wisdom	widom wishdom	1/3
279	priest's	priest	1
312	to	of	1
313	a hundred	hundred	2
314	danger	loss	3
320	out of	from	1
340	the work	work	3
341	can not be accepted	must not be accepted	4
348	it was his	it is his	2
357	is in	is	1
370	rule in	live in	1
398	tries	try	3
428	spat out	spit out	2
446	torture	tortures	1

PAGE	CORRECT	INCORRECT	LINE
108	lengthy	lengthey	4
113	money	monery	5
115	monstrous	massterus	1
134	only	ony	1
151	two	too	3
153	people	peoples	2
158	Add after	line 2:- When there is no modesty or shame in a society	
160	it	its	2
162	to	than	6
165	entrance	entrence	1
170	impressive	impressve	1
200	sows	sow	2
208	eat	east	1
220	there	their	1
223	nature	hature	4
232	blind	blined	3
235	ruin	ruing	3

PAGE	CORRECT	INCORRECT	LINE
238	oppose	oppsing	4
247	between	of	3
255	due to	from the	1
266	you	your	3
274	wisdom	widom wishdom	1/3
279	priest's	priest	1
312	to	of	1
313	a hundred	hundred	2
314	danger	loss	3
320	out of	from	1
340	the work	work	3
341	can not be accepted	must not be acepted	4
348	it was his	it is his	2
357	is in	is	1
370	rule in	live in	1
398	tries	try	3
428	spat out	spit out	2
446	torture	tortures	1

PASHTO PROVERBS

Selected and

Translated into Dari

By

A. R. Benawa

Translated into English

By

A. M. Shinwari

International Centre for

Pashto Studies

Academy of Sciences

of Afghanistan

Kabul (1979)

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**